ISSN 0-1301-0220-2
9 770130 102202
AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ
Temmuz 1998 Sayı: 50 Fiyatı: 275.000 TL. *(KDV dahil)*

ÖKÜZ

masallara kanma kuşum üzerse eller yorulursun

o bir insan,
o bir muhalif,
o bir usta,
o bir entelektüel,
o bir nüktedan,
o bir öğretim
görevlisi,
o bir gazeteci-yazar,
o bir radikal
Galatasaraylı,
o bir Öküz yazarı,
o bir neşe pınarı,
o bir kedidostu,
o bir düşünce
suçlusu,
o bir herşey,
o bir herkesin
Ragıp Abisi,
o bir, bir, bir, bir,
bir keeeel,
ve o artık
bir müddet
Saray Muhallebisi

Ragıp Duran

Akşamsefası

etli manşet yahnisi

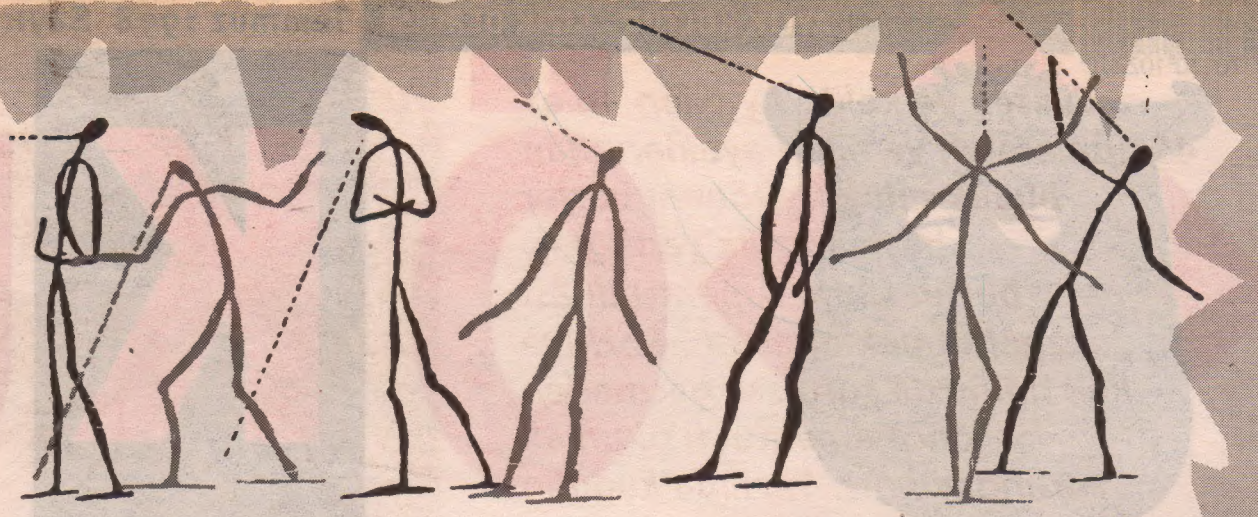

metin üstündağ

✎ YILLARDIR AYNI GAZETE MANŞETLERİNİ HAYAT DİYE YAŞAYAN BİR GRUP HALK İLE YİNE YILLARDIR AYNI OLAYLARI MANŞET YAPAN BİR GRUP GAZETECİ KISKIVRAK YAKALANDI

✎ nüfus sayımı nedeniyle, istanbul'a sokağa çıkma yasağı yağınca, güneydoğu bölgesi de anımsandı

✎ SEVGİLİSİNİN KENDİSİNİ TERKETMESİ SONUCU, BUNALIMA GİREN GENÇ KIZ, KENDİSİNİ ÖNÜNE GELEN HER ERKEĞE PEŞKEŞ ÇEKTİ *(biz yetişemedik)*

✎ av tüfeğini temizlerken bir manda sürüsünü telef eden amman avcı; "*görünmez kaza*" dedi.. ama bir araba da sopa yedi

✎ "-ÇORUM'DAN ADAM ÇIKMAZ", DİYEREK ÇORUMLULAR'I SAYMAK İSTEMEYEN BİR NÜFUS SAYIM MEMURU, BEYAZ LEBLEBİ SUDAN GELİNCEYE KADAR DAYAK YEDİ.

✎ evden kaçtıktan sonra önüne gelen her erkekle düşüp kalkan güzel nurten'in doğuştan sakar olduğu anlaşıldı

✎ BİR YOĞURT KAMYONUYLA, BİR MEŞRUBAT YÜKLÜ KAMYON ÇARPIŞTI, İKİ TON RENKLİ VE TATLI AYRAN MEYDANA GELDİ

✎ yapılan bir araştırmaya göre, yapılan araştırmaların boş olduğu ve milletin bildiğini okuduğu anlaşıldı.

✎ BİNDİĞİ ASANSÖRLERE TECAVÜZ ETMEYE KALKIŞAN BİR ASANSÖR SAPIĞI, KISKIVRAK YAKALANDI..

✎ komşunun tavuğu, komşuya kaz göründü.. yetkililer, "*komşu miyop olabilir*", dedi

✎ KELLİĞE ÇARE BULMAK İÇİN GECELİ GÜNDÜZLÜ DÜŞÜNÜP ARAŞTIRMALAR YAPAN BİR GRUP BİLİMADAMI FAZLA DÜŞÜNMEKTEN KEL OLDU

✎ öldürmeyen allah öldürmedi.. ilgili şahıs, öldüren allah öldürdü reyonu'na gönderildi

✎ ÇEK-SENET MAFYASI İLE ARAZİ MAFYASI, BİRBİRİNE GİRDİ.. KAVGAYI AYIRMAYA ÇALIŞAN SİCİLYA MAFYASI MAFYOLDU

✎ bir düğün sırasında, kendini bilmez bir kız tarafının fırlattığı çakmağın, evlendirme memuru'nun başına isabet etmesi sonucu çitlenbik düğün salonu (UEFA) *u*luslararası *e*vlendirme *f*ederasyonu *a*sbaşkanlığı tarafından, dört düğün için kapatıldı.. kız tarafı kalan düğünlerini ya erkek tarafının erkekler hamamında, ya da tarafsız bir lokantanın aile salonunda yapacak

✎ YOLDA YÜRÜYEN ADAMIN ALTINDAN YERÇEKİMİ'Nİ ÇALDILAR

✎ bir grup çükü taşhağına denk ugandalı bilimadamı'nın yaptığı bir incelemeye göre, mozambikliler'in alayının pevezenk olduğu ortaya çıktı

✎ HAİN ÜÇGEN DARALIYOR.. AŞIK OLDUĞU GÜZEL DÖRTGEN UĞRUNA, HAİN ÜÇGEN AMELİYATLA DARALDI

✎ ünlü amerikalı pop müzik grubu, *the birh gruph bölücüh çeteh mensubuh terörüsth* yakalandıh, üç beş konser vermek amacıyla yurdumuzah geldih

✎ DÜN YURDUMUZDA HİÇBİR MENFUR OLAYIN OLMAMASI HALK ARASINDA PANİK YARATTI.. MAKARNA VE JİLET SATIŞLARI ARTTI

✎ annesinin ensesinde boza pişirmeye kalkışan hayırsız evlat ile emekli maaşı için kaynatasını doğrayan vefasız damat arasında çıkan kavgayı, çocuklarını kış günü sokağa atan sütü bozuk bir baba ayırdı

✎ DÜN MEYDANA GELEN TRAFİK KAZALARINDA HİÇ ÖLÜ OLMAMASI TELEVİZYON HABER MÜDÜRLERİNİ KARA KARA DÜŞÜNDÜRDÜ

✎ karısını başka bir erkekle yakalayan borsa bey düşüşe geçti.. hava durumu cinnet getirip, spor haberlerini dövdü.. günün yorumu üç yerinden ağır şekilde yorularak durulandı

✎ KOMŞUSUYLA BİR OLUP KARISINI YEDİ

✎ çekirge bir sıçradı, iki sıçradı ve üçüncü sıçrayışta kendisine ait olan çekirge dünya sıçrama rekorunu egale etti

✎ İKİ AYLIK GELİN KENDİNİ YAKTI KINA

✎ ücrette anlaşamayan araplarla romen hayat kadınlarının kavgasını gagauz türkhleri ayırdı... yaşadı halklerin kalleş kardeşliği

✎ YAZIK!. ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ TAYİN ETME TELİF HAKKINI BİR HERİF SATIN ALDI

✎ yuh!. babaları mezara, anneleri cezaevine konulan dört yetim yavruya protokolde yer bulunamadı

✎ KUŞAK ÇATIŞMASI, KAVRAM KARMAŞASINI DÖVDÜ

✎ yapılan bir araştırmaya göre hayat pahalılığı insan ömrünü ucuzlatıyor

✎ 25 KIZIN IRZINA GEÇEN ADAM KISIR ÇIKTI

✎ adi hırsızlar çaldıkları on milyon adet damga pulunu yalarken yakalandılar.

✎ YOLDAN GEÇEN ADAMIN BAŞINA BALKON DÜŞTÜ *(gerçek)*

✎ mucize!. 4.kattan düştü ölmedi. 5.kattan düştü ölmedi. 6.kattan da düşüp ölmezse verilmiş sadakası olduğu resmiyet kazanacak.

✎ KENDİSİNE KATİL SÜSÜ VEREN BİR MASUM KUNEK YAKALANDI

✎ birbirlerini satırla doğrayarak sevişen çiftin üzerine tavan çöktü

✎ TERÖR BİR CAN DAHA ALDI!. YAKARTOP OYUNU YARIDA KALDI

✎ kocasıyla bir olup karısıyla iki olan romen rakamıyla adi bir dört yakalandı

✎ EVLENDİĞİ KADIN KIZ ÇIKMAYINCA "ŞANSIMA TÜKÜREYİM" DEDİ

✎ hastalarını zikerek iyileştirmeye çalışan sahte kadın doktoru kıskıvrak ele geçti

✎ GECELERİ ALTINI ISLATAN ÇOCUKLARA GÜNDÜZLERİ ZİNDAN EDEN, BİR ÇETE KUŞLUK VAKTİ ÇÖKERTİLDİ

✎ babası italyan, annesi finlandiyalı olan güzel helena norveç bandrallı bir şilep de bişkek'li bir adamla çorum leblebisi yerken yakalandı

✎ DÜN ÖĞLE ÜZERİ GAZETEMİZE TELEFON EDEN BİR ADAM BİZİ ACAYİP İŞLETTİ

✎ vahşet!. 13 kişinin sırayla tecavüz ettiği güzel ümmühan'ın sayı saymasını bilmediği anlaşıldı

✎ ENFLASYON CANAVARI, TRAFİK CANAVARINA *"ŞÖYLE BÖYLE"* DEDİ

✎ aşkı için müslüman ve sünnet olan alman vatandaşı hans aysberg sevgilisinin budist olduğunu öğrenince kestaneyi halka açtı

✎ KENYALI BİLİMADAMLARININ YAPTIKLARI BİR ARAŞTIRMAYA GÖRE BURADA İNSANIN CANI SIKILIYOR

✎ türkh lirası tayland boksu karşısında da değer kaybetti

✎ ŞOFBENDEN ZEHİRLENEREK YURTDIŞINA KAÇMAYA ÇALIŞAN BİR ÇETE ÇÖKERTİLDİ

✎ ilk gecede başarısız olan genç evlilikten elendi

✎ NAMUSUNA GÖZ DİKEN ADAMIN GÖZÜNE TOZ KAÇTI

✎ bu kadarı da fazla!. eşşeğin dötüne daha fazla su kaçırmak için birmanya'dan eşşek ithal edildi

✎ TERS İLİŞKİ TEKLİFİ KAPALI ZARF USULÜYLE YAPILMAYINCA ÇINGAR ÇIKTI

✎ Başbakan geyirdi!. Cumhurbaşkanı osurdu!. Meclis gaza bulandı!.

✎ DİNSİZİN HAKKINDAN İMANSIZ GELDİ

✎ kocası tarafından aldatılan kadın *"düşünür"* oldu.

✎ RADYASYON ÖLÜM SAÇTI! AŞIRI ALKOLLÜ OLAN BİR RADYASYON MAHALLEYİ BEREKEL'E BULADI.

✎ tütün taban fiyatları açıklandı!. bize bir amorti bile çıkmadı.

✎ İNSANLIK ONURU, İŞKENCEYLE YİNE YENİŞEMEDİ!

✎ boğaz köprüsü'nden intihar etmeye kalkışan genci polis dövdü. *(gerçek)*

✎ ŞAİRLER YAPTIKLARI TOPLANTIDA BU SENE ÖVGÜYE DEĞER BİR JURİ BULAMADI

✎ tereciye tere satmaya kalkışan bir teresi teresteciler tere sudan gelinceye kadar linç ettiler.

✎ İSTANBUL'UN KALBİ, CÜZDANI ÇALINDI!.

✎ insanlık öldü!. delikanlılık komada

✎ ADAPAZARI-GEREDE ARASINDA YAPILAN YOL ÇALIŞMALARI SIRASINDA ORTA HAKEM ÜÇ PENALTI POZİSYONUNU VERMEDİ

✎ ev sahibine kızdı. kiracısını dövdü. katil komşu şimdi çardırda yaşıyor.

✎ SAPIĞIN EŞKALİ YAKALANDI (gerçek)

✎ cami avlusuna bırakılan çocuklarla karakol önlerine bırakılan çocukların aynı isimlerle çağrılması yasaklandı.

✎ İHTİYAR HEYETİ AMELİYATLA GENÇLEŞTİ!

✎ insanlık onuru işkenceyi yine yenemedi

✎ IRAK KUVEYT'E SALDIRDI. AMERİKA YAKALADI. İNGİLTERE YEDİ. TÜRKHİYE DE OKULDAN GELDİ "HANİ BANA, HANİ BANA" DEDİ

✎ bilimadamlarının yaptıkları bir incelemeye göre: ince eleyip sık dokumak dallamalıktan başka birşey değil

✎ ALMAN PENGUENLER ÇİFTLEŞMEK İÇİN YİNE TÜRK SAHİLLERİNİ SEÇTİLER

(şubat 1992 - kasım 1994)

Akşamsefası

Cüsseli ve keldi. Ayakları en az 45 numaraydı ve elleri ayaklarından büyük gibiydi. Dönem başlar başlamaz ilk yaptığı iş, bütün sınıfa Amentü duası ezberletmek olmuştu. Sözlüye kalktığınızda sorulara geçmeden önce amentüyü okumak zorundaydınız. Yazılıda kağıdın başına amentü yazılır, sonra sınava başlanırdı.

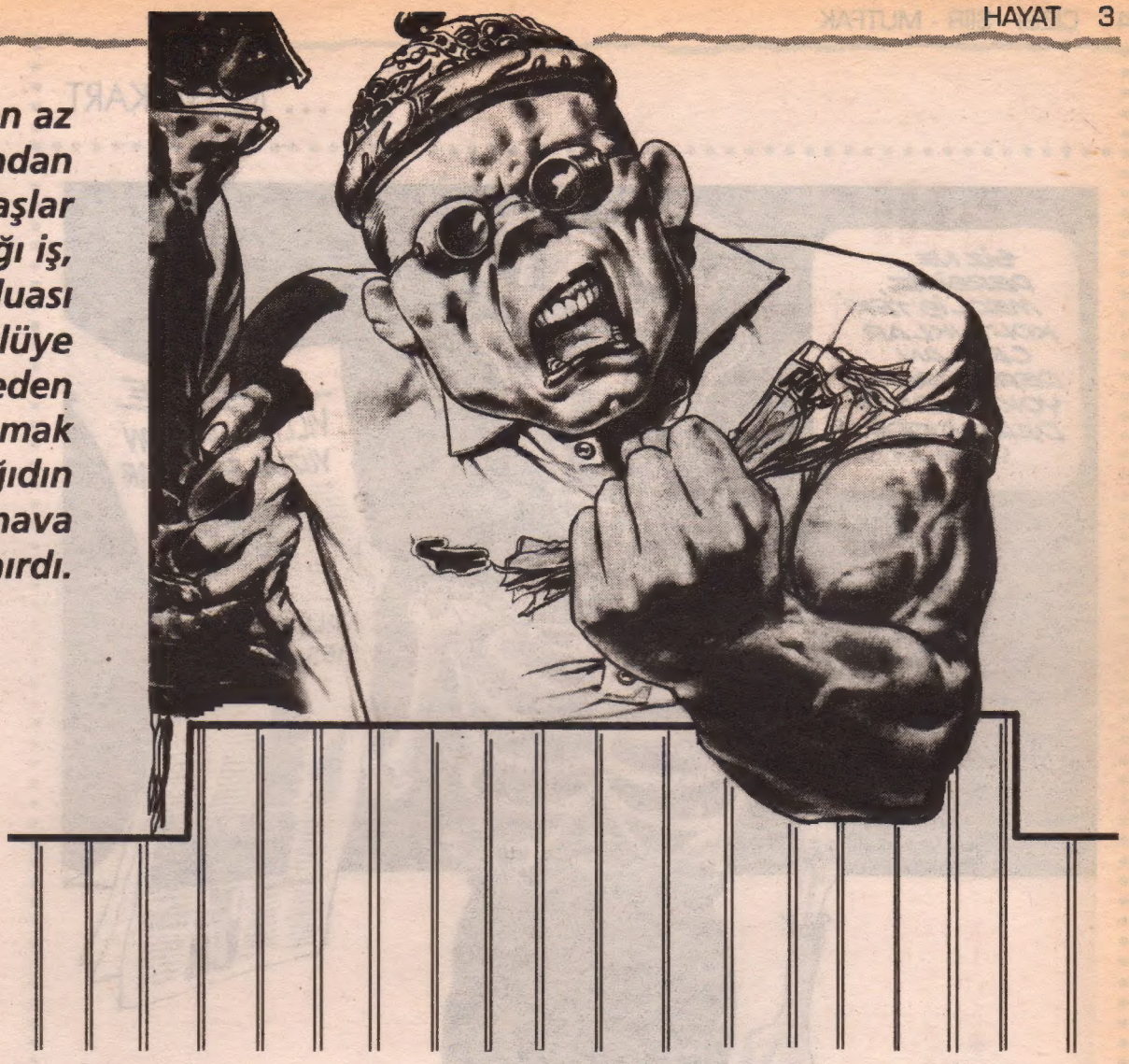

Geyik Muhabbeti

CAN DÜNDAR

Berbat bir lisede okudum ben... Eğitimiyle değil, milliyetçiliğiyle övünen... Spor saatlerinde, üst sınıfları sürüler halinde solcu liselere dayak atmaya götürürlerdi. Her ders, komünizm belasının işlendiği bir beyin yıkama seansıydı. Okul panolarında 1 Mayıs'ta kızılların nasıl kudurduğunu anlatan gazeteler asılı dururdu.

Matematikçi, Rusya'da mezalimin boyutlarını anlatarak başlardı derse... Edebiyatçı disipline uymayanları favorilerinden tutup havaya kaldırmasıyla ünlüydü. Fizikçi, tipini beğenmediklerinin saçına yapışır kafasını tahtaya çarpardı. Tarihçinin yöntemi ise yukarıda birleştirttiği parmakları cetvelle dövmekti. En çok O'ndan nefret ederdim:

"Amentü Şerafettin..."

Cüsseli ve keldi. Ayakları en az 45 numaraydı ve elleri ayaklarından büyük gibiydi. Dönem başlar başlamaz ilk yaptığı iş, bütün sınıfa Amentü duası ezberletmek olmuştu. Sözlüye kalktığınızda sorulara geçmeden önce amentüyü okumak zorundaydınız. Yazılıda kağıdın başına amentü yazılır, sonra sınava başlanırdı.

Amentü Şerafettin sınıfa girdiğinde, gür sesli bir talebenin kapıda durup "Dikkat" çekmesini ister, o sesle birlikte ve sert adımlarla içeri dalar, orta sıraların bulunduğu noktaya doğru ilerler ve hazırolda bekleyen talebeleri bir süre gururla süzdükten sonra "Günaydın" diye bağırırdı. Ön sıradakiler bu gür "Günaydın"dan yayılan tükürükleri yüzlerinden temizleyemeden "Sağol"u patlatırlar, ancak Şerafettin bu "Sağol"un şiddetinden asla tatmin olmaz, ısrarla, çatlatasıya kadar sınıfı "Sağol" diye inletirdi.

Ders boyunca sıralar arasındaki koridorları turalayan Şerafettin'in kocaman adımlarını ve o belalı sopasını her daim ense kökümüzde hissederek eski Türk boylarının şanslı zaferlerini dinler dururduk. Hep Türklerde aile terbiyesinden, iffetten, namustan, kahramanlıktan, yiğitlikten sözederdi. Yazılılarda, üç kişi oturduğumuz sıralarda, kenardaki talebelerin, ortada kalana sırtını yarım dönmesini ve tek bacağını sıradan dışarı çıkarmasını isterdi. Başta, bunun kopyaya karşı bir önlem olduğunu zannettik. Ancak tek bacağını sıradan çıkarmış etekli kız öğrencilerin kürsüden nasıl göründüğünü farkettiğimizde "Amentü Şerafettin"in tarih dışında da ilgi alanları olduğunu anlamış olduk.

Daha bu saplantıya ilişkin fısıldaşmalar bitmemişti ki, iki arkadaşımız müthiş bir haberle çıkageldiler: Amentü Şerafettin'i, dayakçı fizikçi ile birlikte As'tan çıkarken görmüşlerdi. "As" okulu asanların Zerrin Egeliler'i izlemek için seçtikleri sinemaydı.

Tabii haber okula belalı bir virüs gibi yayıldı; tuvaletlerden üreyip, koridorlar aşarak sınıflarda duyuldu ve elbette kısa bir süre sonra öğretmenler odasına ulaştı.

Heyecan içinde tarih dersini beklemeye başladık.

Acaba Şerafettin ne yapacaktı?

"Dikkat" sesiyle "dikkat" kesildik. O gün her zamankinden daha çatık kaşlıydı Şero... "Günaydın"ı, her zamankinden iki kat fazla tükürüklüydü. "Sağol"u beğenmemekte ısrar etti. Bir daha... bir daha... gırtlağımızı yırtarcasına bağırıyor, yine de tatmin edemiyorduk.

Sonra amansız bir sözlüye başladı Şerafettin... Sınıfı adeta sorguya çekiyor, Amentü'de takılanları hemen eliyor, mimiklerini beğenmediklerinin parmak uçlarını dövüyor, Türklerin kocaman kırmızı oklarla yayılışını O'nun gibi ağzını köpürterek anlatamayanlara sıfırı çakıp oturtuyordu. Bu Çin işkencesi bitince bize "Bu bayrak.. bu millet..." diye başlayan bir tirad attırıp ve milliyetçilikten, kutsal değerlerden, namustan, vatan sevgisinden söz etti uzun uzun... Sonra da kapıyı çarpıp çıktı.

Şero'yu As sefasında enselememizin bedelini, bir dönem tarih ikmaliyle ödedik.

Ama o deneyim bana bir başka "tarihi" ters verdi:

Bayrağın, kirleri örtme gücünü keşfettim.

Örtülmesi gereken pislik ne kadar büyükse, bayrak da o kadar büyütülüyordu. Adeta en büyük bayrak, en pisin elindeydi.

***

"Bu geyik muhabbeti de nereden çıktı" diye soracaksınız...

Ragıp Duran hakkındaki iddianameyi hazırlayan savcı İsa Geyik'in fotoğrafını gördüm bir gazetede... Size yeminle söylüyorum, ağız, burun, alın, gözlükler... aynı bizim Amentü Şerafettin... bu kadar benzerlik olur.

Geyik, Ragıp'ın bir yazısını, örgüt propagandası saymış ve "ülkenin birlik ve bütünlüğünden", "vatanın bölünmezliğinden" filan dem vurup cezalandırılmasını istemişti.

Aynı Geyik, daha önce de Ahmet Altan'ın bir yazısından dolayı dava açmış ve sözkonusu yazının "demokrasi, kardeşlik ve barıştan" söz eden bölümlerini görmezden gelerek yazarın "düşmanlık güttüğü"nü ileri sürmüştü. Mahkemeyi izlemeye gidenler savcının düşmanca bakışlarını unutamıyorlardı.

Sonra bir gün müthiş bir haber patladı dinleyici sıralarında:

Vatan aşkını, memleket sevgisini, ülkenin bölünmez bütünlüğünü dilinden düşürmeyen Geyik hakkında, uyuşturucu kaçakçılarını para karşılığı serbest bıraktığı gerekçesiyle soruşturma abaşlatılmıştı. Geyik, iki hakim arkadaşını da "ikna ederek", Hollanda ve Türk polisinin ortak uyuşturucu operasyonunda yakalanan kaçakçıları salıvermişti. Adamlar olayın sevinciyle Hollanda'yı arayıp, "100 bin dolarla 3 milyon Mark arası rüşvet verip yırttıklarını" bildirmişler, ancak telefonu dinleyen Hollanda polisi görüşme tutanaklarını Türkiye'ye yollayınca herşey ortaya çıkmıştı. Geyik, soruşturma sürecinde kendini nasıl savundu bilmem; ama herhalde "bayraktan... milletten... ülkenin bölünmez bütünlüğünden... vatan hainlerinin kendisini yıpratma çabalarından" filan sözetmiştir.

Soruşturma sonucunda savcı İsa Geyik ile hakimler Uğur Çorumluoğlu ve Saim Ekinci önce başka yerlere sürüldüler, sonra da meslekten ihraç edildiler.

Lakin ne hikmetse Ahmet Altan ve Ragıp Duran'ın mahkumiyetlerine yolaçan Geyik hakkında rüşvet karşılığı kaçakçı salıvermekten herhangi bir dava açılmadı.

Devletin çeteleştiğini, uyuşturucu kaçakçılarının yargıyı kontrol altına aldığını yazmak suç; lakin devleti çeteleştirmek, yargıyı uyuşturucu kaçakçılarının kontroluna vermek suç değil.

Bir ülkede iddia makamı hakkında iddialar varsa, suçlayanlar suçluysa ne yaparsınız?

Hiç...!

Hiçbir şey yapamazsınız.

Vatanı sevgileriyle uyuşturdukları için kimseyi yerinden kıpırdatamazsınız .

"Millet... Bayrak... kitap..." diye diye rüşvet aldıkları, suç işledikçe milliyetçiliğe sığındıkları için üstlerine gidemezsiniz.

Asıl vatan hainliğinin hukuku ayaklar altına alıp, uyuşturucu kaçakçılarını rüşvet karşılığı salıvermek olduğunu söyleyemezsiniz.

Hemen şıringalarını bir bayrağa dolayıp dikilirler karşınıza...

Bu ülke boşuna dünyanın en büyük bayrağını dikip Guiness rekorlar kitabına geçmedi.

Bunca pisliği örtmeye daha küçüğü yetmiyor ki..!

... MUSA KART

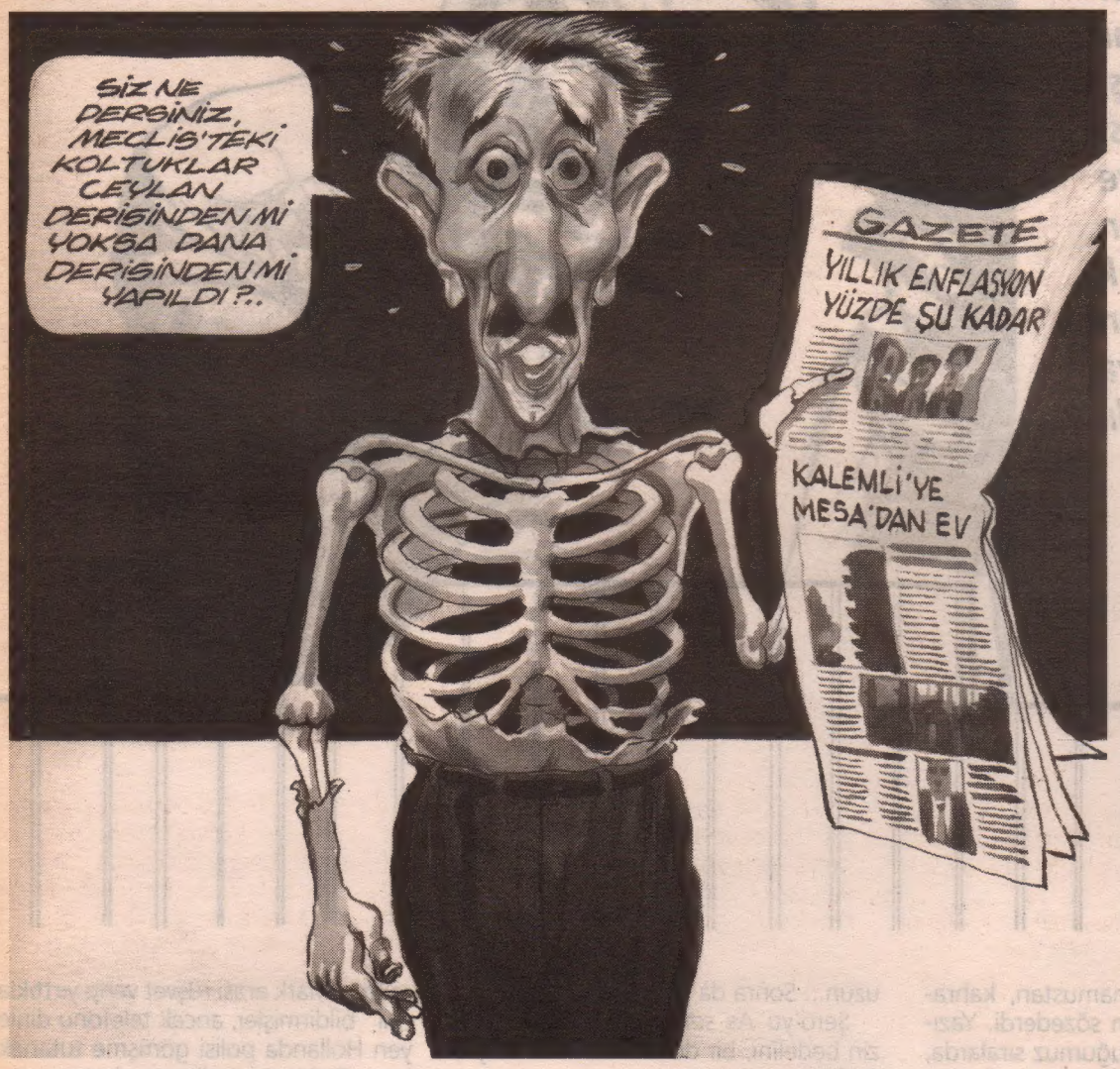

Kanal Boyunda

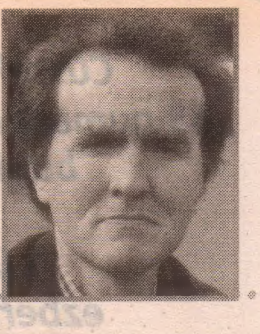

ŞAVKAR ALTINEL

"Beş yaşımdaydım," demişti ansızın.
"Amcamlara gidiyorduk bir Pazar.
Eyalet sınırına doğru uzanan boş yolda
arka koltuğa uzanmış bakıyordum
başımın üstünden akıp gidişine göğün.
Bir gün büyüyüp üniversiteye gideceğim
diye düşündüğümü hatırlıyorum birden."
Böylesine masum olmasından utanmış gibi,
çabucak başını çevirip susmuştu sonra
ve yola bakmaya başlamıştık yeniden.

Yirmi beş yıl ve yedi bin kilometre ötede
kış ağaçları dizili kanalın kıyısında,
otların üstündeki ördeklerden biri doğrulup
şıpırtıyla suya dalıyor arada bir.
Issız patikada başımı göğe kaldırıp
"Bir gün öleceğim." diyorum kendi kendime
geleceğin de geçmiş kadar kesin ve değişmez
olduğunu ilk kez gerçekten kavrayan
bir adamın yoğun sessizliğiyle.

Öküz Unutmaz

AYHAN ERDOĞAN

● Kraliçe 2. Elizabeth'in 72. doğumgünü İngiliz büyükelçiliğinde görkemli bir törenle kutlandı.. Doğumgünü partisine Fazilet Partililerle birlikte Dışişlerinden ve siyasi partilerden temsilciler de katıldı.. İngiliz Kraliyet Ailesi'nin eski gelini York Düşesi Sarah Ferguson, İnter Star'ın sahibi Cem Uzan'ın davetlisi olarak İstanbul'a geldi.. Ferguson, şehrin tarihi yerlerini gezdi, Boğaz'da balık yedi, ziyaretlerde bulundu.. Nilgün Özüakın adlı bir vatandaşımız, Londra'daki Burberry mağazasının çıkışında saldırıya uğradı, mağazanın güvenlik görevlileri ise kapıları kapatıp olayı seyrettiler.. Mağaza yetkilisi Ian McDonald, "Yaptığımız araştırmada görevlilerin Türk hanıma karşı çok kibar davrandığını öğrendik" dedi.. AYNI GÜNLERDE GAZETELERE YANSIYAN BİR HABERE GÖRE, İNGİLİZ BİLİMADAMLARI DÜŞÜNCENİN BEYİNDEKİ YERİNİ BELİRLEYİP FOTOĞRAFINI DA ÇEKMİŞLER.. DÜŞÜNCE KIRMIZI VE KÜÇÜK BİR NOKTADAN OLUŞUYORMUŞ!

● İnternet'te polis aleyhine mesaj gönderen Emre Ersöz, 10 ay hapis cezasına mahkum oldu.. Ersöz, İnternet cezası alan ilk Türk genci.. Gaziantep'te baklava ve antepfıstığı çalan 4 çocuğun cezaları Yargıtay tarafından onandı.. Çocuklar halen cezaevinde ve 2 ile 3 yıl arasında hapis yatacaklar.. Türkiye'de bir yılda 1815 kişi intihar etti.. İntihar edenlerin çoğu 15 yaş civarında.. NASA, MARS GEZEGENİNE BİR MİLYON ÇOCUĞUN ADINI GÖTÜRÜYOR.. 1999'DA 'MARS POLAR LANDER' ARACIYLA GEZEGENİN YÜZEYİNE ÇOCUKLARIN ADINI TAŞIYAN CD-Rom BIRAKILACAK!

● Türkücü Mahsun Kırmızıgül'ün de ortağı olduğu Prestij Müzik firması silahlı kişilerce tarandı.. İbrahim Tatlıses'in içinde bulunduğu bir sırada otomobiline ateş açıldı.. Hülya Avşar ve Özbek şarkıcı Şahsenem televizyon ve gazetelerde külotsuz görüntüleriyle yeraldılar.. Rock şarkıcısı Haluk Levent'in son kasedinde okuduğu "Mektup" isimli parçanın sözlerini değiştirdiği ve bestecisi Sezen Cumhur Önal'dan izin almadan kullandığı iddia ediliyor.. Piyanist Fazıl Say, konser sırasında cep telefonu çalan bir izleyiciyi uyardığı için (medyada) ağır eleştirilere hedef oldu.. PIAR-GALLUP'un araştırmasına göre, Türk insanının çoğu kitap-gazete okumuyor, tiyatroya gitmiyor.. Yalova İl Kültür Müdür Vekili Mehmet Müderrisoğlu, sinema, tiyatro ve karikatürün, nesilleri milli kültüründen koparark manevi bunalıma ittiğini savunuyor.. 32. Gün'de Hülya Avşar, A Takımı'nda Harika Avcı sanatın ve sanatçının tarifini yaptılar.. NEW YORK'LU CARRIE SPECHT, FİLM ÇEKEBİLMEK İÇİN GEREKLİ PARAYI KISIR ÇİFTLERE YUMURTALARINI SATARAK SAĞLIYORMUŞ!

● Gazeteci - yazar Ragıp Duran, 1994 yılında yazdığı bir röportaj-yazı nedeniyle 10 ay hapis ve 333 milyon lira para cezasına mahkum edildi.. Sivas'ta gericilerin bir otelin içinde topluca yaktıkları sanatçı ve aydınlar anıldı.. BİLİMADAMLARI, ZİHİNSEL AKTİVİTE İLE UZUN YAŞAM ARASINDA YAKIN BİR İLİŞKİ OLDUĞUNU İDDİA EDİYORLAR.. BUNA GÖRE, ÇOK DÜŞÜNEN ÇOK YAŞIYORMUŞ!

● Kredi ve Yurtlar Kurumu, tacize uğradıkları için protesto gösterisi yapıp, konuyu basına duyuran Maslak Kız Öğrenci Yurdu'ndaki 15 öğrenciyi yurttan uzaklaştırıyor.. Ortaköy'de üç kadına tecavüz eden yedi kişi mahkeme tarafından serbest bırakıldı.. UNICEF raporuna göre, dünyada her beş kadından biri tecavüze uğruyormuş.. Ve şimdi değişik zamanlarda ülkemizin ve dünyanın ileri gelen erkeklerinden seçilmiş özlü/özürlü laflar.. 'TECAVÜZ KAÇINILMAZSA ZEVK ALMAYA BAK'.. 'O KARI MOTOR'.. 'KADININ KARNINDAN SIPAYI, SIRTINDAN SOPAYI EKSİK ETMİYECEKSİN'.. 'KADININ İYİSİ YATAKTA BELLİ OLUR'.. 'KADINLAR İKİYE AYRILIR: BACAKLARINDAN'..

● Babalar Günü Kutlandı.. Lemanyak'tan Bahadır Baruter, Mehmet Coşkun, Bülent ve Cengiz Üstün Öküz'ün müdürü Metin Üstündağ'ın elini öpmeye geldiler.. Gelirken de bir kutu şeker getirmişlerdi.. Metin bu durum karşısında çok duygulandı.. Ağlamaya başladı.. Tam o sırada Bahadır cebinden bir kağıt mendil çıkardı.. Metin daha da fenalaştı.. Duygusal bir andı. Neyse, kendisini sakinleştirdik.. Şeker kutusundan bir tane aldı, attı ağzına.. Öküz çalışanları da dayanamayıp birer tane aldılar.. Fakat Lemanyakçılar yemiyorlardı.. Biz "nerden aldınız bu şekeri, ne güzelmiş" dedikçe de konuyu dağıtıyorlardı.. Hoş-beş derken bunlar alelacele kalkıp gittiler.. Biraz kıllandık ama fazla üstünde durmadık.. Ne de olsa mesai arkadaşlarımızdı.. Bi pislik yapacak değillerdi ya.. Ne safmışız arkadaş, ne safmışız.. Hadi biz safız ama bu Lemanyakçılar da çok adiymiş.. Bunu da bir saat sonra anladık.. Meğer yediğimiz şeyler şeker değil, Viagra'ymış.. Şimdi Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları hastanesindeyiz.. Aşırı derecede cinsel tepki vermekten.. Daha açık söyliyemiyom.. Benim terbiyem müsait değil.. Bi süre hastanede kalıcaz.. Yazıyı da burda yazdım.. Ofisboy Cemal dergiye götürecek.. Aaa.. bir dakika.. Metin intikam yeminleri ediyor.. Şimdi dizlerinin üzerine çöktü.. Ellerini havaya kaldırdı.. "Bittiniz oolum siz, bittiniz".. İşte bunlar Met-Üst'ün son sözleriydi.. Söyledi ve gözden kayboldu.. Lemanyakçılar korksun artık.. Onları kötü bir son bekliyor.. VIAGRA'YA DA LANET OLSUN..

Not: Hasan Cihat Örter'in "Kadının Senfonisi" albümü ve Cüneyt Özdemir'in "Eşref Bitlis Olayı" adlı kitabı çok güzel. Ben ilgilendim...

Akşam Sofası

Carina Thuijs **1993 yılı başlarında Hollandalı kültürel antropoloji öğrencisi olan bir genç kızdı.. 2 Temmuz 1993'te ise Sıvas Madımak Oteli'nde diri diri yanarak ölen 37 aydın ve sanatçının içindeki tek yabancı... *Carina Thuijs*'in buruk hikayesi nezdinde Sıvas'ta ölen tüm sanatçı ve aydınlarımızı saygıyla anıyoruz**

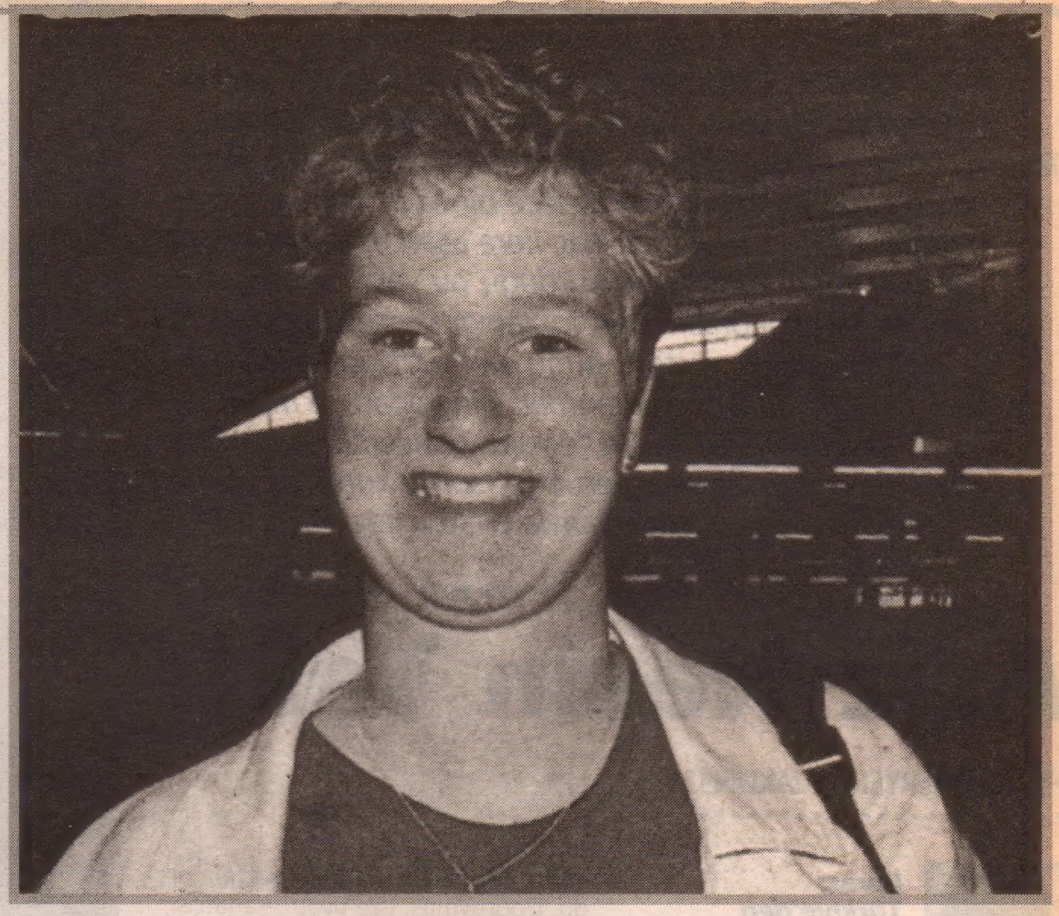

Hollanda'da Doğmak ve Sıvas'ta Yanarak Ölmek

'Carina Thuijs'

Carina Thuijs, 21 Haziran 1993 tarihinde Ankara'ya gelip, Dikmen'de oturan **Sivri** ailesinin konuğu oluyor. **Carina Tuhijs** geldiği günün sabahında kahvaltısını yaptıktan sonra balkona çıkıyor, gördüğü tablo karşısında şaşkındır: Hava günlük güneşlik, sokakta çocuklar cıvıl cıvıl, her taraf insan kaynıyor... **Carina,** gördükleri karşısında duyduğu heyecanını gizleyemez, hemen Hollanda'yı arar; konuk olduğu evin insanlarını, balkondan gördüklerini annesine ve erkek arkadaşı **Michiel Sweers'**a anlatır, büyük bir coşkuyla.

Rahmi Sivri'nin yengesi **Sultan Sivri'**nin anlattığına göre; **Carina** Ankara'da bulunduğu süre içinde güne banyo yaparak başlıyor, banyoyu güzel bir kahvaltı sofrası izliyor, kendi dolaşıp değişik yerlerde bol bol fotoğraf çekiyor, akşamları odasına kapanıp Hollanda'daki tanıdıklarına mektup yazıyor, Türkiye ve insanlarını öve öve bitiremiyordu.

Carina Thuijs bir sabah ev halkıyla birlikte Dikmen'i geziyor, **Sokullu Ahmet Haşim'**de fotoğraf çekiyor. O sırada, Kuran kursuna devam eden çocuklar camiden çıkıyorlar. Çocukların, özellikle erkek çocukların giysileri **Carina'**yı şaşırtır: Çocukların üst tarafı kapalı altlarında birer şort vardır. Yanındaki Sultan Sivri'ye dönerek, *"Bu çocukların üst kısmı Müslüman, alt kısmı ne?"* diye sorar. **Sultan Sivri** güler, camiyi gezmelerini önerir, **Carina** kabul etmez. *"Onlar insan öldürüyorlar"* der.

Sultan Sivri unutamadığı bir başka anısını anlatıyor: Bir sabah **Carina,** Çorum'un Mollahasan köyünde giymeyi düşündüğü uzun eteğini giyiyor. Bir tür köylü kıyafetiyle **Carina'**yı gören Sultan gülmekten yerlere yatar, hep birlikte uzunca bir süre gülerler. **Carina Thuijs** çok sevdiği **Asuman Sivri'**ye Sıvas dönüşünde kendi giysilerinden dikmek için söz veriyor.

Carina Thuijs, Yasemin ve **Asuman Sivri** kardeşlerle Sıvas'a **Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'**ne katılmak istiyor: **Carina'**nın Sıvas'a kendileriyle birlikte gitmesi **Yasemin** ve **Asuman Sivri**'yi sevindiriyor. Ancak, nedense 30 Haziran günü **Sultan, Yasemin** ve **Asuman Sivri, Carina**'yı Sıvas'a gitmekten vazgeçirmek için yoğun bir uğraş veriyorlar: ***"Carina"*** diyorlar, *"Sıvas'ta su bulamazsın, aç kalırsın, kalacak yer de bulamazsın"*. **Carina Thuijs** vazgeçmez: *"Siz ne yerseniz ben de onu yerim, siz nerede kalırsanız ben de orada kalırım"* diyor. **Asuman, Yasemin Sivri** kardeşler **Madımak'**ta yakılarak öldürülüyorlar. **Carina** da. **Carina Thuijs** sözünde duruyor.

Carina'nın ölüm haberi Hollanda'ya ulaşır, **Carina'**nın annesi çok şaşırır. Sıvas olaylarını müslüman / komünist çatışması olarak algılar, hatta bu yüzden dava için vekâletname vermez. **Carina Thuijs'**in cenazesi Hollanda'ya gider, toprağa verilir, **Carina'**nın annesi kızının öldüğüne yine de inanamaz. **Carina** annesine Türkiye'den dönüş tarihini bildirmiştir; **Carina Thuijs** zamanı geldiğinde Hollanda'ya gelecektir annesine göre. **Carina'**nın dönüş tarihi gelir, annesi havaalanına gider, ancak uçaktan **Carina Thuijs** inmez. **Carina**'nın annesi *"dönmedi"* diye mırıldanır çevresinde *"Carina dönmedi"* der, işte o zaman kızının öldüğüne inanır.

Rahmi Sivri'nin Anlattıkları..

Carina ve kız arkadaşı **Maryze** beni işyerimden arayıp randevu istediler. Bir hafta sonra biraraya geldik. Onlar, kendilerinin Türk kadınlarının aralarındaki ilişkilerinin nasıl yapılandığı, nelerle uğraştıkları ve aile içindeki rolleri konularında araştırma tezi hazırlamak istediklerini, benim, Doetinchem'deki Türkiyeliler'le çalışmamdan dolayı bazı olanaklar sunup sunamayacağımı sordular ve yardım istediler. **Carina** ve **Maryze**'e yardım edecektim; **Carina** Türkiye'de araştırma yapacak daha sonra **Maryze** ile birlikte Hollanda'da sonuçlarını karşılaştıracaklardı.

Burada gereken ilişkileri kurduk, üniversitesi **Carina**'nın Türkiye'de staj yapabileceğine dair izin verdi. **Carina**'ya **Ankara Üniversitesi'**nden bir danışman sağlandı. **A.Ü.Tömer Dil Merkezi'**nde bir ay Türkçe kursu alacak, ardından Çorum'un bir köyünde staja başlayacaktı.

21 Haziran 1993 tarihinde buradan Ankara'ya, bir ay konuk olacağı Sivri ailesinin yanına gitti. Dil kursuna kaydını yaptırdı, danışmanıyla ilişkiye geçti. Konuk kaldığı amcamların yanında kendini evinde hissettiğini annesinin ve erkek arkadaşının anlattıklarından biliyorum. Bu arada **Yasemin** ve **Asuman Sivri** ile kısa zamanda iyi arkadaş oluyorlar. Birlikte Pir Sultan Abdal Derneği'ne gidiyorlar. **Carina** dernekte pek çok insanı tanıyor; onların fotoğraflarını çekiyor, dostluklar kuruyor.

Carina, **Yasemin** ve **Asuman** ile birlikte **Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'**ne katılmak üzere Sıvas'a gidiyor. Orada yurttaşı **Rene'**yi göreceği için çok heyecanlıymış.

Carina tanıdığım kadarıyla, sistemli, çalışmayı seven, eşitsizliğe karşı olan, **'toplumcu feminist'** diyebileceğimiz biriydi. Biraz çekingendi ancak kolay ilişki kuran, toplumsal sorunlarla yakından ilgili, insanları seven, her türlü haksızlığa karşı çıkan insandı, pekçok insanımız gibi.

Maryze Schoneveld'in Anlattıkları..

Onunla tanışıklığımız, **Kültürel Antropoloji Bölümü'**ne başladığımız 1989 yılına rastlıyor. **Carina** o günlerde kadın sorunlarıyla yakından ilgiliydi. Öğrenciliği boyunca kadın - erkek eşitsizliğini dile getirdi. Dünya kadınlarının, özellikle de Afrika ve Türkiye'deki kadınların konumları **Carina'**nın ilgisini çekiyordu.

İkinci sınıfta, Üniversitedeki kadınlar grubuna üye oldu. Bu grup, feminist antropoloji ile ilgilenmek isteyen öğrenciler ve antropologların oluşturduğu bir gruptu. Kadınlar üzerine her şey grupta tartışılıyordu. **Carina** orada kendini yetiştirdi, kadın üzerine görüşlerini dile getirdi.

Seyahat yapmak onun için çok önemliydi. Türkiye artık onun en çok ilgilendiği bir ülke olmuştu. Sanırım, Türkiye'nin güzelliği, insanların yakın dostluğu onu Türkiye'ye çekmişti. **Carina**, mezun olması için gereken araştırma tezini Türkiye'de yapmak istedi. Hollanda'da iken Türkçe öğrenmeye başladı.

Carina'yla birlikte olmak, onunla çeşitli konular üzerine konuşmak çok güzeldi. Boş zamanlarında **'feminist edebiyatı'**ndan kitaplar okur, kültürel içerikli filmler izler, feminist yazarların imza günlerine birlikte katılırdık. **Carina'**nın gelecekle ilgili çok iyi planları vardı. Ne yazık ki bunları gerçekleştirmesine izin vermediler.

Carina'nın Annesinin Anlattıkları..

Carina, 7 Temmuz 1970 yılında Hollanda'nın Doetinchem kasabasında doğdu. Babası büro hizmetinde, ben muhasebe yardımcısı olarak bir şirkette çalışıyordum. Küçük kızım **Gonny** halen Amsterdam'da yöneticilik eğitimi görüyor.

Carina 1985'ten bu yana **Michiel Sweers** ile arkadaşlık yapmaktaydı. Türkiye'deki stajını tamamladıktan sonra aynı evde birlikte yaşayacaklardı.

Carina yaratıcı biriydi: Günlük tutar, yazı yazar, elbise diker, resim yapardı. İlgi alanları çeşitliydi.

1989 yılında **Leiden Üniversitesi'**nin **Kültürel Antropoloji Bölümü'**ne başladı. Leiden'de oda kiraladı. Çok samimi olduğu birkaç kız ve erkek arkadaşı vardı ama o daha çok tek başına olmak, evinde istediklerini gerçekleştirmek istiyordu.

Carina her zaman ezilen insanların yanındaydı. Kadınların, onu hayatında özel bir yeri vardı. En yakın arkadaşı **Maryze** ile birlikte kadınlar üzerine araştırma hazırlıkları yaptı. Mayıs 1993'te Üniversitesi **Carina'**ya Türkiye'de (Çorum'un bir köyünde) staj yapması için izin verdi. 21 Haziran'da Ankara'ya gitti. Ankara'da **Sivri** ailesinde konuk olacaktı. O arada Türkçe kursuna devam etmek istiyordu.

Sivri ailesinin yanında mutluydu. **Ankara Üniversitesi'**nde dil kursuna devam ediyordu. **Carina**, kendisinin de çok gitmek istediği **Pir Sultan Abdal Etkinlikleri**'ne birlikte gideceği, Sıvas'ta kader ortağı olduğu **Yasemin** ve **Asuman Sivri** kardeşlerle çok iyi arkadaş olmuştu.

Carina, bana Ankara ve Sıvas'tan güzel fotoğraflar bıraktı. Günlüğünde, 22 Haziran ile 2 Temmuz arasında Türkiye'de olmaktan çok mutlu olduğunu yazıyordu.

Ben bu güzelliklerin neden böyle bittiğini asla anlayamayacağım.

Edebiyatçılar Derneği'nin hazırladığı Sıvas kitabından derlenmiştir.

Serdar, Süleyman, Esengül, Ayfer, Serhat, Seçkin, Şebnem, Hüseyin, Çayan, Ferman, Atakan, Mahperi.. Tavşan, koyun, tavuk, köpek... Onlar Çatalca'daki Aziz Nesin Vakfı'nın sakinlerinden sadece bir kaçı. Aziz Nesin de bildiğimiz gibi boyunu bir kaç kere aşan eserlerinin tüm gelirini daha 1970'lerde kurduğu bu vakfa vakfederek cami ve karakol önlerinden topladığı kimsesiz çocuklara adayan, üstelik bunu da ne sevap kazanmak, ne de birilerine yaranmak için yapan ve maalesef 2 Temmuz 1993'te de "dinsiz" denilerek yakılmaya çalışılan bir adam. Ölümünden 4 yıl sonra kurduğu vakfın çocuklarıyla birsürü şeyi konuştuk...

Şımarmak Serbest

Aziz Nesin Vakfı

HATİCE MERYEM & JAKLİN ÇELİK

Burası Türkiye'den çok farklı bir yer, Şırnak'tan çok çok farklı...

- Aziz Nesin Vakfı'nda büyümek benim için elbette bir şans. Şu an gördüğünüz Süleyman, bundan 8 yıl önceki Süleyman değil. Arada çok fark var. Herşeyden önce ben Şırnak'ta kalsaydım, güzel sanatlardan haberim bile olmayacaktı. Aziz Nesin'i bilmiyordum. Abim, Aziz Nesin Vakfı'na gideceksin dediğinde, "İstanbul'a gideceğim ne güzel" deyip, haritada gideceğimiz yollara bakıyordum. Aziz Nesin'in kitaplarını okumuş değildim o zaman. Abimin çok sayıda kitabı olmasına rağmen. Buraya geldim ve çok farklı bir ortamla karşılaştım. Herşeyden önce burası Türkiye'den çok farklı bir yer. Kendimi sorumlulukların içinde buldum. Ben 12-13 yaşımda geldiğimde kendimden küçüklere bakmaya başladım. Tabii, o zaman Güliz gibi Şebnem gibi arkadaşlarımız yoktu. *(Güliz ve Şebnem Hanım şu anda Vakfın hemen her işiyle ilgileniyorlar)* Herşeyi biz yapıyorduk. Kimi zaman inşaata gidiyorduk, sonra inşaat elbiselerini çıkartıp, yıkanıp tiyatroya gidiyorduk. Vakıf binasının havuz ve bahçe yapımında üç usta çalışmış, diğerleri hep çocuk. Dışarıyla vakıf arasındaki farkı gelir gelmez anlıyorsunuz ama o kadar belirgin değil. Çok serbest çok özgür bir ortam. Aziz Dede bu konuda bize çok büyük güvence veriyordu. Öte yandan dışarıda çok sıkı bir disiplin var. Disiplin bazen güzeldir ama böyle rahatsız edici olanı değil tabi. Genelde okullarda eğitmenlerle bir arkadaş ilişkisi hiçbir zaman olmuyor. Ki, okuduğum güzel sanatlarda bile bunu çok net göremiyorum. Öte yandan burada Aziz Dede var. Düşünün hiç tanımadığınız bir adam akşam yemekten sonra küçüklere şeker veriyor., 'Dede' diye sesleniyoruz. Ben babamdan belki bu kadar ilgi görmedim. Bu sebeple farklı bir yer. Aziz Dede sık sık sorardı *"büyüyünce ne olacaksınız?"* diye. Bir seferinde ben *"tiyatro sanatçısı olacağım"* dedim. Cevabı *"İyi, hayatımızın sonuna kadar sana bakacağız demek ki"* oldu. Doğruymuş. İşte tiyatro sanatçısı, daha doğrusu sanatçı Türkiye'de yaşayamıyor. Ya da çok zor şartlarda yaşıyor. Ben liseden beri tiyatroyla ilgileniyorum. Ancak şu sıralar ara verdim. Çünkü gerçekten bu şekilde tiyatro yapmak istemiyorum. Yani bazılarının istediği gibi oyunlar oynamak istemiyorum ve böyle olmayınca aç kalacağımı da biliyorum.(Gülerek) Aziz Dede de yok artık, bana bakacak kimse kalmadı. Şimdilerde üniversiteye gidiyorum, vakfın Beyazıt'taki evinde kalıyorum. Ve diğer zamanlarımı burada geçirmeye, hafta sonları ve tatillerde burada arkadaşlara yardımcı olmaya çalışıyorum. İlk başlarda Nesin Vakfı'ndan geldiğimi kimseye söylemedim. Çünkü insanların bana böyle yaklaşmalarını, kimseden ne iyi ne kötü bir tepki gelmesini istemedim. Sonra birkaç arkadaşıma söyledim. Türk dili derslerinde güzel tartışmalarımız oldu. Bu tartışmalarda eğitim sistemindeki bozukluktan, yozlaşmadan sözedildi. Aziz Nesin ilkokulu bu yozlaşmanın önüne geçebilecek çok iyi bir projedir. O sıralarda da Aziz Nesin İlköğretim Okulu'nun kampanyası başlamıştı. Ben de kampanyadan kaçınızın haberi var, daha da önemlisi kaçımız bu konuda birşeyler yapıyoruz dedim. Orda insanlar sustu.

Süleyman.

(Nesin Vakfı'nın en küçük çocuğu 2 yaşındaki Sema, Vakfın en büyük çocuğu 71 yaşındaki Aziz Nesin'le, 4 Temmuz 1986)

Yemeklerimizi beraber yerdik O bana dünya demeyi öğretti.

- Aziz Dede "Üretici olmamızı istiyordu". En küçük şeyden başlamamızı istiyordu. Mesela bahçeye birşeyler ekmek. Aziz Dede'yle yemeklerimizi beraber yerdik, ona gazete okurduk. O bana 'dünya' demeyi öğretti. Çünkü ben 'dünyaa' derdim. Birgün Yönetim Kurulu toplanmıştı. Benim de çay demlemem gerekiyordu. Çayı bulamadım. Yönetim Kurulu toplantısını bölüp Aziz Dede'den çayın yerini sormaya çok çekiniyordum. Küçüktüm de. Kapıyı vurup içeri girdim *"dede çay nerede?"* dedim. Döndü, bana baktı *"Aygazın üstünde"* dedi. Daha sonra çöpü dökmem gerekiyordu, tekrar kapıyı vurup *"dede çöpü nereye dökeyim"* gibi sorularla toplantıyı defalarca bölmüştüm. Hiç unutamadığım anılardan biridir.

Bir de şiirim var:

Vurgun vurmuş sanki sol tarafıma
Birşeyler kırılmakta oracıkta
Cam kesiği gibi
Batar gecenin karaltısı
Acıtır sol tarafı
Derinden işlenerek fısıltılarla
Bir türkü çağırır
Derini sol tarafa sorgular
Mavi çocuk
Yine bu gece
Aslında her karanlık çöktüğünde
Yıldızlar gökyüzünde debelenince
Ay fısıldayınca
Mavi çocuk geçer karaltısında

Esengül

Buraya gelmeseydim çoban olacaktım.

- 1991'de buraya geldim. Babam 12 Eylül'de hapse girmişti. Durumumuz beni okutacak kadar iyi değildi. Babam öğretmendi. Ben Ankara'da çobanlık yapıyordum. Ortaokula başlamıştım. Üç sene sonra buraya geldim. Buraya gelince zaten bir şoka uğruyorsun. Bir sürü farklı insan var sen koyunlarlasın. Burada her büyüğün bir sorumluluğu vardır. Her büyük kendinden küçükten sorumludur. Aziz Dede'nin verdiği sorumluluk bu. Yani önce kendini bilecek, emin olacaksın, birşeyler almış olacaksın ki senden küçüklere verebilesin. Bunu toplantılarda hep söylerdi. Onun sorumluluk dediği şey üretmektir. Eğer üretirsen birşeyleri o zaman sorumluluk duygusunu kazanırsın. Kızmak ya da bağırmakla olmaz. Burada çok büyük bir kütüphanemiz var, bu yönden dışarıdaki yaşıtlarımızdan daha şanslı olabiliriz. Onlar da sosyal etkinliklerden daha fazla yararlanabilmek yönünden daha şanslı olabilirler. Bir de buradan dışarı çıktığında bazı şeylerin farkına varabiliyorsun. 2-3 gün içinde sıkılıp geri dönmek istiyorsun. Şimdi Topkapı'da bir şirkette çalışıyorum. Lise mezunu olduğum için Vakfın Beyazıt'taki evinde kalıyorum ve kursa devam ediyorum. Önümüzdeki sene üniversite sınavlarına tekrar gireceğim. Buraya gelmeseydim çoban olacaktım.

Çayan

Artık kendi ayaklarımın üzerinde durmam gerekiyor.

- Eskişehir'in bir köyünden geldim. Ve ilk olarak adını sonradan öğrendiğim Ercan abiyi gördüm. Üzerinde bir şort vardı. Üstü çıplaktı. Dedim ben nereye geldim. Yemekten sonra odaya çıktım, yerleştim ve aşağı indim. Aziz Dede'nin torunu Mehmet önlüğü takmış, üstü çıplak tabi ben altındaki şortu görmüyorum, eyvah dedim bu da çıplak dolaşıyor. Korkarak yukarı kaçtım. Aşağı inemedim. Bir iki ay sonra ilk şort giydiğimde bayağı utanmıştım. Ben buraya gelmeseydim hayatım çok farklı olurdu. Sıradan bir insan olurdum. 1997'de üniversite

Kapak Resmi

bitmişti. Bir yıl vakfın Şişli'deki evinde kaldım. İşe başlayınca ayrıldım. Bir arkadaşımla beraber ev tuttum. Şu an vakıfta kalabilirim ama kalmayı ben istemiyorum. Çünkü orda kalmam vakfa bir yarar getirmez. Dışarıda iyi bir işle vakfa maddi destekte bulunabilirim ya da hafta sonu gelip çocuklarla ilgilenebilirim. Artık kendi ayaklarımın üzerinde durmam gerekiyor. Başka çocukların da vakfa ihtiyaçları var. Tahsilini tamamlamış birisinin vakıfta kalması gereksiz bence. Tanıdığım bazı insanlar çok iyi yerlerde çalışıyorlar, ben onların kendilerini geliştirmiş kültürlü insanlar olduğunu sanıyorum. Ama sonra anlıyorum ki; kitabı sadece okul bitirmek için okumuşlar. Okuma alışkanlıkları yok, hiçbirşey okumuyorlar. Burada yetişen çocuklar için kitap okumak doğal ve olması gereken birşey. Vakıfta edindiklerimi vakıftan ayrılınca farkettim. Çok şey kazandığımı gördüm. Vakfı ziyarete gelen insanlar belli bir seviyede oldukları için ben dışardaki insanların da öyle olduğunu düşünürdüm. İleride bir vakıf kurabileceğimi sanmıyorum ama evlenmeyi de düşünmüyorum. Yanımda bakıma muhtaç 1 veya 2 çocuğa bakarak onları hayata kazandırmak istiyorum.

Mahperi

Diş fırçamın olup olmadığını sordu.

1981'de Tunceli'de doğdum. İlkokul 3'e kadar okudum. Babam öldükten sonra ilçedeki yatılı okulda tekrar birinci sınıftan başladım. Daha sonra terör korkusundan bizim okullarımız kapatıldı. Ben iki ay kadar evde bekledim. Daha sonra İstanbul'daki amcamın yayıncı bir arkadaşının Ali abiyle arkadaşlığı vardı. Benden bahsediyor. Ve ben İstanbul'a buraya 1994'te geldim. Ben vakfa geldiğimde Aziz Dede Avusturya'daydı. Ertesi gün geldi. Ve beni vakfa kabul etti. Şeker almaya giden çocukların yanına beni de kattı. Aziz Dede, beni diğer çocuklarla tanıştırırken nereden geldiğimi, diş fırçamın olup olmadığını sordu ve 'oku' dedi. Bir anı: 1996'da Bayram Acar adında biri geldi. Vakfın para işlerine bakıp, güneş kollektörlerini kontrol eden köy enstitülerinde yetişmiş biriydi. Severdik onu. En sevdiğimiz tarafı da olduk olmadık zamanlarda yarım yarım okuduğu şiirleriydi. Mesela güneş kollektörlerini tamir ederken "Bayram hoca şu parçayı söksek daha iyi olmaz mı" diyorum, "tamam sökelim" diyor, biz söküyoruz o şiirim geldi deyip okumaya başlardı. Bir de burada hepimize okuduğu bir şiiri vardı.

Adı "Garip"

Zengin meyhanede tek tek atarken
Garip köprü altında yataksız,
yorgansız yatar
Dedim garip
Senin yok mu kimin kimsen
Dedi ağbi vardıı; vardı amma
unuttum çoğunu
Param hiç olmadı Karnım hiç
doymadı
Ama zengin olursam bir gün
Arayacağım soyumu...

Serdar

Vakfın amacı çocukları sadece okutmak değil, yaşama hazırlamak.

İki yıl evvel Ali Bey'le görüşüp buraya geldim. Buraya gelmeden önce Aziz Nesin'in öleceğini hiç aklıma getirmiyordum. Buraya gelmek hep vardı kafamda. Bu kadar imkansızlıklarla dolu olduğunu, insana ihtiyaç olduğunu hiç düşünmüyordum. Anlaştık, ben de kalmaya karar verdim. Aziz Nesin'e son dönemlerinde "niçin hep kalkıp otorotiye karşı konuşup duruyorsun? Sen oturup kitaplarını yaz" diyenlere cevabı şu olmuş; "Diyelim ki gemi batmak üzere, bir keman virtüözüsün sen. O sırada delikleri kapamaya mı uğraşırsın, yoksa ben sanat yapacağım diye keman mı çalarsın?" Şimdi burda da ben aynı şeyi düşünüyorum. Vakfın amacı çocukları sadece okutmak değil, yaşama hazırlamak. Çocukların en büyük isteği birebir irtibat kurabilecekleri büyükler. Biz de iki üç kişiyiz yetemiyoruz. Burada ailesi olmayan çocukların yanı sıra ailesi olan çocuklar da var. Aziz Nesin'in yaklaşımı daha çok kız çocuklarına yönelikmiş. Daha önce bir başvuru mektubunu okumuştum. Şöyle diyordu; "Eşim öldü ve dört tane çocuğum var. Bir tanesi kız. En küçük erkek çocuğumu okutmak istiyorum." Aziz Nesin'in notunda "kız çocuğuyla birlikte erkek kardeşini de alırım" yazılıydı. Altındaki ikinci nottada şu yazıyordu; "Sadece erkek çocuğunu getirdi, ben de geri gönderdim." Bu tür durumlarda hep kızları tercih etmiş. Dikkat ettiği çok hoş ve ince ayrıntılar var.

Güliz Kalender

Nesin Vakfı yazışma adresi: P.K.5 Çatalca / İstanbul

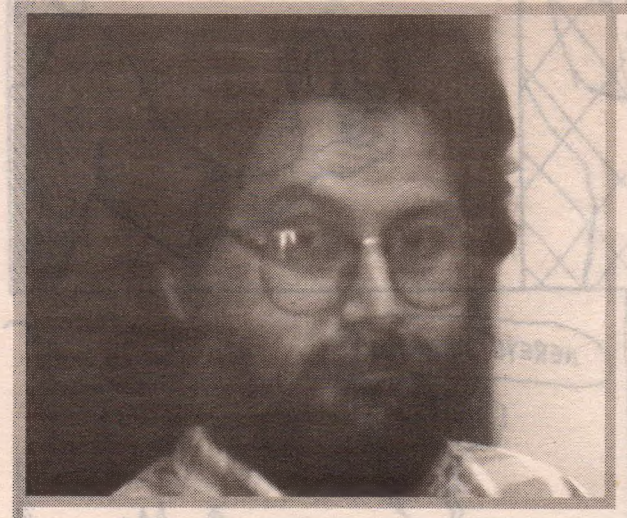

Hâlâ korkuyorlar Aziz Nesin'den. Çünkü söylediği gerçekler hâlâ gerçek,

En büyük zenginliğimiz olan, Aziz Nesin'in arşivini koruyamıyoruz. Elemanımız yok, paramız az. Kültür Bakanlığı'na bir proje sundum. İstemihan Talay'a çıktım. "Aziz Nesin'in çok büyük bir arşivi var. Hem Aziz Nesin'e hem çağa ait bin 500 tane dosya var. Çoğu eski Türkçe... Toz var, fare var, böcek var, nem var yazık dedim", "Ne gerekiyor Ali Bey" dedi. Ben de 5 milyar yeter herhalde dedim. Hatta ben biraz fazla uçuyorum diye düşündüm. "Projeyi hazırlayın hemen veririz" dedi. Çok az zamanım olmasına rağmen bilenlere sordum, klima, bilgisayarlara kayıt gibi işlemler için 13 milyarlık bir proje sundular bize. Kültür Bakanlığı kuruluna gitti. Yanıt bile gelmedi. Mevzuata uymuyormuş, bunlar sadece konser için, panel için verilebilirmiş. Aziz Nesin'in vakfı için verecekleri para yokmuş. Bunu duyunca herhalde İstemihan Talay'ın isteği dışında gelişti bu olay diye düşündüm. Yanına gittim. Önce "çok para istemişsiniz" dedi, sonra "siz bu paraya yapamazsınız" dedi, sonra da "siz o işi yapamazsınız" dedi. En sonunda da "gelin o arşivi biz Kültür Bakanlığı olarak alalım" dedi. Ben de "siz müzelerinizin haline baksanıza, Osmanlı arşivleri çürümüş bir durumda. Üstelik niye verelim. Bizim bütün zenginliğimiz arşivimiz." Çok kızdım. Sert bir konuşma geçti aramızda.

Mersin'de bu yıl, Haluk Levent, Sibel Alaş gibi isimlerle Vakıf yararına bir konser düzenlendi. Orada yirmi bin kişi toplanır dediler. Çünkü Haluk Levent oralıymış. İnsanlar Aziz Nesin korkusundan gelmediler. Yirmi bin kişilik stadyumda altıbin kişi vardı-yoktu. Onun üçbinini de polis bedava içeri aldı. ÖDP yardım etmedi. Satsınlar diye kendilerine verilen biletten sadece 1 tane sattılar. CHP en başından beri biz bu işle ilgilenmeyiz dedi. Bir sürü aydın sandığımız, dost bildiğimiz, solcu sandığımız insan bunlardan para istedi. Aydın sandığımız insanların yakınları 500 tane bileti çaldılar. Yani babam nasıl 80 yıl beklemiş bu millete hakaret etmek için şaşıyorum. Babamın yapısını bildiğim için bunu söylüyorum. Aziz Nesin adına hâlâ ne bir okul var, ne bir yol, ne bir heykel, ne de bir sokak. Hâlâ korkuyorlar Aziz Nesin'den. Çünkü söylediği gerçekler hâlâ gerçek, herkes biliyor. Türkiye'de insanlar, ya aptal, ya alçak, ya beceriksiz, ya kurnaz, ya da becerikli ama kötüye kullanıyor. Buna rağmen hem akıllı hem iyi insan çok az. Bu tür insanın biraraya geldiği başka bir ülke görmedim, inanılmaz birşey.

Aydınlarla konuşuyorum." Biz herşeyi yaparız Aziz Nesin Vakfı için..." bir defa gelip görmeyi, maddi manevi bir ihtiyacınız var mı demeyi bırakın telefon edip hâl hatır bile sormadılar. Babamın dostları olan zenginler müzayedelerde tablo almak için milyarları harcıyorlar. Geçenlerde vakfı jandarma bastı. Gittim. Tehdit ettiler beni "kapatırız vakfı" diye. Sizin orda yurt kurma hakkınız var mı... Komünist yetiştiriyoruz orada böyle bir zihniyet var. İrtica ile mücadele için genelge geliyor ilçelere, yemeyip içmiyorlar, irtica ile en çok mücadele etmiş adamın vakfına geliyorlar, kızların fotoğraflarını alıyorlar, özel eşyalarını alıyorlar, kitaplarına el koyuyorlar. Bunlar çocukların özel mekanları.

Benim için en önemli şey Nesin Vakfı'nın yürümesi. Şimdi bizim para makinemiz kurudu. Aziz Nesin öldü onun her yazdığı para ederdi. Her yerde ilişkileri vardı. Ben 23 sene yurtdışında kalmışım, geldim buraya, kimseyi tanımıyorum. Ne yapacağım, ne edeceğim? Yayınevleri kitapları raflara kaldırıyor. O zaman ne yapacağız, düşündük ki ev alıp kiraya verelim. Ama emlak da o kadar zor ki. Ev almak için Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne başvuruyorsunuz. Diyelim 10 milyara bir ev buldunuz. Genel Müdürlük İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne yazıyor. Bölge Müdürlüğü bize telefon edip ev sahibi ile randevu alıyor, eve bakıyor, bu ev 10 milyar etmez 3 milyar eder. "Ankara'ya 3 milyar eder" diyor. Bu arada 3 ay geçiyor. Bir sürü bürokratik hata da olmaz ise. Biz 5 ay önce 10 milyara satılan evi 3 milyara alacağız. Olacak iş mi? Yani her taraftan tıkanmış durumdayız. Bürokrasi bir yandan, insanların kötü zihniyeti bir yandan.

Bu kampanyayı ben Türkiye'ye gelir gelmez hazırladım. Eğitim rezaletini gördüm. Hocalara gittim. İmza açalım belki birşeyler değişir diye. Hiç kimse yanaşmadı. Sonra 95'te geldiğim zaman bu sefer birşeyler yazacağım dedim. Yazdım. Tanıdığım, tanımadığım 100 kişiye yolladım, eleştirin bunu diye. 5-6 kişiden yanıt geldi. Neyse o gelen eleştirileri dikkate alarak yeni bir bildirge hazırladım. İsteğim bu bildirge imzaya açılsın ve olabildiğince çok kişi imza atsın. 2000-3000 imza geldi. Benim amacım, bu eğitim bildirgesinde belirtilen ilkeler ışığında alternatif müfredat programı hazırlamak ve alternatif ders kitapları çıkartmak. Yayınevleri ile görüştüm ve "kâr amacı gütmeyelim ya da en azından çok az olsun" dedim. Olmaz, yapamayız dediler. O iş kaldı.

Ancak şimdi Aziz Nesin ilkokulunda bu ilkeleri uygulayacağız. Özgür eğitim; çocuklar öğretmen geldiğinde ayağa kalkmayacaklar asker gibi.

Dünyanın hiçbir yerinde böyle birşey yok.

Vakfa bağışlar daha çok halktan geliyor, inançlı insanlardan. Aydınlar hak getire, ne yapıyorsunuz diye arayıp soran bile yok. Hâlâ eleştiriyorlar babamı. "Ülke böyle mi kurtarılır, bu küçük burjuva işidir." Vakıf kurmak yani.

Çok onurlu çocuklar yetişiyor vakıfta. Bu çocukların anne babalarını görüyorum, çok kötü yerlerden geliyorlar. Çok insancıl yetişiyorlar. Her işi kendileri yaptıkları için toplu yaşamayı da öğreniyorlar. Ama ne yazık ki akademik eğitimi iyi veremiyoruz orada çünkü Çatalca'nın okulları bir rezalet. Birkaç tane iyi öğretmen vardır. Ama eğitim Türkiye'nin her yerinde çok kötü, Çatalca'da neden iyi olsun ki. Biz orada mutlaka kendi okulumuzu kurmalıyız.

Ali Nesin

Akşamsefası

Ragıp ve Kediler

ENDER ÖZKAHRAMAN

Akşamsefası

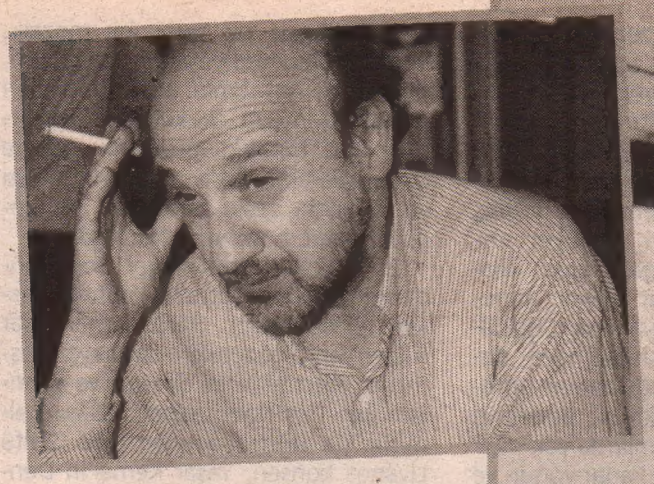

o bir insan,
o bir usta,
o bir entelektüel,
o bir nüktedan
o bir öğretim görevlisi,
o bir gazeteci-yazar
o bir radikal Galatasaraylı,
o bir Öküz yazarı,
o bir kedidostu,
o bir çevirmen
o bir düşünce suçlusu,
o bir herşey,
o bir herkesin Ragıp Abisi,
o bir, bir, bir keeeel,
ve o artık bir müddet Saray Muhallebisi

Ragıp Duran

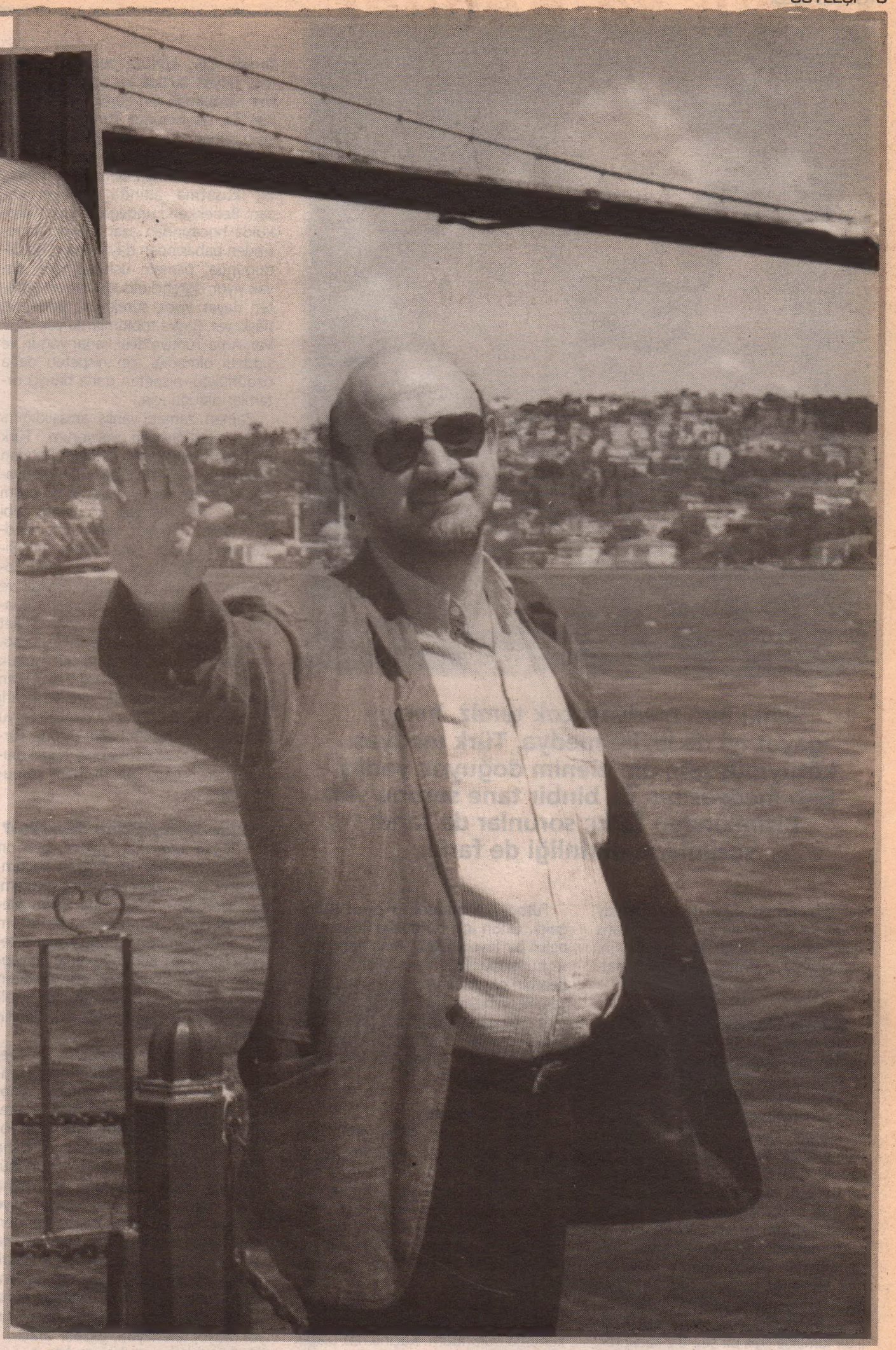

Radikal Galatasaraylı

1963 yılının kasım ayında ilk defa maça gittiğimi hatırlıyorum. Galatasaray - French Varosch maçıydı. Avrupa Şampiyon Kulüpler turnuvasında 4-0 kazanmıştı. Ben o zamanlar yanlış hatırlamıyorsam Galatasaray'da hazırlık sınıfı öğrencisiydim. İlkokuldan beri babam da Galatasaray Lisesi mezunu olduğu için, o yaştaki bütün çocuklarda olduğu gibi bende de futbol meraklı vardı, mahallede oynama ve gazete okuma düzeyinde. Sıradan bir merak, koyu fanatik Galatasaray'lıydım. Şimdi o deyimleri değiştirdim. Ben kendimi daha çok radikal Galatasaraylı diye nitelendiriyorum.

Bizim rahmetli bir jimnastik hocamız vardı; Mehmet Ali Hoca. Bize futbol sevgisini verdi ve bize futbolla kültür arasındaki ilişkiyi de çok iyi öğretti. Mesela dedi ki ben adamın karakterini top oynarken anlarım. Çok basit şeyler, çok çalım yapıyorsa şahsidir, sürekli pas yapıyorsa altürmistir, oyun kurucu oynuyorsa, santrafor oynuyorsa, bunlar o insanın karakterini ortaya çıkarır derdi. Nitekim de doğrudur bu. Hakikaten futbol oynarken bir iki istisna dışında top oynarken adamın karakterini anlayabilirisiniz.

Mehmet Ali Hoca'nın bize öğrettiği başka şey ise Galatasaray sevgisiydi, o da Galatasaray Futbol Takımı'nda sol açık oynamıştı. Belki çok hoş değil ama gavura yenil Fener'e yenilme derdi. Biz onun için lisedeyken mesela atıyorum Fenerbahçe bir Bulgar takımıyla oynuyorsa biz Bulgarca tezahürat yöntemlerini öğrenir, Fenerbahçe'nin rakibini desteklerdik ki, bu işte 60'lı 70'li yıllar. E, gerçekten de Fenerbahçe olmazsa Galatasaray'ın bir anlamı yok, bu Fenerbahçe için de geçerli. Son dönemlerde milliyetçiliği kırmak için, gerçi Türk takımı diye bir şey kalmadı Fenerbahçe bir Nijerya takımı, Galatasaray da bir Romen takımı, bu Avrupa Kupası maçlarında bilhassa hakiki bir Galatasaraylı, Fenerbahçe Manchester'la oynarken Manchester'ı tutar, ben de Manchester'ı tutarım.

Sanki Batı medyası çok temiz, herşey gayet iyi de bizim medya, Türk medyası kötüymüş gibi bir izlenim doğuyor, yanlış. Batı medyasının da binbir tane sorunu var. Bizimkinden farkı; sorunlar da farklı sorunların derinliği de farklı.

Hakiki bir Fenerbahçeli de Galatasaray - Paris Saint Germen'le oynarken Paris Saint Germen'i tutar. Bir Fenerli'nin, Galatasaray'ı tutması beni çok rahatsız eder.

Dünya Kupası...

Dünya Kupası, Fransa'da olması itibariyle, özellikle internetten ve Fransa'daki yayınlardan çok ilginç yazılar okudum ve bir-iki tane de kitap aldım. Futbol gerçekten evrensel çapta müthiş, sosyal, siyasi, ideolojik, bir tutku haline geldi. Bu Türkiye'ye de çok iyi yansıdı. Oral Çelik'i Malatyaspor Kulübü başkanı yapıyorlar. Galatasaray'ın da gizli başkanlığına oynayan bir Susurluk kahramanı var. Bu beni çok rahatsız ediyor tabii. Ama artık filozoflar da giderek futbola merak salıyorlar. Çok topyekün bir olay. Artık kadınları, erkekleri, gençleri, yaşlıları herkesi ilgilendiriyor. Çok geniş yanları var. Belirli bir kimlikle ilgili bir şey. Biz kazandık, diyor seyirci. Oysa ki son derece pasif bir insan gidiyor maça veya televizyondan sadece seyrediyor. İnsanlar kendilerini hiçbir şey hissedemeyince bari Galatasaraylı hissetsin. Takım da şampiyon olunca gecekondularda yaşayan lümpen az gelirli insanlar da belirli bir sevinç yaşıyor. Tabii bizdeki sevinç, kurşunlarla murşunlarla tezahür ediyor. Hoş bir şey değil bu ama bence çok derinlemesine incelenmesi gereken bir konu. Sayın Cumhurbaşkanımız, onların Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in söylediği gibi top meselesi önemli meseledir.

Futbol çok parasal bir oyun haline geldi. Onun için bu dünya kupasında belirli bir favorim yok. Ama mümkünse bu globalciliğe karşı çıkan ülkelerden biri olsun derim, bir üçüncü dünya ülkesinin şampiyon olmasını çok isterim. Az parayla çok fazla şeylerin yapılabileceğini göstermesi ve paranın egemen değer olmadığını kanıtlayabilmesi açısından.

Batı Dünyası...

Galatasaray'ı bitirdikten sonra hukuk okumaya Fransa'ya gittim. Beş yıl kadar orada kaldım. Sonra döndüm, beşyıl Türkiye'de çalıştım. Sonra yine bir beş yıl, bu kez hem Paris hem Londra'da gazetecilik eğitimi, geliştirme eğitimi gördüm, dört yıl da BBC'de Londra'da, Türkçe servisinde çalıştım.

Batı dünyasının değer yargılarını orada yaşayan birisi olarak tanıma imkanında bulundum. Kaçınılmaz olarak en fazla ilgilendiğim alan olan gazetecilik konusunda, onların yaklaşımlarını, uygulamalarını bizzat içinde yaşayarak ve gazetecilik yaparak gördüm . Ben genç arkadaşlarıma, hem eğitim açısından hem hakikaten ufku genişletme, daha fazla ses daha fazla renk görme açısından, master falan mümkünse, bir yerden burs bulun veya hem çalışın hem okuyun, mutlaka bir yurt dışına gitmekte orda yaşamakta, çok büyük yarar olduğunu sanıyorum. Bu orası buradan daha iyi olduğu için değil, daha farklı olduğu için, hayatı zenginleştirmek için, bilgiyi zenginleştirmek için, kültürü zenginleştirmek için, büyük ölçüde bu at gözlüklerinden kurtulmak için gerekli. Bizim Türkiye'de, biliyorsunuz Türkiye bizim ve sizin olmak üzere ikiye ayrılıyor, bizim Türkiye'de daha bebeklikten itibaren kundağa mundağa sarmalarla müthiş bir kuşatma altında büyüyor insan. Bebekken kundağa sarılıyor, ilkokulda hocasından azar işitiyor, annesinden babasından dayak yiyor, işçi olduğunda, bilmem ustabaşından dayak yiyor, öğrenci olduğu zaman polisten dayak yiyor, sürekli bir şiddet ve baskı var. Başka toplumlarda yok mu? Var. Ama Türkiye'deki kadar yoğun ve şiddetli olmadığı için nispeten daha özgürlükçü, nispeten daha barışçı ortamlar olduğu için.

Zaman zaman yanlış anlaşıldığımı gelen eleştirilerden anlıyorum. Türk medyasını eleştirirken sürekli Batıdan örnekler veriyorum. Sanki Batı medyası çok temiz, herşey gayet iyi de bizim medya Türk medyası kötüymüş gibi bir izlenim doğuyor, yanlış. Batı medyasının da binbir tane sorunu var. Bizimkinden farkı; sorunlar da farklı sorunların derinliği de farklı. Fransa ve İngiltere'de medyanın sorunları olmasına rağmen hiç olmazsa o iki devlet büyük ölçüde ve Türkiye ile kıyaslanmayacak şekilde hukuk devleti. Hukuk devleti olması itibariyle belirli bir takım yasalar, kodlar, normlar var. Ve belirli bir kamuoyu bilinci var. Ve o kamuoyu bilinci de medyanın belirli ölçüde Türkiye'deki gibi yozlaşmasına, engel oluyor. Hem hukuki sistem, hem kamuoyunun gücü.

Niye Avrupa'dan döndüm?

Birincisi asker kaçağıydım, ben on sekiz yıl boyunca askerlikten kaçtım. Ben babamın asker ziyaretine gittiğimi hatırlıyorum. Amcamın da. Bizim ailede özel olarak anti militarist bir tutum yok ama mümkün olduğu kadar erteleme isteği var. Benim askerliğimi yaptığım yerde koca tugay'da benden yaşlı bir tek albay vardı. Avantajları oldu. İşte bunlardan birincisi bu olabilir, sudan gerekçe.

İkincisi medya, gazetecilik, çok yerel bir meslek. Ben İngiltere'de, Fransa'da ve Türkiye'de gazetecilik yaptım. Bu mesleği en gönlümce, en keyiflice Türkiye'de yaptığıma inanıyorum. İngiltere'de, Fransa'da çok daha fazla olanaklar var. Basın özgürlüğü, düşünce, ifade özgürlüğü, çok daha geniş. Kimse seni yazı yazdın diye mahkemeye vermiyor hapse göndermiyor. Ama ben İngilizce, Fransızca da yazarım, çizerim. Dille de direk olarak alakalı bir şey değil, daha çok seslendiğim kitleyle. Çünkü gazeteci daha çok bir aracı. Bir olguyu, bir bilgiyi alıyor radyo, televizyon, gazete aracılığı ile başkalarına iletiyor. İşte o başkaları beni Türkiye'ye dönmeye zorladı. Çünkü ben ne kadar Fransa, İngiltere'ye gitsem oralı değilim. Ordaki insanların halet-i ruhiye'sini, benim yazdığım haberi nasıl algıladıklarını, nasıl değerlendirdiklerini bilemem. Onların da halet-i ruhiye'sini bilemem. Çünkü onlar sonuç olarak yabancı. Halbuki Türkiye; Türk'üyle, Kürt'üyle böyle güzel değimler var, Arabı, Çerkezi'yle, kadını, erkeği, yaşlısıyla bir çeşni, bir mozaik. Ben bu toplumda yaşadım, büyüdüm, dolayısıyla hayatımın üçte ikisini ben burda yaşamışım. Bu kültürde doğduğum için buranın insanlarını gazete okuru olarak daha iyi tanıyorum. Yazı yazıp; yankı, tepki alamamak çok kötü birşeydir, buza yazıyorsun gibi.

Bir de teknik nedeni var. Ben Fransa'da serbest gazetecilik yaptım. Dosyayı hâlâ saklarım, ikiyüz yirmi kadar haber yapıp gazetelere satmaya çalışmışım. Dört tanesini almışlar ve yayınlamışlar. Dört tanesinden fazlasını almışlar da yayınlanan dört tane. Zülfü Livaneli konseri, Yaşar Kemal'in Denduka ödülü alması, bir tane de Türk işçilerinin grevi vardı. Bir de Başbakan mı, bakan mı ne gelmişti. Ben çünkü en iyi o konuları biliyorum. Şimdi kalkıp bir Fransız gazeteci ile tenik olarak, eğitim olarak, kültür olarak, mesleki olarak, rekabet edemediğimi anladım. Allah'tan o sırada başka gelirim vardı ki, bir sene boyunca Fransa'da ayakta kalabildim. Belirli bir yaştan sonra orda aynı kültürü, aynı eğitimi alamayınca da seni işte Türk gazeteci olarak görüyorlar. Tüklerle ilgili bir şey olduğu zaman tabi ki senin haberini alıyor. Fransa'da da Almanya'daki kadar Türk yok. Yayınlanan habere para verdiklerinden dolayı yılda dört haberle geçinmek gerçekten zor.

Liberation...

Türkiye temsilcisi olduğum Liberation Gazetesi bana çok hoş bir şey yaptı. Liberation, ben içerde olduğum sürece benden haftalık yazılar istiyor, sadece haber olduğunda haber yazan biriydim. Böyle bir köşe açmayı düşünüyorlarmış. Türkiye ile ilgili, hapishaneden ne kadar izleyebilirsem, hiç olmazsa haftada bir yazı çıkması anlamına geliyor. Hem de tabi gazetenin mahkûm olan bir muhabirine gösterdiği bir incelik. Yani Liberation'u bırakmayı düşünmüyorum, onlar da beni bırakmayı düşünmüyormuş.

Avrupa Birliği...

İstiyoruz, vermiyorlar. Herhalde buna iki türlü bakmak lazım. Biz istemesini bilmiyoruz, onlar da vermesini bilmiyor. Çok fazla Avrupa'cı değilim, ama Avrupa'sız da olmuyor gibime geliyor. Böyle, biraz, zaman zaman gecekondu delikanlısının Türk filmlerindeki zengin patron kızına sulanması gibi oluyor Ankara, Brüksel ilişkileri. Fakat delikanlı da bıçkın ha, hani gayet emin kendinden, fakat aksi gibi kız da çok emin kendinden, vermiyor.

Yozlaşma ve çürüme sürecinin en hızlı ve en etkili olduğu alan medya. Türkiye'de üç tane kurumu alalım; medya, devlet, toplum. Bunların arasında hiyerarşik olarak şu andaki gözlemlerimize göre, en çürümüşü en yozlaşmışı medya.

Akşam Gazetesi

Hamam Böceği Medya...

Bana salt Reha Muhtar çok önemli gelmiyor çünkü, bence bütün Türk basını çok iyi bir temsilcisi Reha Muhtar. Benim bir gözlemim var; hamam böceği gözlemi. Yozlaşma ve çürüme sürecinin en hızlı ve en etkili olduğu alan medya. Türkiye'de üç tane kurumu alalım; medya, devlet, toplum. Bunların arasında hiyerarşik olarak şu andaki gözlemlerimize göre, en çürümüşü en yozlaşmışı medya.

İşin vehameti de şu ki, medyanın bu kadar yaygın ve güçlü bir araç olarak çürümüş olması, devletin de desteği ile bütün toplumda çürüme ve yozlaşmayı hızlandırıyor. Arkasından da devlet gelir ki, bu medya da devletten bağımsız bir medya değildir. En sonunda da toplum geliyor. Bizim toplum da öyle temiz, pür-i pak bir toplum değil. Büyük bir yozlaşma yaşanıyor bizim toplumda da.

Tavan teorisi diyorum ben buna, hamam böceği tavana doğru çıkıyor, bu yozlaşma ve çürüme süreci, çıkıyor, çıkıyor. En önde medya, arkada devlet kuvvetleri, en arkada da üçüncü olarak toplum. E, bu duvarın bir sonu var. Bir yerde tavan gelecek. Bence bilemem ne kadar süre olduğunu. Bunu Quarxpress programında çizersiniz. Hamam böceği şeklinde, diyelim bir metre kalmış bu kesişme noktasına, benim merak ettiğim hamam böceği buraya gelince ne yapacak? Bir kaç şey yapabilir. Ya oraya geldiğinde pat düşecek, o zaman yozlaşma ve çürüme süreci sıfırlanacak. Her şeye sıfırdan başlanacak. Nasıl olur bilemiyorum. İkinci olasılık, hamam böceği tavana geldiği zaman ki olabilir, ters yürümeye başlayacak. Hamam böceği de ufak tefek bir hamam böceği değil, bayağı iri bir hamam böceği olduğu için yerçekimi kurallarına aykırı olarak, çok fazla ileri gidemez. Pat diye yine iki üç adım atacak, yine düşecek. Onun dışında ne gibi olasılıklar mümkün bilemiyorum. Ama her iki halde de klasik fiziksel bir benzetmeyle, Türk medyası Sırbistan cephesine gidip bir Sırp vurdu, bunu manşet yaptı. Abdullah Öcalan'ı yedi kere öldürdü. Şemdin Sakık'ın söylemediği şeyleri, manşetten verdi. Yani yozlaşma, çürüme sürecinde ben biraz iyimserim. İşte promosyonda uçaktan kadına kadar herşeyi verdiler. Daha fazla yozlaşılmaz, herşeyin bir kaynama haddi vardır, bir son hali vardır.

O devlette öndeki hamam böceğini sürekli itiyor, düşsün diye değil güç veriyor. Medya tek başına bir şey olmaz. Hele Türk medyası çok devlet bağımlısı bir medya olduğu için devlet daha şeffaflaşır, daha barışçı hale gelir, daha demokratikleşirse bu kaçınılmaz olarak medyaya da yansır. Keza medya da demokratikleşir daha şeffaflaşır daha barışçı olursa devleti de etkiler. Böylece karşılıklı etkileme alır. Ama tayin edici etki devletten geliyor. Bugün medyanın ardındaki Genelkurmayı, devlet küreklerini çekin, bir kelime yazamazlar. Yok! Bütün güçleri, bütün haber kaynakları, bütün ideolojik yönlendirmeleri ordan geliyor. Halbuki Fransa'da, Genelkurmayı Fransız basının arkasından çekin, hiçbir şey değişmez. Fransa'da savunma muhabirleri hariç kimse, Genelkurmay başkanının adını bilmez. Bizde ne yazık ki farklı bir durum var.

Devletin istediği...

Resmi ideolojinin istediği herkesin tıpatıp aynı şekilde düşünmesi ve kendi düşüncelerini savunması; vatan, millet bölünmez. Abdullah Çatlı bir kahramandır. Türkiye seninle gurur duyuyor. Gerçekten faşizmdir devletin istediği, yani 1930-1932'lerin Almanya'sı. Toplu yürüyüşler, herkesin aynı şekilde düşündüğü ve medyanın da bunu övdüğü ortada. Varmak istediği yer burası. Yani en küçük aykırı sese muhalif demiyorum, farklı sese tahammülleri yok.

Bugün mesela büyük medyada eleştirilen meslektaşlarımız Umur Talu, Nilgün Dereoğlu, Taha Akyol, Cengiz Çandar, Mehmet Ali Birand, bunlar görüşlerine katılırsınız, katılmazsınız gerçek anlamda profesyonel gazeteciler. Belediyede iş takip etmiyor, devletin borazanlığını yapmıyor. Mecbur değilsiniz benimsemeye ama buna bile tahammül edemeyen devlet anlayışının artık varmak istediği nokta faşizm veya siyasi ideoloji anlamında söylemiyorum. Tek düşünce deniyor buna. Türkiye büyüktür, Suriye, Yunanistan, Bulgaristan düşmanımızdır. Türkiye'nin gelişmesi istenmiyor. Atatürk çok büyük adamdır. Eskiden beri bize öğretilen çok temel kalıplar hiç sorgulanmadan, kabul ettirilmek isteniyorsa, medya aracılığıyla da devlet bunu yapmak istiyor. Yani anayasamızda şöyle maddeler var; bu dönem tartışılamaz. Dünyanın neresinde var bu? Adam kesmiş, biçmiş bir sürü adamı idam etmiş, bir sürü adamı sakat bırakmış, bir sürü adamı hapislerde süründürmüş. Tartışılamıyor, olmaz böyle bir şey. Faşizmdir başka bir şey değildir. Olmaz yani istedikleri. Öyle bir şey olsaydı, Hitler başarı kazanırdı. O da '32'den '45'e kadar, en fazla on sene sürdürdü.

Türkiye çok da geri bir ülke değil. Ekonomisi de öyle çok yabana atılır değil, yüzde altmışının kara para olduğu söyleniyor ama para, kara da olsa ak da olsa Türkiye'de bir zenginlik var. Türkiye'de giderek güçlenen ve bağımsız olmaya çalışan ama olamayan bir burjuvazi var. Türkiye'deki burjuvazi bir şeyler yapmaya kalktığında kardeşinin cesedini buluyor kapının önünde. Altmış milyon insanın yaşadığı ülkede tek düşünce olmaz. Tek düşünce bir kişi için olur. O onun tek düşüncesidir. Ama siz herkese düşüncenizi değil zorla, silahla, mahkemeyle, hapishaneyle, medyayla bile getiremezsiniz. Başarısız kalacaklar ama onun faturasını biz çekiyoruz. Biz derken yurttaşlar. Farklı görüşlere ulaşamıyoruz, haber alma özgürlüğümüz kısıtlanıyor. Böyle bir sıkıntı içerisindeyiz.

İslâm'la, Allah'la, Tanrı'yla şimdiye kadar herhangi bir ilişkim olmadı, bundan sonra da olacağını sanmıyorum ama bu görüşleri bu inançları savunanlara da sınırsız, sonsuz saygım var. Beni de kendileri gibi yapmadıkları sürece, gazetecilik alanlarında, başka alanlarda, özgürlük için, demokrasi için, beraber bir şey yapabilirsek yapmaya hazırım. Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinde büyük bir engel var. Bunlardan bir tanesi şeriat adı verilen İslâmiyettir.

Dile kolay altı yüz yıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu bir şeriat devleti olarak yönetilmiş, Cumhuriyet

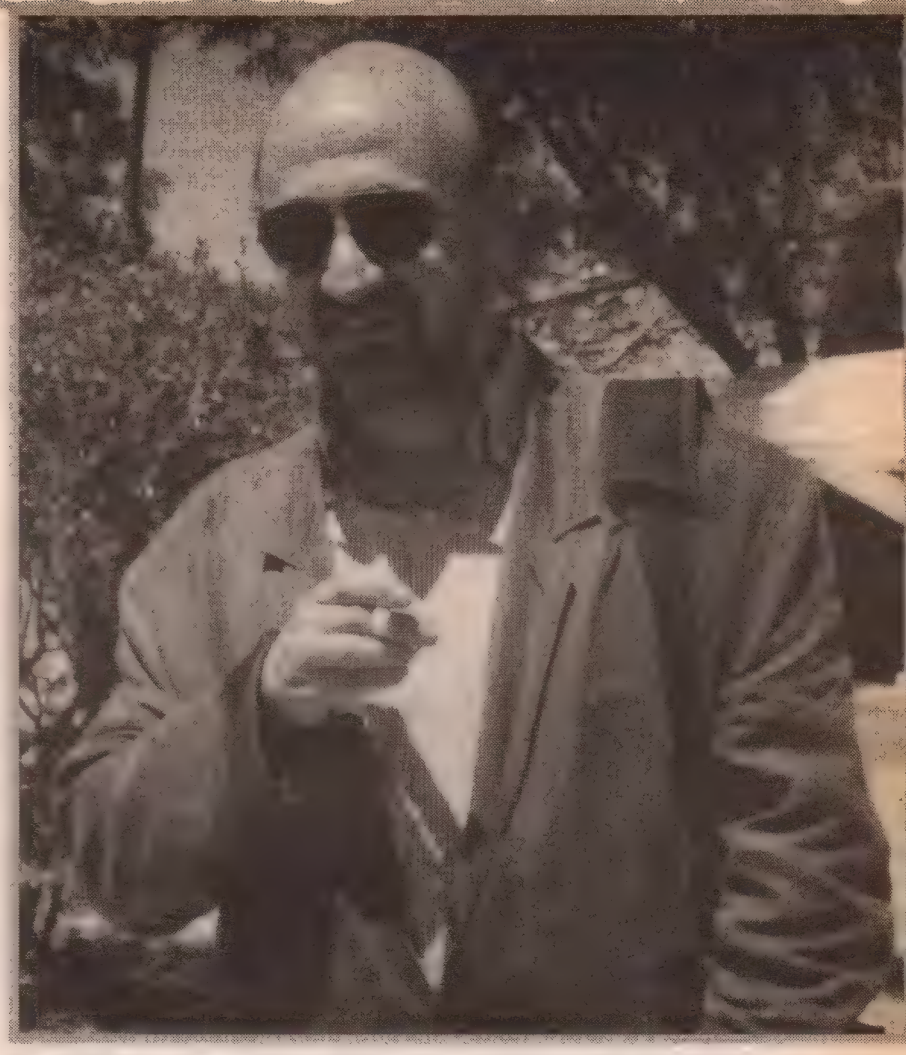

İslâmcı olsun, herhangi bir dini savunsun, devletin kimseyi hizaya çekmesine razı değilim. Bu bizim medyaya yansımış durumda. Bir yazarın köşesinde ne zaman adam oluruz diye bir köşe var. Ne demek ya...

sonrasında bu bölünme psikozu, bölünme korkusu içerisinde, Kürtçülük tabir edilen Kürtlerin hakları meselesi var. 75 yıldır bu iki akımın kulağı çekiliyor. Benim görebildiğim kadarıyla da bu kulaklar çekildikçe de kulaklar uzuyor. Ve yani kulak çekmekle halledilecek mesele olmadığı giderek ortaya çıkıyor. Kulağı uzayan insan daha iyi duyar. İslâmcı olsun, herhangi bir dini savunsun, devletin kimseyi hizaya çekmesine razı değilim. Bu bizim medyaya yansımış durumda. Bir yazarın köşesinde ne zaman adam oluruz diye bir köşe var. Ne demek ya... Medyanın işi mi insanı adam etmek? İlkokul öğretmenlerini sembolik olarak kullanıyorum, sürekli bir adam etme isteği. Ya bırak adam kendisi öğrensin. Ona öğrenmesi gereken bilgileri, serbest bir şekilde bütün boyutlarıyla sun, o istediğini alsın. Yok, ille de şöyle olacak, üniforma giyecek, şöyle düşünecek. Adam etmeye çalışıyorlar. Yetmiş beş yıldır da edemediler. Edilmez. Yani bu insan mühendisliği denen şeyi Hitler de denedi, Stalin de denedi, olmuyor.

İnsanları, bir tek şekilde eğer ona adam etmek denirse mutluluğa ulaştırabilirsin. O da özgür bırakıcaksın. İstediğini olsun. İslâmcı olsun, bilmem Kürtleri savunsun, eşcinselliği savunsun, ne istiyorsa onu savunsun, ona izin vermiyorlar. İlla sen, bizim istediğimiz gibi olacaksın diyorlar. O da olmuyor, olmaz. Hani on kişiden üç kişisi oluyor. Korkar, kaçar, bir daha yapmam der. Ama o adamın içinde kalır o istek. O isteği bir şekilde boş bulduğu anda çıkarır ortaya.

Kürt Sorunu...

Tarihi çok eski, öyle herhangi bir askerin açıklamasıyla bitecek kadar kolay bir şey değil. Gönül isterdi ki bu sorun özellikle de şiddete dayalı çözüm bitsin ve barış olsun, kimse ölmesin. Türk askeri, Kürt gerillası... Valla benim görebildiğim kadarıyla, mümkün olduğu kadar yakından izlemeye çalışıyorum, gerek askeri gerek siyasi, gerek diplomatik alanda bir kilitlenmeye gidilmiş durumda. Zaten baştan beri, Türk Silahlı Kuvvetleri de, PKK de birbirlerini yenemeyeceğini biliyordu. Mümkün değil. Yani PKK'nin Türkiye'yi yenemeyeceğini, herkes kabul eder, bir çok insan TSK'nin PKK'yi şu anda yendiğini sanıyor. Aslında bir ihtimal de böyle bir şey olabilir. Yani Türk Silahlı Kuvvetleri, PKK'yi olduğu gibi ortadan kaldırabilir. Ama Kürt Meselesi'nin bitimi değildir. Çünkü sadece tarihe baktığımızda belki kimse hatırlamaz ama meraklısı, uzmanı bilir, PKK ilk Kürt hareketi değildir. Boybun, Azadi gibi, 1925 Şeyh Sait isyanından bu yana 27 tane isyan görülmüştür son yetmiş beş yıl içinde. Dönemin gereği çeşitli Kürt örgütleri, kimi zaman dini önderlik kimi zaman feodal önderlik. Bu sefer biraz farklı bir önderlikle kendi haklarını almak için legal yollar tıkandığı, yasal meşru yollar tıkandığı için silaha başvurmak zorunda kalmışlardır.

Yalnız tarihteki Kürt isyanlarıyla bugünkü Kürt Meselesi hakkında şöyle önemli bir fark ve boyut var. O da diplomasi. Kürt Meselesi'nin tıkanmışlığının önemli nedenlerinden bir tanesi de Ankara ile Türkiye Kürtleri'nin bu meseleyi vakti zamanında çözememiş olmasıdır. Eğer siz kendi içinizdeki bir sorunu çözemezseniz, bugünkü küreselleşmiş dünyada, karşılıklı bağımlılığın egemen olduğu dünyada, başka güçler gelir sizin adınıza ama bu sefer kendi çıkarlarını gözetmek üzere çözüm empoze ederler. Ben o bakımdan çok umutlu değilim yakın bir gelecekte Kürt Meselesi'nin çözülebileceğine dair. Hani PKK'yı ortadan kaldırırsın başka bir örgüt çıkar. Yani bu örgütle ilgili bir şey değil. Bir hak ihlâli var.

Benim endişem şu; eğer Ankara, Türkiye Kürtleri'yle vakt-i zamanında, bu1960 olabilir, bu 1980'lerin başı olabilirdi, meseleyi oturup yasal temsilcileri aracılığıyla, belki ona bile lüzum yok, belediye başkanları aracılığıyla çözebilirdi, kimsenin muhattap arayışı içinde olmasına lüzum yok. Kürtler'in siyasi muhattabı var, halkın muhattabı da var.

Ama bugün Kürt Meselisi'ni çözmek için sayıyorum Ankara, Tahran, Şam, Bağdat, Erivan, Moskova, Washington, Berlin, Paris, Londra'nın okeyini almak lazım. E, bu kadar fazla başkent çok nadiren bir konu üzerinde anlaşabilir. Bu saydığım başkentler de birbirleriyle çok canım ciğerim geçinen ülkeler değil. Kürt meselesi artık Türk topraklarını aşmış durumda. Türkiye bu meseleyi bu kadar fazla alevlenmeden bu kadar fazla kan dökülmeden belirli bir öngörüyle yaklaşıp çözebilseydi, biz bugün milyonlarca dolara ve onbinlerce cana sebep olan bu beladan kurtulmuştuk.

Kürt meselesi ve savaş sayesinde, varlık sebebi savaş olan bir lobi gelişti. Bugün savaş bitse bilmem kaç bin tane korucu bilmem kaç bin tane asker orada bütün siyasi ve ekonomik prestijlerini varlık nedenlerini ortadan kaldıracaklar. Türkiye'de son dönemlerde kapatılan bir sürü parti barış talep ettikleri için kapatıldı. Ama Türkiye'de ne yazık ki barış teröre karşı mücadelenin engelleyicisi olarak algılanıyor. Medya aracılığıyla müthiş bir Kürt düşmanlığı yaygınlaştırılıyor.

Mahkumiyet...

Basın özgürlüğü kahramanı olmak hiç işime gelmiyor. Çünkü yanlış bir şey bu. İsmail Beşikçi gibi yetmiş yıla mahkum olmuş birisi varken, yedi buçuk ay okyanusta damladır, ayıp olur. Türkiye'de bazı şeyler tabu. Bu tabuların başında bugün, güncel olarak Kürt meselesi geliyor, İslâmiyet meselesi var, Ordunun siyasetteki rolü var. Efendime söyleyeyim Kıbrıs meselesi var, Ermeni meselesi var. Çok fazla tabu. Tabu olan bir ülkede özgürlük olmaz. Tartışma özgürlüğü olmayan bir ülkede de tabu olur.

Ben böyle bir memlekette yaşadığım için çok memnun değilim. Yani ben bu memleketin halini sevmiyorum, onu söyleyeyim çok açık şekilde. Acı veriyor bana bu memlekette yaşamak. Ülke dışındaki mesleki temaslarımda iyice sıkılıyorum. Yabancı birtakım basın, insan hakları kuruluşu da bana böyle mağdur muamelesi yapıyorlar o da benim çok canımı sıkıyor. Ben mağdurum ama kendi yüzümden değil, bu devletin bu memleketin yüzünden bu durum. Kendi adıma değil onlar adına da utanç duyuyorum böyle bir duruma düştüğüm için.

Öküz...

Yamalı bir bohçadır, güzel bir dergidir. Yamalı bohça olması belirli bir aksının olmaması şeklinde de tercüme edilebilir. Ama aksı olan dergileri de biliyoruz, onlar aks kırıyorlar. Çok çeşitli alanlardan, çeşitli insanların katkıda bulunduğu bir dergi olması itibariyle ilginç. Belki de böyle daimi kadrolu yazarları olması çok hoş değil. Ben her seferinde ilk defa yazanları daha fazla okuyorum. Sevdiğim bir dergi olduğu için, ilginç konular yakaladıkça ben de katkıda bulunmaya çalışıyorum. Hiçbir zaman kadrolu ve bordrolu olmak istemediğimiz için ben yeterince katkıda bulunamadım ama, hakkaten değişik farklı şeyleri söyleyecek olan, biraz daha geniş bir kesimi önümüzdeki dönemlerde anladığım kadarıyla biraraya getirecek.

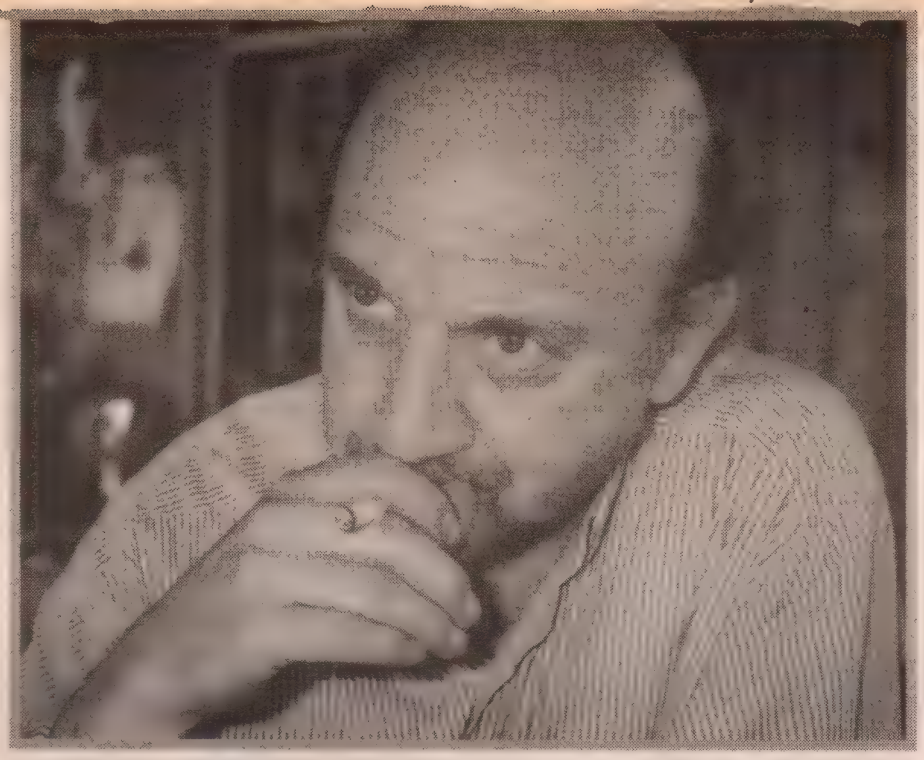

Ben böyle bir memlekette yaşadığım için çok memnun değilim. Yani ben bu memleketin halini sevmiyorum, onu söyleyeyim çok açık şekilde. Acı veriyor bana bu memlekette yaşamak.

Öküz'e yazarken zevk alıyorum ama okurken daha çok zevk alıyorum. Çünkü ülkede bir ay boyunca 5-6 renk, 5-6 değişik ses oluyor. Bu sesleri çoğaltmak, bu renkleri çoğaltmak mümkün. Okur mektupları çok ilgimi çekiyor, yalnız okur mektuplarında da giderek bir kurumlaşma seziyorum. Mümkün olduğu kadar tarz itibariyle, dil itibariyle, kıdem itibariyle bu öğrenci gençlik ve muhalif kalemlerin çevresini biraz daha genişletmek gerekiyor. Çizgi ile yazının hoş bir şekilde nişanlandığı bir mekan. Dengeler iyi. Yerli-yabancı dengesinde sanki biraz daha yabancı olsa iyi. Tıknaz bıyıklı adamlar var orda, yazar olarak söylemiyorum tıknaz bıyıklı yazarlar var, onlar da hoş. Hani böyle biraz da sarışın mavi gözlü bilhassa hanımlar olsa daha da iyi olabilir. Yazar olarak söylemiyorum, sarışın mavi gözlü, dolgun etli yazıları çoğaltmakta fayda var. Sonuç olarak iyi besleniyor, sütü fena değil (!) Allah gecinden versin birgün kesip etini yediğimiz zaman hakkında görüşlerimizi belirteceğiz.

Söyle Baba Ne Zaman Nereye?

Fellini'nin filmlerinden kaldırma bir yemek sahnesi... büyülü akordiyon eksikliği kahkahalarla gideriliyor Saray yeşilliklerinde.

Herkes biliyor zarların hileli olduğunu. Herkes şans diliyerek dolaşıyor yine de. Herkes biliyor savaşın bittiğini. Herkes biliyor iyilerin kaybettiğini. (Cohen)

Halkımız balkonlarda soruyor: Gazetecimiz kim? (Bu kez?)

Ama sevmez şu canım insanlar / Kendilerinden başka yola gidenleri... (Brassens)

Elindeki çiçekleri yoldan geçen ve meraklı bakışlar fırlatan kadınlara uzatıyor gazetecimiz: Komşularımızla iyi ilişkiler kuralım...

Adeta Marsilya civarında bir yerlerde bisiklete biniyordu Ragıp, Saray yollarında dudağından dökülen Renaud dizeleriyle:

Si on nous apprend pas ça
Alors je dis: 'Halte a tout!"
Explique moi, Papa,
C'est quand qu'on va ou?

Söyle Baba ne zaman, nereye? (Renaud)
Saray cezaevinde uzaktan şöyle bir göz atan Ragıp günün kahkahasını patlatır: Hayatım boyunca pembe bir evim olsun istemiştim!!!!!

Yoksa yarım kalmış bir gülümsemenin ardında derin bir hüzün müydü demir parmaklıkların arkasında gördüğümüz:

Siz oradaydınız ve çıplak yürekle
Ben yine topluyordum çantamı
Takılmış gidiyordum serabımın peşinden
En güzel aşk öyküm sizsiniz (Barbara)

....

Anneme Saray'da bir düşünce suçlusu olduğumu söylemeyin dedi demir parmaklıkların diğer yanına geçerken,

O beni İstanbul'da bir gazeteci zannediyor:

Uzun upuzundu yol
Ama ben teptim sonuna kadar
Yalan yemin etmedim (Barbara)

Kaldırım taşlarının altında plaj var Ragıp!!!!

Söyle ne zaman döneceksin?
Dis quand reviendras-tu? (Barbara)

SEMA DURAN

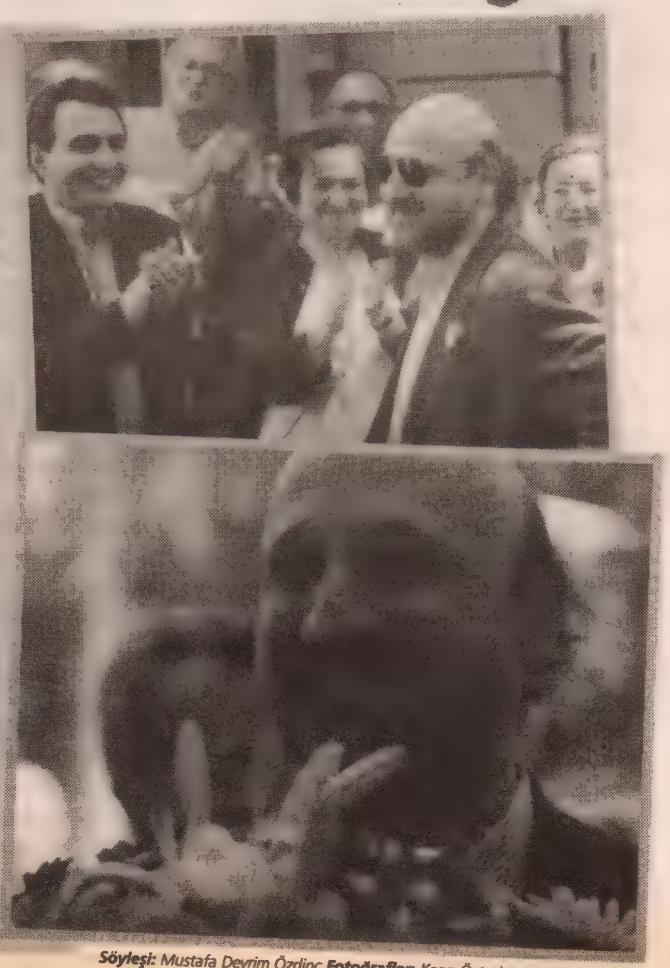

Söyleşi: *Mustafa Devrim Özdinç* ***Fotoğraflar:*** *Kaan Özturhan - Hatice Meryem*

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

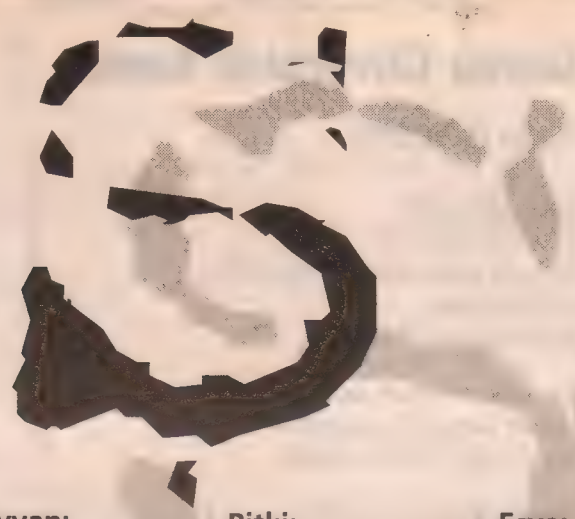

GANİ MÜJDE

İsim:
Şevki Yılmaz

İlk gördüğümde kızmış, sonra sevmiştim.
Şevki aslında anarşist kişiliğinin kurbanıydı.
Solcu olsa en militan, Kürt olsa PKK'lı olurdu olmasına ya kaderine radikal İslamcı olmak yazılmıştı sadece.
İnandığını değil duyulmasını istediğini söyleyen bir patavatsız daha çok.
Ağzından tükürükleri saça saça konuşan bir medya kurbanı.
Bana dava açtığında mahkum olma ihtimalim de vardı elbet ama gene de kızmadım ona.
Şevki doğasının gereğini yapıyordu ben de...
Ama zamanı geri döndürmek öyle zor ki!..

Şehir:
Şanlıurfa

Uçağın tekerlekleri ortaçağa değdi Urfa'ya geldim.
Balıklı gölle tanışınca ayaklarım İbrahim Peygamber'in en yakın arkadaşı oldum.
Bizi yakmak istedikleri meydanın göl oluşunu, odunların balıklara dönüştüğünü gördüm.
Rengarenk giysili köylü kadınların yanından geçtim, misk-i amberlerini kokladım.
Urfa çarşısında açık tütün alırken sigara içmediğimi unuttum;
"mırra" içerken espresso'nun tadını...
Adına sonradan şanlı eklense de ben Urfa'yı türkülerde sevdim.
Şehri gezerken hep aynı türküyü mırıldandım.
"Urfanın etrafı dumanlı dağlar aman aman, içerim yanıyor yar yar"

Hayvan:
Şebek

Suç bende değil maymunu bu kadar cins yaratanda olmalı.
Şebek, şempanze, orangutan, goril...
Hiçbirini tam olarak tanımam.
Hepsi kara tüylü, pembe avuçlu, bütün eğlendiriciliğine karşın mahzun bakışlı hayvanlardır.
Bildiğim tek şey vardır, şebek küçüktür ama kulakları büyüktür.
Biz şebek gibi güleriz, o insan gibi ellerini çırpar.
Ve insana benzer her maymun gibi...
Kabuklu yemiş atılınca kafesine, babasını bile satar...

Bitki:
Şeftali

Gemlik'e gelince deniz, Bursa'ya gelince şeftali gelir aklıma.
Bir de sevgilim...
Şeftaliyi belki de bu yüzden çok severim.
Kabuğu olmasa bin tane yerim bir oturuşta.
Tüyüne dokununca içimdeki yel değirmeni çalışmasa, ayağa kalkmasa tüylerim şeftali ağacı olurum.
Oysa huyu da zordur suyu da...
Ellerimle yerken şeftaliyi dirseğime doğru akar suyu, üstüme gelmesin diye kıçımı geri atarak yerim gene de ıslanır bir yerim.
Ben şeftaliyi her şeye rağmen severek yerim...

Eşya:
Şarap

İnsanla birlikte yaratılmış şarap.
Üzümün özünden omurgası, çekirdeğinden aroması...
Muhtemelen anayurdu anayurdum...
Dionizos şenlikleri, bağbozumu kutlamalarının komedi festivallerine dönüştüğü yıllar.
Sokak eğlencelerinin anfi theaterlara taşındığı seneler.
Bugün komediden ekmek paramı çıkartıyorsam eğer, önce şarap tanrısı Dionizos'a sonra şaraba da müteşekkirim.
Onların eğlenceleri bugün seyrettiğimiz komedi filmlerine, dizilerine dönüşüyor.
Şarap içtikçe Hayyam'ı da daha iyi anlıyor insan, dünyayı da...
Şarap içtikçe mekanlar yer değiştiriyor, Anayurdum oluyorsun.

Artist:
Şener Şen

Eğer Türk değil de Amerikalı olsaydı, şimdi Uganda'daki bir sazlık evde onun resmi olurdu inanın.
Komedi saygınlığını koruyorsa biraz, sanatçıya saygı duyuluyorsa orta yerde Şener abinin çorbada kaşık kaşık tuzu vardır bilesiniz.
Yıllarca ikinci adam olarak oynadığı filmlerde nasıl ki gizli bir başrol kokusu aldıysa burnum, geride duruşunda da bir öne fırlama yeteneği seziyorum.
Çünkü oynadığı her rolün hakkını vere vere yıldız oldu Şener abi.
Kendi deyişiyle "Bunama çağında" star olanlardan.
Musluklar akarken küpümü doldurayım telaşına düşmedi yeni yetme starlar gibi.
O kanaldan bu kanala dolar dolar koşturmadı.
Başında siyah bir tek saç yok Şener abinin ama o hâlâ halkının baş tacı ve hâlâ star...

Not:

Sansürcüdür Ş harfi.
Arka arkaya dizilir, konuştuğumuza karışır.
Şşşşşşşşş..
Terbiyesizdir de aynı zamanda.
Adını bilmediğimiz, öğrenmeye tenezzül etmediğimiz insanların ortak adıdır çünkü...

Akşumsefa

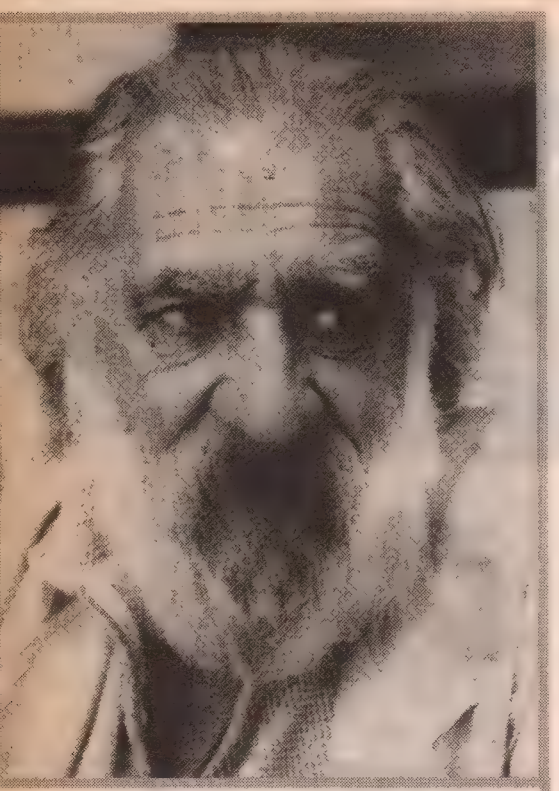

Can Yücel

Bu Rüzgâra Bir Rüzgâr da Benden

Rüzgâr bağlama çalıyor yapraklarla
Arif Sağ gelmiş sanki cemevimize
Arkamdan itme lan poyraz
Ben de Güler'e sarılır
Salkım söğütlere tutunurum
Sallan yuvarlan sallan
Atarım kendimi yatağa
Rüyalarım ki bir hayalet teknedir
Uykularım ki nöbette uyuyan bir er
Şiir mavzerine dayamış başını
Sallan yuvarlan sallan
Ensemden esen esen yelle
Üç direkli bir firkatey gemimiz.
Uğur ola Caponyadır yolumuz
Ertuğrul süvarisiyim gayri ben
Dedem Ali bey
Kayalara çarpıyoruz Caponya açıklarında
Bağırıyorum emirberim Memed'e.
Atla sen ben gemimle batacağım.
Emirber Memet ki yine benim
Atlıyorum denize o tayfunda
Kayalara çarparak göğsümü
Kurtuluyorum
Ben ki o emirber Memed
İstanbul'a varıp
Beyazıt meydanında ilk gün
Bir kan dâvasından yanlış yere
Vurulup ölüyorum
Sallan yuvarlan sallan
Ensemden esen esen yelle
Bu rüzgâra bir rüzgâr da benden
boğulsam da yıkılmıyorum bu kaleden beden.

Gönlü Güvercinli Kadın

TEKİN GÖNENÇ

önce sesin geldi
aralandı kapılarım
ardında şaşkın bulutlar çıkmazı
sonunda sen
gönlü güvercinli kadın

köpüren simsiyah saçlarınla
günler boyu koşuşup durdun
içimin aykırı ırmaklarında

gamzelerinde gizlediğin
o binlerce yıldızı
döküp de şimdi üstüme
söyle nereye

artık herkes
tutsun da elinden kendi şiirinin
tersinden mi girersin
ölü kelebekler sokağına

sen bende daha bitmedin ki
gönlü güvercinli kadın

Aforizmalar

ORHAN ALKAYA

☛ İntihar, bir cinayet biçimi, üslûbu, bir cinayet kararıdır.

☛ İntiharı, bilinçli olarak **seçmeyen** insan, bu yolla söylenecek sözün karşılıklarına inanmıyor demektir; ya da bir anlam uçurumuyla, yıkıcı ve aşağılayıcı bir içgüdüyle yaşamaya alıştırmıştır kendini.

☛ İkili intiharlarda, iki maktûl vardır ve ikişer kez canidirler. Zweig'lar, Koestler'ler, Kleist ve Henriette, Petra Kelly ve General vb... Bir tanesi iki cinayet işler ve iki kez cani olur. İkinci, her iki cinayetin yargısına onay verir ve hazırlığına katılır; bir bakıma "pasif cani"dir. Ortada iki maktûl vardır ve iki de ikişer kere cani...

☛ Fiziksel ölümün gerçekleştiği an ile bilincin buna eşlik ettiği an arasındaki kısacık aralıkta, hayat ölüm'ü ilk ve son kez kavrar.

☛ Ölüm anında, anlam her ana bir tek an haliyle sürüklenir ve olmak ile yok olmak arasında devinen ince bir önseziyle bu yeni**oluş** kavranır.

☛ İnsan ancak yaşarken ölebilir.

☛ Mutlak, geri döndürülemez, değiştirilemez, yeniden inşa edilemez, pişman olunamaz, hatırlanamaz tek an, ölüm anı, bütün bunların tam tersini içeren anın içinde, eşzamanlı olarak gerçekleşir.

☛ Yahut; Geçici olanın içinde kalıcı olanın gerçekleştiği tek an, ölüm anıdır.

☛ Yahut; Kalıcı olanın, oluşurken geçici olanı da içerdiği tek an ölüm anıdır.

☛ Ölürken yanımda götürmek istediğim üç şey: Üç faşist.

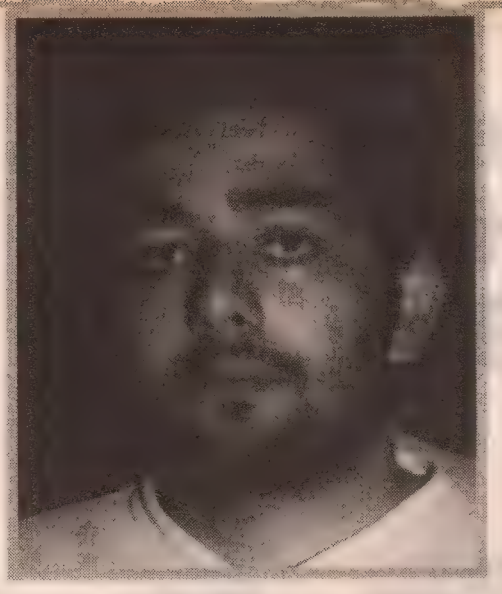

*- 20 günlükmüşüm, babam 14 yıllığına rakıdan ve gökyüzünden ayrıldığında. Hayatımın 20.yılında, SAĞolası namuslu(!) gazetelerden öğrendim babamın evinde scut-patriot gibi füzeler bulundurup, meyve soyarken kama(!) kullandığından dolayı hapsedildiğini. Babam uzak denizlere giden bir denizci gibi gelmezdi eve, biz onu ziyaret ederdik cennet vatanımızın uç-bucak cezaevlerinde. Ama asla babamın uzaklarda çalıştığını, onun için hiç gelemediğini söylemedim arkadaşlarıma. İçimden bir ses, onun ve diğerlerinin hepimizin mutluluğu için uğraştığını söylüyordu. 14 koca yıl geçti, bazen teller, demir parmaklıklar, bazen de **artık olmayan** -kısmî- açık görüşlerle. İlginç bir rüyaydı bu, masmavi gökyüzünün altında kolkola yürüyüp rakı kadehlerini tokuşturmak. Çok uzun süremeyen bu dönem, hayatımın dönüm noktası oldu. Aman tanrım! Düşünebiliyor, anlayabiliyordum. (İyi halt ettim!) Çok iyi dost olduk "baba" denerek sınıflandırılamayacak adamla. (Çünkü babalıkta her zaman biraz despotluk, tepeden bakma ve mesafe vardır) En büyük kavgalarımızı tembelliğimden ve kimlik kartlarını gömlek cebinde unutup çamaşır makinasında yıkamamdan dolayı ettik. (Bekarlık ülkesiz sultanlıkmış meğer) Gerçi onun da yanlışları oldu ama, neyse... Bir gün ciddiye almaya değmeyecek ceza aldı. Ulaean! En iyi dostumu içeri attılar yine! O kadar kusur KADI kızında da olur, bir süre sonra özür dilemeden geri verdiler. Ama bu kusurlar öyle uzun ve ciddi oldu ki, en sonunda geri dönüşü zor hale geldi.*

Bu vesileyle, hayatımın en keyifli insanlarından birkaçını tanıdım. Bu gençler de bir salonda yüksek desibelli bağırıp tavana yapışmış çiğ köfteleri kimi "sayın"ların başına düşürdükleri için önce "sayın" mayanlar, sonra da salınmayasıcalarca misafir edilip, başlarına muhtelif ebatlarda işler açıldı. Bre işgüzârlar, sizin neyinize gerek depremzedelere yardım toplamak, fakirler de okuyabilsin diye parasız eğitim savunmak! Paşa paşa atmışsınız kapağı en güzel üniversitelere, olun "normal" gençlik gibi, bakın dalganıza! "Mumluk" dergisine kıçı-başı açık poz verip "sanatçıyım" diye gezen uvertür....'lerin dünyasında takdir yerine, alırsınız işte böyle bir asır ceza. Zaten gıcığım size, bir sülalede tek evlat benim diye geçinirken oldu mu sana bir sürü üvey kardeş! Gerçi birinizi kovaladılar topal da olsa, ama hatadır, düzeltirler! Allah baba bu işe el atmazsa korkarım 20 küsur sene sonra torunlarımla birlikte karşılayacağım sizi cezaevi kapısında. Üzülemiyoruz artık, gülüyoruz, hatta gülmekten mahvolduk, ama gülerken artık ağzımızı kullanmıyoruz haberiniz ola!!

UĞUR YAĞMURDERELİ

Oraya bomba koyanlar bizden ne istiyorlar? Bizim ne suçumuz var? Bize bir iş sağlasınlar orada çalışmayalım. Benim karnımın doyması lazım. Zaten bu memlekette herşeyden nefret ettim ben. 30 yaşında olsam dinimi değiştireceğim. İnsan toprağından nefret eder mi? Ama bu öküzler sayesinde çok nefret ettik bu memleketten.

Ben Fuhuş Yapıyorum Ama Duygularım Fuhuş Yapmıyor ki

MEHTAP KANDEMİR

Yukariki sokakta, Zürafa sokağında bomba atıldı dün. Bizim sokak kadem sokak.. Bir polis, bir bekçi var orada. Yeterli değil. Çünkü kalabalık. Demek ki bir polis bir bekçi yeterli değil. Yalnız üstünü aramakla olmuyor. Elindeki paketi de arayacaklar. Devletin bize değer vermediği besbelli. Bu atılan ilk bomba değil ki. Daha önce de tam çalıştığımız evin kapısına koydular. Oraya tabancalısı da, bıçaklısı da giriyor. O bombanın parçaları bacağımdadır hâlâ.

Son bomba olayında bazı duygularım oldu. İçimden bir ses *"bugün gitme"* dedi. Bir kaç saat sonra haberlerde izledim. Oraya herşey çok kolaylıkla yapılır, çünkü yeterli bir denetim yok.

Ama geçen ayki polis baskınında oradaydım. Banyo yapmıştım. Saçlarım ıslaktı. Birden kapıyı kapayıp, içeri doldular. Vesikamıza baktılar. Ben de o gün muayeneye gitmiştim.Hiç bir aksaklık yoktu. Bizim evde hiçbir şey bulamadılar. Ama diğer yerlerde bulmuşlar, eksik muayenesi olanlar, yöneticisi olmayan evleri kapatacaklar. Bizim evi kapatmayacaklar çünkü yöneticisi vardı, eksik muayenesi olan, ya da izinsiz çalışan kimse yoktu. Baskından patronlar korksun, biz niye korkalım. Bu baskın iyi oldu. İzinsiz çalışanlar çıktı ortaya. Ben patronumu hiç görmüyorum, kimse görmüyor. 30 senede 1 kere gördüm patronumu. Çünkü gelmez, kazanç, paralar onun evine gider. Adamları vardır. Polisler ise görevlerini yaptılar. Yeni memurlar çok iyiler. Hiç kaba davranmıyorlar. Bu yeni gelen emniyet müdürümüz çok iyi, memurları da çok iyi. Yani hiçbir eziyetleri olmadı, gayet güzel davrandılar bize, onlarda insan biz de yani.. Keşke devlet de onlar gibi davransa. Zaten zorla bir şey elde edemezler ki, ne kadar iyi davranırlarsa insanlar da onlara o kadar iyi cevap verir.

Sokak çok kalabalık oluyor. Müşteriler çıkışta hamama gider, evinde yıkanır. Orda yıkanmak yok yani. Zaten bizim Türk milleti yıkanmıyor ki. Türk insanının abdest aldığına bile inanmıyorum.

Devlet bize değer vermiyor. Çünkü öyle olsa oraya silahlı, bambalı kimse giremez. Bizim her an kellemiz koltuğumuzda. Devlet onca karneyi vermiş. Bir polis, bir bekçi koymuş. Hepsi bu. Ne demek bu, orası genelev! Kadınla görüşmek isteyen de giriyor, göz banyosu yapmak isteyen de. Parası olmayanlar kapının önünden seyredip gidiyor.

Oraya bomba koyanlar bizden ne istiyorlar? Bizim ne suçumuz var? Bize bir iş sağlasınlar orada çalışmayalım. Benim karnımın doyması lazım. Zaten bu memlekette herşeyden nefret ettim ben. 30 yaşında olsam dinimi değiştireceğim. İnsan toprağından nefret eder mi? Ama bu öküzler sayesinde çok nefret ettik bu memleketten. Yaşamak istemiyoruz. Şimdi ben yurtdışına gitmeyi çok istiyorum. Ama yolunu da bilmiyorum. Bilgim de yok. Hangii ülke olursa olsun, tuvalet temizliyeyim daha iyi. Çünkü orada insan değeri var. Ben bıktım artık. Ben kötüyüm, ben fuhuş yapıyorum ama duygularım fuhuş yapmıyor ki. Duygularım kötü değil benim. Bir ekmek yemek için yapıyorum ben bunu. Keyfe yapmıyorum. Ben bugün hakkımı alayım oraya adımımı atmıyacağım. Canım yandıkça çok beddua ediyorum. Hele o masa başında oturanlara. Bir de Tv'ye çıkıyor bazı milletvekilleri. Açık oturum gibi birşey yapıyorlar, pek fazla bilgim yok ama gazeteci soruyor milletvekiline *"niye seçimle işbaşına gelmediniz"* diye. Böyle bir konuşma oldu. Milletvekili de diyor ki *"bir seçime gidilse acaba vatandaş sandık başına gider mi?"* Gazeteci de anladığım kadarıyla *"100 kişi sandık başına gidiyorsa 100 kişi gitmiyor artık"* diyor. Bunun üzerine milletvekili de diyor ki:

"Ben sandık başına gitmeyene adam demem". Ulan sandık başına gitmeyen sizi adam yerine koymuyor ki zaten, sen kimsin ki? Aslında şöyle demesi lazımdı: *"Biz adam değiliz, biz vatandaşa söylediğimiz sözleri yerine getirmedik, vatandaşa hiçbir iş yapmadık"*..

Aslında vatandaş devlete zarar vermez. Devlet doyurmuyor halkı. Devlet beni doyuracak ki ben de devlete saygı duyacağım. Devlete birşey yapmayacağım. En azından derim ki devlet benim bütün haklarımı veriyor, karnım doyuyor... ben bu devlete niye zarar vereyim.

Ben bak 30 senedir hayat kadınıyım. Orada sağlıklı işe başlamışım. Sen benim hakkımı niye vermiyorsun. Gelen müşteriler hep soruyorlar: *"Mehtap biz seni 30 senedir tanıyoruz. Sen mahkeme açtın ne oldu"* diyorlar, *"niye ayrılmadın?"* Ben de diyorum ki; *"ben bugün ayrılmak istiyorum ama devlet benim tazminatımı vermiyor. Beş yüz milyon veriyor."* Tekelde çalışanlar üç milyar tazminat alıyor da ben niye beş yüz milyon alayım. Orası açık cezaevi. Ben bulaşık mı yıkadım orda onca sene. Devlet bu karneyi sağladı bana. Ben diyorum ben ölünceye kadar bu memleketi yakarım, ben hakkımı almadan gitmeyeceğim diyorum. Ben bu devletten bir buçuk, iki milyona göre tazminatımı alacağım. Benim hakkımı yiyenin Allah belasını versin.

Orda çalışmak da bir zanaat. Herkes bizim gibi dürüst hareket edemez ki. Biz çalışıyoruz ama dürüstlüğümüzle, ben daha Karaköy karakolunun yerini bilmem. Keşke bu Ankara'daki göbek büyütenler de bizim kadar dürüst olsalar. Ama ancak bunlar köy köy gezerler, konuşma yaparlar, şunu yapacağız, yol yapacağız... Onu demekle iş olmuyor.

Günde elli kere beddua ediyorum. İki yakası bir araya gelmesin bizim hakkımızı yiyenlerin diyorum. Öldüklerinde koltuklarıyla gömülsünler diyorum. İç organları patlasın, mideleri ağızlarına gelsin inşallah. Bir kilo et bir buçuk milyon lira, ben de bedenimi iki milyona satıyorum. Etimi satıyorum etimi! Bayramımız yok, cumartesi pazarımız yok. Ben Ankara'da oturan o öküzlere sesleniyorum. Orospunun beddusu tutar.

Yüzbin'e orospuluk mu olur? Ben bu memlekette yaşamak istemiyorum. Şerefli insanları istemiyorlar bu memlekette.

Bana kimse sahip çıkmadı, sizden başka kimse. Bana ya da bize. Bizi kimse tanımak istemiyor. Bizi insan yerine koymuyorlar. Anca bunlar kimi adam yerine koyarlar biliyor musunuz mesela bir şarkıcı olmuş onları basarlar. Biz sanki başka gezegendeniz. Bazılarının da şu şekil duyguları var. Bizimle bir konuşma yaparlar, kendilerini tanıtırlar, ondan sonra unuturlar. Elimden tutan, hiç değilse ayda bir de olsa hatırımı soran Öküz dergisi. Demek bizi de düşünenler varmış, insan olduğumu anladım yani. Öyle bir rahatlıyorum ki sanki yeniden dünyaya gelmiş gibi oluyorum. Çünkü biz orada hep erkeklerle ilişki kuruyoruz, başka da bir yere gitmiyoruz ki.

Eylem esnasında Susurluk'un baş aktörleri için soruşturmalara başlandı.

Avukat Ergin Cinmen: "Tepkisiz Toplum Olmadığımız Ortaya Çıktı"

CEZMİ ERSÖZ

Aydınlık İçin Karanlık Eylemi, *Selçuklular'dan bu yana bu topraklardaki en yaygın, en etkili sivil itaatsizlik eylemlerinden biriydi. Türkiye halkı* ***avukat Ergin Cinmen****'in deyimiyle* ***"Ben burdayım!"*** *diyordu. Bu eylemi pasifist bularak eleştiren en ortodoks kimi sol gruplar bile yine de katılmadan edemediler. Kafaları meşgul eden asıl soru şuydu: "Türkiye halkı her türlü riski göze alarak tamamen sokağa mı çıkacaktı?"*

Aydınlık İçin Karanlık Eylemi*'nin ikincisi* ***Susurluk Çetesi****'nde rolü olan milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması için amaçlanmıştı. Bu kez son darbe indirilecekti. Ama ne yazık ki beklenen olmadı, katılım düşüktü. Halkın büyük çoğunluğunun mücadele isteği kırılmıştı. İnsanlar, evlerine, odalarına, küçük suçlarla dolu dünyalarına dönmüşlerdi yeniden. Sivil itaatsizlik eylemlerinde hissedilir bir azalma olmuştu. Oysa o günler, bu kırılma, bu geriye çekilme olmasaydı, her türlü risk göze alınarak sokağa çıkılsaydı, özgürlük ve hak talepleri devletin baskıcı gücünü geriletebilir, yeni sivil alanlar kazanılabilirdi. Çünkü devlet zorbaydı, ama özellikle Batı'daki devletler gibi henüz sanıldığı gibi çelik bir çekirdeğe sahip değildi. Örtülmeye çalışılan gerçeklerin bir çoğu görülüyordu. Devlet tutarsızdı. Baskı aygıtları arasındaki koordinasyonu eksikti. Teknolojiyi baskı gücünde tamamen kullanamıyordu. İç çelişkileri ciddi boyuttaydı. Eğer sivil itaatsizlik eylemlerine hiç kesinti vermeden devam edilseydi, üstü örtülen birçok acımasız gerçeklik açığa çıkartılabilir, faili meçhul cinayetlerin sorumluları deşifre edilebilirdi. Bence bu fırsat hâlâ var.*

Hâlâ sivil itaatsizlik eylemlerine büyük bir hızla kaldığı yerden başlanabilir. Ama bu suskunluk, bu geriye çekiliş biraz daha sürer, bir süre daha gecikilirse bu devletin kendisini belki de tarihinde hiç olmadığı kadar özellikle hukuki (yani hukuksuzluk) ve fiziki alanda güçlendireceğini, iç tutarsızlıklarına son vereceğini, çelişkilerini gidereceğini ve teknolojiyi baskı gücünde daha çok kullanacağını düşünüyorum. İşte o zaman devletin çelik çekirdek bölgesine girmeyi, üstü tamamen örtülmemiş ve şu an bir kısmı görünen acımasız gerçekliğin üzerine gitmeyi düşünmemiz bile mümkün olmayabilir.

Aydınlık İçin Yurttaş Girişimi*, karanlık eylemini yani bu ülkenin en yaygın sivil itaatsizliğini örgütlerken iki faks'a, özgürlük inancına ve en çok çocuksu bir umuda sahipti. Bu girişimin öncülerinden* ***avukat Ergin Cinmen,*** *fakslarına, birlikte çalıştığı o düşüncesi cesur insanlara ve o çocuksu umuduna hâlâ çok güveniyor ve iyimserliğine kimsenin gölge düşürmesini istemiyor.*

AİYG'nin (Aydınlık İçin Yurttaş Girişimi) öncülerindensiniz. Ayrıca Sürekli Aydınlık İçin 1 Dakika Karanlık eyleminin tasarımcılarındansınız. Bu eylem demokrasimiz için ne getirdi?

Eylem, devlet içinde odaklanmış ve devletin hemen hemen bütününe hakim olmuş hukuk dışı yapıların yurttaşlar için kabul edilemez olduğunu gösterdi. Yediden yetmişe ülkemizde yaşayan ve hemen hemen her türlü siyasi görüşe sahip olan insanlar ülkemiz tarihinde ilk kez devletin önlerine koymadığı bir hedefte kilitlendiler. İnisiyatiflerini toplumsallaştırdılar. Her gece saat 9'da kimileri ışıklarını yakıp söndürdü. Kimileri tava, tencere ile karanlığa ses verdi. Kimileri yollara düştü. Hiçbir tahrike gelmediler. Barışçı protestolarını dünya aleme gösterdiler. Böylesi yaygın ve kendiliğinden organize olan bu yurttaş eylemi bir çok ülkeye insanına örnek oldu. **Aslında dendiği gibi tepkisiz bir toplum olmadığımız ortaya çıktı. İlk kez "müdahendissiz" bir eylem yapıldı.**

Eylem esnasında Susurluk'un baş aktörleri için soruşturmalara başlandı. "Kendilerine göre Devletin ali menfaatleri için de olsa" suç işleyenin yaptıklarının ceza yaptırımı altına alınabileceği görüldü. Tutuklamalar yapıldı. Susurluk ilişkileri içinde olduğu halde siyasetten hukuktan kaçırılan eski bir Bakanın, bir milletvekilinin dokunulmazlıklarının kaldırılması istendi. İkinci eylem aşamasında dokunulmazlıklar kaldırıldı. Özel timin en sorumlusu olan kişi daha sonra tahliye dahi edilse tutuklandı. Tüm bunlar halk istedi diye yapılmak zorunda kalınıldı. Eğer eylem bu derecede başarıya ulaşmasaydı yukarda kısaca açıklanan olaylar gerçekleşemezdi.

Eylemin asıl önemli sonucu Susurluk ilişkilerinin üstünün bundan böyle hiçbir şekilde kapatılamayacağı gerçeğinin ortaya çıkmasıdır. **Nitekim Akın BİRDAL'ın zanlılarının yakalanmasında bu eylemin çok önemli bir katkısı bulunmaktadır. Devlet içinde Susurluk ilişkilerinin ortaya çıkarılmasını isteyen güçler bulunmaktadır. Eylem bu insanlara güç verdi. Başbakan'ın, Emniyet Genel Müdürü'nün bilgileri dışında Akın BİRDAL'ın zanlılarının yakalanması eylemin bu günlere kadar yansıyan izdüşümleridir.**

Eylem bir çok yanıyla yurttaşın **"Ben buradayım. Beni hesaba katın"** haykırışının bir yansımasıdır. Bu haykırış ülkemiz için çok önemli bir **"ilktir".**

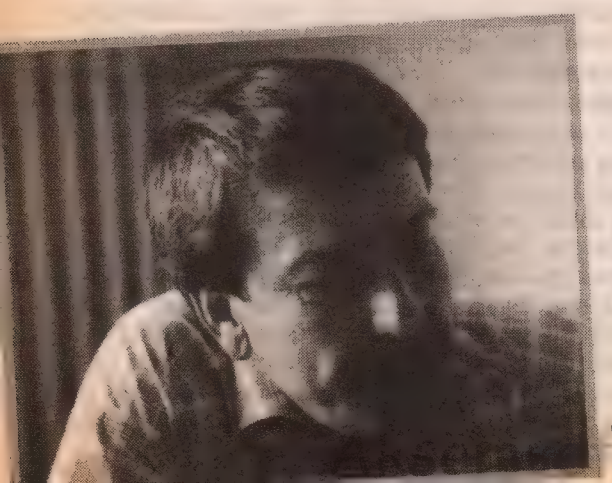

Eylemin asıl önemli sonucu Susurluk ilişkilerinin üstünün bundan böyle hiç bir şekilde kapatılamayacağı gerçeğinin ortaya çıkmasıdır.

Bu eylemin devlet tarafından kullanıldığı konusundaki görüşlere ilişkin ne düşünüyorsunuz?

Eylem, hiçbir yanlış anlamaya yer vermeyecek şekilde devlet içinde odaklanmış çetelere karşı başlatılmıştır. Ancak o sırada iktidarda Refah-Yol hükümeti vardı. Koalisyonun her iki kanadı da eyleme karşı çıktı. DYP çetecileri açıkça korurken, kökten dinciliği savunduğu söylenen RP'de koalisyonu bozmamak amacıyla DYP'nin görüşlerini savundu. Dolayısıyla eylem fiilen bu iki kanadın siyasi görüşlerine doğru da yöneldi. Özellikle RP karşıtı siyasi görüşler de bu eylem içinde kendi görüşleri doğrultusunda bulundu. Bu halin eylemin devlet tarafından kullanıldı şeklinde anlaşılması bence yanlış bir düşünce olur.

2. Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık Eylemi'nin başarısız olacağını neden tahmin edemediniz?

İkinci Bir Dakika Karanlık Eylemi'nin başarısız olduğuna inanmıyorum. Bu eylemin nihai hedefi dokunulmazlıkların kaldırılması idi. Eylem TBMM'nin dokunulmazlıkların kaldırılması kararıyla son buldu. İkinci eylem motivasyonunun birincisine oranla zayıf görünmesinin iki nedeni vardı. Birincisi iktidarda artık Refah-Yol yoktu. Tam tersine Susurluk'u çözmek vaadiyle gelen bir hükümet bulunuyordu. Yurttaş beklemeye karar vermişti. Buna rağmen özellikle varoşlarda eylemler son gününe kadar devam etti. İkincisi ise medyanın tavrıydı. Eylem netice itibarıyla erk'te bulunanlara yönelikti ve icraat bekleniyordu. Medya da değişik saiklerle bu beklemeye karar verdi. Eylem televizyon ekranlarında ve gazetelerde birincisine oranla görülmeyince yaygınlığın düşmesi doğaldı.

Medyayla kurulan ilişkilerin sivil eylemlerin içini boşalttığına dönük eleştirilere katılıyor musunuz?

Medya bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de istendiği zaman birinci güç olabiliyor. Çok kanallı görsel medyanın her türlü eylemde kullanılması her türlü riskine rağmen son derecede önemli ve elzemdir. Artık iletişimin olmadığı bir sosyal yapı yoktur. Medya yurttaş ilişkisi sağlıklı bir şekilde kullanıldığında medyanın yurttaşa kulak vermesinin hiç de olanaksız olmayaca-

ğını düşünüyorum.

Sivil itaatsizlik yasadışı bir eylem, ama meşru aynı zamanda. Bir eylem hem yasadışı, hem meşru nasıl olabilir?

Yasallıkla hukukilik ayrı kavramlardır. Hukuk artık enternasyonal olma yoluna girmiştir. Bu yoldan dönüş mümkün değildir. Türkiye de bu yoldadır. Özellikle **AİHS (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi)** ve **AİHM (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi)** kararları 750 milyon insanı ilgilendirmektedir. Türkiye insanı da bu 750 milyon içinde bulunmaktadır. Gerçek hukuk bizim yasalar manzumesinde değil, özellikle **AİHM'**nin kararlarında yatmaktadır. Bu anlamda ülkemiz yasa uygulamaları ve yasaları sık sık gidip yukarda gerçek hukuka çarpmaktadır. Ülkemizdeki sivil itaatsizliğin meşruiyeti de yukarıda anlatılan durumdan ortaya çıkmaktadır. **Bir eylem yasaya aykırı, ancak hukuka uygun ise, barışçı ise, sisteme ilişkin ise o yasaya aykırı hukuka uygun eylem Sivil İtaatsizlik eylemidir ve meşrudur.**

Şiddet yanlısı gruplar, sivil eylemleri, sivil itaatsizliği sistem içi görerek eleştirmeye devam ediyorlar... Şiddete bakışınız ne? Her tür şiddete mi karşısınız? Dahası şiddetin totaliter devletlerin işine geleceğini bile savunur musunuz?

2000 yılına girerken şiddetin üzerine kurulacak olan sosyal yapıların tartışması bence bir yana bırakılmalı ve hiç mi hiç yanına uğranmamalıdır.

Türban yasağına karşı öğrencilerin eylem birliği yapmasını nasıl yorumladınız?

Türban yasağına karşı yapılan eylemlilik bence sol gençliğin rüştüne erişmesinin en önemli göstergelerinden biridir. **Türban ne kadar çağ dışı ise türban yasağı da o kadar ve belki de ondan daha fazla çağ dışı bir yasaktır. Ancak anlaşılan o ki "gençlerin büyükleri" gençlerin kendilerinden ne kadar daha fazla akli erginlik içinde bulunduklarını anlamadılar. Gençler de geleneksel küçük/büyük ayırdını aşamadıklarından, büyüklerinin hışmından korkarak bu eylemliliğe şimdilik son verdiler.** İnşallah aklın yoluna hep birlikte kavuşarak türbanın kökeni olan karanlık görüşü türban yasağıyla birlikte daha fazla semirtmekten kaçınırız.

Yeni eylemleriniz, yeni projeleriniz neler?

AİYG, demokrasinin önündeki en büyük engel olarak çeteleşmiş devleti görmektedir. Bu anlamda ulaşılması gereken Hukuk devleti idealinin gerçekleşmesi için nefesimiz çetelerin ensesinde elimiz ise rejimin nabzında olacaktır. Yurttaş **Bir Dakika Karanlık Eylemiyle** konuya ilişkin duyarlılığını göstermiştir. Yurttaşla birlikte çetelerin üstüne gidildiğinde Hukuk Devletine kavuşulacaktır. Bu anlamda önceden belirlenmiş bir eylem programımız bulunmamaktadır. Programımız bizatihi yurttaş duyarlılığının geçirdiği veya geçireceği evrelerden ibaret bulunmaktadır.

Aydınlık İçin Yurttaş Girişimi
Tel: (0212) 245 56 02-03
Fax: (0212) 245 56 04

Şimdilik Viagra'nın ihraç edilmesine izin verilmiyor ama bu tür yasaklamalar hep teoride kalır. Viagra, tanesinin 50 Dolar'a satıldığının söylendiği İsrail'e bile çoktan ulaşmış durumda. Fransızlar, tabii ki böyle şeylere ihtiyaçlarının olmadığını iddia ediyorlar.

Londra'dan Bir Ses

PAUL STRATHERN

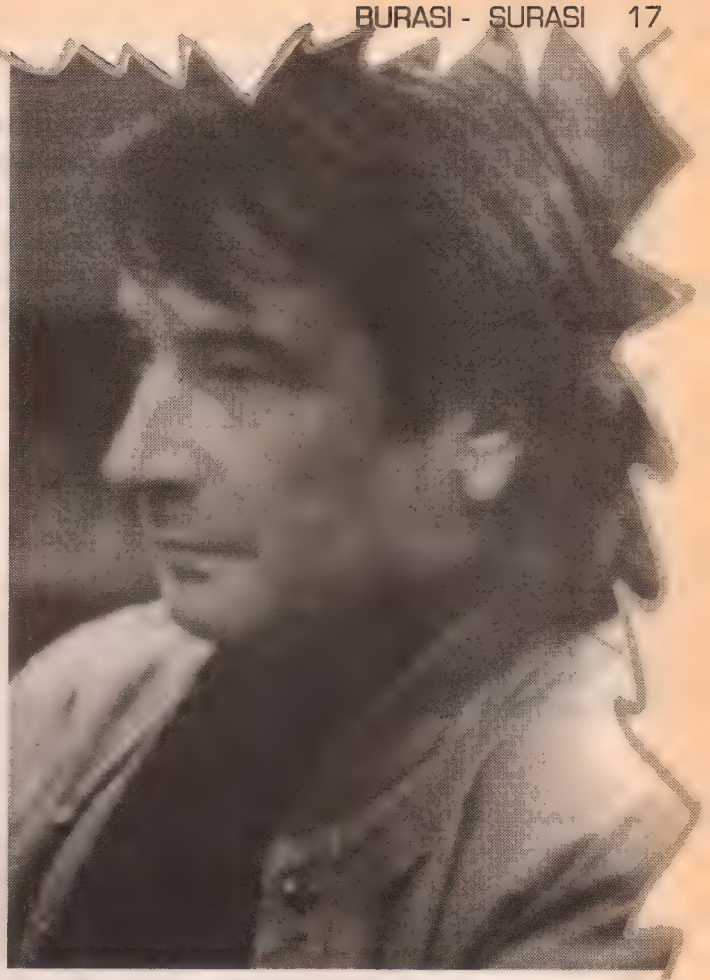

Dünya Kupası maçları orada oynanıyor ya; Fransa'da her şey futbola göre ayarlanıyor şimdi. Ülkenin en iyi ahçıları bile kupa maçlarına katılan takımların ulusal yemeklerine en uygun menüleri hazırlamak için birbirleriyle yarışıyorlar. İngilizler için hazırladıkları mÖnüye ise -belli ki cips ve birayla beslenen futbolcularımızın hem midelerini, hem sinirlerini bozmak için- adı pek nahoş olan 'kremalı erik' tatlısını (nahoş çünkü 'erik' kelimesinin İngilizcedeki karşılığı 'prune' aynı zamanda 'budala' anlamına geliyor. Çev.notu.) da dahil etmeyi unutmamışlar.

Belki yemekler Fransa'nın gizli silahıdır ama finale kalmayı düşünüyorlarsa, damak tadından daha fazlasına ihtiyaç duyacaklar. Daha da ileri gitmek, ne Fransa'nın, ne de İngiltere'nin finale kalamayacağına bahse girmek istiyorum. Eğer kalırlarsa, söz veriyorum İstanbul'a ilk gelişimde Leman Cafe'de herkesin ortasında bir krampon yiyeceğim. (Büyük ihtimalle yazdıklarımı okurken bu bağcık soslu deri ve vida ziyafetinin gerçekleşip gerçekleşmediğini biliyor olacaksınız.)

Dünya Kupası'nda ortaya çıkan tek şey Fransızların damak tadına verdikleri önem değil. Ortaya çıkan başka bir eğlenceli Fransız felsefesi daha var (Fransızlar kendi felsefelerini öyle ciddiye alıyorlar ki; bu, Galya insanlarının sahip olduğu bağlılıktan yoksun olan bizim gibi insanlara komik geliyor.) Dünya Kupası üzerine şimdiye kadar yapılan en iyi Fransız yorumu, ünlü post-modernist filozof Jean Baudrillard'dan geldi.

Jean Baudrillard, yedi yıl önce Le Monde'a 'Körfez'de savaş çıkmayacak' başlıklı bir makale yazarak ünlenen bir 'düşünür'. Makalesinin yayımlanmasından üç gün sonra savaş başladı. Ama Fransız filozoflarının canları öyle hemen her şeye sıkılmıyor. Bir gazete hiç vakit kaybetmeden Baudrillard'a 'asla gerçekleşmeyecek savaş'la ilgili haberleri onlara ulaştırabilmesi için bir savaş muhabiri olarak Körfez'e gitmesini teklif etti. Baudrillard bu teklifi öfkeyle reddetti. Bir anlık kızgınlık diye düşünebilirsiniz. Ama öyle değildi. Yapacak daha iyi şeyleri vardı. Ünlü Filizof Paris'te kalıp bir kitap yazmaya karar vermişti. Birkaç ay sonra kitabı yayımlandı. Adı ne miydi? 'Körfezde savaş çıkmadı!'

Bunu ben uydurmadım. Gerçek her zaman uydurmadan daha iyidir. Ve Baudrillard bir kez daha öne geçti. Geçen ay 'Dünya Kupası maçları oynanmayacak. Hiçbir zaman da oynanmadı' adında bir makale yazdı.

Boyunlarında takımlarının renklerinden yapılmış atkılarıyla televizyon izleyen bütün o insanların ne yaptığını sanıyor? Neden bağırıyor ve ağlıyorlar? Öyle görünüyor ki bütün bunlar filozoflara göre değil. (Belki de o da bana katılıp Leman Cafe'de kramponlu tart yese iyi olur.)

Son günlerde İngiltere'de en çok konuşulan şey, Amerika'da üretilen ve 45 yaşın üzerindeki erkeklerin iktidarsızlık sorununa çare olduğunu söyleyen muhteşem seks hapı Viagra. Tabii ki bu haber Londra'daki biz güçlü erkekleri etkilemiyor. (Eminim kaç yaşında olursa olsun hiçbir Türk erkeğini de etkilemiyordur.) Sanırım bütün bu Viagra tartışmalarının bizler için başkalarının oynayıp bizim istediğimiz bir futbol maçından hiçbir farkının olmadığında aynı fikirdeyiz... Şimdi okumaya devam edin:

Amerika'da bu hapı çok ciddiye alıyorlar. Öyle ki; hapı üreten şirketin hisselerinin işlem hacmi bir hafta sonunda yüzde binlik bir artış gösterdi. Gazeteler, hapların mucizevi başarısını anlatan hikayelerle dolu. On yıldan fazla bir süredir karısıyla birlikte olmayan 75 yaşında bir milyarder hapları kullanmaya başlamış ve birkaç hafta içinde Las Vegaslı 25 yaşında bir dansçıyla evleniyormuş.

Şimdilik Viagra'nın ihraç edilmesine izin verilmiyor ama bu tür yasaklamalar hep teoride kalır. Viagra, tanesinin 50 Dolar'a satıldığının söylendiği İsrail'e bile çoktan ulaşmış durumda. Fransızlar, tabii ki böyle şeylere ihtiyaçlarının olmadığını iddia ediyorlar. Bu arada Almanlar, kendi labaratuvarlarında test ettiklerinde, ilacın 'yeteri kadar etkili olmadığını' iddia ediyorlar. (İnsan, ilacı üzerinde test ettikleri ekstra -iktidarsız deneğin kim olduğunu merak etmekten kendini alamıyor.) Ve İtalyanlar hapların kendi ülkelerine ithal edilmesinin hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini iddia ediyorlar. (Öyle mi? İyi hikaye.)

Ben ise eski bir Yunan Filozofunun erdemli sözlerini dinlemeyi yeğliyorum. Öğrencilerinden biri, artık çok yaşlanan filozofa günün birinde iktidarsız olmanın nasıl bir şey olduğunu sormuş.

"Mükemmel!" diye cevaplamış filozof. "Ondan öncesi, zincirle bir deliğe bağlı olmak gibi bir şeydi."

Ve siz bayanlar! Bunda gülünecek bir şey yok. Son haberlere göre iki yıl içinde sizin için de benzer bir hap üretilecekmiş. Kendini gülünç duruma düşürmek sadece erkeklere özgü bir şey değil.

Çeviri: Handan Hazar

Yeksamsehar

Cıwan Haco, yıllarca yalnız belli bir aydın tabakası tarafından dinlenen bir sanatçı olarak tanındı. Benim, daha çocukken "abilere" yabancı müzik dinliyorlar diye kızgınlık duymam boşuna değildi. Çünkü Kürtler, Cıwan Haco'nun bu modern müziğine hem yabancı hem de kapalıydı.

Yurdunu Terkedenlerin Dert Ortağı Cıwan Haco

KEMAL VAROL

Yıllar öncesinin soğuk bir Aralık gecesi, dışarda rüzgar büyük bir gürültüyle eserken; ben, toprak damlı bir evde beş-altı kişinin yanında uslu uslu oturmuş komşuları dinliyorum. Kavgaya varması an meselesi olan şiir sohbetinden sıkılsam da, orada bulunmamın asli nedenine sıra gelmesini bekliyorum. Sıkıldığımı gören bir "abi": "Hadi kalk bize bir şiir oku. Güzel okursan sana bir sürprizimiz var" diyor. Ayağa kalkıp 'gardımı' aldıktan sonra bağırarak şiiri okumaya başlıyorum. "Üsküdar'dan bu yan lo kimin yurdu?" derken elimi bir şey sorarmış gibi sallamama ve yeterince bağırmama rağmen, "çocuk kırılmasın" diye söylendiği belli olan bir "ehh" alıyorum onlardan. Sonra sürprize geliyor sıra. Kalkıp teybe bir kaset koyuyorlar. Müzik çalmaya başladığında, "sonunda bu da oldu" diyorum kendi kendime, "abiler emperyalist ezgiler dinlemeye başladı..." Sözler söylenmeye başladığında yeni bir şaşkınlık bekliyordu beni. Sözleri Kürtçe olan ama müziği, Kürtlerin o güne dek yaptıkları müzikle ilgisi olmayan adamın kim olduğunu defalarca sormama rağmen "abiler" gıcıklığına söylemiyorlar. Ben büyük bir kızgınlıkla yatağıma uzanıp uykuma yenik düşmeyi beklerken, adını çok merak ettiğim adam şarkısını söylemeye devam ediyordu: "Birindar kırım xerbıyê... (yaraladı beni gurbetlik...)"

O geceden tam on yıl sonra, 1997'nin sonbaharında, bir hafta sonu, yağmurun biteviye yağdığı bir gece, bir araba yükü kadar içerken, sokak lambasının aydınlattığı odamdan o adamın sesi yankılanıyordu: "Zinê, bilmelisin ben vefasız değilim..." Şarkılar yüreğimi yaralamaya müsaitken uyumak istemiyordum. Sıkıntımı giderecek bir şey bulamayınca, o hafta Antalya'dan elime geçen bir edebiyat dergisini karıştırmaya başladım. Sayfaları çevirirken, benimle aynı durumu paylaştığını sandığım bir yazarın yazısına ilişti gözüm. Yazar, yalnız ve yorgun gecesini anlatırken şöyle yazmıştı: "Anlam veremediğim dost ezgileri, şarap, Civanno Hacco, bir de çakırkeyflik..." Yazar, 'Civanno Hacco' diyerek, benim

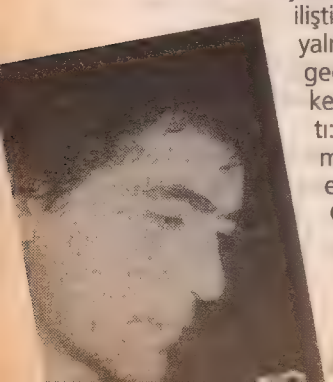

çocuk saflığımla ortaya attığım "emperyalist ezgiler" tanımını doğrularcasına, bir yanlış bilgilendirilme ya da dizgi hatası sonucu, bir Kürt'ten ziyade İtalyan'ı çağrıştıran ismi kullanmıştı yazısında. Yazarın Civanno Hacoo dediği adam, benim yıllar önce ilk kez o toprak damlı evde dinlediğim ünlü Kürt sanatçısı Cıwan Haco'ydu.

Yaşlıların hemen hemen hiç rağbet göstermediği, ama kentli gençlik arasında büyük bir hayran kitlesi bulunan ve en çok satan Kürtçe kaset listelerinin ilk sırasını bir diğer ünlü Kürt sanatçısı Şıvan Perwer'le paylaşan Cıwan Haco, bugün asıl yurdundan çok uzakta, Norveç'te yaşamakta. Daha önce Türkiye'de yaşayan ailesi, 1925'te Diyarbakır ve çevresinde meydana gelen olaylar sonrasında Suriye'ye göç etmek zorunda kalmış. Anne ve babası, bu iki sürgün Suriye'de tanışıp evlenirler. 1957 yılında da ismi Türkçe'de "yakışıklı" anlamına gelen Cıwan doğar. Babasının saz çalmayı bilmesi, akşamları aile sohbetlerinde toplu olarak türküler söylenmesi Cıwan Haco'yu çok etkiler ve böylesi bir ortamda müzik sevgisi büyüyüp şekillenmeye başlar. Ondaki bu müzik sevgisi öyle bir noktaya varır ki, henüz on dört yaşındayken, evlerindeki küçük bir odayı stüdyo niyetine kullanıp, teybe okuduğu ilk kasedi "Emine Emine"yi gerçekleştirir. Ayrıca hocası olarak kabul ettiği ünlü Kürt sanatçısı Mihemed Şêxo'nun bazı kasetlerinde, kendisine eşlik ederek daha o delikanlılık sürecinde adından söz ettirmeye başlar. Yirmi iki yaşındayken Suriye'yi terkedip Avrupa'ya geçer. Gitmesindeki sebep politik kaygılardan çok, yaptığı müziği daha da ileriye taşıma düşüncesidir. Bunun yanında, ekonomik koşullarının kötü olması ve önüne çıkan politik engellemeler de onu Avrupa'ya göç etmeye zorlar... Avrupa'ya varınca, Almanya'ya yerleşir. Almanya'nın Bochum Üniversitesi'nde üç yıl boyunca müzik üzerine okusa da, okulu bitiremeden bırakır. Önce Alman vatandaşlığına geçer, 1990 yılından itibaren de Norveç'te yaşamaya başlar.

Cıwan Haco, yıllarca yalnız belli bir aydın tabakası tarafından dinlenen bir sanatçı olarak tanındı. Benim, daha çocukken "abilere" yabancı müzik dinliyorlar diye kızgınlık duymam boşuna değildi. Çünkü Kürtler, Cıwan Haco'nun bu modern müziğine hem yabancı hem de kapalıydı. O yıllarda saz, bağlama, cümbüş, keman, tef vb. enstrümanlarla türküler, devrisler söyleyen ve yaptıkları çalar el üstünde tutulurken, Haco gibi sanatçılara müzik anlayışlarından ötürü pek sıcak bakılmıyordu. Nitekim, '80'li yılların başında ilk defa Kürtçe rock kaset yapan Koma Wetan (Grup Vatan) oldukça başarılı olmasına rağmen ilgisizlik yüzünden dağılmak zorunda kalmıştı. O yıllarda ilgisizlik yüzünden dağılan Koma Wetan'ın kasetleri, aradan geçen on sekiz yıldan sonra, bugün Kürt müzik piyasasında en çok aranan kasetlerin başında yer alıyor... Cıwan Haco ise Koma Wetan gibi direkt rock müzik yerine, kaynağını klasik Kürt müziğinden alan; pop, rock ve caz türleriyle harmanlanmış evrensel bir müzik anlayışıyla çıktı ortaya. Onun yıllardır en çok kentli gençlik, özellikle de bu gençliğin üniversiteli kesimi tarafından dinlenip sevilmesinin nedeni de gerçekleştirmiş olduğu bu evrensel müzik anlayışıdır kuşkusuz.. Bu evrensel müzik anlayışı ile Kürtçe bilmeyenler tarafından bile büyük bir zevkle dinlenen ve özellikle Türk gençliği arasında da adını duyurmayı başarabilen bir sanatçı oldu Cıwan Haco. Nitekim, geçtiğimiz aylarda basına, bir film projesi olduğunu açıklayan rock müzik sanatçısı Umay Umay, bu filmin müziğini Cıwan Haco'ya yaptırmak istediğini belirterek, bu ilginin ne kadar yaygın olduğunu gösteriyordu. Buna benzer bir olayı da geçtiğimiz aylarda Diyarbakır'a gelen mizah yazarlarıyla kenti gezerken yaşadım. Altı kişi bir takside sıkışarak oturmuşken. Onlara Diyarbakır'ı gezdiriyorduk şoför arkadaşla birlikte. "Bakın Kürtler ne müzikler yapıyor" der gibi, Cıwan Haco'nun kasedini arabanın teybine yerleştirmiş güya hava atıyorduk yazarlara. Ben, zevkle onların nasıl şaşıracağını beklerken, arka koltukta oturan bir yazar şarkıya eşlik etmeye başladığında, asıl şaşıran ben olmuştum. Arabamız Ongözlü Köprü'den ayrılırken, mizah yazarı hâlâ şarkıya eşlik ediyordu; "Gul gula mın / Birindara mın... (Gülüm, gülüm / Yaralım...)"

Bir yurtdışı gezisi sırasında Cıwan Haco'yla tanışan ve yaptığı müziği çok beğenen yazar Ahmet Altan onu Türkiye'ye davet eder, ama o, bu teklifi geri çevirir; çünkü Türkiye'ye geldiği takdirde başına neler gelebileceğini az çok tahmin edebiliyor. Kendisini hiçbir örgütün veya görüşün sanatçısı olmamakla niteleyen Cıwan Haco, bu duruşuna rağmen ne Suriye'ye, ne de "babasının, dedesinin topraklarına" gidebiliyor. Suriye yönetimi, Avrupa'da yürüttüğü faaliyetlerden dolayı onu kara listeye alırken; Türkiye'nin, Kürt gencolan Cıwan Haco'ya olumlu bakması pek olası gözükmüyor. 1993 yılında Kuzey Irak'a giderek bir konser veren Cıwan Haco, burada yaşayan Kürtler tarafından büyük bir coşkuyla karşılandı. Bu konser sonrasında, "yüzyıl dahi dışarda yaşasam, ülke sevgisinin, beni ona bağlayan bağların zayıflayacağına inanmıyorum" diyen Haco, en büyük düşünün bir gün Diyarbakır'da da bir konser vermek olduğunu belirtiyor. Tıpkı yirmi yıl sonra Diyarbakır'a gelip okurlarıyla buluşan Kürt romancı Memed Uzun'un "yirmi yıl boyunca bu anı bekledim" şeklinde dile getirdiği o büyük hasreti gibi; o da yıllardır, günün birinde Diyarbakır'da vereceği konserin özlemini taşıyor içinde. Şimdilik, çok uzaklardan şarkılarıyla sesleniyor Diyarbakır'a; "Adımı kazıdım Diyarbakır surlarına."

Kasetleri Türkiye'de hep korsan yollarla çıktı. Eski şarkılarını bir kasette toplayıp piyasaya "Cıwan Haco'nun son kasedi" diye sunan korsan kasetçiler büyük paralar kazanırken; o, yasal haklarını bile arayamadı. Onu, tarzından ve sesinden tutun da, saçlarına, duruşuna kadar taklit eden sanatçılar çıktı ortaya ve bu sanatçıların kasetleri yine ona aitmiş gibi sürüldü piyasaya. Türkiye'de yalnızca son üç kasedi, Si û Sê Gûlle (Ahmed Arif'in ünlü 33 Kurşun adlı şiiri). Dûri (Uzaksın) ve Bılûra Mın (Kavalım)'ı bandrollü olarak çıkan Cıwan Haco, bu son üç kasedinde etno-caz formatlı bir müziğin ipuçlarını veriyor. Önümüzdeki aylarda on birinci kasedini çıkaracak olan Haco'ya bu kasedinde de Paolo Vinaccia, Knut Reinersnud, Audin Erlien ve Bendik Hofset gibi dünyaca tanınmış caz sanatçıları eşlik edecek. Haco ise gösterişten uzak sazıyla, Norveç'ten, o soğuk ülkeden, şimdi çok uzakta olduğu topraklarına rüzgarla arkadaş olup yine bir hasretlik türküsü mırıldanacak. Son kasedi "Bılûra Mın"a adını veren şiiri yazan, Türkiye'den kaçıp Suriye'de bir sürgün olarak yaşamaya mecbur bırakılan ve orada ölen Kürt aydını Celadet Ali Bedirhan'ın, o ünlü sürgünlük şiirini hatırlatacak yine bizlere; "Kavalım / Dünya bir süt çocuğu gibi / Beşiğinde uyuyor / Sesini yükselt kavalım / Ninniler söyle ona / Uzaklaş gamdan, kederden / Kavalım benim / ... / Yurdunu terkedenlerin dert ortağı / Doğuda hayat uyandığında / Bize bir serbestlik türküsü mırıldan / O türkünün sesi / Güneşin berrak ışıkları gibi yüreklerimizi ısıtsın / Kavalım / Sensin ayrılık hasreti ce-

iskender can love

İzmir'e..

Onlar love derler bizim sevdamıza
olsun! lav'dır her iki dilde de aşk!

onlar yapabilmeyi can *arkasına saklar*
bizler ruh doldururuz canla maharetlerimize!

elbette iskender de sevebilir
eğer
can varsa lavında!
3 haziran 1998

üç bant yalnızlık

Ham petrol bulmakta zorlanan bir yalnızlığım vardı. Kayışı gevşemiş teypte geceyle cebelleşen Radiohead kasedi, duvarda 'uzaklara bakma mütehassısı Kafka'nın siyah-beyaz posteri, orijinal el yazısı şiirler, ülkenin çeşitli kentlerinde yaşayan manyakların en artistik fotoğrafları, Sleepers'la Misery'nin afişleri ve koridordan gelen uğultulu soğuk, evin tek yaşayan odasını narkozun etkisinden kurtaramıyordu. Halojen lambanın göz kırpan ışığı altında, halıya bağdaş kurmuş, oturuyordum. Kuş olsam, duvarlara çarpa çarpa ölebilirdim. Tanrı olsam, ağlardım. Rengârenk yer yastıkları arasında dolaşan hamamböcekleri, 'biz de evcil hayvan olarak etnik kimliğimizin tanınmasını istiyoruz' diye bağrışıyorlardı. Dolapta votkaya katacak bir tek sirke kalmıştı. Televizyonun karşısına bir iskemle koymuş ve iskemleye bir Bob Geldoff resmi yapıştırmıştım. Yıllardır kurmaya çalıştığım rock grubu tamam sayılırdı: bas gitarda Hüzün, elektroda Melankoli, klavyede İhanet, davulda Saplantı çalacaktı. Üflemeli olarak saksofon iyi bir tercihti ve saksofon en emin el olarak Esrar'a teslim edilecekti.

Ham petrol bulmakta zorlanan bir yalnızlığım vardı. Hep sıkıntılarımdan söz ettiğimden dolayı, artık gelenim gidenim de yoktu. İnsanlar, eğlenmeye-gülmeye açken, 'yaş otuz beş'in mısralarını mırıldanmaya başlamış bir adamın hâlâ ergenlik çağı kokan problemlerini dinlemekten kaçınıyorlardı elbette. Kira ödenmemiş, kedinin mart ayı sendromu gündemi zorluyor, evdeki bütün elektroniği kaldıran hırsız enselendiği halde, sorgusuz sualsiz salınmış, ateş kırka vurmuş, iştahsızlık sonucu hastanede serum takviyesi, ve aşklar, ve aşklar ve geceyarıları gelen, konuşmayı ahizeye üflemek sanan sapık kızların isterik telefonları vesaire vesaire... Çirkin bir teklif gibiydi hayatta kalmaya çalışmak.. Evde yatıya kalan misafirlere uyanır uyanmaz soruyordum: 'Rüya gördün mü?!' Rüyalardı belki de tek besin kaynağım. Giremediğimiz, yapamadığımız, korktuğumuz halde belli edemediğimiz, özlediğimiz şeylerin gerçeküstü bir kurguyla vizyona girdiği o derin uyku!.. Karanlığına çekildiğimiz, orada, garip bir elektrikle yıkandığımız, sanki görsel bir felsefe dersini dinlediğimiz gerçek! Hayal Öğrencisi Olabilmek!. Evet, rüyalardı beni artık tek heyecanlandırabilen olgu! Keşke, bir de, rüya görürken patlamış mısır yiyebilseydim!

Ham petrol bulmakta zorlanan bir yalnızlığım vardı. Sevgilimi arıyordum Yüz Ünlü Türk Ansiklopedisi'nin dışında. Tweetie'ye bile razıydım. Bütün yaşantımız boyunca kulağıma gayet duygusal bir ses tonuyla 'Bir Kedi Gördüğüme Eminim' diye fısıldasa da! Radiohead, kesmiyordu!. İster istemez güzel kadınları düşünüyordum. Kırmızı dar tayyörleriyle akşam saatlerinin en yakışıklı teraslarında cin toniklerini yudumlayan güzel ve yalnız kadınlar! Yüksek topuklu ayakkabıları, küçük el çantalarından çıkartıp yaktıkları Salem sigarası, hijyenik kadın bağlarına sinen idrar kokusu, birkaç gün önce tıraşlandığı için kılların yeni yeni baş verdikleri koltukaltları, onları daha da seksi kılan sarhoşlukları, akılalmaz şapşallıkları: Almodovar Kadınları!. Onlarla dans ediyordum. Meşhur bir yönetmenden kaptığım taktiği uyguluyordum kadınlara: 'Tekila bardağını iki memesi arasına sıkıştıracaksın, omuzlarına - boynuna tuz süreceksin ve ağzına küçük bir limon parçası yerleştireceksin! Sonra... Önce kadının omuzlarını boynunu yalayacak, ardından dişlerinin arasına aldığın tekila bardağını başına dikecek ve sert bir kafa hareketiyle fırlatacaksın!. Pesisıra dilin de kullanıldığı bir öpüşmeye geçecek, limonu emeceksin!.

'Votka-sirke', kesmiyordu. Kurbanı olduğum bu macerada yanlışlıkla atımı düzmüştüm. Ham petrol bulmakta zorlanan bir yalnızlığım vardı. Gitgide sıradanlaşan yalnızlığımla avunmam gerektiğini anlamam fazla uzun sürmedi. Çünkü benim yalnızlığım kimsesizliğimden değil, uygunsuzluğum'dan kaynaklanıyordu. Radiohead'i çıkarttım setten, yerine bir efekt CD'si taktım. Fabrika gürültüleri, stadyum tezahüratları, hayvan sesleri içinde kendime doğru yürüdüm koşaradım. Altımda siyah dantelli bir külotlu çorap, üstümde turuncu bir body, beynimin taklaya geldiği o kaltak saadette sivil savunmama savruldum!!

çengelli iğne'ler

"Bu yıl 9.'su gerçekleştirilen Orhan Murat Arıburnu ödülleri, Hüseyin Alemdar'ın üstün gayretleriyle 17 Mayıs 1997 tarihinde Sadri Alışık Tiyatrosu'nda; yani bizim bildiğimiz Küçük Sahne'de sahiplerine dağıtıldı. Her yıl olduğu gibi bu yıl da ödülleri, hakedenlerine yine tanınmış simalar verdi. Gibi. Çünkü Hüseyin Alemdar, herhangi bir aksilik çıkmaması için ödül verici'lerle çok önceden bağlantıya geçiyor ve bu tür bir teklif götürüyor. Metin Erksan'a sunulması kararlaştırılan onur ödülünü bu yıl, Agâh Özgüç verecekti. Agâh Bey, salona geldi. Yerine oturdu ve Arıburnu ile ilgili yan belgesel filmi izledi. Sıra tam ödül dağıtımına gelmiş ve adı anons edilmişti ki, koşar adımdan öte bir eforla alelacele salonu terketti. Hüseyin Alemdar, arkasından İstiklâl Caddesi'ne kadar koştu. Hiçbir açıklama yapmadan, üstelik Erksan gibi bir ustayı sahnede dakikalarca bekletme pahasına kalkıştığı bu tavrı siz sanat dostlarının unutmaması dileğiyle! Türk Sineması Metin Erksan'ı da Agâh Özgüç'ü de unutmayacak çünkü!!

Hele biz, ASLA!

* *Yeteneksiz!* arkadaşlara müjde! Artık siz de yönetmen olabilirsiniz! YÖK'ün yeni kararı uyarınca Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema Bölümü'ne girişte uygulanan yetenek ve genel kültür sınavları kaldırıldı! Doğrudan, ÖYS puanı ile bu okulu kazanabilirsiniz. Yani bir başka deyişle, Türkiye'deki zeytin üretimi dağılımını, Mercidabık Savaşı'nın nedenlerini filan biliyorsanız, bu yeterli! Eğitime bakışımız bu yolda ilerlerse, sanırım gelecek yıllarda, iskambil kağıdından ev yapabilenler de, anıt mezar projelerinde kendilerini gösterebilecekler! İyi bi'şi' tabii!

ÖNCE KADINLAR VE ÇOCUKLAR

MERAL ONAT

"Bir evin bir odası yanıyor yalnız habersiz bütün kent bundan"
Edip Cansever

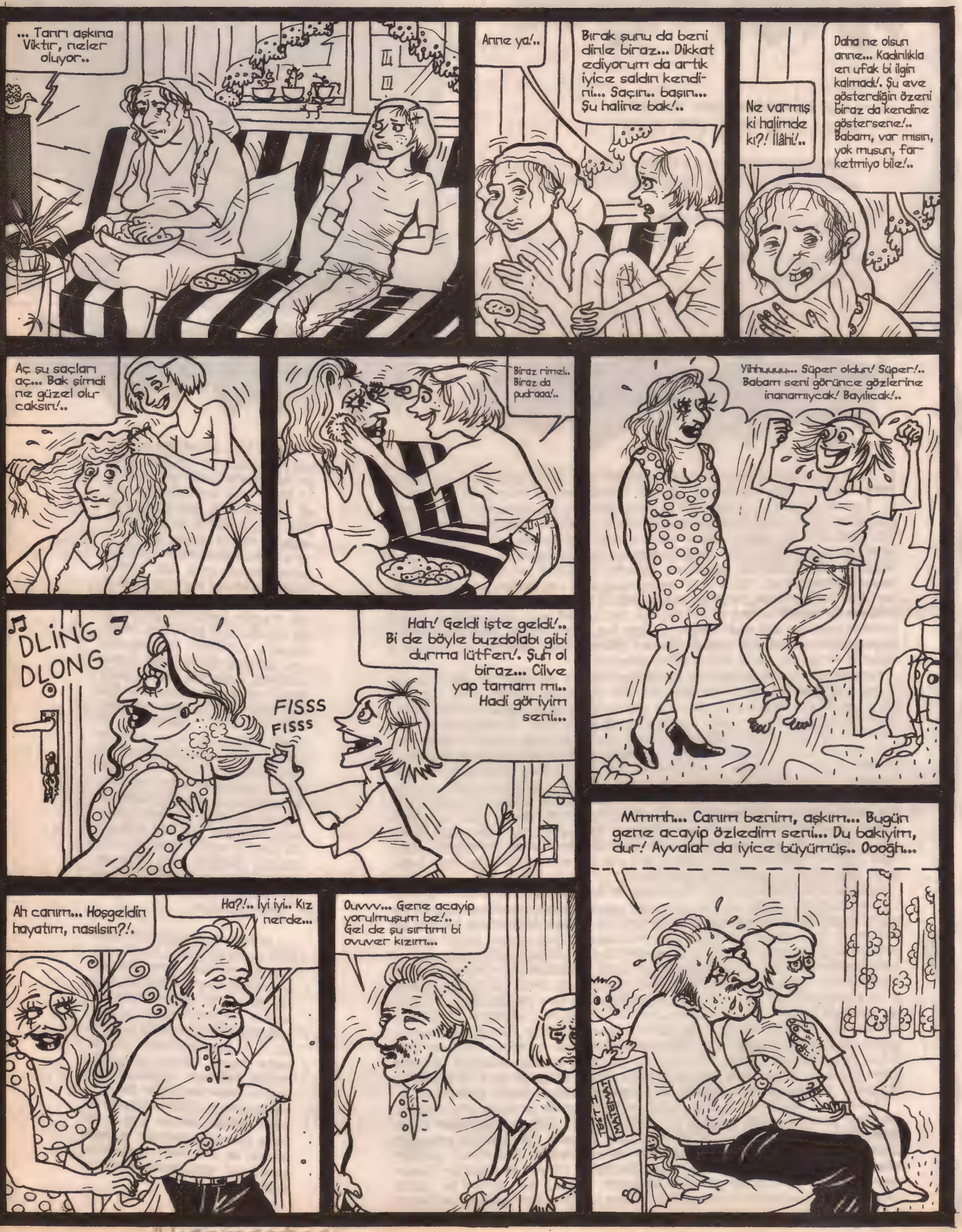

Akşamsefası

Hasan'a Mektup

Kardeşim Hasan,

Senin baban Başbakan.

Bu yüzden seni bu kadar yakından tanıyoruz. Yoksa ne Galatasaraylı olman umurumuzda, ne dalmaçyalı köpeğin, ne de eşşeğe tersten binişin.. Sen bu yaşında devlet protokolünün en ön sıralarında yer alıyorsun. Ülkemizin köprülerini açıyor, temeller atıyorsun. Yaşgününü dev su tankerlerinin açılışında sürpriz partiler eşliğinde kutluyorsun. Bir dediğin iki olmuyor. Gazetecilerle şakalaşıyor, basket oynuyorsun. Kimi günler senin haşarılıkların, oyunların, sohbetlerin güneydoğudan gelen hüzünlü şehit haberlerinin, yolları kana bulayan trajik trafik kazalarının, hatta günay restaurantda alevlenen Süperstar - Yıldırım aşkının önünde ana haber bültenlerinde yer alıyor. Okulundaki konserini baban değil, başbakan izlemeye geliyor. Ali Kırca, Siyaset Meydanı'nda çocuklara söz verirken sıra sana gelince açıklama yapma ihtiyacı hissediyor. Senin için "Dinlediğiniz Hasan sıradan bir Hasan değil. O, başbakanın oğlu Hasan" diyor. Oysa sen mikrofonu kapınca her çocuk gibi arkadaşlarının hakkını savunuyorsun. Senin arkadaşların gazeteciler. Belki bu yüzden siyaset meydanında ***"Polis amcalar, gazeteci abilerimi dövmesinler"*** *diyorsun. Güzel konuşuyorsun be Hasan.. Güzel konuşuyorsun da seni dinleyen yok. Bak en son Ragıp Abi'ni cezaevine yolladılar.*

Kimi umulmadık sözlerinle bir babayı değil bir Başbakanı bile gölgede bırakıyorsun.

Ama Hasan, senin babana, bizim başbakanımıza ulaşmak seninki kadar kolay olmuyor. Birkaç ünlü gazeteci dışında şu günlerde kimse başbakana soru soramıyor. Babanın sana açılan kucağı sıra bize gelince (nedense) kapanıyor. Ah o korumalar yok mu korumalar... O iri korumalar hiç kimseyi, hiç birimizi babana yaklaştırmıyor. Zamanında bir yumruk mesafesine girenleri uzaklaştıramayanlar, bizleri şu günlerde soru sorma menziline bile sokmuyorlar. Menzil dışında kalınca da aklımıza çok soru takılıyor. Soramadığımız sorular yüzünden uykularımız kaçıyor.

Uyuyamıyoruz Hasan...

Ama Hasan senin baban Başbakan. Sen (en azından bir babanın) her zaman kaplama alanı içindesin. Biz ulaşamıyoruz sen ona ulaşıyorsun. Biz soramıyoruz sen soruyorsun. Oysa annen bile, "Türkiye'nin en şık, en nadide, en bulunmaz, en, en, en... kadını" olmaktan, açılışlardan, sosyal faaliyetlerden, vakko defilelerinden vakit bulamıyordur başbakanla başbaşa memleket meselelerini konuşmaya...

Abin zaten yurtdışında.

Ama sen... Sen başkasın. Bir tek umudumuz sen kaldın. Sen de sormazsan kimse hesap soramayacak başbakanlığı haram olmuş bir babadan...

Sahi "Haram başbakanlık" ne demekmiş Hasan? Madem bilmiyorsun bir akşam ailece oynadığınız sessiz film antremanlarında babana bir soruversen. Başrolünde Bruce Willis, Demi Moore oynuyor diye kandırsan. Filmi annene tarif edecek babanın kulağına "Baba, filmin adı "haram başbakanlık" diye fısıldasan.

Nasıl tarif edecek acaba?

... nasıl tarif ettiğini sonra bize de anlatsan.

Rocky filmini sorduğunda burnunu göstererek tarif eden babana bi de şu uluslararası boks turnuvasından neden çekildiğini tarif ettirsen. Kendisini (hem de annenin, yani Türkiye'nin en şık, en özverili, en mükemmel, en şirin kadınının önünde) yumruklayan Veysel abini neden affettiğini anlattırsan.

"N'olucak bu memleketin hali be Hasan?" şu derin mevzuyu bir akşam yemeği sonrasında fırsat bulabilirsen çaylarınızı yudumlarken açsan. "N'olucak şu Susurluk meselesi? Sonra, Ağustos ayı yaklaşırken (bir sessiz film seansında gündeme getirdiği) komutanların terfisi?"

Kardeşim Hasan birgün sabah kahvaltısında acele ile yemek yerken "Neden beni bu kadar çok açılışa götürüyorsun, başbakanlar yalnızca açılış mı yapar ya da bu kadar çok açılış yapan başbakanlar ne zaman çalışmaya başlar baba?" deyiversen, Türkiye'nin en zarif, en şık, en iyi gülümseyen, en nadide kadınını; anneni bile şaşırtsan sorduğun sorularla.

Hasan madem şampiyonluklarda ev büyüklüğünde bayrakları balkona asacak kadar babana sözünü geçirebiliyorsun, sor bakalım "Baba, Galatasaray'ın transfer görüşmelerinde ya da canlı yayınlarda Galatasaray'la ilgili her kareye sıkışan Mehmet Ağar amca kim?" diye. "Ne yaptı bu amca?" "Neden bu kadar ünlü?" Sonra cebren ve cop ile küme düşen Diyarbakırsporlular böyle bir Galatasaray yönetimini Diyarbakır'da nasıl karşılayacaklar?" de. Bakalım nasıl cevap verecek bir başbakan merakla dünyanın gerçeklerini öğrenmeye çalışan küçük oğluna.

O sıkıntıdan patladığın açılış törenlerinin birinde, protokolden sıyrılıp babanın kulağına eğilip fısıldasan "Babacığım sen başbakan mısın?" desen. "Elbette oğlum" derse "O zaman ülkeyi yöneten diğer amcalar kim?" diye sorup yerine otursan.

Babanı, genel başkanı, başbakanı yerinde duramayan şirin bir çocuğun haşarı sorularının ardından vicdanı ile başbaşa bıraksan.

Bize yuvarlak cevaplar vermede ordinaryus bir başbakan, bakalım hayatın gerçeklerini oğluna açıklarken ne hissedecek. Bir baba canından çok sevdiği küçük oğluna yaptıklarının anlamını anlatırken, Türkiye'de yaşamanın zorluklarını anlatırken, hayatın anlamını açıklarken hangi kelimeleri özenle seçecek.

Kardeşim Hasan, sıradan, günlük hayatının içinde tam da "langadanak" düşüverecek soruları soracak yaştasın. Sorduğun soruların cevabını beklerken sabırsızlanmakta da haklısın. Bak bizden söylemesi, babanı kandırıyorlar. Olduk olmadık açıklamalar yapması için kulağına yanlış bilgileri fısıldıyorlar. Akın amcayı hatırlarsın. Hani şu senin haberlerinden önce ekrana gelen kanlar içinde yerde yatan o kır saçlı amca. O gördüğün görüntüler film değil gerçekti. Baban herhalde işin gerçekliğini senin kadar fark etmedi.

Kandırdılar babanı Hasan

Başbakanı kandırdılar.

Bizi kandırdılar...

Neden baban her söylenene inanıyor, neden kendini kandıranlardan hesap sormuyor dersin.

Bu arada sen Yeşil'i tanıyor musun? Yeşil bir süre daha bulunamazsa Türk polisi ve hukukundaki güven erezyonunun kimse önünü alamayacak. Bu konuyu da TEMA vakfına mı havale etsek dersin. Peki sen kim olduğunu biliyor musun bu Yeşil amcanın? Madem bilmiyorsun neden hiç sormuyorsun "Baba kim bu Yeşil amca, neden polis amcalar yakalayamıyor bu amcayı?" diye. Bak bu soruları sen de sormayınca ayıp ediyorsun. Sen de baban gibi bizim kalbimizi kıracağa benziyorsun.

Hasan sen çok soracaksın, baban çok susacak. Ama sen sordukça da bir başbakan değil bir baba memleket meselelerine kafa yoracak. Haram bir başbakanlığı hoşgören vicdanlar bakalım helal bir babalığa gölge düşürmemek için neler yapacak?

Sen sakın vazgeçme. Sor, Hasan, sor babana.... Cevap vermezse ya da düşünme süresi 10 dakikayı geçerse Türkiye'nin en bulunmaz, en içli, en parlak, en nadide kadını annenden yardım iste. Yurtdışındaki abini ara, bize söyle... Beğenmediğin cevaplar duyarsan babana "Ana haber bültenlerinde yakın bir zamanda yayınlanmaya başlanacak ***"Gergin Ağustos"*** *jeneriklerini seyrettir. Annenin sosyal faaliyetlerinden vakit bulup da bir gün ailecek sinemaya giderseniz dış mihrakların aylardır Türk sinema izleyicilerine reva gördüğü Tayyörlü Nokia reklamının video kasetini evde seyretmek istediğini söyle. Anneni, Fazıl Say konserinde cep telefonunu açık bırakmakla tehdit et. Hıncal Amca'ya mektup yazıp babanın kırmızı ışıklarda durmayan makam arabasının plakasını ver. Baban misafirlerin yanında "Büyüyünce ne olacaksın?" diye sorduğunda, "Büyüyünce Aktüel'e soyunup kapak olucam" de ya da büyüyünce köşeyazarı olup haftanın hergünü "saçma Pazar yazıları" yazmakla tehdit et. O damı olmadı, son çare büyüyünce "Hülya Avşar'ın kızı Zehra ile evlenmek istiyorum" dersin.*

Artık aklına ne geliyorsa, üstüne gidersin.

Üstüne git Hasan, sakın ha peşini bırakma.

Ne de olsa sen sıradan bir Hasan değilsin. Senin baban ordinaryus Başbakan. Tek umudumuz sen kaldın Hasan, bizi utandırma.

Hadi Hasan, hadi.

Durma...

CÜNEYT ÖZDEMİR

Çocukluğumda tepeden sidik kokteyline bulamış olduğum damat ile gelin şimdi iyice kaşar olmuştur mutlaka. Düğünlerini her anlatışlarında beni hatırladıklarından eminim. İyi veya kötü anılarla çok hatırlayanım olduğundan eminim.

Hayatım harbiden romandı be..

Mehmet Kartal

13.2.1963, yani soğuk bir Şubat ayının uğursuz bir gününde Kırıkkale'de doğmuşum. Babam ben sekiz aylık iken kamyon kazasında ölmüş. Cici çocukların 'anne' dediği vatandaş ilk Almanya yolcularından olur. Ben ise, bir Lodos, bir Poyraz derken Karayel ile savrulup durmuşum. Hani, beni kendi kafasına göre adam etme heveslisi akraba kamplarında ikametçi olmuşum. Akrabaların en neşeli tarafı dışarıya karşı geleneksel Anadolu erkeği hesabı hep erkeğin sözü geçmesi dalgasıydı. Lakin, eve dönünce ortaya geleneksel Anadolu kadını çıkınca iş sarpa sarardı. Erkek efendiler tarafından bol çikolata iltifatı görürdüm. Hani, erkek efendinin kaşı patlamış ya, merdivenden düştüğüne şahit mişim hesabı diyorum. Kırıkkale zamanlarım anneannemin yaşadığı Kalecik ve babaannemin yaşadığı Güzeltepe mahallesinde geçmiştir. Anneannem pek sabırlı bir kadın olmadığı için onu pek sevmezdim. Babaannem kovaladığı zaman ona, 'O' kovaladığı zaman babaanneme takılma hesabı yapmışımdır hep. Ama babaannemin yerini hiç kimse dolduramaz.

Kalecik'ten kovulmamın ve bir daha o mahallede kabul görmeyişimin nedeni bir düğün olayıydı. Almanya'da akrabası olanlar düğün salonunda havalı muamele yapardı. Herkesin bahçe içinde bir veya iki katlı evi olduğu için, bir inceden terso olanlar kendi mekanını süsleyip o hesaptan giderdi... Bahçede düğün dernek havası yaşanıyor. Eski uzun şişe Tekel birası ve Kulüp rakısı su gibi içilmekte. Damat ve gelin masada otururlar ve sırtları bahçe duvarına dayalıdır. Hani, bagajlar sağlamda hesabı. Damadın yanına giderim: 'İşin iş be abi, bana bir lira versene yarın sinemaya gideyim' derim. 'S.ktir lan Alamancı piçi, bana karıyı sen mi buldun?' hesabı yapar. Ben yol alırım. Vakit geç olur. Damat ve gelin hâlâ mutluluk gülücüklerinde. Ben asmaların arkasında iyice sıkışana kadar bira içerim. Çişim geldiğinde duvarın üzerine çıkar ve kamışı fora ederim, 'lan Kalecik piçi' dediğim an bol kepçe işemeye başlarım. Damat efendi ve gelin hanım arkaya dönüp yukarı baktığı anda yüzleri sidik kokteyli ile tanışır. Damadın kafası biraz iyi ya, hafiften yalanır ama çabuk ayıkır keriz efendi. Gelin ve bahçe eşrafı feryatlarda: 'Lan bu Alamancının oğlu, namusumuza işiyor piç' hesabı olur. Ben hâlâ işemekteyim. Bembeyaz gelinlik sarıya dönüşür. Demek ki kalite mekandan almamış Aveller. Seçim hesabı asfalt yeni yapılmış, yağ gibi kayıyor. Bütün Kalecik mahallesi ellerinde tandır odunu peşime düşer. Lakin, ben herkesin evini iyi incelemekten zevk alan bir vatandaş olduğum için zikzaklar çizerek damlardan semti terk eylerim. Peşimden damda Safari'ye çıkan birkaç ihtiyar hafiften gazi olur.

Babaannemin bahçeli evindeki en güzel anım, İstanbul'da hem okuyan hem çalışan amcama ait. Bir sabah uyanırım, başucumda bir mandolin. Babaannemin söylediğine göre Kargalar getirmiş. Lakin, ben onu yiyecek türden bir vatandaş değildim. Bahçeye fırlayıp amcamı aramaya başlarım ve ağaçlardan birinin arkasında bulurum onu. Amcam bana hep 'Hergele' derdi. Bir kere de ben ona 'Hergele' dedim diye kıyamet koptu be. Bahçenin simgesi ağaçlardan sonraki en güzel dost köpeğimiz Avcı ölünce her şeyin tadı kaçtı. Altı yaşındaydım, kibrit çöplerinin barutlarını jiletle kazıyarak sigaranın nikelaj kağıdı içine paket edip patlattım. Biri ağır, ikisi hafif yaralı kardeşler yüzünden bahçeli evden dışarı çıkamaz olurum. O zamanlar her evin bir Sarı yılanı olurdu, zehirsiz ve evcil yılanlardı. Babaannemin de iki Sarı yılanı vardı. Akşama kadar yılanlarla oynar dururdum. Dışarı çıkamayışımın nedeni olan komşuların mutfak penceresinden yılanları pay ederim. Çocuklar kriz geçirir ve bu sefer depoya kilitlenirim. Ancak hava kararıp mahalle sükuta erdikten sonra biraz dolaşma hakkım vardır. Eskiden bahçeli evlerin ortak kenefi dışarda olurdu. Babaannem yaşlı olduğu için lazımlık kullanırdı. Bir gece lazımlığı kenefe dökmem için bana verir. Ağzına kadar dolu olan lazımlığı dökmeden taşırım. Kenefe yaklaşırken bir şarkı sesi duyarım, komşu kızı Aytül korkusundan şarkı söyleyerek kenef işini yapmaktadır. Beni babaanneme en çok şikayet edenlerin başında gelirdi zilli kız. İntikam için kendi ayağı ile gelmişti. Korkudan kapıyı açık bırakmış ya, sessizce yaklaşıp lazımlığı tepesinden aşağı boşaltırım. 'Anneeee, cinler geldi' der ve susar. Kenefde uyuma meraklısı olduğunu sabah öğrenirim. Güzeltepe mahallesinden Sincan'a Dedem efendiye posta edilirim. Dedem efendinin söylediğine göre en çok sevdiği torunu bendim. Zaten beni çok sevmiş olduğu için, Almanya'dan anne hatunun gönderdiği Avrupa giyecekleri küçük tuhafiye dükkanının vitrinine koyup satardı. Ben de karalastik ve dandik giyeceklerle maçlarda çaydanlıkla su satardım. Dedemin kilitli bir dolabı vardı ve sucuk, pastırma, bal gibi yiyecekleri ikinci karısına bile göstermezdi. Biraz pastırma istesem cevap hazırdı: 'Lan torunum, ben hastayım onun için iyi yiyom. Senin gibi olsam da yavan ekmek yesem'. Bir gün yine kaşıkla bal yerken tandır odunu ile kafasını yarışım nedendi acaba? Çabuk uyandı ve bana arada bir kıyaklar yapmaya başladı. İki pantolon giyerdi dedem efendi, az para üst cepte, dükkanın sermayesi iç ceplerde. Bir akşam rakıyı fazla kaçırır ve yaz helvası gibi olur. Traş kutusundan jilet alırım ve pantolonları keserek o zamanın parasıyla yirmi bin lirasını götürürüm. Bir ekmek seksen kuruştu.

Ben Ankara Gençlik Parkı ağalığı yaparken, Sincan belediyesi bile saygın dedem efendinin torununu aramakta. Eee, Deli İbraam Ağa'ya herkesin işi düşmekte ya. Yaşımın küçüklüğü dalgasına çabuk yakalanır ve Sincan postası olurum. Dedem efendi beni direğe bağlayarak beygirinin kamçısı ile iyi bir ıslatır. Lakin, Gençlik Parkı'nın kimsesiz çocuklarıyla birlikte harcamış olduğum onüç bin lirayı alamayınca kudurur. Kalmış olan yedibin lira onu keser mi hiç? Aramız bir daha düzelmeyecek kadar bozulur. O yıllar Dandy cikletlerinin içinde bir yüzü aynı beşyüz lira, arka yüzü hediye listesi olan kağıtlar çıkardı. Arkası imzalıyı bulan, harbi beşyüzlüğü kapacaktı, tabii hesapta. İmzalıyı bulup parayı kapanı gören olmaz. Laz bakkal, dedem efendinin yakın ahbabıydı. Sabahtan şaraba başlardı. Bir akşam helva gibi olduğıu vakit, dedemin selamını söyleyip beşyüzlüğü bozmasını söylerim. Hiç bakmadan parayı alır ve çekmece-

Akşamsefası

ye atar. Bana dört adet yüzlük ve iki adet ellilik verir. Ertesi gün Tekel kamyonuna para verirken ciklet parasına uyanır. Tabi ben beşyüzlüğü harcamış olurum. Nasıl olsa iki kamyon odun yiyeceğim belli. Hiç olmazsa parayı yedikten sonra odunları yemiş olayım.

Kısa bir zaman sonra kendimi Almanya'da bulurum. Yatılı okullarda geçecek yıllarımın başlangıcı olduğunu nereden bilecektim. Anne hatun hafta sonları gelip iki paket çikolata, bir oyuncak araba falan getirirdi. Sonra, annenin gelinliğini tutan ender çocuklardan biri oldum. Sinir hastası ve manyak bir kadındı. Almanya'da beni başından atması imkansızdı, orası Türkiye değildi. Üvey babam çok kıyak bir adamdı ve bir gün bana şu cümleyi söyledi: 'Benim görevim reşit olana kadar sana bakmak ve öğretmektir. Ama İstanbul'a yerleşirsek ananın seni evde tutacağını sanmıyorum. Yalnız şunu bil, iş bulman, ev tutman için elimden geleni yaparım'.

Okulun koridorlarında giyecek dolapları vardı. Almanlar harçlıklarını ceket, mont ve anorak cebine bırakırdı. 'Hocam bir çişe gideyim' hesabı sınıftan çıktığım gibi, dört katlı okulun dolaplarını muayene ederdim. Bozuk paraları tuvalet sifonlarına atar ve sınıfa dönerdim. Çok gariban aile çocuğunu ucuza bisiklet sahibi yapmışımdır. Hani, sevabım olsun hesabı diyorum.

Ve İstanbul'a döneriz. İlk fırsatta sepet havasını alırım. Bir daha da yuvaya dönmem. Amcamdan başka hiçbir akrabam kalmadığını çabuk anlarım. Arkadaş neymiş onu da iyi anlarım. Küçükyalı 63 Sineması'nı soydum. İki gün sonra aynı sinemayı yine soydum ama yakalandım. Rancer Kalesi, rancerler, kelepçeyle, mahkemeyle tanıştım ama azat edildim. Amcam zaten çalışan yeni evli bir memurdu ve ben ona yük olmak istemiyordum. Yine bir yere daldım. Orası, burası derken yakalandım ve Kafesliköy ile tanıştım. 'Fasulyesini yiyenin, suyunu içenin' kopamayacağı o mekanlar, yıllarca yuvam oldu.

"Zaman abi" çok hızlı uçarken, yedinci Kafes postası oluşumda Bolu-Mudurnu Kaza Kafesi'ne sevke gönderildim. Cezam bitince çıktım ve yürüyerek İstanbul'a geldim. Asker kaçağı olduğum için yolda jandarma yakalar ama serbest bırakır. Ama beni öyle haybeye misafir etmek olmaz. İstanbul'a yolum uzundur ve bir matarayı zula ederim. Ormanlardan, köylerden yürüyerek bu nankör şehre ayak basarım. Gidecek yer yok, para yok. Varolanlar ise açlık, umutsuzluk, yalnızlık ve nefret. Yolculuk boyunca Almanya yıllarımı düşünürüm. Bir zamanlar sahip olduğum yuva aklıma gelir. Karanlıkta bile sabaha kadar yürürüm. Bir yanda bütün olumsuzluklar var. Ama bir yanda beni durmadan kamçılayan nefret var. Bir gazete ilanından Levent Emmim Pizza'da bulaşıkçılık işi bulurum. Sonra Ortaköy Ziya Restoranda bulaşıkçılık yaparım. Bütün şöhretler mekana gelmekte ve ben bulaşıkhanenin kafesli penceresinden seyretmekteyim. İkinci bulaşıkçıya bakıp hep şöyle derdim: 'Bir gün gelecek ben de meşhur olacağım. Böyle yerlere yemek ve eğlenmek için geleceğim'. 'Bizim bulaşıkhanedne bir yıldız çıkacak' hesabı benimle dalgasını geçerdi herkes. Anne olacak kadının beni görmesi için sayfalar dolusu röportajlara ihtiyacım vardı. Ekranlarda görünmeliydim. Ama nasıl? Sonra herşey yine ters gider oldu.

Şimdi kafama göre bir yaşantım var. İkinci kitabım yayınlandıktan sonra bilgisayar sevdasına yakalandım. Şampiyon Daktilo Bilgisayar Kursu'na takılıp on parmak öğrendim

Son olarak Cihangir'in kuytu bir yerindeki bekar evimde gece gündüz içmeye başladım. Güzel günler ve çöküş. Böyle mi olmalıydı benim sonum? Parasızlıktan ispirtoya limon, şeker su katıp intihar mı etmeliydim. (Bu konuyu köşemde okuyabilirsiniz) Sonra ilk kitabım olan Şeytan Dönemeci'ni bitirdim. Başlangıç çok zor oldu. Zeki Tombak, derken Adnan Özer, ilk röportajımı yapan Cezmi Ersöz.. Ve ben yeniden doğdum o kitapla. Sonra 'Ay Vakti' adlı filmde oynarken buldum kendimi. Mahinur Ergun, Zuhal Olcay, Müşfik Kenter, Füsun Demirel vardı karşımda. Çocukluğumdan beridir kurduğum hayallerim beni nerelerden alıp nerelere fırlatıvermişti. Ama yine hayallerim, beni nerelerden alıp nerelere getirmişti.

Dördüncü kitabım olan 'Suçun Piçi' bir süre önce yayınlandı. O zamana kadar sayfalar dolusu röportajlar, televizyon programlarım oldu. Şimdi beşinci kitabımın sonlarındayım. Ellikinci sayfasını bitirip bilgisayarımı kapattığım an, Kanat Güner'in ölüm haberini duyarım. Başlangıcı yapmıştı ve ne olurdu devamını getirseydi, çünkü getirmesi gerekirdi. Biz sokakların diliydik ve çok anlatacaklarımız vardı.

Şimdi kafama göre bir yaşantım var. İkinci kitabım yayınlandıktan sonra bilgisayar sevdasına yakalandım. Şampiyon Daktilo Bilgisayar Kursu'na takılıp on parmak öğrendim. Yetmedi, PC'ye merak sardım ve İstanbul Murat Dersanesi'ne takılıp haftada dört gün ders gördüm. Windows '95 canavarı oldum. Ama o da yetmedi. PC'den sonra Grafikerlik sevdasına yakalandım. Ve Kök Teknik Hizmetler'e takılıp Macintosh ile devam ettim. QuarkXpress - FreeHand - PhotoShop yeni sevdalarımdı.

Çeşitli dergilerde yazıyor, çiziyor, kitaplarıma devam ediyorum. Çevremden isteyene bilgisayar dersi veriyorum hani, kafama göre yaşıyorum işte. Yaşam devam ediyor ve edecek. Bazen çok büyük umutlar ve hayaller insanı batırır. Bazen da yükseltir. Ama herşeyin kurulan hayallerin şekline göre olduğunu çok iyi uyandım. Aileme duyduğum nefret yüzünden tek istediğim şey, bu ülkeye adımı bırakmaktı. Eğer onlardan önce geberirsem, bir yerlerde beni anacak çok insanlar olduğunu biliyorum. Ama, onları anacak bir evlat olmadığını çok iyi bildiklerinden de eminim. 'Kiminin parası, kiminin hayır duası' hesabı diyorum hani.

Aşk konusuna da bir inceden takılayım, öyle çok bitmez, tükenmez aşklar gördüm ki, çok ucuza mezara gömüldüler. Hani, haybeye aşk tarlaları kuruyalı çok olmuş diyorum.

Anneler Günü, sadece nefretimi kabartmaya yarar. Başka bir şey hissetmem.

En uyuz olduğum şey, meydanlarda veya ekranlarda iki kelimeyi bir araya getirmekten aciz büyük başların 'Eeeem, aaaam, ooooomm' demesidir. Kendine hayrı olmayanın kime ne hayrı olur be?

Çocukluğumda tepeden sidik kokteyline bulamış olduğum damat ile gelin şimdi iyice kaşar olmuştur mutlaka. Düğünlerini her anlatışlarında beni hatırladıklarından eminim. İyi veya kötü anılarla çok hatırlayanım olduğundan eminim. Haybeye hayatımız romandı demedik hani...

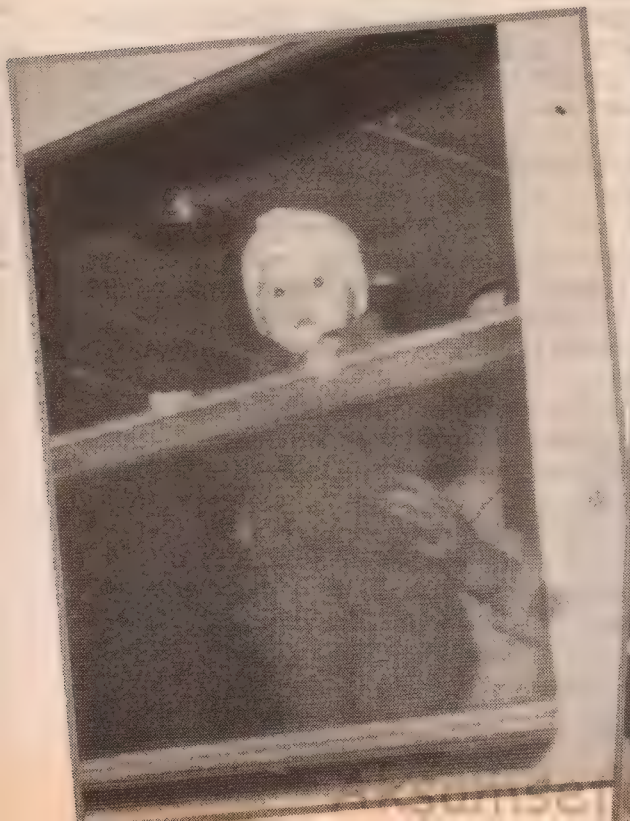

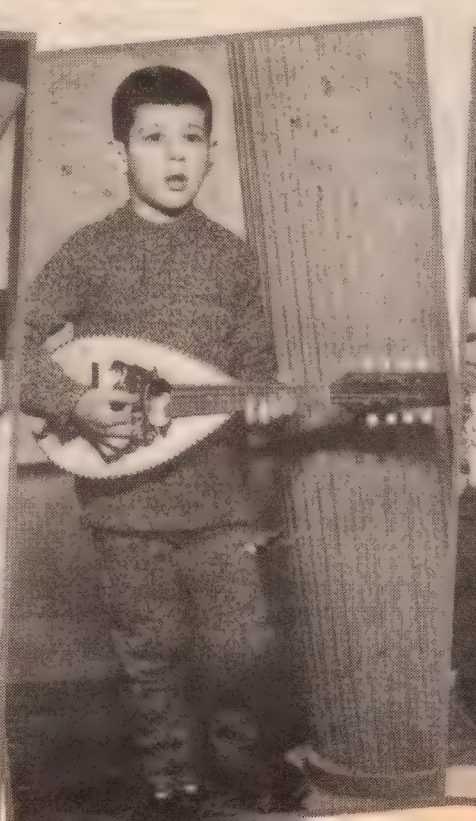

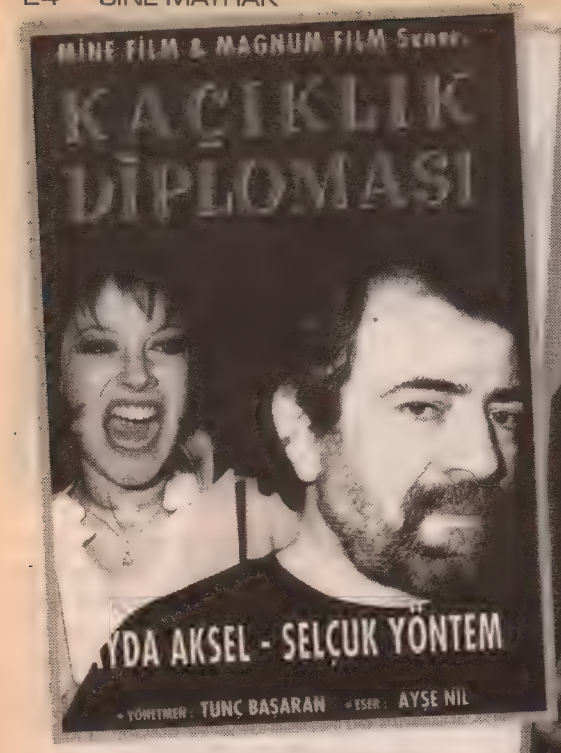

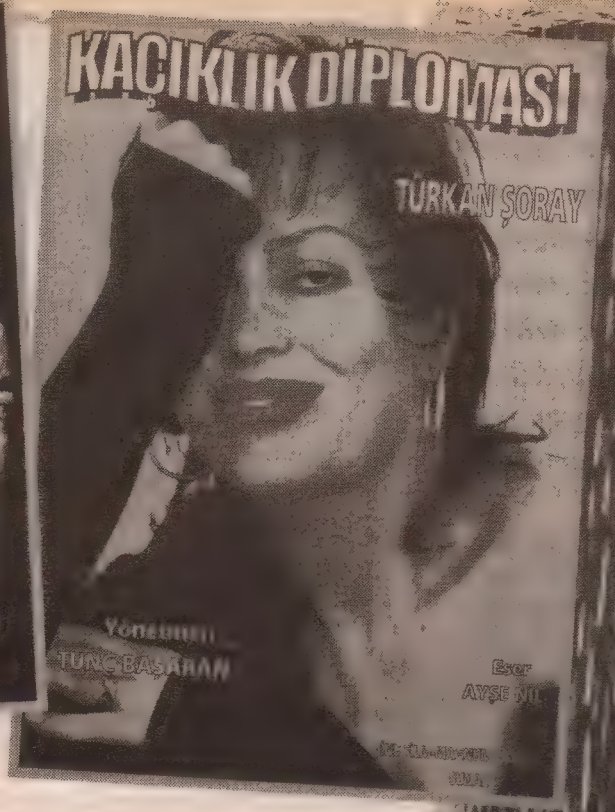

Filme tam başlayacağı sıra fikrini aldığı "akıl hocaları" mıydı? Ters gelen yağmurda koşma sahnesi miydi? Bu sahnede içine iç çamaşırı giymeyecek, üzerindeki elbise vücuduna yapışacaktı. Yoksa, hastane bölümünün elektroşok sahnesinde ağzından akacak salya görüntüleri miydi? Veya "Oynayacağım rolün hiç iyi tarafı yok mu" diyerek yersiz bir kuşkuya kapılması mıydı? Ya da kocası tarafından tecavüze uğrayacağı sahne miydi?

Bir Türkan Şoray Filmi Değil...

AGÂH ÖZGÜÇ

1960'dan bu yana, inişli çıkışlı bir yol izlese de 39 yıldır ayakta kalmayı başaran "tek oyuncu"dur **Türkan Şoray**, Türk sinemasında..

O, bir "sultan"dı, kanunları vardı.

Bugün "o kanunlar" geçerli değil.

Bir zamanlar "Türk sinemasının en çok aşık olunan kadın"ıydı, bugün "saygı" duyuluyor.

Dün, tüm senaryolar **Türkan Şoray** üzerine kuruluyor, **"Gözleri Ömre Bedel", "Siyah Gözler", "Ölümsüz Kadın", "Tapılacak Kadın"** ve **"Dünyanın En Güzel Kadını"** gibi ismarlama filmlerle yapay dünyalar sunuluyordu seyircilere.

Bugün o seyirci yok.

O seyirci yaşlandı, şimdi TV ekranları başlarında geçmiş günlerin nostaljisini yaşıyor. **Türkan Şoray**'lı eski günlere ağıt yakarak...

Koşullar değişti, düzen değişti, seyirci değişti, **Türkan Şoray** değişmedi mi?

Artık "bir Türkan Şoray filmi" kaldı mı?

Bu **Müjde Ar** için de geçerli, **Kemal Sunal** için de.

Bugün ille de bir "star"dan söz etmek gerekirse, o da tartışmasız **Şener Şen**'dir.

Son dönem Türk sinemasında uzun bir süreden beri **"yönetmen** ağırlıklı filmler öne çıkıyor. **Türkan Şoray** ya da **Müjde Ar** oynadı diye sinemaya giden yok. Öncelikle proje ve yönetmen var. Eğer tersi oluşsaydı **Şoray**'ın son filmi **"Nihavent Mucize"** gişe rekorları kırması gerekmez miydi? Kaldı ki filmin popüler ve güncel ağırlıklı oyuncularından biri **Beyaz**'dı. Ve görülen bir gerçek ki **Türkan Şoray**, başrollerden birini oynadığı halde **"Nihavent Mucize"**yi bile kurtaramadı.

Peki **Şoray, "Kaçıklık Diploması"**nda oynasaydı ne olacaktı?..

Elbette geçmişte kalan **"sultanlığı"** değil **"oyunculuğu"** öne çıkacaktı. Gerçek bir yaşam öyküsünü içeren **"Kaçıklık Diploması"**ndaki rol, tümüyle güçlü bir oyuna dayalıydı. Ve **Şoray**, psikolojik boyutları ağır basan manik depresif bir hastalığa tutulan kadını oynayacaktı.

Böylesine çok boyutlu ve zorlu bir kadın tiplemesini oynamak ve de bu rolü kaçırmamak için yönetmen **Tunç Başaran**'la Bodrum'da biraraya gelmemiş miydi? Yine bu filmin biran önce çekilmesini isteyen de **Şoray**'dı. Ardından hızlı bir çalışmayla **"Kaçıklık Diploması"**nın senaryosu elden geçirilmiş, bazı kişilere okumaları ve fikir beyan etmeleri için gönderilmiş, sonunda çekime hazır hale getirilmişti. Bütün bu aşamalarda **Şoray'**ın da onayı alınmış ve bir süre sonra da bilindiği gibi basın toplantısı yapılmıştı.

Basın toplantısında **Türkan Şoray**'ın gözleri pırıl pırıldı. Böyle bir rolü oynama şansını yakalamanın mutluluğu içindeydi. Bu rol için kendini hazırlamış, havaya girmiş ve de bir dal gibi incelmişti. kendisinden o kadar emindi ki... Basın toplantısında "Bu rolle Oscar ödülünü ben alacağım" diyen kendisi değil miydi? Tüm bu olumlu gelişmelerden sonra durum değişti.

Türkan Şoray "Kaçıklık Diploması"nda oynamaktan birden vazgeçmişti.

Elbette son anda bu şaşırtıcı "dönüş"ün bir nedeni olmalıydı. Ama neydi?

Filme tam başlayacağı sıra fikrini aldığı **"akıl hocaları"** mıydı? Ters gelen yağmurda koşma sahnesi miydi? Bu sahnede içine iç çamaşırı giymeyecek, üzerindeki elbise vücuduna yapışacaktı. Yoksa, hastane bölümünün elektroşok sahnesinde ağzından akacak salya görüntüleri miydi? Veya "Oynayacağım rolün hiç iyi tarafı yok mu" diyerek yersiz bir kuşkuya kapılması mıydı? Ya da kocası tarafından tecavüze uğrayacağı sahne miydi?

Zihinleri kemiren sorular bunlardı, ama yanıtları yoktu.

Bütün bunlardan sonra siz. "Türkan Şoray bu rolün altından kalkamayacağı korkusuyla vazgeçti" diyebilirsiniz. Bu düşünce ne kadar uzak bir ihtimal olsa da...

Peki geriye kalan ne?

İşte işin aslı burada yatıyor: **Türkan Şoray'**ın hâlâ **"sultanlık özlemleri"**nden vazgeçememesi, yönetmen **Tunç Başaran**'ın da "Bir Türkan Şoray filmi" yerine **"Kaçıklık Diploması"**ndaki "Nil'in filmini yapma" gerçeğidir...

Şimdi Nil'i, ilk kez yıllar önce **Feyzi Tuna**'nın **"Üç İstanbul"** dizisinden tanıdığımız **Ayda Aksel** oynuyor.

Akşamsefası

Hülya Avşar onlar gibi değildi. İyi bir artistti ama başından aşağı dolarların saçıldığı düğünlerde şarkı söylüyordu. Bir tek ipin ucunu tutmuyordu. Belki bu çağın yarattığı "Komple Sanatçılardandı". Amacı para kazanmaktı.

Enginar Sanatkârı

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Ayhan'a söz verdiğim sürede yazımı bitirmiş, fakslamaya hazırlanıyordum ki telefon çaldı. Arayan 3 numaradaki madamdı: "Evde misin sana bir şey getireceğim"

Getireceği şeyin işlemesini yeni bitirdiği bebek önlüklerinden birisi olacağını tahmin ettim. Madam hamileliğimin başından bu yana bebek için el işi önlükler yapıyor. Renk renk ipliklerle önlüklerin üzerine Fransızca "Ye bebek, Afiyet Olsun Bebek, Uyu Bebek, Tatlı Bebek" gibi şeyler yazıyor. 85 yaşında bir kadının el kadar bir bebek önlüğünü dikip üstüne Fransızca komutlar işlemesi elbette zaman alıyor, neredeyse iki haftayı buluyor.

Madam bir düzine önlük yapmakta kararlı. Bir hesap yapınca düzineyi tamamlayacak olan önlük neredeyse doğumuma yetişiyor. Dolayısıyla madamın getirdiği her bebek önlüğü benim için koparılmış takvim yaprağı gibi bir şey.

Madam bu defa elinde bebek önlüğüyle değil bir tabak enginarla geldi. Pek sevindim. Soluklanmak için oturduğunda ne yaptığımı sordu: "Hiç dedim, yazımı bitirdim gönderecektim."

Meraklı madam sordu: "Ne yazdın, memleketin durumunu mu? Enginarlar karta kaçıyor bak hâlâ fiyatı düşmedi."

"Yok madam" dedim. "Ben sanatçılar, daha doğrusu kendisini sanatçı zannedenler üzerine yazdım." Ardından çok merak ettiğim bir şeyi sordum: "Madam sen Hülya Avşar'ı tanıyor musun?"

"Muhtarın kızı mı?" dedi madam.

Çok güldüm. Öyle ki enginarlar boğazıma tıkıldı, madam, "Helal helal", deyip sırtımı yumrukladı. Bir bardak sudan sonra ona Hülya Avşar'ın muhtarın kızı olmadığını söyledim. Meğer bizim muhtarın kızının adı da Hülya imiş. Zaten madam meşhur Hülya Avşar'ı, Sibel Can'ı filan tanımıyor. Çünkü televizyonlarda kan gövdeyi götürmeye başlayınca televizyonunu paketletip kaldırmış. Şimdi her akşam ajans dinliyor. Madam benden duyunca Hülya Avşar'ı merak etti: "Ne iş yapar o Hülya?"

Biz de cümle alem, füze rampalarından sonra bu soruda düğümleniyorduk: Onlar ne iş yapar? Madama kısaca artist filan dedim. O da, "Artist Türkan Şoray, sanatçı Safiye Ayla'dır. Onlar gibi mi?"

Hülya Avşar onlar gibi değildi. İyi bir arsitti ama başından aşağı dolarların saçıldığı düğünlerde şarkı söylüyordu. Bir tek ipin ucunu tutmuyordu. Belki bu çağın yarattığı "Komple Sanatçılardandı". Amacı para kazanmaktı. Madama Hülya Avşar'ı anlatmak imkansızdı. Aslında onu ve sanatçı kavramını bu memlekete Savaş Ay'larla, Bedri Baykam'larla ya da 32.Gün vesilesiyle bir araya gelen Yıldız Teknik öğrencileriyle açıklamak imkansızdı. Çünkü hepimiz kafamızı gömdüğümüz kum yığınından çıkarıp başka bahçelere uzatmıyoruz. Maydanozları çiçek zannedip uzak bahçelerdeki gülleri tanımıyoruz. Hülya Avşar'dan, Hande Ataizi'ne kadar pek çok isim de bu medya bahçesinin maydanozları. Ama biz gülü bilmediğimiz için onları gül niyetine kokluyoruz.

Sanatçı kimdir, komple sanatçı kimdir? İnsan bir gün uyanıp sanatçı olabilir mi? Aslında bizde "sanatçı" kelimesi yanlış kullanılıyor. Biz onların sadece "komple sanatçılar" olduğunu düşünürsek bu yanlış kullanım karşısında deve misali cevap verebiliriz.

Bütün toplumlar kendilerine birşey veren insanlara karşı saygı duyar. 32.Gün programına katılan Yıldız Teknik'li öğrenciler de bu nedenden dolayı, çocukluklarından bu yana kendilerine şarkı söyleyen Ajda Pekkan'a daha saygılı yaklaştılar. Ama Hülya Avşar'a karşı ortada saygının kırıntısı yoktu. Herkes onunla el ense tokattı. Hülya Avşar sonuçta akıllı bir kadın, bu, durumu sezip çok küstahlaştı. Gençler beylik sorular soramadılar, Hülya Avşar da sinirlerine hakim olamadı. Bu çok çirkin bir manzaraydı.

Savaş Ay'ın "Sanatçı" meselesini tartışmaya açtığı programı ise izlemedim. Çünkü bu meseleler çiklet gibi çiğnedikçe yapışır, uzar. Bu yazının da akıbetinin bu olmasını istemiyorum. "Devlet Sanatçısı" payesinin olduğu bir memlekette sanatçı kavramını tartışamayız. Gerçi Mimar Sinan Üniversitesi öğrencileri sanatçı kavramını ancak ve ancak Devlet Sanatçılarıyla tartışmayı kabul etmişler. Orada karşılarına çıkan Ayten Gökçer'leri filan köşeye sıkıştıracaklarsa sözüm yok ama meseleye "Siz onurlu Devlet Sanatçıları" diye başlayacaklarsa orada bir sorun var demektir.

Enginarı tam kıvamında pişirmesini bilen madam, en iyi artistin Türkan Şoray en iyi sanatçının Safiye Ayla olduğunu söyledikten sonra son noktayı koydu: "Bir işi en iyi yapan, yalnızca tek bir işi yapandır. Yalnızca tek bir işi en iyi yapan ise o işin sanatkârıdır, sanatçısıdır. İster ud sanatkârı olsun ister duvar. Değil mi ki tek bir işi iyi yapıyor ve herkes onu parmakla gösteriyor o sanatkârdır."

Madam hemen karşımızda bütün görkemiyle yükselmekte olan aya bakıp eminim karnımdakini bile güldüren şu itirafı yaptı: "Ben de enginar sanatkârıyım."

bizim kronometremize göre
maç bitti sayın seyirciler..
hakem, topun oyun dışında
kaldığı zamanı süreye ekliyor..

METÜST 98

Merdivenlerde baygın yatıyordu. Suna Selen çığlık atarak koştu. Aysel "sovan bulun" diye bağırdı. En irimiz Sadettin Erbil'di Münir'i kucakladı yatağına yatırdı.

Münir Özkul'u Bayıltan Fotoğraf!

EFLATUN NURİ

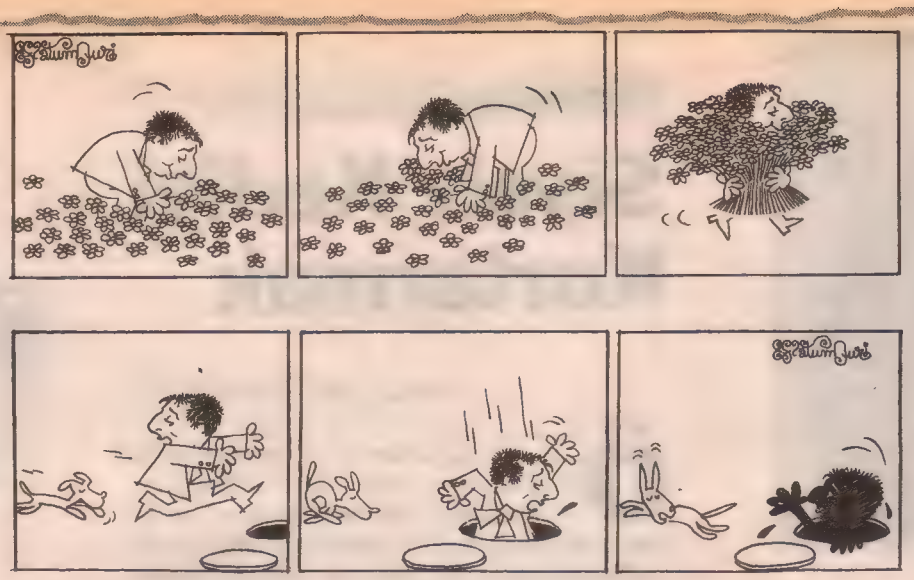

1962 yılı: Ankara'da çıkan "Öncü" gazetesine günlük karikatürler çiziyordum. Bir gün Aksaray'daki Münir Özkul'un "Bulvar" tiyatrosuna uğramıştım. Münir Özkul, Sadettin Erbil, Suna Selen, Sunay Uslu, Senih Orkan, Aysel Gürel, Birbahar Kerigan, Gürdal Onur, Rauf Alazan, Venüs Biriz, Özcan Özgür ve Cevat Şengün, büyük bir masanın etrafında toplanmışlardı. Münir beni görünce ayağa kalktı, sarıldık öpüştük:

- Nerelerdesin yahu!? Şimdi seni konuşuyorduk, gel otur, turneye çıkıyoruz. İzmit, Karabük, Ankara...

- Ankara'ya da mı? Ben de ne zamandır düşlerdim, bir tiyatronun peşine takılıp alıp başımı çekip gitmeyi.

- Ciddi misin Eflatun?

- Evet

Çok sevindim, seni tiyatronun müdürü yapıyım, takıl bize.

- Ciddi misin Münir?

***

Bir ay içinde tiyatronun turne afişleri el ilanları hazırlandı. C.Magnier'in "Leyleğin ömrü", J.Deval'in "Sevgili Gölge" oyunları için afişler de ve el ilanlarında çizgilerim yer aldı. İzmit, Karabük derken Ankara'ya geldik "Gençlik Parkı"ndaki açık hava tiyatrosunda oyunlar başladı. Her gittiğimiz yerde ve özellikle tiyatro çok büyük ilgi gördü. Bu ara ben de sık sık "Öncü" gazetesine uğruyordum. Münir Özkul ve arkadaşlarının başarısı karşısında gazetenin yazı işleri müdürüne günlük karikatürlerimin dışında Münir Özkul'u yazısız bant olarak çizmeyi önerdim, kabul edildi.

Bu projeyi Münir'e açtım çok sevindi.

Gazetede çıkacak "Band"lar için fotoğraflarla esprili bir ilan yapmayı daha uygun gördüm. Ertesi gün çalışmalara başladık. Konu şuydu: Münir karikatürünü çizdirmek istemeyecek kaçacak, ben de onu yakalayıp karikatürünü yapacaktım. O gün bir sürü fotoğraf çektik ama Münir'in bir türlü içine sinmiyordu. Bana:

- Eflatun daha inandırıcı olması lazım, gelin bir de şu merdivenlerde çekin ben merdivenin üzerinden atlar gibi poz vereyim şu yukardan görüntüye bakın ne ürkütücü değil mi?

Daha sözünü bitirmeden merdivenin üzerine bir ata biner gibi atladı.. Hafif kaydı merdivenler cilalıydı bir an dengesini kaybetti fotoğrafçı makinayı yere bıraktı ben:

- Beline yapış Münir fenalaştı diye bağırdım, o beline, ben sol kolunun altına, sağ kolumu dolayıp onu yakaladık... Merdivenlerde baygın yatıyordu. Suna Selen çığlık atarak koştu. Aysel "sovan bulun" diye bağırdı. En irimiz Sadettin Erbil'di, Münir'i kucakladı yatağına yatırdı. Çok sarsılmıştık. Biraz sonra Münir gözlerini açtı, aptal, aptal etrafına baktı:

- N'oldu yahu?.. Dedi.

Çok üzgündüm. Bu olaydan kendimi sorumlu tutuyordum...

- Merdivenlerden kaydın.

- Eee... Ben çocukluğumdan beri merdivenlerden hep kayarım.

- Öyle ama kaymaktan kaymaya fark var, dedim.

***

Birkaç gün sonra tabedilen fotoğafları aldım. Tiyatroya gittim. Kulis'e sızdım, sahnede Münir'in sesini duyuyordum. Biraz sonra Münir kan ter içinde kulise girdi. Havlu ile yüzünü, boynunu, göğsünü kuruluyorlardı, bu arada da başka bir kıyafetle tekrar sahneye girecekti çünkü oyun devam ediyordu. Bu sırada beni gördü:

- N'aber Eflatun, fotoğrafları aldın mı?

- Aldım çok güzel çıkmış, sonra bakarsın.

O sırada pantolonunu çıkarıyordu. Özcan Özgür elinde mavi çizgili bir pijama ona uzattı. Münir:

- Eflatun ver şu resimleri bir bakayım, dedi.

Zarfın içinden bir demet resmi uzattım, o bir, bir bakmaya başladı gülüyordu. Fakat o merdivenden kayarken dengesini kaybettiği resmi görünce birden elindeki resim bir yana Münir bir yana düştü... Münir resmi görünce bayılmıştı. Oyun devam ediyordu Münir'in sahne alması gerekiyordu. Ben ne halt etmiş resmi göstermiştim. Tabii o anı tekrar yaşamıştı. Zaten Münir'in yapısından kaynaklanan yükseklik korkusu, aşırı duyarlı oluşu işte sonucu. Sahnedeki oyuncular Münir'in sahneye girmesini bekliyorlardı. Kuliste korkunç bir telaş vardı, Münir bir türlü ayılmıyordu. Sahnedekilerin artık söyleyecek sözü kalmamıştı. Münir'in de sesi çıkmıyordu. Seyircilerin ıslık sesleri kulisi çınlatıyordu. Aysel Gürel:

- Ne söyleyeceksin şimdi Eflatun, dedi.

- Ne söyleyebilirim? Ancak senin şarkı sözlerinden başka, dedim.

Düzeltme

- Alooo... Kimsiniz?

- Ben Ferruh Doğan, Eflatun sen misin?

- Benim Ferruh, ne güzel sesini duymak.

- Eflatun ÖKÜZ'deki (Haziran sayısı) yazını okudum, O yazında anımsayamadığın önemli bir nokta var. Kitabım toplandığı zaman ben Ankara'da yedek subaydım. Dolmuş'a Ankara'dan karikatürlerimi gönderiyordum. Oradan Dolmuş'a telefonla kitabımın toplandığını haber vermiş olabilirim.

- Ferruh çok özür dilerim. Demek ben sizi aramızda anımsamışım, selam sevgiler gözlerinden öperim.

Korintos'lu

LALE MÜLDÜR

devrik bir iyonik sütunun üstünde
genç bir Roma'lı gibi
Krintos'lu gibi
güneşin altında parlıyordun

belki alnında bir Bizans sikkesi
belki Krallar Yolundan
birlikte geçişimiz
belki benim modern görünüşüme
aldanman

kalan çökelti ne ama şimdi
bir asma yaprağı çözüntüsü
şarabın dibine yığdığı tortu gibi
korinteen yüreklerimizde
yarım kalan
dibe ulaşmadan
çözülen birşey

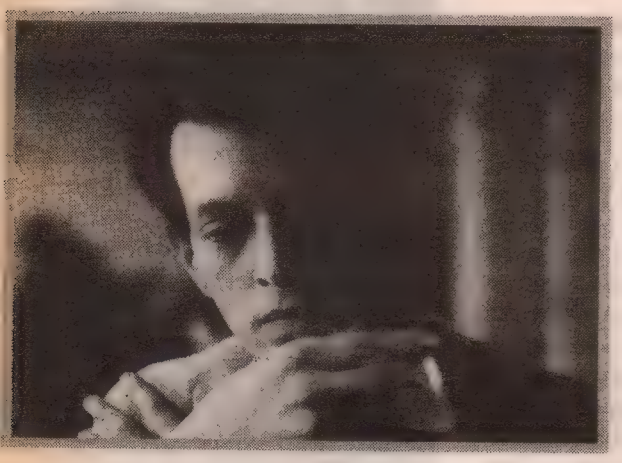

Alınlık

SAMİ BAYDAR

Taşlar arada hâlâ düşerler
eğer düş görüyorsak
siyah ve kalın iplerle örülmüş ağ
ve şeytanın çatalı.

Niçin yuvarlamamalı çılgın adamları
göz yaşı üzerinden
takvimler, saatler, insanlar değişti
dünya eski yaşantısına kavuşuyorken.

Bir sabah beni uyandırıp
söylemek istediklerin
gelecek günlerin yarısı
yarısı söylemek istemediklerimizle geçti.

Şeffaf renkli kağıtlar arkası
ve uyu soluğunu tutamadığın zaman
bir buğu
kimseye açıklayamayacağım.

MafYöZ ÖyKü

Siyah Kediyi Kurtarmak

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Önce kurbağa sesleri bitti. Nasıl bitti bilmiyorum, nereye gitti o kadar kurbağa, nasıl öğrendiler, neredeyse benden bile çabuk, nasıl öğrendiler ki, hemen terk ettiler burayı. Yakında kuşlar da gider. Şimdiden azaldı sesleri, bugün dünkünden azdılar, dün önceki günden az. Bu evi en çok bu nedenle seviyordum oysa; İstanbul'da kuş sesleriyle uyanılabilecek son yerdi belki, başka nerede uyanılabilir kuş sesleriyle, cıvıl cıvıl. Yok; yani yoktu, bir hafta önceye kadar. Şimdi fark etmez, burada da yok. Artık istemiyorum. Satarım bu evi, başka bir yer, neresi olursa, bir yer bulurum, kuş seslerinin duyulmayacağı, zaten hiçbir zaman duyulmadığı sıradan bir apartman dairesi. Artık burada yaşanmaz.

Yatak odamdan görürdüm onu, mutfaktan, salondan; evin neresindeysem, içime bir sıkıntı bastı mı seracıyı arardı gözlerim. Onun orada olduğunu bilmek, her zamanki gibi omzunda kedi, başında kedi, şef garsonun özel müşterileri için parmaklarının ucunda taşıdığı bir tepsi gibi, sağ elinin ayasında o çok özel ve çok güzel gece-kedi, dolanmakta olduğunu bilirdim. Bunun, bu sonuncusunun mutlaka özel bir adı, gizli bir yeri vardı onda. Başka kediler başının üstünde bile olsalar, o gece-kedi hep avcunun içindeydi, hep o şef garson görünümüyle sanki tepsi içinde taşınan, o sanki özel, o sanki... Neyse, ak saçlı, uzun boylu bir adamdı. Adını bilmezdim, şimdi de bilmek istemiyorum. Oysa bütün gazetelerde var şimdi adı, resmi, yaşamının başkalarını hiç ilgilendirmeyen tüm ayrıntıları... İçindekileri, böyle herkeslerin önüne saçıverdikleri bir eski sandığa dönüşmek istemezdi, biliyorum. Bu yeşil sığınakta, yaşadığı kadar sessiz ölmek isterdi. Buna dayanamam, buna dayanabileceğimi hiç sanmıyorum.

Günün birinde kalkıp konuk gitmeyi kurardım ona. Ben şu karşı apartmandanım, gündüz gece gözleyip dururum sizi ordan, bugün de tanışmaya geldim, derdim. Ne kadar dinçsiniz, ne kadar çalışkan, diye bir konu açardım ya da kucağındaki, omzundaki, o siyah kedi yine elindeyse hele, onu gösterip: Ne çok seviyorsunuz kedileri, diye bir laf atardım ortaya. Anlatır mıydı, şimdi "sera" olarak gördüğüm bu büyük bahçenin ona babasından ya da dedesinden kaldığını, buranın onun tüm yaşamı olduğunu, bu yüzden ölünceye kadar elinden çıkarmayı hiç; ama hiç düşünmediğini... Birtakım karanlık adamların gelip gidip onu burayı satmaya zorladığını... İnsanın kendi malını zorla elinden alamazlar ya, derdi belki sözü bağlamak için ya da gösterilmeye çalışılan bir aldırmazlıkla gülümserdi, mutlaka gülümserdi: Ben çayı koyayım, birlikte içeriz, derdi. Bak, şunu, yüzünü hiç görmemiş olmama karşın biliyorum: Gülümsediğinde yüzü aydınlanan insanlardandı o. Hani kimilerinin yüzü buruşur, gülüyor değil, ağlıyor, acıyor, acı çekiyor gibi olurlar ya, öyle değildi; bunu kesinlikle biliyorum. Yok yok, durulmaz artık burada! Buralar tekin değil artık.

Günün hangi saatinde baksam orada bir canlılık, orada bir yaşam belirtisi... O ak saçlı adam çalışıyor, uğraşıyor, su götürüyor, gübre taşıyor, ot yoluyor, sürekli hareket halinde, sürekli kendi canlılığını yanından geçtiği üstüne bastığı, süründüğü, dokunduğu her şeye, gözünün değdiği her şeye aşılama çabası içinde oradan buraya, buradan oraya yaşam taşıyor. Benim için ne kadar önemli olduğunu ise ancak şimdi anlıyorum, o gittikten, tümüyle, bir daha dönmeyesiye gittikten sonra. Yakın ve uzak dünya bir lağım çukuruna dönmüş olsa da onun orada hep yaşam aşılamaya, yeşertmeye, canlandırmaya, büyütmeye adanmış bir can olarak dönüp durduğunu bilmek, bir mücadele aşısı yerine geçermiş, evden çıkacaksam o gün çıkmadan önce, eve geldiğimde saat kaç olursa olsun, yemeğimi hazırlarken, giyinirken, soyunurken perdenin bir ucunu aralayıp ona bakmak... "Nereden buluyor bu çalışma gücünü, hiç yorulmadan, hiç yakınmadan, bu nasıl çalışmadır?" diye imrenerek ona bakmak, yalnız ona bakmak değilmiş meğer. Güvenceymiş. Ağza tutulan ayna, canlılık belirtisi, soluk alıp verdiğinin ve bunun farkında olduğunun kanıtıymış. Ya ben şimdi ne yaparım? Nasıl dik tutarım kendimi, kedileri sevmezken şimdiye dek, dokunamazken bile onlara, o gece-kediyi düşünmeden nasıl dururum.

Kapıcı anlattı. Aylardır gelip giderlermiş meğer, korkutmuşlar, tartaklamışlar, dayakla, silahla tehdit etmişler, olmamış. Mal benim değil mi, ister satarım, ister satmam, dermiş bizimki. Beni rahat bırakın, ben ölmeden alamazsınız burayı, dermiş; cesedimi çiğnemeden. O gün de kavga etmişler. Madem sen ölmeden alamayız, geber o zaman, deyip saldırmışlar üstüne. Kim bilir kaç kişi? Başını taşlarla ezip... Yok. İnsanı artık kendi toprağında, kendi evinde, tapulu malında bile yaşatmıyorlar. Kovuyorlar, atıyorlar, atamazlarsa öldürüyorlar. Yaşanmaz buralarda, yaşanmaz.

Bak havuzu boşaltmışlar bile. Ondan gitti kurbağalar, kim bilir nerelere gitti? Seraların camlarını, örtülerini kaldırınca kocaman bir arazi çıktı ortaya, göz diktikleri, uğruna adam öldürdükleri... Sonra ağaçları kesecekler. Nasıl gelsin, nereye gelsin kuşlar? O beyaz saçlı, uzun boylu adam yaşamı savunuyordu burada, güllerle, karanfiller, zambaklar, otlar, böcekler, kediler ve kuşlarla... Onlara verdiği yaşama hakkını herkese veriyordu, sana, bana, kafasını parçalayıp onu öldürenlere bile, o salaklar onun sayesinde var olduklarını, o soluk almayı kolaylaştırdığı, yaşamayı güzelleştirdiği, dünyayı iyileştirdiği için kötülük yapabildiklerini bilselerdi yine de öldürürler miydi onu?

Ya ben ne yaparım? Kurbağaları geri getiremem, kuşların gitmesini engelleyelemem, kesilecek ağaçları canlı, boşalmış havuzu dolu tutamam. Ama gider o gece-kediyi ararım, belki bir yerlere saklanıp kalmıştır korkudan, belki gitmemiştir, belki buralardadır daha.

Aksamsefası

Asansör

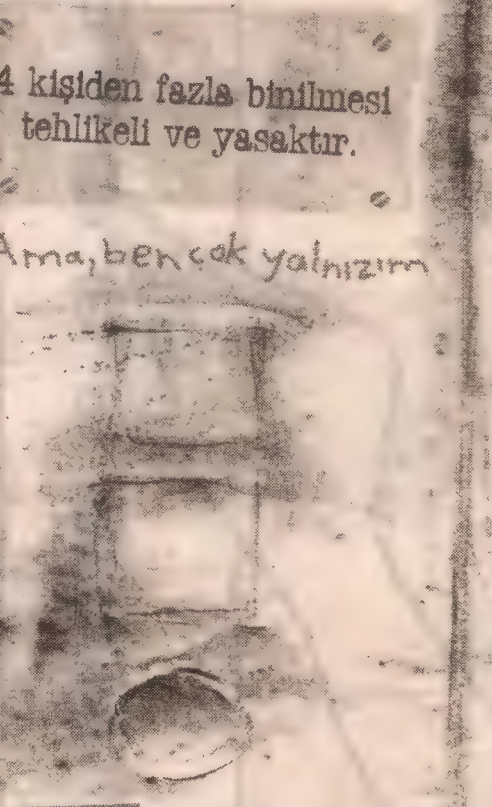

Asansör, düşey bir boşlukta hareket ederek çok katlı bir yapının katları arasında yolcu ya da yük taşıyan araç. Asansör kentlerin saklı aksesuvarları. Asansör İzmir'de bir semt adı. Asansör müzik piyasasında hafif müziklere verilen genel ad. Asansör yer bulamayan sevgililerin öpüşme mekanı. Asansörle inilir, çıkılır, orada kalınmaz. Kalınırsa korkulur. Tehlikeli bulunur. Tembeller ile çocuklar sever. "Üç kişiden fazla binilmez" uyarısının tam karşısında "ben ağırlığımı vermiyorum ki" diye espri yapılır. Velhasılı ***kara gün dostudur merdiven, yangın asansörü hiç gördünüz mü***. Asansör hemen herkeste birşeyler çağrıştırır, bir hatıra, bir iz, bir muziplik... İşte bizimle bir anısını ya da izlenimini paylaşanlar... Haz: Hatice Meryem

İTİNİZ 1

İSHAK LEVANTA

40 YILLIK ASANSÖR USTASI

Orijinal bir hatıra aklıma geldi.1950'ler ya da 55'lerde akşamüstü bir telefon gelir. Maalesef Cağaloğlu'ndaki bir yük asansöründe hamallardan bir tanesi asansörle seyrederken ayağını araya koymak ister. Maalesef ayağı bileğinden taa dizine yakın kapılır. Asansör sıkışmadan dolayı orada durur, motor boşa döner, halatlar gevşer. Ve asansör makinesi devamlı suretle dönmeye devam eder.Zavallıcık adam bar bar bağırır. O arada itfaiyeye haber verirler. Aynı anda akşam 6'da paydos etmek üzereyken bizi de bulurlar, "acaba gelebilir misiniz", biz de "itfaiyeye haber vermişseniz bile sakın ola ki itfaiyeyi müdahale ettirmeyin" dedik. Çünkü onların ne yapacağı bizce malum. Baltalarla kıracaklar ve adamın vücudu daha fazla zarara maruz kalacak. Biz bu durumda hemen bir taksi tutarak hemen Cağaloğlu'na gidiyoruz. Adamı bağıra bağıra baygın bir halde bulunca "merak etme hemen seni kurtaracağız" diyerek, asansörün kabin iskeletini alttan olduğu gibi söküyoruz civatalardan, raylardan boşaltıyoruz ve salıncak boşluğu elde edercesine geriye itip adamı rahatlıkla çıkartıyoruz. O arada itfaiyeciler geliyor. Tabii kazma kürekle, bizim bu işçiliğimizi görerekten onlar da "iyi ki biz daha evvelden yetişmemişiz" diyorlar. Adamı kurtarıp hastaneye yolluyoruz.

Bir de ikinci bir olay. Hatırladığım kadarıyla yine 1965'lerde bir zaman. O zaman yılbaşı günleri çalışırdık. Senenin birinci günü siftah yapma düşüncesi ile dükkanı açtığımızda bir telefon. "Aman ne olur kaza geçirmiş durumdayız, acaba yardıma gelir misiniz" "Hay hay ne oldu", "Bir çocuk sıkıştı."

O zaman benim bir Anadol arabam vardı. Gençliğin verdiği bir çeviklikle diyelim, direksiyonu sanki bir itfaiye veyahut da ambulans arabası gibi sürerek, bütün o trafiği, hatta o korna çalma durumunda polislerinde yardımıyla bana çok çabuk yol açaraktan oraya varmış bulunduk. Varmış bulunduk, fakat yine bir asansörün en mühim emniyet sistemlerinden bir tanesi asansör sahanlık kapısı dediğimiz kapının camlarından bir tanesi kırılmış. Aslında bu cam buzlu ve tellidir. Yalnızca asansörler için imal edilir. Belediye şartnamesinde camın kırılıp da saçılmaması için bu tel zorunludur. Tel tutar bu camı, çatlar fakat dağılmaz. Fakat maalesef bu camı sisteme ayak uyduramamış bazı bakımcılar ya da asansör imalatçıları normal bir camla imal etmişler.

Cam kırılmış, üstten bir kısım cam macuna asılı vaziyette asılı kalmış ve o apartmanın kapıcısının çocuğu asansör çalışmazken oyun oynuyormuş, başını sarkıtmış, o anda da asansör çalışınca kafasını kesmiş. Bir yaygara, bir bağırtı ve maalesef oradaki kaza hiç unutamadığımız bir olay olarak kaldı. Anlattıkları kadarıyla 3-5 yaşlarında bir çocuktu.

Maalesef her meslekte olduğu gibi ucuzcular ve pahalıcılar diye isim yapmış firmalar vardır. Fakat pahalıcı olarak isim yapmışlar bizim meslekte hakikaten en ucuzcudur. Maalesef yabancı-ithal makineleri görmemiş sanatkârlar, bunların ne işe yaradığını bile idrak etmeden "bu olmasa da olur" gibisinden koymadıkları parçayla maaselef insan hayatını, emniyetini gözardı ederler ve maaselef İstanbul halkı bu yüzden çok sıkıntı çekmiştir.

Asansör artık bir mobilya, mobilyayı aşmış teknik, güzel görünümlü bir vasıta.

Allah nazardan saklasın bizde asansörde cinayet ne oldu ne de olacak inşallah. Bizim asansörlerimizde bir vukuat olmadı, olmasın inşallah.

İTİNİZ 1

GANİ MÜJDE

Kimse doğru dürüst bir asansör bakımı yaptırmaz
ama "Asansöre üç kişiden fazla binmek yasaktır"
yazısını her asansörde görürsünüz?
İyi ama bu yasağa uymayıp dört kişi binsek
noolur yani?
Cezası ne?
Kim cezalandıracak?
Nasıl cezalandıracak?
Bir de kilitli asansörler var...
Hep sorarım...
Kilitli asansörlerin bulunduğu apartman
yöneticileri genellikle emekli asker çıkıyor.
Asansör denince gene aklıma geldi.
Asansörde niye herkes yüzün kapıya kıçını
duvara verir?
Bu güvensizlik niye?

İTİNİZ 1

BEHZAT VE SÜHEYL UYGUR KARDEŞLER

Bir gün çok küçük bir asansördeydik ve asansörde Nigar Uluerer vardı. Sinirimiz bozuldu. 4-5 kat boyunca gülmekten komaya girdik. Bir de üstüne üstlük gülmemek için kendimizi zor tutuyoruz. Çünkü asansöre sığamıyoruz. Nigar Hanım'la burun buruna değil göğüs göğüseyiz ve göğüs göğüse çarpıştık asansörde. Bu benim için çok komik bir asansör anısı, umarım Nigar hanım için de komik olur.

Biz o asansörlerdeki talimatnameler vardır ya, nasıl kullanılacağına dair, ona çok gülüyoruz. Ve bu talimatnamelerle ilgili bir stand-up'da yapmıştık.Bir gün Tatlıses Radyo'da canlı yayına gidiyorduk ve hazırlık da yapmamıştık. O talimatnameyi okuyup gülmeye başladık. O talimatnamenin aynısını hiçbir espri katmadan radyoda okuduk.

Bir de asansörde komik olmayan bir anımız var. Annem, ben ve tiyatroda oynayan 3 kişi daha vardı. Bir turne sırasında asansörde yaklaşık 45 dakika boyunca mahsur kaldık. Annem fenalık geçirdi.Bizi asansörden indirdiklerinde de "zaten bu asansör bozuktu" dediler!

Bir ara oturduğumuz apartman 6 katlıydı ve asansörü 3.kata kadar çıkıyordu, oradan sonrası tabanway.

İTİNİZ 1

ENİS BATUR

Milliyet'te çalıştığım yıllarda, gazetenin yalnızca kültür bölümünden ve editörlüğünü üstlendiğim yan yayınlardan sorumlu olmama karşın, biraz her sabah katılmak zorunda olduğum yayın kurulu gündeminden, biraz da her boka maydanoz olma alışkanlığımdan, gazeteyi her gün neredeyse baştan uca okurdum. İlk haftalarımdan biriydi, taşra baskısında küçük bir haber dikkatimi çekti: "Siirt'te ilk asansörlü binanın yapımına başlandı". Belki bir vakitler Siirt'te zorunlu ikâmetimden, belki de şaşırdığımdan ilgimi çekmişti bu haber - demek, hâlâ (1983 başı), asansörsüz bir il merkezimiz vardı. İzleyen haftalarda bu inşaata ilişkin her türlü gelişmenin taşra baskısında yer alması iyice garibime gittiydi doğrusu; neden sonra, anladım: Siirtli bir muhabir, hemşerilik görevini fazla ciddiye almıştı. Sonunda bitti o bina, ben de aynı sıralarda Milliyet'ten ayrıldım, oysa asansörü çok iyi çalışırdı. Nitekim kararımın yanlışlığı çok gecikmeden ortaya çıktı: Bir sonraki işyerimde, daha ilk gün, asansörde, iki kat arasında tek başıma mahsur kalacaktım!

Aksamsetasi

İTİNİZ
KAT : FLOOR
1

ORHAN PAMUK

Asansörde

Hani olur ya, kendi kendinizeydiniz, asansörün içindeydiniz, birden kapı açılınca şaşırdınız.

Güzel bir kadın. Güzel bir kadın mı? Bundan bile emin değilsiniz. Gövdesini yandan bir an, yüzünü de hayal gibi, tam seçemeden gördünüz, ya da göremediniz. Hayat ve asansör tecrübesiyle biliyorsunuz: Güzel bir kadın değil belki de. Yalnızca öyle hayal ettiniz. Asansör parfüm koktu. Siz kendi hayatınızı düşündünüz.

Ceketim çarpık mı, gömleğim buruşuk, saçlarım, torbalarım, traşım, duruşum her şey yerli yerinde ve tamam mı?

Kaçıncı kat?

Kadının yüzüne değil, kat düğmelerine bakarak cevap verdiniz.

Başka bir alemden çıkıp gelen eli önce sizin düğmenize bastı.

Herkesin kendi elleri var. Uzun ve bakımlı tırnakları, kendi hayatı var herkesin.

O hayatın içinden size bakar ve sizin hakkınızda düşünürler. Bir adam. Bir yabancı.

Ama artık bir "adam" olmaya alıştım da. Asansördeki bu yadırgatıcı sessizliği yadırgamıyorum. Lise ve üniversite yıllarımdaki gibi, asansördeki kişiyi, birden öpsem ya da öldürsem, demiyorum. Dünyanın ve asansörün kurallarına ve yolculuğuna alçakgönüllülükle boyun eğiyorum. Tek tek katlar, hepsi birbirine benzeyen kapılar ve hayatlar.

Birden aklıma geldi. Demin nasıl da düşünememiştim. Saatime bakmalıyım. Kolumu kaldırdım, bileğimi zarifçe ve sertçe büktüm. Saatim Rolex, ama farketmez.

Ben, çok güzel, aman saat kaçmış, ben çok meşgul bir adamım, gibi yaparım. Buyrun işte, bakın: Saat kaç olmuş bakayım, ben çok meşgul bir adamım! Ya! Afedersiniz güzel hanımefendi şimdi sizi hiç düşünmüyorum ve daldım gittim çok büyük dünya işlerine ve hayatın anlamı ne gibi büyük sorunlara. Saate bakıyorum, anlıyorsunuz değil mi, acaba büyük işlere vaktinde yetişebiliyor muyum diye. Belki şu an telefonum çalıyordur ve arayan başbakandır. Belki çok özel bir çiftliğim ve atlarım olduğunu anladınız. Belki serüvenlerle dolu trajik bir hayat yaşadığımı seziyorsunuz.

Ama elimdeki plastik torbalarda: Bir kilo elma, bir kilo portakal, yarım ekmek, konserve ton balığı, iki de yeni kitap. Hayır, bunları görmemiştir. En azından şunu farketmiştir: Ben asansörde güzel kadınların yüzüne bakıp kimseyi rahatsız etmek istemem.

Herkes benim kadar düşünceli ve duyarlı olsaydı hayat bambaşka olurdu.

Gene de ama, sizinle, sizlerle asansörde böyle sessiz sessiz durmak hayatı, ne bileyim, bir tuhaf yapıyor. Bu yüzden son anda, kapıdan çıkarken umutsuzca sesleniyorum size, sizlere:

"Allahaısmarladık."

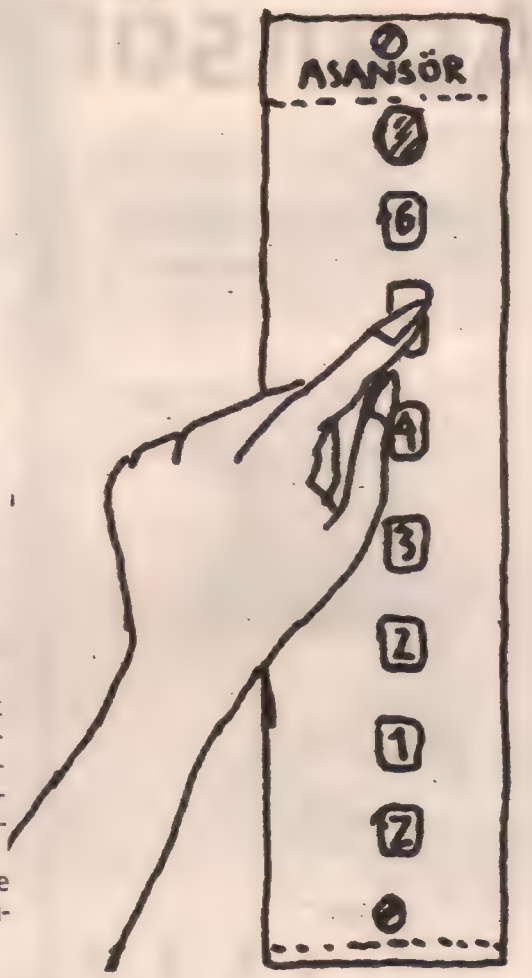

Desen: Orhan Pamuk

İTİNİZ
KAT : FLOOR
1

ŞAVKAR ALTINEL

Şimdilerde bacak kadar çocuklar zırt pırt asansöre biniyor. Bizim zamanımızda öyle değildi. Bir asansör kültürü, asansör adabı, asansör terbiyesi vardı. Her şeyden önce asansörler telefon kulübesi kadar olmaz, mazallah bir şey olur da iki kat arasında kalıverirlerse bir iki gün rahatça yaşanacak, gerekirse sırtüstü uzanıp uyunabilecek boyda olurdu. Bu asansörlerin, çift kanatlı, camlı, büyük ağaç kapıları vardı, önce bunlar kapatılır, ardından sıra iç kapılara gelir, sonra da düğmeye basılırdı. Bunun üzerine asansör her yanı sarsılıp gıcırdayarak şöyle bir yerinden kıpırdandıktan sonra "güm" diye tekrar oturunca kapıların tam kapanmamış olduğu anlaşılır ve bütün süreç baştan tekrarlanırdı.

Tabii bu dediklerim çoğu kez sıradan insanlar tarafından değil, asansör kullanmak konusunda eğitim görmüş, deneyimli uzman asansörcüler tarafından gerçekleştirildi. Başörtülü, gül suyu kokan, dini bütün yaşlı hanımlar ise asansörlere hak ettikleri saygılı korkuyla yaklaşır, binmez, binecek olursa da besmeleyle biner ve sonra da fenalık geçirip "Bitti. Sıdıkanım Teyze, geçti, geçti!" türünden konuşmalara yol açarak asansör yolculuklarının nasıl bir macera olduğunu hepimizin kavramasını sağlardı.

Yüksek öğrenim görmek için 1970'lerin başlarında ABD'ye gittiğimde çocukluğumun debdebeli asansörleri tarihe karışmaya yüz tutmuştu. Asansörler ülkesinde dört yıl geçirdim, ama Hannah Arendt'in New York'ta asansörde karşısına çıkan soyguncuya, yanında para olmadığı için, elindeki doğumgünü pastasını vermesi gibi bir olay başımdan geçmedi. Ne de aksanı çok iyi olduğu için Woody Allen'ı kendi aksanından utandıran konuşan asansörle kısmet olup da bir çift söz edebildim.

Ama geçen yıl İngiltere'de konuşan bir asansör sonunda karşıma çıktı. Bir mahkeme binasında bir işim vardı, bitirip çıktım ve asansöre bindim. Düğmeye basar basmaz şuh bir kadın sesi gizli hoparlörlerden, "Aşağı iniyorsunuz" diye fısıldadı. Bu sözün gereksiz olmasına aldırmadım aldırmasına da, İngilizce'de "Aşağı iniyorsunuz"un Türkçe'deki "İçeri giriyorsunuz"la aynı anlama gelmesi beni, bir dolu insanın hapse gitmeden son özgürlük anlarını geçirdikleri bu mahkeme asansörünün garip güldürü anlayışı konusunda bir süre düşündürdü.

İTİNİZ
KAT : FLOOR
1

SUNAY AKIN

Asansör
Telefon santralleri
beni sana bağlar sevgilim
nükleer santraller ölüme
gökyüzünün nerede olduğunu soran
bir vapur dumanına
yanıt veremiyor hiç kimse

Çocuğunu asma köprüde sallayan
bir annedir İstanbul
ki onun
içi süt dolu
biberonudur Kız Kulesi
soğusun diye suya tutulan

Ne kalem kılıçtan
ne kılıç kalemden
üstün olsun
öğrensinler birlikte yaşamayı
örneğin kalem aşk şiirleri yazsın
ve köreldikçe kılıç yontsun

Yalnız kaldığımız an da bile
alırız insan kokusunu
ıssız adasında
üstünden atamamıştır Robinson
yaptığı ilk mastürbasyonda
yakalanma korkusunu

Kendi boşluğuna asılı
birer asansörüz aslında
ve ben elimde
taze bir karanfil
sıkışıp kaldım
iki kadın arasında

İTİNİZ 1

PERİHAN MAĞDEN

İki Asansör Bir Hayat Üç Hıçkırık

Hatice Meryem, "asansör" üstüne anım olup olmadığını sorduğunda: "A, var taze taze bir anım", dedim: "Yazarım." Sonra çocukluğumdan kalma bir asansör meselesi geldi aklıma. Biri yetişkinliğimden, biri çocukluğumdan bu iki asansör anısı, hayatımın hülasası mı yoksa? Yani böylesine bir anlam yükleyip yukarı katlara çekmek de mümkün. (Mana prens ve prensesliğinde, ısrarlıysanız.)

Ben, asansörsüz bir apartmanda büyüdüm. On yaşında filandım, babam Ege Üniversitesi'nin inşaatında bir "iş" üstlendi, İzmir'e taşınır gibi yaptık. Tam taşınmadık; zira benim okulum İstanbul'da ve annem İzmir'de yaşama fikrini ruhunda şaklamış bir tokat gibi algıladı. (Nitekim, yaşamadı da sonra orda.) Ama işte denizin dibinde bir apartmanda bir daire kiralandı. Kocaman bir terası olan, İzmir'in Suadiye'si filan herhalde, öyle mutena bir semtte, ferah fücur bir daire.

Bana İzmir inanılmaz tuhaf geldi. (Demek İstanbul dışında her yerin inanılmaz tuhaf gelmesi alışkanlığı, o küçük yaşlarda başlamış.) Fazla sıcak, fazla küçük, fazla sıkıcı. Apartmanın asansörü, beni tarfisiz bir heyecana sürükledi. Ancak çocukluğumuzda tattığımız o aşırı heyecan hallerinden birine. Habire asansöre binip yukarı aşağı, yukarı aşağı gidip geliyorum. Muhtelif katlarda iniyorum; yine çağırıp biniyorum filan. Üst katta birileri kapıyı açıp içinde tuhaf bir çocuk bulunan asansörlerinin, neden habire MEŞGUL olduğunu anlamışlardı. O kontrollü, burjuva, kibar suratlar: Evladım kimsin sen? Ben, İzmir'in mutena semtlerindeki iyi aile apartmanlarının asansörüne dadanmış bir ASANSÖR VAMPİRİYİM. ŞİMDİ HEPİNİZİ İÇİNİZDEKİ EN ALT KATLARA...

"Taze" anımsa taze; zira Suna geçenlerde hatırlattı. "Saf" eğlenceyi bulabilmek üzere ordan oraya sıçramaktayken biz grup halinde, "Bu gecenin de bokunu çıkarmayın, New York'taki yılbaşı gecemize çevirmeyin" dedi. Böylece bana "New York'ta Yılbaşı" başlıklı hezimetimizi taze taze etti.

Fulya, Suna, ben ve Eve (Amerikalı Havva) bir partiye gittik. Sayılıyoruz, seviliyoruz. "A! ne şahane eğlenceli Türkler gelmiş" gibi oldu herkes. Parti de iyi. Fakat biz: "Vay, bu Amerikalılar bize yeter mi? Biz çok daha iyilerine layığız. Şahane Türkleriz. Bununla yetinemeyiz" krizine girdik. İkinci bir partiye gittik. "Yok yok, bu da yetmez. Şahane Türkleriz, şahane bir parti isteriz", krizi... Ordan başka bir partiye, daha başka birine. Gördüğümüz ilgi ve ihtimam azaldığı gibi, eğlence katsayısı da habire düşmekte. Sonunda (beşinci!) Soho'da bir galeride verilen aşırı kalabalık partiye çıkmak üzere dev bir asansöre bindik. İçeri ansızın yüzelli kiloluk zenci yeni yetmeler doluştu. Aşırı yükten asansör katlar arasında çakıldı kaldı.

Eve'in çok ciddi bir astım meselesi var. Astım krizi tuttu tutacak. Şen, bahtiyar ve tombul zenci çocuklar neşe içinde bağırarak zıp zıp zıplamaya başladılar. En büyük (ve Türklere layık) eğlenceyi ararken, bu neşeli gençlikle ölmek mi varmış kaderimizde Tanrım! gibi olduk. Suna acayip sinirlendi ve bunlara bir fırça attı. Biraz sakinlediler. Bir yandan "Kurtarın bizi"nin İngilizcesini haykırmaktayız. Gerçek bir "Asansör Kabusu"ydu.

Çıkarılması gereken dersler:

1- Türkler her şeyin en iyisine layık değildir.
2- Kaçan parti eğlenceli olur.
3- Dimyata pirince giderken evdeki kestaneden olmayın.
4- Asansöre binerken şişman zenci çocukların içeri dalmamasına özen gösterin. Onları itin ve yukarılara fırlayın.
5- En büyük eğlence, daha yaşanmamış olanıdır.
6- Mutluluğu uzaklarda aramayın.

(Bknz: Simyacı, Mavi Kuş, Küçük Prens, Sidharta ve genç kızların genç erkeklere hediye ettiği diğer mühim eserler.)

İTİNİZ 1

İSMAİL HAKKI

Asansördekilere hayatı dar edecek kılıklar

* Pantolonun arkasını veya önünü karıştırmak.
* Asansör katlarda durduğu zaman tam kapının ağzında durmak.
* Yanındakine dönüp, şimdi alarm düğmesine bassam ne olur, hı haaa, diye espri yapmak.
* Burnunu karıştırıp bir madenci hassasiyetiyle çıkarılan topağı baş ve işaret parmaklarının arasında önce yuvarlamak, sonra da bir fiskede tavana yapıştırmak.
* Hiç kimsenin birbirini tanımadığı bir sessizlik ortamında, asansördekilerin yüzüne tek tek bakıp, kim yellendi, diye sormak.
* Elindeki sandviçten koca bir ısırık alıp, Augg, bunun içinde ne var yahu, diyerek milletin ortasinde avucuna çıkarmak.
* Ağzındaki tükürükten balon yapmak.
* Tam iki katın arasında stop düğmesine basıp asansörü durdurarak cep telefonunu çıkarmak ve, kıçımı kim elledi, çabuk söyleyin, yoksa şimdi güvenliğe haber veriyorum, demek. O sırada asansördekilerin hepsinin kadın olmasına özen gösterip tek erkek olmayı kollamak.

İTİNİZ 1

met üst

../..

asansörle
iniyorsun

kontrollü
bir düşüş bu

- ferahsın -

aynı
yavaşlılıkla
camdan aşağı
insen

havada
öldürür seni

yeryüzü
düşüncesi

- tuhafsın -

../..

İTİNİZ 1

MEHMET YAŞIN

Yanıldınız intihar edecek yer aramıyorum
Sevişmeye gidiyorum asansörde
Ve sevişecek biri bulunur elbet
Ama asansör nerde?

İTİNİZ 1

NÂZIM HİKMET

Bizim avludan mı kalkacak cenazem?
Nasıl indireceksiniz beni üçüncü kattan?
Asansöre sığmaz tabut,
merdivenlerse daracık.

İTİNİZ 1

SCHİNDLER TÜRKELİ ASANSÖR SANAYİ A.Ş.'DEN METİN GÜNAL

İş merkezlerinden birinde, elemanlarımız lobide bakım-onarım yaparken iyi giyimli birisi gelerek kapıların üstünde bulunan yaklaşık 2,50 m. yükseklikteki asansörün bulunduğu kapı ve hareket yönünü gösteren digital göstergede bulunan yukarı yön lambasına sıçrayarak vurmaya çalışır.

Arkadaşlar bir süre izledikten sonra adama ne yapmak istediğini sorarlar. Adam ise üst kata çıkmak istediğini ve asansörü çağırdığını söyler.

Bizim için bir başka komik, ilginç olay da şöyle gerçekleşti:

Yurt dışında düzenlenen fuarlardan birine şirketimizden bir grup gönderilmişti. Fuarda grup olarak standları gezmekteydiler. Tanıtım amacıyla konulan kabinlerden birine arkadaşlarımızın bazıları girmiş. Bu kabin similatör olarak çalışmakta; yani asansör kabini sabit durduğu halde kabin içindeki digital gösterge, sayı atlamaktadır. Otomatik kapısını açıp içine girerek kumanda verip sanki hareket edecek hissini oluşturmakta, kapı kapanıp digital gösterge atlayarak istenilen katta kumandayı silmekte ve kapı tekrar açılmaktadır.

Arkadaşlarımızdan birisi bunu unutup kabin içinde gürültü veya sarsıntı olup olmadığını anlamak için pür dikkat kesilip diğerlerini susturmuş ve ciddi bir şekilde asansör kabini tekrar kapıyı açınca da söylediği şu olmuş: "Adamlar ne biçim asansör yapıyor be! Kabinin hareket ettiği bile belli olmuyor."

Muhtaç Olduğun Geyik Damarlarındaki Asil Kanda Mevcuttur

GÜLAY BATUR

Dostlar Düğünde 2

CAN BARSLAN

Demiştim ya.. Bu coğrafyanın gördüğü en azgın evlilik karşıtı olan Taygun'u, gelin arabasından, hem de şoför olarak çıkarken görünce, adına yaşam denilen başı sonu belli bu zaman diliminin, aslında nasıl kötü bir şaka olduğunu bir kez daha anlamıştık... Kötü durumdaydı... Bütün gün, yaygaracı bir konvoyun en başında gelin arabası kullanmanın onda kalıcı bir kişilik bozulması yaratmasından korkuyorduk... Bu deformasyonun parametreleri, eğer genetik düzeye kadar inen bir etki yapmışsa Taygun'u sonsuza dek kaybedebilirdik... Yoo, maddesel olarak değil belki ama bilinç ve anlak olarak ancak bir kavunun yapabildiklerini yapardı bundan sonra... Kestiremezdiniz... Birgün bakmışsınız, elinde Ankaralı Turgut kasedi, dinleyebilmek için tırım tırım bir teyp arıyor.. Ya da, birlikte yürürken birden sokaktaki adam ustalığı ile ağzından fırlatıp kaldırıma yapıştırıyor ve sonra ayağıyla da... Onun çok doğalca yaptığı bu hareket, tabii ki Nahide'yi aramızdan alıyor... Zavallı Taygun... Büyük bir üniversitenin psikoloji kürsüsünde başarılı bir öğretim görevlisi olarak hiç de haketmemişti bunları... Umarım korktuğumuz başımıza gelmez...

"Lan, dürttüğümün dallamaları!.. Hâlâ ne arıyorsunuz orada?.. Neredeyse nikah kıyılacak, gelsenize!.." Tevfik'in uyarısı, bizi gerçeğin soğuk yüzüyle karşılaştırmış, aceleci adımlarla salona yürümeye başlamıştık... İşte tam bu anda Taygun, önemli bir darbe daha aldı... Tevfik salona girecekken vazgeçti, birden döndü ve bağırdı!.. **"Yakup!.. Arabanın bagajından nikâh şekerlerini taşısana oolum!.."** Yakup da kim?.. Kalakaldık.. Birbirimize şaşkınlıkla baktık... Sadece Taygun, yaralı bir çulluk gibi çaresiz ve acemi adımlarla arabaya yöneldi... Yakup mu?.. Ortada birşeyler dönüyordu ama ne?..

Daha sonraları Taygun'dan öğrendik.. Gelin arabasının süslenmesine para ödemek ve konvoyun dolaşması esnasında arabanın önünü kesen çocuklara bahşiş vermek için, Tevfik, Taygun'un cüzdanını istemiş ve o sırada nüfus kağıdını görmüştü... Taygun'un tam adı şuydu; Yakup Taygun Şengöz... Yakup ha!.. Bunu biz de ilk kez öğreniyorduk... **"Yooo, yanlış anlamayın dostlarım.."** dedi Taygun.. **"Utandığımdan değil, sadece gerek olmadığı için kullanmıyordum.."** Ama Tevfik ona katılmamıştı.. **"Taygun ne demek yaa... Yakup gibi Anadolu kokan, bizden bir ismin daha varken Taygun da ne oluyor?.. Bundan böyle sana Yakup denilecek.."** diye kestirip atmıştı...

Ve evet.. Düğün!.. Bir gelenekler karmaşası!.. Herşeyin olması gerektiği gibi olması gereken ve asla sorgulanmayan alışkanlıklar kabusu!.. Sadece akılda kalan bazı ayrıntılar var.. Bunların birkaçı bile üzerimize sanki tinerden örülmüş giysiler giydirilerek, faaliyetteki bir kratere nasıl girmeye zorlandığımızı açıklamaya yeter... SAAT 19.07 - Tevfik, düğün salonunun anlaşmalı fotoğrafçı ve videocusuyla kavga ediyor... Fotoğraf çektiğini bildiği Nahide arkadaşın eline halaoğlunun makinasını tutuşturuyor...

19.16 - Nahide elinde makinayla çaresizce dolaşıyor ve davetlilere poz verdirmek için zayıf bir sesle cılız çabalarda bulunuyor... Tevfik'in akrabaları **"Ohhoo, bu fotoğrafçı karı da çok uyuz.."** yorumları yapıyor... Nahide'nin hıçkırıkları..

20.00 - Nikah!.. Duyarlı ve çekingen dost Nahide resim çekebilmek için nikah masasına ulaşamadan kalabalık arasında eziliyor... Çaresizlik gözyaşları.. Sümükleri akan bir oğlan çocuğu, **"Aa, kadın ağlıyor.."** diyerek başka çocukları da çağırıyor... Fanta içerek Nahide'yi seyrediyorlar...

20.22 - Tevfik, birer davulcu ve zurnacı bulup getirmesi için Berkay'ı dışarı gönderiyor.. Berkay arkadaşın isteksiz görünmesi üzerine, içerde tatsızlık olmasın diye onu itekleyerek dışarı çıkartıyor, kaba etlerine okkalı bir tekme atıyor... Berkay gidiyor...

20.37 - Tevfik, Bekir'e nikah şekerlerini idareli olma şartıyla dağıtma görevini veriyor.. Bekir dehşete kapılıyor ama elbetteki reddetmek gibi bir alternatifinin olmadığını biliyor... Şeker dağıtımının başlaması... Zavallı dostumuz Bekir'in gözlerindeki ışık sönüyor... Mekanik devinimlerle şeker dağıtırken çektiği acının ne kadar büyük olduğunu görüp hüzünleniyoruz...

21.04 - Cehennemin ateşi gitgide ısınıyor... Düğün orkestrası *"yaz demedim, kış demedim, eğlendim"* şarkısını çalarken davetliler çılgınca piste fırlıyor... Kız tarafıyla oğlan tarafı arasında oynamak konusunda gizli bir çekişme olmalı... Şarkının "kız demedim, dul demedim evlendim" kısmında altın dişli bir adam, arkadaşımız Sibel'e dişetlerini de göstererek gülüyor... Niyeti belli...

21.30 - Uff.. Tam rezillik!.. Dinlediği şarkılardan aklını kaçırmak üzere olan Bekir, birden ayağa fırlıyor ve şaşkın bakışlara aldırmadan avaz avaz kendi şarkısını söylüyor... Bulutsuzluk Özlemi'nin panzehir yerine geçeceğini ummuş olmalı.. *"Yaşamayaaa mecbursuuuun!.. Yaşaamayaaaa mecbursuuun!.."* Tevfik hemen gelip müdahale ediyor... Bekir arkadaşın ağzına bir avuç mercimekli köfte doldurarak onu etkisiz hale getiriyor.

21.38 - Oyun havaları... İnsanlar gitgide hızlarını almaya başlıyor... Ancak yaklaşmakta olan asıl felaketi, Tevfik'in cekedini çıkartıp pantolonunun kemerine tutturmasıyla anlıyoruz... Ve üç dakika sonra kabus, titreyen bir çift omuza ve hoplayan göbeğe dönüşerek bize yaklaşıyor... Tevfik, buraya oturmaya gelmediğimizi belirterek o kahredici lafı söylüyor.. **"Hadi kalkın!.."** Kalkmak mı?.. Tüm dostlar kalkmak bir yana hemen şu anda son uykumuza yatmayı diliyoruz... Asla o pistte göbek atamayız biz.. Tevfik'e açıklamaya çalışıyoruz... Yaşam şifrelerimizde göbek atma diye bir DNA zincirimiz yok diyoruz... Beyinlerimizin, gerdan kırma ve omuz titretme merkezlerinin çoktan körelip işlevlerini yitirdiğini söylüyoruz ama Tevfik'in tepkisi kaba oluyor... **"Kerkmiyim şimdi yaşam şifrelerinizi!.. Kalkın lan!.."** Onurlu bir mücadele veriyoruz ama, Tevfik bizi dövüyor... Tarcan kalkmamak için bacağına çatal saplamaya bile kalkışıyor.. Sonuna kadar direnip, debelenerek ortaya çıkıyoruz.. Ama göbek atmak konusunda gergedan sürüsü arasında kalmış birer penguen kadar korkak ve acemiyiz..

21.42 - Bu vahşet bitmek bilmiyor... Oynamaya çalışırken, başımızı çevirdiğimiz her tarafta kalın bıyıklar, titreyen omuzlarla karşılaşıyoruz... Çalkalanan kalçaların saldırısından kurtulmak ise çok zor... Bu esnada altın dişli adam, Sibel arkadaşa yaklaşıyor ve ona **"metalik gümüş renginde, Doğan görünümlü gıcır gıcır bir Şahin'im var... Gezelim mi biraz?."** diyor..

21.47 - Şaşkınlıktan donakalıyoruz.. Çünkü Tacettin, ne zaman ve nasıl olduysa oynamaya başlamış... Aman tanrım!.. Halüsünasyon görüp görmediğimizi kontrol ediyoruz... Hayır!.. İşte orada ve.. Göbek atıyor.. Ve hatta... Çalkalıyor!.. Yürek açısına dayanmak zor!.. Arkadaşımızın gözlerimizin önünde karanlık ve ölümcül bir boyuta sürüklendiğine tanık oluyoruz... Neyse ki tamamen yitip gitmeden müzik kesiliyor ve Tacettin aramıza dönüyor... Daha sonra bu olayı irdeleyip sorguladığımızda **"çalkalamam için beni tehdit ettiler!.."** diyor.. **"Dostum.."** diye yanıtlıyoruz.. **"Bizi etmediler mi sanıyorsun.. Ama çalkalamayı reddettik!.."** Tacettin'in yeterli mücadele gücü ve bireysel donanımının olmadığını düşünüyoruz...

22.14 - Takıların takılması... Kendimizi ilkel bir kabilenin, mistik ayininde gibi duyumsuyoruz.. Tevfik geliyor ve bilezik alıp almadığımızı soruyor... Bilezik mi?.. Başlarımızı öne eğip yanıtlamamayı tercih ediyoruz... Tevfik, sessiz direniş demek olan bu tepkimizi anlamıyor ve bize çok sinirlenerek, **"yuh!.. Düşüncesiz yavşaklar!.."** diyor... Hatta daha da ileri giderek bir ikimize vuruyor ve Nahide'nin suratına bir parça çiğ köfte atıyor!.. Suratı yanan Nahide, çığlıklarını bez peçete ısırarak saklamaya çalışıyor... Tevfik, Orkun'un sağ elindeki yüzüğü zorla çıkartıyor ve geline gidip, bizim adımıza takarak onurumuzu kurtarıyor(!)

22.43 - Ve final!.. Kasap havası.. Halay!.. Halay!.. Cehennem katarı!.. İnsanlar tarafından zorla iliştiriliyoruz bu lanetli zincire... Ama yapamıyoruz!.. Başaramıyoruz.. Ayaklarımız hep ters tarafa kalkıyor, kollarımız yandaki yolcuları yeterince kavrayamıyor... Altın dişli adamı görüyorum halayın uzakta bir yerinde... Yanında Sibel var ve ona arsız bir musluk pompası gibi yapışmış taciz ediyor!.. Hayır!.. Buna izin veremem!.. Gitmeli ve onu dev bir solucan gibi kıvranan bu iğrenç organizmadan çekip almalıyım... Halayın en hızla döndüğü anda birden aradan çıkıyorum ve!.. Ve!.. Tam bir katliam!.. Erkek tarafıyla kız tarafı birbirine karışıyor, çığlıklar birkaç rakı bardağını çatlatıyor... Çok sayıda yaralı olmalı.. Herkes yerlerde!.. Bu arada inleyerek tanıdık birini arayan Şermin arkadaşı görüyorum ve onu çekip alıyorum..

23.19 - Halay faciasının ardından yaralar sarılmaya çalışılıyor.. Birçok çocuk ve yaşlı ezilmiş.. Bazıları hâlâ, yerden kalkmayı başaramayan şişman davetlilerin altında inliyorlar... Tevfik çok sinirli ve halayı kimin bozup devirdiğini bulmaya çalışıyor... Eğer bulursa bu kesinlikle benim ölümüm anlamına gelir... Ve tam bu sırada içeri Berkay giriyor.. Davulcu ve zurnacı bulmaya gitmesinin ardından nerdeyse üç saat geçti.. Yanında da üç kişi var!.. Bir kontrbasçı, bir pan flütçü ve bir de çello'cu.. Tevfik'e davul zurnacı bulamadığı için bunları getirdiğini açıklamaya çalışırken Tevfik'in gözleri kararıyor.. Ve hiç olmadığı kadar şiddetli bir dayak yiyoruz...

23.57 - Ambulansta üstüste yatarken burnumuza tanıdık bir koku, kulaklarımıza bildik tınılar çarpıyor... Bu.. Burası Ortaköy!.. Ortaköy!.. Ambulans sürücüsüne yalvarıyoruz.. **"Hastaneye gitmeyelim.. Bizi burada bırak!.. Ne olur bırak!.."** En ölü durumda olan Tacettin'in ayağı, Ortaköy'den gelen dost seslerin ritmine uyarak kıpırdanıyor... Tempo tutuyor!.. "Kurtulduuk!.. Kurtulduuk!" diye ağlıyoruz...

barslan@ibm.net

Galatasaraylı Okan Buruk başarılarını, geleceğini, kaybetmeyi ve hayata bakışını anlattı...

Bugünü Yaşayanlar, Geleceğe Bakanlar

ORAY EĞİN

"Belki böyle bir alışkanlık var. Arkadaşlarım var, belli bir düzenim var. 11 yaşımdan beri buradayım, böyle bir anda kopmak istemedim. Böyle gider gelirim, şansımı denerim, dedim. Bir de yapılan şeyler beni daha çok hırslandırdı."

Eğer güçlüyseniz ve bunun bilincindeyseniz, sizi kimse tutamaz. Ne olursa olsun, her koşulda ve her şartta peşinden gideceğiniz 'idealleriniz' var. Durmayın, ne olur. Ama unutmayın, sesini duyurmak isteyen binlerce insan da var. Bunlar her sabah ısrarla her klip programını arayan, telefonu düşüremeyince evde faks makinesi olmadığına yananlar değil. Söyleyecek sözü olanlar, ancak bir türlü, belki şartlar elvermediği için, Arif'in dediği gibi **"Belki semt yüzünden, belki de işte maddiyat yüzünden"**, belki yeteri kadar ısrarlı olmadıklarından, kapıya dayanmadıklarından dinleyici olarak yaşıyorlar.

Galatasaraylı Okan Buruk beş yıl yedek kulübesinde oturdu. İki-üç maçta bir oyuna giriyor, ortalama on dakika oynuyor, sonra çıkıyordu. Beş yıl boyunca sesini duyurmaya çalıştı. Orada otururken, maçı izlerken, bir şeyler ters giderken, üstelik müdahale edebilecekken kendi iradesi dışındaki nedenlerden hiçbir şeye bulaşamadı. **"Hadi geç bakalım"** dendiğinde hep 'geç' oluyordu. Taraftar için yokluğu kayıp değildi, varlığının da önemli kazancı yoktu. Başka futbolcular vardı, onlar oynayabilirdi; **"Bana çok koyardı. Böyle düşünürdüm, maç içinde de, 'Ben bu takımda nasıl oynayamıyorum' diye. Bir şeyler göstermek istiyordum. Biliyordum, yapabileceğim bir şeyler var. Ama şans gelmiyordu bir türlü. Geçen seneki takımın durumu daha değişikti. Hocanın vazgeçemeyeceği insanlar vardı. Geçen sene de üç tane falan gol attım ama o zaman hiç fark edilmiyordum. Yaralıyordu."**

Altı sene önce, '92'nin sezon başında Beşiktaş'la oynanan TSYD kupasında ilk kez kadrodaydı. Onbir yaşından beri içinde bulunduğu, **"Hayatım"** dediği Galatasaray'ın A Takımı'na yükselmişti. İki gol attı; **"Oynuyorum, bir de öyle bir abartıldım ki, belki hak ediyordum ama bir anda gündeme geldim, öyle bir şekilde geldim ki, daha önce hiç böyle bir şey olmamış, şaşkınlık yaratıyor. Allah Allah, ne oldu, diyorsun. İki ay önce genç takımda oynuyordum, bir anda Galatasaray A Takımı'ndayım, bunun verdiği bir şey var. Bazen düşünüyordum, bir de çok hızlı oldu. Bir şaşkınlık olmuştu. Hiçbir yere gitmezdim, bu sefer kalkıp ara sıra gece bir yerlere gidebiliyordum. Daha önceden de kız arkadaşım vardı ama telefon geliyordu, hemen hoşuna gidiyordu insanın, hemen atlama falan... Çıkıyorsun, iki-üç maç oynuyorsun bu sefer hemen ev telefonların bulunuyor. Hiçbir zaman böyle aşırı bir şeyim olmadı ama, zaman zaman oluyordu."**

Kazananların en korktuğu şey kaybetmektir. Çünkü kaybetmek soğuktur, gerçekten kötüdür. Maç kaybeden futbolcuların yüzündeki 'soyunma odasına gidiş' ifadesi bu duyguyu anlatır. Kaybedenler yedek kalır. İlk sezonda, herkes ona hayranlıkla, 'genç yetenek' diye bakarken Trabzonsporlu Soner'in darbesiyle ayağı kırıldı, ayrıldı; **"Düştüm birden... Çoğu insan beni o olayla tanır. Ben bunu hep kafamda düşünmüşümdür sakatlandıktan sonra. İyi bir duruma gelmiştim, onun verdiği rahatlık, hayatımın değişmesi, yaptığım hareketler falan, bunları düşünmüşümdür. Allah bana bir ders verdi, demişimdir."**

Birçok akıllı insan gittikleri yoldan, kimi 'sakatlıklar' yüzünden vazgeçti, pes etti. Ama herkesin vazgeçmesi de gerekmiyor. İyileşip, aynı yolda, daha sağlam hatta daha hızlı ilerleyenler de var. Okan sakatlığının gerçekten Allah'ın ona bir 'uyarısı' olduğuna inanıyor. Hatta bu sezon tam yeniden ilk onbire girecekken, oynadığı ilk maçın ardından hafta içi antrenmanda sakatlandığında da **"Yeniden mi?"** diye aklından geçirmiş. Şimdi tamamen döndüğüne inanıyor, inanıyoruz. Hatta, o her ne kadar **"hak etmediğini"** düşünse de, yeni sezon sonunda Avrupa'da da oynayabilir, bunu bekliyoruz. Ona göre daha hiçbir şey oynamamış, oynayacak ki piyasası oluşsun. Ayakları yere, sakatlığın götürdüklerinden dolayı, çok daha sağlam basıyor. Ama endişelenmemek elde değil, tam bir şeyler yapıyor, ardından durduruluyor. Bu uyarmıyor, sadece korku veriyor; **"Ben çok hırslıyımdır. Kendime çok güvenirdim. Hep kendi kendime ben bu takımda nasıl oynayamıyorum diye takardım. Oynadığım maçlarda da iyi bir şeyler yapmaya çalışırdım takıma gireyim diye. Üç maç oynuyordum, dördüncü maç oynamıyordum, yine oynuyordum, bir maç oynamıyordum... Çok etkiliyordu. Kendimi ve neler yapabileceğimi biliyordum."**

Okan sakatlığının gerçekten Allah'ın ona bir 'uyarısı' olduğuna inanıyor.

Geri Dönmek

Geçtiğimiz sezon transfer görüşmesi vardı. Kulübün tavrı ona Galatasaray'dan ayrılmayı düşündürmüş. **"Anlaşsak da olur, anlaşmasak da... İster git, ister gitme"** demişler. Transferin son gününde Ordu Milli Takımı'nın kampından telefonla konuşuyormuş. Yöneticiler muhatap bile olmuyorlarmış. Sonunda **"Hoca"** ikna etmiş, hoca derken Fethullah değil kasıt, takımın hocası. **"Bu paraya at, takıma girersen farkını alırız"** demiş. Kendine inandığı, yapabileceklerinin bilincinde olduğu için çay ocağında imza atmış. Biraz da 'intikam' gibi olmuş; **"Belki böyle bir alışkanlık var. Arkadaşlarım var, belli bir düzenim var. 11 yaşımdan beri buradayım, böyle bir anda kopmak istemedim. Böyle gider gelirim, şansımı denerim, dedim. Bir de yapılan şeyler beni daha çok hırslandırdı."**

Hırsının meyvelerini yiyor. Bugünü yaşamayı bıraktı artık. Bugün içinde yapılabilecek her şeyi yaptı. Dev ekran televizyonu bile var. Hatta artık o kadar 'aşmış' ki futbolcuların televizyonlarda 'her şekilde' görünmelerini, arabalarını göstermelerini **"aptalca"** nitelendiriyor; **"Çok insan var ama onlar kadar, onlardan daha fazla da iyi insan, akıllı insan diyebileceğimiz insanlar da var. Futbolcuların çoğu fakirlikten gelmiştir, durumu iyi değildir veya normaldir, ortadır. Çok azdır zengin olup da futbolcu olan. Bunun verdiği bir şey var insanda, veya kameraya karşı konuşamama psikolojisi... Kamerayı görünce şaşıran insan var, iki lafı bir araya getiremeyen insan var. Ama 'hepsi aptal' da diyemezsin. Çok akıllı insanlar da var, fazla değil belki... Daha önce yaşamadığı bu şeyler hoşuna gittiği için televizyona çıkan insanlar çok zeki insanlar değil bence."**

Bu çok zeki veya az zeki insanların aşkları da her dönem gündemimize giriyor. Tabii ki televizyondan. Bu dişi türüne ün avcıları diyoruz; **"Televizyonda görüyor genç bir kız, şu şununla beraber. Bu onlarda herhalde bir şey uyandırıyor; ben de bir futbolcuyla beraber olsam, futbolcuyla çıksam adım duyulsa hoşuma gider, futbolcu hanımı olsam da devamlı televizyona çıksam gibi şeyler oluşuyor herhalde insanda. Benim için en mantıklısı bence tek eşlilik, şu andaki kafa yapım bu. Onla yaşayayım, onla bir şeyler paylaşayım."**

"Televizyona çıkan insanlar çok zeki insanlar değil bence."

Futbolcuların çok kadınla birlikte olduklarına dair de bir 'mit' var. Okan kendi çevresinde artık buna pek rastlanmadığını söylüyor. Oysa o da genç ve **"gözde"**lerden. Hatta geçenlerde TV'de bir kız **"Okan için her şeyimi veririm"** bile dedi; **"Bir kere erkeklerin büyük bir kısmı bulduğunu kaçırmıyor. Çoğu kimi bulursa onunla beraber oluyor. Bunu sadece futbolculara söylemek yanlış. Bir de bazen böyle insanlar var, 'Ya, ben senin yerinde olacağım, neler yaparım' diyor... Biz? Yok. Yani, ben veya başkası istese çok ortama girer, çok insanla tanışır."**

İsyan Haktır!

Totaliter yapılaşmalarda; futbol kulüplerinde kapalı kutuları açanlara rastlanmıyor. Memleket kurtlar sofrasına dönüyor, tamam, ama kimse isyan edemiyor. Ortam müsait değil, oysa isyan böyle durumlarda çıkar; **"Bir korku var. Bu ortamda gerçekçi olamazsın veya gerçekleri konuşamazsın. Herkesin binbir türlü sorunu var ama bunları kalkıp yansıtamazsın hiçbir yere. Şu anda çoğu insan bundan korkar. Öyle bir ortam ki, gerek medya olsun, takımın olsun, seyircin olsun onlara ters gelen şeyler de olabilir. Bir anda antipatik bir insan da olabilirsin. Bunu da herkes göze alamaz. İsyan etmek tabii ki geliyor ama bence giderken değil de kalıcı olduğun zaman bunu dile getirmek lâzım. Giderken herkese söz hakkı geliyor. Ben öyle bir yapıya sahip değilim, karşımdaki insanın kötü bir şeyini gördüğümde onu bile söyleyemem, acaba bozulur mu, bir şey olur mu... Bir yerden başlamak lâzım, bunu da futbolcuların bir dernek gibi, daha iyi bir yönetimi, iyi bir kadrosu olması lâzım. Bir başkanı olur, artık sendika mı, böyle bir şeyin olması lâzım."**

Okan 24 yaşında, hep gülüyor. Geleceğe bakıyor. İyi işler yapıyor, daha iyisi için çalışıyor. Geçtiğimiz senelerde onu görmezlikten gelenler, sesini bir türlü duymayanlar, **"Oligarşik kuşlar"** şimdilerde onun için **"Süper Bücür"** veya **"Müthiş Dönüş"** gibisinden yazılar yazıyorlar. Hemen herkes ondan 'umutlu'; bu sezon çıkış yapması bekleniyor. Boyu 1.68, yani kısa oldu-

Akşam Ailesi

ğundan analoji yaparak **"aklı da kısa"** diyenler geçtiğimiz sezondaki performansına 10 üzerinden 9 verdiler. Bugünü için **"ikinci bahar"** deniyor. Acaba yarın öbür gün 'bugün'ü, kendini aşınca ne diyecekler, dürüstlüklerine nasıl inandıracaklar, belli değil. Bir grup 'egemen' var; ilk onbire girmenin, oligarşide oynamanın en önemli erdem olduğunu düşünüyorlar. İnsanların amaçlarını sadece 'büyük' Türk kulüpleriyle sınırlıyorlar. Avrupa'da oynamanın bizi temsil edebileceklerin hakkı, oligarşi dışınınsa 'tutunamayanlar'a layık olduğunu düşünüyorlar. Göz önünde olmayan, 'yedek' kalmayı seçenleri dikkate almıyorlar, halbuki birçok yedek çok daha iyi işler yapıyor. Ama kimbilir, belki de bu 'zihniyet' yüzünden (belki semt yüzünden, belki de işte maddiyat yüzünden) vazgeçiyorlar. Yedekler arasında da, yedek bırakılanlar ve yedek kalmayı tercih edenlerin içinde de adları bilinen, çok daha 'yüce' yerlere; duygulara, yüreklere, hafızalara adlarını yazdıran insanlar var. Fazladan bir gazete plaketi veya köşe yazısı olsa ne fark eder. İşte bu zihniyet bir gün star yapıyor, ertesi gün antipatik.

Türkiye'de bugün kimi savunsak, kime güvensek arkamızdan vuruyor. Pişman oluyoruz, tövbe ediyoruz. Bunun bilinciyle artık herkese; medyanın yansıttığı herkese daha 'mesafeli' ve belki de 'önyargılı' yaklaşıyoruz, her an herkes 'onlardan biri' olabilir diye. Artık kimseye koşulsuz, şartsız destek yok. Kimsenin arkasında düşünmeden, gözü kapalı durmak yok. Oyun böyle.

Geçtiğimiz sezonlarda Galatasaray maçlarını izlerken Fatih Terim'in oyuncu değiştireceği zamanı bekler, varsa eğer çevremdekilere de **"Şimdi Okan'ı görün"** derdim. Girdiği tüm son dakikalarda, umutlara hiç ihanet etmedi, bundan sonra da etmez herhalde. Yani, arada böyleleri de çıkabiliyor. Her sözünün, her yaptığının arkasında durabileceğimiz insanlara hazırlanıyoruz. Onlara inanıyoruz; **"Mutluyum. Bugün mutlu bir insanım. Lig bitti, tatile çıkamadım onun sıkıntısı var biraz. Uzun bir maraton sürdü, yorgunluk var, şimdi yeniden antrenmanlar başlayacak. Rahatım, huzurluyum. Buruk değilim, hep gülüyorum, soyadımın tersine. Ben hep gülerim, eğlence olsun, hiç buruk olmam. Her şeye sevgiyle yaklaşmayı seviyorum, insanların beni sevmesini isterim. Ona göre davranırım, desinler 'İyi insan'. Arkamdan kötü bir şey söylenmesin isterim."**

Okan hep gülüyor ve gerçekten iyi insan, toplum olarak ona minnettarız, bu sezon seyri hoş, iyi bir futbol oynadı. Eğer güçlüyseniz, sizi kimse tutamıyor.

Futbolcu Kadınları

Yansıyan ilişkilerin büyük çoğunluğu samimiyetsiz ve suni geliyor, sanki futbolcular asla aşık olup,istedikleri biriyle 'gerçek' bir ilişki yaşayamazlarmış gibi.

Futbolcuların ardında kadınlar var. Göze çarpan evlilerin eşleri sarışın, zenci ve kapalı olmak üzere kendi içinde üçe ayrılıyor. Sarışın kadınlar genellikle son derece sosyal; arabalı, tercihen bir sosyal kulüp üyesi, hemen her maçta VIP tribünündeler, evde Play-Station oynuyorlar, bakımlı ve güzeller. Mutlu evlilikler yaşıyorlar, kocalarının hep arkasındalar. Doğal olarak futbolla ilgileniyorlar, ofsayt nedir öğrenmişler. Zenci futbolcuların eşleri adeta fantezi kadınları; hemen herkesin beraber olmak isteyeceği kadınlardan, onlar da güzel, uzun boylu, erkeklerin rüyalarını süslüyorlar, merak ediliyorlar. Bir de başları kapalı muhafazakâr aile kadınları var; onlar hakkında hiçbir şey bilmiyoruz, hiçbir yerde görmüyoruz, maçlara gelmiyorlar, televizyona çıkmıyorlar, konuşmuyorlar, isimleri neredeyse bilinmiyor, belli ki sade, mutlu bir evlilik yaşıyorlar, yaşamasalar da sorunlarını yansıtmıyorlar, bir çoğunun yüzünü bile görmedik, sokakta yanımızdan geçseler **"Aaa, onun karısı!"** diyemeyiz, saçlarının rengini bilmiyoruz. Evde oturdukları tahmin ediliyor, tabii bir çoğu da çocuklu, sanki çocuklarıyla birlikte büyüyorlar. Bugüne kadar Müslüman, muhafazakâr bir futbolcu evliliğinin bittiği görülmedi. Bir yandan da kocalarını ortama karşı koruyorlar, bir kalkan vazifesi görüyorlar, zira futbolcuları boş bırakmaya gelmiyor. Mahremiyetlerini korumalarına gerek yok; mahremiyet zaten kendileri. Etraflarına ördükleri kozaları var, zaten öyle kadınlarla evli olan futbolculara **"Düzenli aile yaşantısı var, bir ev kızıyla evli, güzel ve mutlu bir evlilik yaşıyor"** yorumları yapılıyor.

Bekâr futbolcularda durum farklı. Orada burada gördüğümüz görüntülere, 'basılmalara', çekilen resimlere göre büyük çoğunluk şanslarını 'mankenlerden' yana kullanıyorlar. Bir süre sonra 'ünlü manken' oluyor o kadınlar, oysa onların mankenliği konusunda da bambaşka bir tartışma devam ediyor. Yansıyan ilişkilerin büyük çoğunluğu samimiyetsiz ve suni geliyor, sanki futbolcular asla aşık olup, istedikleri biriyle 'gerçek' bir ilişki yaşayamazlarmış gibi. Çünkü yine bu manken sevgililerden ayrılınca birçoğu **"Bir gecelik bir şeydi, benimle ünlü olmak için birlikte oldu, beni kullandı"** diyor. **(O.E.)**

(Ölü Oğul Mektupları'ndan)

Hint Sümbülü Kokusu

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

Barbut zamanıydı. Guddiğin içindeki zarlar karanlığın velahaylesini çekerek dışardaki rüzgârın karları karıştırdığı beyazlığa inat masa üstüne düşmeyi bekliyorlardı. Gaz lambasının ölgün ışığını saçan fitili kararmıştı. Masanın etrafındakilerin hepsi ayaktaydılar. Akşamdan başlayan kumar, kesilenlerin seyirci kaldığı bir halde sürüp duruyordu. Kanunsuz fileli beyaz tişörtünün altından nagant tabancasını çıkartıp masanın üstüne koymuştu. Masada önemsiz bir aksesuarmış gibi duran nagant pırıl pırıldı. Bir ara onu kanunsuzdan isteyip oynamak geçmişti içimden ama masada çadır söken bir rüzgâr eser olmuştu. Ellerim buz gibiydi. Yarının ödevlerini yapmamıştım. Belki gene sınav vardı. Nedense son günlerde kendimi bu kalabalığın içinde rahat hissediyordum. Tek odalı gece kondu evinde çatıaltı korkaklığının yaşanmasından bana burası daha bir güvenli geliyordu çünkü hayatı hergün yeniden didikleyip duruyordum. Yoksa gecenin sabahı karşıladığı bu saatte dokuz kişinin arasında uyuyor olacaktım. Uykusuz gözlerimin aile denilen kurumdan sessizce çekip aldığı acıları vardı. Masanın orta yerinde üstü çiçekli bir fayans üstüne gelenlerin kafalarını karıştırması için duruyordu sanki. Üstüne sallanan guddikten düşen zarlardan biri taklalar atarak oturmuştu. Altı delik kararmıştı birinden masanın üstünde. Gudikten düşmekte geciken ikinci zar hünüz masadaki yerini almamıştı. Kürt Memed gözlerinin ışığını baygınlaştıran esrarlı cigarasından derin bir nefes alırken kaybetmeyi sanki hayatın muamması olarak görüyor gibiydi. İtibarları küçük düşüren Memed bakleyiş mahmuzlarını sağrısında unutulmuş zamane küheylanları gibi sırtına kimseleri almazdı. Alamancı Kerim bu akşamın yolunacak kazı olacaktı. Birden sessizlik rüzgârı peyda oldu masada. Herkes fayansın üstünde takla atan ikinci zarın deliklerini merak ediyordu. Keskin bakışlar masada gezinirken kanunsuz birdenbire avuç içini açarak taklalar atmaya devam eden ikinci zarı avucuyla kapatıp "zar kırık" dediğinde keskin bakışlar koltuk altı palaları gibi birbirlerine parlamaya başladılar. Hadi zarlar havadayken zar kırık dese bir şey değildi ama zarlardan birinin altı deliği masada olanca ihtişamıyla duruyordu. Racon çoktan bozulmuştu. Almancı birden göğsüne doğru çektiği guddiği masanın üstüne fırlattı. Kanunsuz son günlerin sıkıntısını bastırmak istercesine raconu bile isteyerek bozuyordu. En son vukuatı masanın çevresindekilerce de bilindiğinden farkında olmadan keskin gözler daha bir keskinleşiyordu. "Zar kırık dedim birader." Oyundan daha önce kesilmenin sıkıntısını yaşayanlardan Bayram, "Kanunsuz çek elini zarın üstünden de delik sayalım." diyordu. Kanunsuz Bayram'la ilgilenmedi bile. Kumarhaneci Mahir olacaklara tezgah açmak istemiyordu çünkü bahar bitmiş sarı sıcaklar çoktan masaya düşmüştü bile. Kağıt paralar orospu sıcaklığı içinde Kanunsuzun önünde toplanmıştı. Sabah olmak üzereydi. Dışardaki fırtına dinmek bilmiyordu. Nasıl olsa okula gene uykusuz gidecektim. Birkaç saattir elimde oyalandığım tekel şişe biradan bir yudum daha aldım. Erketedeki Muhsin çektiği sinyalle elimdeki şişeye çoktan uzanmıştı bile. Mahalleye henüz elektirik gelmediğinden Komiser Colombo şerrini salmasın diye erkete Muhsin kapıdaydı. Gerçi herkes onun daha otomobil sesi uzaklardan duyulur duyulmaz ilk kaçanın o olduğunu bilirlerdi. Kamyon sesine bile kaçıyordu Muhsin. Saçları iyice dökülmeye başlamış genç adam koyu sarı dişlerinin arasında ıslık gibi çıkan küfürle beni yerimden hoplatmıştı. "Ulan Kanunsuz şerefsizi senin yıldızlarının ümmetini s.kerim." Masadaki nagant Almancı Kerime yıldızlı çikolata kağıtları gibi parlak geliyorduki birden silahın üstüne atılmıştı. Boklu porsuğun kıyısında öğrenci çocuklarla aileyi konuşurken daldığım kayık numaralarında o gecenin kavak pamukları dökülür olmuştu masamın üstüne. İnsan çatıaltı korkaklarını çok erkenden çekmeliydi zamansız sulardan. Sonunda kurtuluş o çılgın telaşın kollarındaki saatten başka bir şey olmuyordu.

Eskişehir / Haziran 1998

(Ev 2 metre yükseklikte 5 metre eninde, tek oda, 6 kişi yaşıyor. Müzik Koyuldu, Hint Müzikleri, Yüksek Sesle)

Avare Abdullah

OKTAY GÜZELOĞLU

İsmim Avare... Avare filminden ismimi "Avare" koydum. Gerçek ismim Rüştü Geçkin. Memleketim fakir bir memleket. Çanakkale, Biga. Ra(h)metli annem 25 yaşında öldü. Babam asker o zaman. 10 yaşında bir çocuktum. Ana yok, baba yok. (H)ayatım sefalet içinde geçti. (H)amallık, boyacılık, tuvalet temizledim. Kimseye mu(h)taç olmadım. İstanbul'a geldim. Kimseyi tanımıyordum. Ondan sonra "Avare" filmi çıktı. Ben de ismimi avare koydum ve bütün dünyaya şö(h)ret yaptım. Ondan sonra Nergis'i gördüm *(karısından bahsediyor)*

- Nergis'i nerede gördün?

- Dolapdere'de. Kendi (h)alinde bir insandı... (H)ani işi gücü yoktu. Gariban bir insandılar. Gecekonduları vardı. Felaket sevdim. Ama niye sevdim? Gönül kimi severse sultan odur. Aldım, çoluk çocuk sa(h)ibi oldum. Ailemle geçinip gidiyom.

- Nergis'e (karına) aşık oldun evlendin. Kaç çocuk var?

- 4 tane ölen, 4 tane de yaşayan 8 tane.

- Torun var mı?

- Yok.. bilmiyorum belki önümüzdeki yılları görebilirsem, bunun garantisi yok... Efendim?.. Belki torun torba sa(h)ibi olabilirim.. 45 yaşında evlendim. Nergis ablan ufak, da(h)a 28 filandı, bilemedin 30 diyelim. Şimdi ben 64 filan, Nergis 45 yaşında... Ben 45 yaşındayken aldım onu 15 senedir evliyiz... Nergis çok fakir kayınbaba eskiciydi. Fekat felç oldu, çalışamadı. Dostların içinde en büyüğü benim. Görevimi yapmakla mükellefim ve yaptım.

- Mutlusun...

- Evet. Niye mutluyum? Ailemin (h)atırı için mutluyum. Babası benim de babam sayılır... Efendim? (H)ayatta daima (h)ürriyeti ve insanlığı seven insanlarız. Yani insanları da severiz, bu şartlarda olsa insanlara kendimizi sevdirebiliriz. Nergis çok zavallı bir insandı. Perişan bir kadındı. Fakat bütün kalbimi ona verdim. Ona sen kalbimin sultanısın" dedim. "Seni aldım, ne mutlu sana ki 8 çocuk annesisin" dedim. Ölenlerle tabi. Bana dedi ki: "Raci sen ne iyi kalpli bir..."

- Senin adın "Raci" miydi?

- Yani o dönemler "Raci" idi. Avare filminden sonra "Raci" demeye başladılar bana. Tabii, bende gizli kapaklı yok. (H)akiki ismim Rüştü Geçkin.

- Peki karına "Nergis" ismini sen mi koydun?

- "Nergis" ismini ben koydum. (H)akiki ismi (H)abibe Geçkin Taabii... Fekat, (h)erşeyden önce sen ikinci babamsın, bunlar koftici millet.

- Sen şimdi bu Avare filminden nasıl etkilendin?

- Ben (H)int (h)astasıyım. Nerden bilirmisin, gördüm ki RocKopor'un filmi oynadı. Onu eser koydum ben kafama. Ulan dedim ben bu avare şarkılarını öğrenicem. Yani (h)issettim. Yani o şarkılara tariz ettim *(aşık oldum)*. O film var ya, bana ikinci bir avare temsilini, yeni nesile bırakmakla mükellef oldu! Var ya; "Aa Avare!" diyorlardı bana "Sen Türkiye'nin avaresisisin" diyorlardı. (H)int şarkılarını beynime koyunca, bütün sokaklarda (H)int şarkıları okumaya başladım. (H)em de boyacılık yaparkene..

- Haa boyacılık yapardın bu arada. Peki kendini Raj Kopor'la nasıl bir tuttun. Niye bu kadar yakın hissettin?..

- Yani o filmden bir iz kaptım. Şarkılarını alayım. O şarkıları okuduğum zaman sokaklarda ekmek paramı kazanayım. Şöyle bir durum; garibanlık sa(h)neleri, şarkı sa(h)neleri. Efendim zate(n) Avare filminden önce RacKopor'un bir filmi gelmiştir. "A(h)" filmi... A(h)! filmi A(h)!.. Rınn cınn... rıınn.. "fıcıda efenim" (müzüği ağzı ile yapar) ondan sonra 420, ondan sonra "Güna(h)kar" neden sonra "avare".. şimdi ben bu filmleri var ya, belli kısımlarını canlattırarak zi(h)nime koydum. "Ben bu filmlerden (h)is kapacam, şarkılarla kaynaştırarak sokaklarda sölücem, ekmek paramı kapıcam" dedim kendi kendime. Şarkıları kafama iyice yazdım. "Cereya nadi naye kari nede" (şarkı söylüyor). Sonra bir sa(h)ne var, Nergis'le, (h)angi sa(h)ne biliyor musun? (H)ani sandalda.. "Dann dınn nınınnıın.. nın dın dalnın!.. Naaan nın daln dılın!.." Ne zaman Nergis'le sandala p(b)indi tek o sa(h)ne.. (h)ep o şarkı. Başka bir sa(h)ne Raci ce(h)ennemde ya, Nergis cennette... Dırılım dılılıım dını dını.. en güzel sa(h)ne burada dınılım dınınılırım!.. Tabii.. Avaraamu dın dınn dınılım.. Avaramamuuu!.." Ce(h)ennem orada şeytanlar!.. (H)öndo (h)öndo kando rambada!.. ooo(h)!.. aaeo(h)(h)! Tok!.. Nergis (h)emen kaptı Raci'yi kurtarıyor.. Evladım benim.. Ne sa(h)ne.. Bende böyle (h)issetdiyordum işte aşk sa(h)nesi bir şarkı okudun mu,. bu sa(h)ne başlıyor. Tırıldım bılıdım.. Nergis kaptı beni (h)oop cennete çekti. Ondan sonra bir (h)ayal görüyorum.. kötü (h)erif Kaya... Kaya'nın elinde bir bıçak beni vurmaya teşebbüs ediyor. Ondan sonra "Anne"!.. "Raci n'oldu?".. "Bir rüya gördüm, Kaya beni öldürüyordu".. Uçurumdan aşağı düşüyorum..

- Raci..

- Evet yani ben.. Nergis'e sarılmadan önce Kaya'yı görüyorum. Kaya'nın (h)ayaletini görüyorum. O beni vururkene anneme diyorum "Annecim"! diyorum "Kaya beni öldürecek"... Ooe(h)na(h)eyi ayyiae(h)!... dırıllımıın!.. Cennetin var ya tam köşesine geliyorum. Oradan düşüyorum.

- Peki Raci, şimdi bu Kaya'ya niye düşmansın sen?

- Benim babam zamanında Kaya (h)ırsızlık dolayısıyla suçladı. Kaya'da babama, yani Raci'nin babasına "senin de oğlun gün gelecek (h)ırsız olacak" dedi...Öyle de oldu. Raci'yi (h)ırsızlığa teşvik etti. Babasından intikam aldı.

- Peki bundan dolayı mı düşmanlık?

- Kaya'da Raci'ye "Senin baban bana (h)ırsız kaya deyip beni (h)akir gördü" dedi... Ne zaman annem yağmurlu bir (h)avada doğum yaptı, annemi kaçırdı. İntikam aldı.

- Peki sen bu filmi seyrettiğin zaman yaşamındaki olayları mı hatırladın?.. Böyle bir şey olmuş muydu?..

- Olmamıştı.. (h)ırsızlığa teşvik etti beni. Babamdan intikam almak için kendine bir alet etti.

- Peki senin gerçek yaşamındaki baban, yani Rüştü Geçkin'in babası kimdi, neydi, neciydi?..

- (H)akimdi.. Mit(h)at (h)akim.

- Yani baban, babanın mesleği neydi?

- (H)akimlik... da(h)a olmadan önce (h)akimliğe teşekkül etmiştir. ve.. (o (h)âlâ filmdeki Raci'nin tesirinden çıkamadığını anlatıyor)

- Peki bir anda nasıl Raci oldun?

- Çünkü, o Avare'den kalan Rackopor'un ismini kendime bir Avare, bir Raci olarak koydum. O filmi sevdiğim için. (H)iç bir şey görmedim. Fakat cennetten bir şey gördüm. Aslan gördüm.

- Nergis'le...

- Ve beni ce(h)ennemden kurtarıyor, cennete çıkarıyor beni orda bütün sa(h)neler başlıyor... şarkılar, müzik Alla(h) Alla(h)!.. Ondan sonra Nergis dedi ki "Raci ben faaakir bir Raacii".. Mit(h)at (h)akim benim babam ya, fekat Nergis'i büyüttüğü için beni evlat olarak tanımıyor. Raci olarak tanımıyor. Nergis onu babası olarak bilir. Efenim?.. Babasına bıçak çekiyor Raci. (H)apisten kaçıyor ya...

- Filmle seni karşılaştırmak istiyorum. En büyük etkileşim ce(h)nnemden cennete Nergis'le geçişin mi?.

- Eveet, tamaam!..Ben cennette aynı sükseyi konforu yarattım. Nergis'le ordan uçucam, zaten ölücem.

- Dur şimdi daha ölme, öncesine gelelim. Nergis'le yani Habibe hanımla evlendin sen, yani o sahneden mi etkilenerek oldu bu?..

- Taabii cennete aldı beni.

- Habibe hanım mı?

- Eveet.

- Boyacılık yapıyordun. Evlendin, cennete mi geçtin?

- Ondan sonra şarkı olarak "tıbıöiö rıdının trınım.." işte (h)erşey bununla başladı.

- Senin kendi hayatında, gerçek hayatta Nergis'le (Habibe) evlenince hayatında ne değişti?

- Değişen şöyle oldu. Boya sandığım olmadığından dolayı Taksim'de gidiyorum beş-on kova su taşıyorum çiçekçilere 3-4 çiçek alıyorum onları satıyorum geneleve çiçek götürüyorum, satıyorum. Masaz yapıyorum, geçiniyorum. Kimseye müstaç (mu(h)taç) olmuyorum. Fekat bu güne kadar (h)ep garibanlıkla yetiştim. Nergis'i aldım. Evlendim. Mesut olduk. Çoluk çocuk sa(h)ibi olduk. Ondan sonra mesut olarak yaşıyoruz. Sonra dedim ki bizim Nergis'e; "Nergis sen akıllı bir kadınsın, yetiştiremiyorum. Ben gariban fakir bir adamım, bana sağ, sol yardım ediyor. Bir ev kadını olarak bunları düşünmem icap ediyor. Biliyorsun ki ben varlıklı bir adam değilim, onun için bana anlayış göstermem lazım", fekat kadın milleti maalesef anlamıyor. Bir anlayış göstermiyor. Ev durumları şartları çok zor, ancak ve ancak gelirim kuvvetli olursa, evini geçindirebilirsin, fekat maalesef yok. Avare'de Nergis cennette ya, ben de ce(h)ennemdeyim, şeytanlar (h)ücum edecek... Nergis cennete aldı beni.

- Peki gerçek hayatta ne oldu?

- Da(h)a ce(h)ennem oldu. Aile kurduğun zaman, ne zaman ev geçindirmeye başladığın zaman sevgi değişti. Filmde (h)ususi (h)ayat değişiyor. Bana başka oldu. Evlilik gerçek bir şeydir... Efenim?.. Bir kadının kocasını idare etmesi lazım.

- Etti mi etmedi mi?

- Zaman geliyor ediyor, fekat o da (h)asta bir kadın, menenjit geçirmiş. Dört saat iyi, iki saat kötü. Ben bir koca-

sı olarak idare ediyorum onu. Yani filme benzemiyor (h)ayat. (H)ayır efendim o bir film, bir gölge. (H)akiki dert burada. O filmden çok menfaatlandım. O film sayesinde çok para kazandım.

- Peki filmden çıktın..

- Çıktım..

- Gerçeğe girdin..

- Tamaam..

- Cennet ne oldu?

- Cennet bana girdi.

- Bu gün ne gibi etkiler var?

- Şu anda ben mesut olmasam da, fekat mesutmuşum gibi görünüyorum. Ama ne bakımdan.. Mesut değilim. Çünkü niye değilim. Şartlar çok pahalı, geçim zor, kendimi geçirttiremiyorum. (H)akiki gerçeğe giriyoruz. Mafeder insanı. Bütün sorunlar burada...

- Gerçek Nergis'le hayat zor demek ki?

- Demek istiyorum ki, en güzel (h)ayat insanın yuvası. Gerçekler (h)epsi yalan.. İyi de olsa evinde.. Ailesinde.. En gerçek bu.

- Film nerde kaldı?

- Film duruyor.. Onun sayesinde yolumu buldum. Çünki niye? Evimin reisiyim.. (H)anımım da evimin (h)anımı. Aşk devam ediyor, yine burda. Fazla sürmüyor, bazı kere kavga ediyoruz. Sevişiyoruz, bazı kere öpüşüyoruz. O benim (h)akkım tabi afedersiniz. Efendim?.. Bazı kere dedim "Benim kudretim yeterli değil" Menencit (h)astası ya bazen şey der "Üüüü", "yapma yavrum, sultanım, bana güna(h), ben ölürsem (h)ayatınız kaydı".. derim.

- Yahu Raci, 64 yaşından sonra yani gerçek hayatta da "Kaya"lar var değil mi?

- A be çok be ya. Tabii.. İnsanlar bana karşı (h)iç bir zaman dürüst (h)areket etmediler. Beni çok kere (h)akir gördüler. Varlıksız bir adam olduğum için gördüler. Eveet!.. Ben de yeri gelince ne yaptım, kimseyi tanımadım. Kimseyle fazla samimi olmadım. Kendi ekmeğimi kendim kazandım. Bir insanlık görmedim insanlardan. (H)erkes bana yanlış bir (h)areketlerde bulundu. Kız kardeşimin çocuğu var. Ulan kerata 15 gün (h)asta yattım, sen niye gelip demedin, "Dayı bir i(h)tiyacın var mı?" Aç susuz.. Bir koltuk çıkmadı. Darbe yedik yani.

- Ben diyorum ki Raci, film çok eskidi "Avare"de unutuldu...

- Ama ben (h)âlâ Avare olarak tanınıyorum. Efendim, yaşlanana kadar yine Avare filmini canlattırıcam. Aynı (h)areketlerle (H)int şarkılarıyla dans edicem sokaklarda, evimi geçindircem.

- Peki Nergis yengenin sana ne gibi bir faydası oluyor?

- Nergis yengen kendi (h)alinde bir kadın. (H)içbir faydası yok bana. Yeter ki evimle alakadar olsun. Çoluk çocukla alakadar olsun. Ben Nergis'ten onu bekliyorum. Benim kalbimin sultanı o. Seviyorum onu. Bir yerde sevmiyorum (bükeme) çaktırma.. bakıyorum... Efendim?.. (H)akikattan saf bir kadın. Menencit geçirdi ya...

- Avare diye diye onun için mi bir iş yapmıyorsun? Yani biraz da kendin alışmışsın sen avareliğe...

- Ne (h)avada ne karada nerede bulursam efendim. Şimdi şu an sevdiğim insanlar sayesinde geçiniyorum.

- "Sinyal"yani.

- Değil.. Bu bir çok sevdiğim insanlarla çok sevdiğim abilerime karşı, (h)ani düşkün bir durumda olduğum için onlar da beni tanıdıkları için. Ama on, ama onbeş bu bir "sinyal" değil.

- Raci hiç okula gittin mi?

- (H)iç gitmedim. Okumam yok, yazmam yok.. Ancak imza atabiliyorum. Ekonomi.. Ay uçlanamadım pezini (lafı söyleyemedi) şöyleki şu an bile siz buradasınız diye kaç komşu geldi gitti. Siz geldiniz diye. Siz olmasanız kimse uğramaz buraya. (H)epsi koftici.

- Koftici mi, kim?

- Yok be ya ne alakası var... Kofti mu(h)abbeti. İnsanların birbirini sevmesi lazım. Bu insanların insanlıkla alakası yok. Bu penizleri (lafları) yazıda çok uçlama (söyleme) kavga etmeyelim. Kendi millletimden da(h)a çok zarar görüyorum.

- Neyse; şimdi Raci sen keraneye gidiyorsun..

- (H)as (sus) Nergis karşıda duymasın gacı. Efendim masaj yapıyorum. Biraz mincoları okşuyorum. Minco derken bükme.. masaj masaj.. Evladım benim! Peniz etme! (Söyleme) Yengen duyacak. Sen (h)iç mesut olmadın mı bu evde ya.

- Yok iyiyim ben, sen devam et Raci..

- Benden memnun kalmadıysan kaynanamı getireyim sana.

- Hah! Hah! Kaynanan gelip mesut mu edecek beni?

- (H)iç be ya gül biraz.. Şiştim ciddilikten.

- Peki Raci bundan sonra ne düşünüyorsun?

- Şu an yaşlanmış durumdayım. Fekat yine yaşayabiliyorum. Gelecek için birşey düşünmüyorum. Çünkü bir sigortam yok, gelirim yok, onu bırak be ya evde kapı yok. Baksana sankim Bombay'dayız.

- Ya çocukların geleceği..

- (H)içbirinin bir şeyi yok.

- Okula gidiyorlar mı?

- Yok. (H)içbiri de gitmiyor. Göndердim (h)epsi de gitmedi kaçtılar.

- Nergis yenge.

- İmza atmasını bilmez. A(h) yavrum, sultanım. Bu evde benden başka imza atmasını bilen yok. (H)epsi zirgulava (boş). Gelecek yok, sigorta yok, sandalye yok, Nergis.. onu karıştırma bu akşam kayıcam ona...ay şaşırdım.. o benim (h)akkım.. Efendim?

- Bu ara gidiyor musun masaja?

- Efendim bugün siz geldiniz gidemedim. Yarın Alla(h)ın izniyle gideceğim. Biliyorsunuz onlar (h)ayat kadını. Onlar mayne (muayene) olarak geliyorlar. 9.30-10.00 gibi gidiyorum.

- Ne veriyorlar bir masaja mesela?

- Kimisi yüz lira kimisi iki yüz.. iş yapmıyorsa almıyorum, idare ediyorum. Ama az ama çok veriyorlar fekat mokar (penis) yiye yiye.. ay ne diyorum, ne fena adamım ben. (H)ayata küsmüş insanlar. (H)aftada iki milyon bazı kere üç milyon kazanıyorum, belli olmuyor. Çünkü benle beraber burada üç masazcı var. Ama gel kulağına söyleyim.. Öbürler yalayıcı... ben o işlere bakmıyorum. Biz (h)arbiyetten kazanıyoruz. Taka tuka efendim.

- Masajı nerede öğrendin?

- Askerde bir arkadaş vardı. İşi biliyordu. Öğretti. Masaj sayesinde ekmeğimi aldım.

- Peki Raci biz yine filme dönersek, film dedik, hayat dedik, karşılaştırdık. Avare filminde masaj yoktu, kerhane yoktu. Yaşam seni gerçeklere sokunca ne oldu. Ekmek kavgası, masaj, çocukların geçimi, seni senin avareliğin bitirdi.

- Bitti fekat yeni şarkılar öğrendim. Avareden sonra. "Adnan Yarveren" da(h)a yeni şarkılar. "Adnan Subaşılar" çıktı. Yeni Avare'ler söylediler. Sokaklarda söyledim yolumu buldum. "Aaa Raci yeni şarkılar söylüyor" dediler. Sonra Abdulla(h) filmi çıktı. O şarkıları da kattım sonra "Avare Abdulla(h)" demeye başladılar bana. Boya sandığına vurup vurup söylüyordum.

- Raci, Avare, Abdullah.. Kimse senin adının Rüştü olduğunu bilmiyor mu?

- Yok, Türkiye'de Rüştü desen kimse tanımaz.

- Peki, sen turnelere de gittin.

- Eveeet.

- Nereye gittin?

- Yunanistan'ı gezdim 30 sene önce. A(h)met Üstel'le beraber tabii. Bizim dansöz Babus'un yiğeni vardı. Selma dansöz. Arnavut Sali(h) vardı, ra(h)metli oldu, veremden öldü. Alla(h) göstermesin. çekin kulaklarınızı çocuklar. Fekat o zamanlar Yunanlar Yunanistan'a gitmemişlerdi. Türkiye'deydiler. O zaman dra(h)mi'nin değeri düşüktü. Sa(h)neye çıkarken alıyordun 50 dra(h)mi, ayıptır söylemesi.

- Kim götürdü seni?

- Kemal Savarcı, organizatör.

- Seni nasıl keşfettiler de götürdüler?

- Efendim ben çiçek pasajında şarkı okuyordum. Masalara söylüyordum. Kaptılar beni aldılar, getirdiler. Yunanistan'da yevmiye 50 dra(h)mi. Selanik, Kalava, Gümülcine, Drama. Atina'ya gidemedim. Ne yalan söyliyeyim. İki ay on gün. Bir gün para veriyorlar bir gün vermiyorlar. En sonunda otelleri dolandırmaya çalıştık. Aç susuz, para yok. Bir de dayak yedim. Bir dakka.. Dayaktan sonra bi de var ya (h)amallık yaptım. Güya okuyucu olarak gittim. Bavulları taşıdım. Para vermiyorlardı. Bir de bavulları taşıttılar.

- Sanatkarlar para alıyor muydu?

- Alıyorlardı tabii. Demek ki beni (h)akir görüyorlardı. Tabii ya.. ki (h)e(y)eti ben kurtardım. Sinemaları ben dolduruyordum, şarkıları da dansları da.

- Ama parayı sana vermiyorlardı.

- Vermiyorlardı ama. Bütün oranın Romanları'yla samimi oldum. (H)epsi benim için deli oluyordu. "Avare" diye fekat patron anlayışsız bir adam. Milletin karılarıyla samimi oluyor, yani tok gittim aç geldim. O patronun inşalla(h) boynu altına gelsin. Evden dışarı.. En sonunda bir battaniye aldıydım, o battaniyeyi sattım burasa 40 kuruşa dedim ki "ya avare ne olacak senin bu durumun be"... Alla(h)tan umut kesilmez. (H)ep bu teselli altında yaşadım. Kötü yola düşmemek için. Ama ne yaptım irademi yendim. Kötü yola düşmemek için. Ama ne yaptım irademi yendim. Kötü yola düşmedim. Mücadele tettim, Çiçek Pasajı'nda kibrit kutularıyla şarkı okudum.. Kibrit kutularıyla ritim tutarak, (h)alkı neşelettirdim. (H)er masada piyola kaydım. (içki içmek)

- Hiç esrar içtin mi?

- (H)iç kullanmadım. İçki içerim. Kendime göre.

- Nasıl kendine göre. Boyun 1.50 ne kadar yani?

- Efendim 4-5 duble içerim eve gelirim.

- Başka içmez misin... Evde?

- Evde yok ki bi şey. Gelirim eve bir şey aldıysam yiyecek veririm. Derim ki "beni ra(h)atsız etmeyin"

- Bir daha turneye gittin mi?

- Gitmedim ama teklif ettiler.

- Kim?

- Aynı patron. İran'a götürmeyi teklif etti, reddettim. "Benim paramı vermediniz, bavul taşıttınız, dövdünüz, (h)akir gördünüz, niye bi da(h)a senle geleyim (h)a bulaşık"... dedim.

- Niye dövdüklerini anlatmadın?

- O kızın bavulunu taşımadığım için dövdüler.

- Taşımadın mı?

- Taşıdım. Ben sanatkar mıyım yoksa (h)amal mıyım? Arnavut Sali(h) girdi araya "Ne vuruyorsunuz, o bütün (h)eyeti kurtardı. Bizi kurtardı" dedi. Neymiş, karıların bavullarını taşımadığım için... Karılara asılıyor ya. Ama o arkadaş da onu dövdü. Beni müdafaa etti. "Bu adam büyük sanatkar" dedi. Patronu yatırdı yere.. Patron n'oldu bilir misin Zinguvalla!.. Asumaniiii! Dunra(h)ivayeet!! bu şarkı ne biliyor musun? Bütün (H)int fakirleri şelaleye gidiyorlar tapınmaya.. Ağlıyorlar "Yarabbi" diyorlar. O şelale dile geliyor, o (H)int fakirlerine bir mücev(h)erat yarattırıyor. Sadece ağlıyorum. Göz yaşlarımı döküyorum. Fekat oranın insanları "Raaaci, sen ki bizi büyüledin" okuyorum (h)alkı coşturuyorum, (h)ayat veriyorum, neşe veriyorum. O boya sandığım var ya.. çalgımdı benim. Taabii.. Çalgı yok nerde, gündüz boya sandığı, akşam kibrit kutusu...

- Raci, Türkiye'nin politikası hakkında ne düşünüyorsun?

- Ben (h)iç kimsenin (h)akkında bir şey düşündüğüm yok, "kendi (h)ayatımı düşünüyorum", "kendimi düşünüyorum, çoluğumu, çocuğumu düşünüyorum, beni alakadar etmez, Türkiye'de ne olmuş, ne olmamış, kendi düşen ağlamaz"

- Hükümetler hakkında ne düşünüyorsun?

- (H)ükümetler zavallı adamlar... "Sevemez kimse seni" boş ver... Sen (h)ükümetsen senin vekillerin var, bankaların var. Benim yatağım yok, yorganım yok, fakir bir adamım, gelsinler bir baksınlar bakalım. Fakir fıkaranın ekmeği var mı? Suyu var mı? Bir araştırsınlar. (H)alimize baksınlar da ondan sonra traş etsinler. (H)alimenin altını biraz da (h)alkı düşünsünler rey zamanı yalvarıyorsunuz. Sen bu (h)alka ne verdin ne istiyorsun?

- Sana "oy ver" diye gelen oldu mu?

- Oldu. Bizim bir mu(h)tar vardı. (geçen gün (h)ayırlısıyla geberdi. Alla(h) ra(h)met eylesin..) o istemişti iyi adamdı.

- "Geberdi" diyorsun nasıl iyi adamdı? Hangi partiye oy verdin?

- Gel kulağına söyleyeyim. Ecevit... Aslanım benim.

- Erbakan hakkında ne düşünüyorsun?

- (H)iç bi şey düşünemeyecem. Ben ne düşüneyim onu?..

- Son bir şey söylemek ister misin?

- Söyleyeceğim. Sizi görmekten (h)akikaten çok mutluyum. Benim evime (h)uzur verdiniz, neşe verdiniz, Alla(h) (h)epinizi kazadan beladan saklasın. Cenabırabbilalemin mutlu günler eyle.

- Ne oldu Raci mevlüte mi geldik?

- (H)epinizi öpüyorum.

- Sağol Raci.

Not: "Sokak Mobilyaları" adlı kitabımdan, mobilyam "Kafa Sami" bir otel köşesinde öldü. Hasköy garibanlar mezarlığına defnettik. Bütün garibanların başı sağolsun.

Akşam Serası

Sonra Yeniden

TUNCER ERDEM

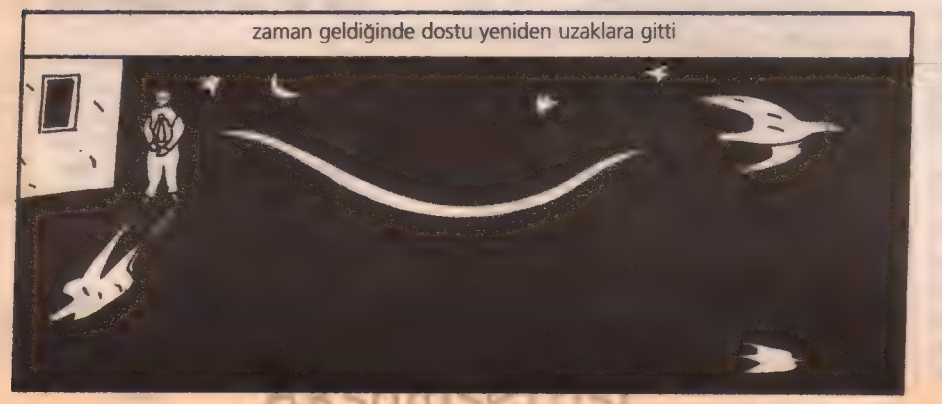

Şairin Kısa Serüveninden Bir Kesit

(Soldan sağa: Oktay Taftalı, Mehmet Müfit, Tuğrul Tanyol, Adnan Öz

OKTAY TAFTALI

Kapının önünde nefes nefese kaldığını fark ettiği an, işhanının dar ve karanlık merdivenlerini niçin bir solukta çıktığına hayıflandı. "Ulan kazık kadar herif oldun hâlâ böyle durumlarda aptalca heyecanlanıyorsun, oğlum hasta mısın sen!" diye geçirdi içinden. Bunun üzerine kapıyı yalnızca bir kez tıklatıp seri ve umursamaz bir hareketle iteleyerek içeriye daldı. Kış günü küçücük bir odada paltolarıyla oturan birkaç orta yaşlı adam yoğun sigara dumanının arasından ona baktılar. Tam karşıda iptidai bir yazı masasında oturan özgüvenli, egemen tavırlı ve sigara içmeyen kır saçlı adam, başını hafifçe kaldırıp bu pervasız tavırlı delikanlıya şöyle bir baktı:

- İyi günler hocam.

- İyi günler...

- Ben şiir yazıyorum da, birkaç tane getirdim, ilgilenirseniz...

- İlgilenirim ver bakalım.

Tüyleri dökülmüş fitilli kadife pantolonunun arka cebinden içiçe dörde katlanmış birkaç dosya kağıdı çıkardı, cepte taşımaktan oldukça yıpranmış sayfaların katlarını açtı, sözümona buruşukluklarını düzeltti ve egemen görünümlü adamın masasına koydu. Odadaki diğer adamlar bu top görünümlü gencin birazdan gülünç bir söz ya da davranışını yakalamak istercesine susmuş ve ilgilerini ona yöneltmişlerdi.

- Hepsi bu kadar mı dosyan yok mu senin?

- Yok hocam ben şimdiye kadar beş tane şiir yazdım üçü burada zaten.

- Peki ama sen yine yazdıkça getir, öyle üç şiirle olmaz.

- Tamam hocam siz okuyun, ben getiririm ama ben öyle hergün şiir yazıp, yayınlatanlardan değilim.

Kır saçlı adam ve odadaki diğerleri büyük bir olasılıkla, "yine çok bilmiş gençlerden biri bu galiba" diye düşündüler. Bu arada bizimkisi kapının hemen yanındaki sandalyeye oturmuştu bile. Hemen yanındaki koltukta oturan gözlüklü, hafif tombulca ve yüzünde alaysı bir gülümsemeyle sigarasından derin nefesler çeken, yaşça kendisine yakın olduğunu sandığı adam hafifçe ona doğru döndü:

- Şiir yazıyorsunuz öyle mi?

- Evet yazıyorum.

- E, yayınlıyor musunuz bari?

Sorudan hoşlanmamıştı bu tombul ve gözlüklü adam gıcık birine benziyordu ve onu madara etmeye çalışacaktı galiba.

- Evet birader yayınlıyorum.

- Nerelerde hangi şiirleriniz..?

"Ağzına ağzına çakmalıydı şimdi ama bu ortamda nasıl olacaktı?"

- Daha bir tane yayınlattım "Somut"ta.

- Hımm heh..

Sigarasından derin bir nefes daha çekip dumanı keskin bir dudak hareketiyle boşluğa üfleyen bu tombul adam mutlaka onu tanıyordu, hatta onu hemen herkes tanıyordu, bir şiir yayınlatmıştı az şey miydi bu, ama mutlaka gıcıklığına böyle soruyordu. Kendisini herkesin tanıdığı düşüncesi onu bir an için rahatlatmıştı ve o rahatlıkla dönüp:

- E, birader siz de mi şairsiniz?

- Evet, öyle.

- Adınız neydi acaba?

- Tuğrul, Tuğrul Tanyol

Vay canına, ne zamandan beri Mehmet Müfit 'in ondan söz ettiği, "moruk, bak birgün tanışırız birlikte muhabbet ederiz" dediği Tuğrul Tanyol bu gıcık herif miydi? Üstelik babasına da hiç benzemiyordu, çünkü henüz birkaç gün önce vapurda rastlayıp, devam karnesine imza almak için yanına gittiği alçak gönüllü sevecen prof. baba Tanyol'un böyle gıcık oğlu olur muydu? "Neyse birgün çakarım ağzına" diye geçirdi içinden..

İşte 1981 yılında sevgili Tuğrul Tanyol'la tanışmamız böyle oldu. Yer "Yazko Edebiyat"ın Cağaloğlu'ndaki ilk eğreti bürosuydu. Masada oturan egemen görünümlü adam Memet Fuat hocaydı, ayrıca yine o gün orada Yılmaz Öner, Turgay Fişekçi ve rahmetli Asım Bezirci ağabey de vardı. Ben bir yarım saat kadar oturup, Memet Fuat'tan, daha çok şiir yazmam ve şiirleri bir dosya olarak getirmem gerektiği yolunda tavsiyeler almış ve ayrıca hocanın ciddi olarak benim şiirlerimle ilgileneceğini sezdiğim için oldukça sevinmiştim. Üstelik hoca haklıydı, yirmili yaşlarda herkes bir balık tutabilir, rastlantı olarak birkaç güzel şiir yayınlayıp, kolay bir doyuma ulaştıktan sonra bu işi bırakabilirdi. Ya da "nasıl olsa yazılıyormuş, yayınlatılıyormuş" gibi duygulara kapılarak şiir emeğini ve uğraşısını küçümseyebilirdi. Gelgelelim ne o günlerde, ne de daha sonra ben hiçbir zaman bir dosya olacak kadar çok şiiri biriktirip Memet Fuat'a götüremedim. Yaklaşık 18 seneden beri hergün şiirle yatıp şiirle kalkıyoruz, şiir çalışıyoruz ama geçenlerde hısımım ve şair dostum Yusuf Alper saymış, benim bu güne dek 31 tane (Öküz'de geçen sayı yayınlananla birlikte 32 ediyor) şiirim varmış. Yani ortalama olarak senede 1,7 tane şiir yazmışım (biraz abartmış mıyız ne?) ve denemeler bunun dört beş katı, demek ki şiiri çok düşünüp az yazmışız. E, herkesin yöntemi böyle olmak zorunda değil ama sanırım doğru yoldayız. Çünkü Adam Sanat'ın 1998 yıllığında Mehmet H. Doğan hocam emek vermiş tek tek saymış: "Üzülünecek yan, genç şairlerin bu çabalarında yalnız olmamalarıydı, orta yaş kuşağından birçok şair de onlarla birlikteydi. Bir yılda 14 ayrı dergide 37-38 şiir, 13 dergide 18 şiir, 9 dergide 19 şiir yayımlayan genç ya da orta yaştan şairlerin bulunduğunu söylersem ne demek istediğim daha iyi anlaşılacaktır."* Arkadaş gerek şiire gerekse şairlere bu denli saygısız olunmaz; bu adamlar her kim iseler hakiki şiire ve şiir ahlakına karşı durduklarını bilmelidirler. Popçuluk modasının hiç değilse şiirden uzak tutulmasını, geri kalan belki biricik yaşama alanımız şiire bu virüsün bulaşmamasını dilemek hakkımız olsa gerektir. Birilerinin geçmişte söyleyip en başta yine kendilerinin ihanet ettikleri "Ahmed Arif" ahlakına bugün her zamankinden fazla gereksinim var gibime geliyor. Her neyse.

Biz yine öykümüze dönelim: Yukardaki olaylardan çok daha önceydi, yine birgün İ.Ü. Felsefe Bölümü'nün koridorlarında sıkıntı içinde turalarken, "vefasızlık sendromu" Osman Konuk "kalk Yeni Türkü'ye gidelim" dedi. Gidelim mi gidelim. Yine Cağaloğlu'nda viran hanlardan birisine girdik. Yayınevinden çok bir bekar evini andıran büroda, bizi içten tavırlarıyla can dost Adnan Özer karşıladı.

- Adnan bak bu arkadaş Oktay Taftalı tanıştırayım sizi.

- Merhaba birader Osman'la birlikte bir uğrayalım dedik...

- Buyrun, geçin çay kahve ne alırsınız?

O anda farkına vardım köşede, ayakta, elindeki kitabı sinirli bir ifadeyle gelişigüzel karıştıran tanıdık bir yüz bize bakıyordu. Özellikle beni orada gördüğüne şaşırdığını ve bundan hiç hoşlanmadığını hemen sezmiştim. Nasıl sezmiyeyim o yıllarda sol içi görüş ayrılığı nedeniyle üniversite koridorlarında yaka paça kapıştığımız bu eleman, gezginci derviş biraderim Timur Danış'tan başkası değildi. Nereden bilirim o da Adnan Özer'in arkadaşıymış ve "Yeni Türkü"ye sık sık gider gelirmiş. Yahu arkadaş edebiyat ortamına mı giriyoruz, yoksa insanlar arası ilişkilerde yalın kılıç cenk mi ediyoruz belli değil. Şimdi belki birçokları bu durumları anlamakta güçlük çekebilir ama Türkiye gibi sert ilişkilerin toplumu yönlendirdiği bir ülkede, 'ben'im diyebilmek için, benzeri koşullarla karşılaşmayı yaşamın her alanında göze almak gerekir gibi geliyor.

Sanıyorum 1979 yılının Aralık ayıydı birgün, büyüğümüz mümtaz insan Necdet Ökmen'in yayınladığı "Somut" dergisine ilk kez iki tane şiir götürmüştüm. O da ne! Kapıdan içeri girer girmez sekreter masasında oturan kişi, felsefe bölümünde megaloman tavırlarıyla herkesi deli eden, bütün felsefe tarihini yutmuş bir deha edasıyla çalımından geçilmeyen ve kendisiyle o güne dek asla konuşmadığım genç, yıldız öykücü Cengiz Öndersever değil mi? Kapının ağzında bana "işte şimdi elime düştün" der gibi bakmıştı. Bir an hemen geri dönmeyi düşündüm ama bu daha başlangıçta bir yenilgi olurdu ve ben üstüne üstüne gitmeliydim.

- Selam birader, iyi günler, Necdet bey yok mu?

- Yok ya!

- E, o zaman ben gideyim.

- Ne o bir şey mi vardı?

- Yok öylesine uğradım da, biraz şiir falan...

- Gel konuşalım ya!

Şiirden başka herşey, ağırlıklı olarak Kafka ve "Prusya Tini" üzerine yaklaşık iki saat kadar konuştuk. Neden sonra Necdet bey geldiğinde ben şiirleri ona bıraktım ve Cengiz Öndersever'le birlikte dışarı çıkarak daha bir hayli muhabbete devam ettik. Arkadaşların hepsi gıcıktı da biz mi efendiydik? Her halde değil. O günden sonra Cengiz Öndersever'le canciğer ve hayli yüksek bir entelektüel dostluğumuz olmuştu. O sıralar Mehmet Müfit'le kazasız belasız tanışmıştık. Alt kültür diliyle anlaştığımız eğlenceli bir dosttu. Yine birgün Mehmet Müfit, Laleli'de devamlı buluştuğumuz 'Huzur' kahvesine gelmişti, yanında o zamanlar ODTÜ'de okuyan, uzun boylu az konuşan, çok ciddi bir adam vardı: vefakâr dost Metin Celâl. Ankara'da bir dönem "Oluşum" dergisini de yöneten bu arkadaş edebiyat aleminde vefalı insan olarak çok özel bir yere sahiptir. Vefa erdeminin bugüne dek sözünü etmemiştir ama yaklaşık onyedi senedir bu erdemin uygulamasında ondan çok esinlendiğimi söylemeliyim.

Daha sonra Mehmet Müfit ve Cengiz Öndersever çok parlak kitaplara büyük bir yetenekle imza atmalarına karşın, edebiyattan neredeyse bütünüyle uzaklaştılar. Bir zamanların önemli genç şairi Osman Konuk, arkadaş olarak bile izini kaybettirerek "anti-vefa sendromu" denilebilecek bir davranışı bize öğretti, helali hoş olsun.

Doksanlı yılların sonuna geldiğimiz şu günlerde Metin Celâl, Adnan Özer, Tuğrul Tanyol ile birlikte, çok ayrı damarlardan beslenen bir şiire devam ediyoruz. Sanıyorum ki, bu dostlarla Çınaraltı, Ayasofya, Çorlulu Medreses ve Arkeoloji Müzesi'nin bahçesinde oluşturmaya çalıştığımız estetik sorumluluk anlayışı, giderek önemi daha da öne çıkan, "şiirin etik sorumluluğuyla" bütünleşerek ömrümüz oldukça yol alacaktır. Belki bunları yetmiş yaşında yazmak gerekirdi ama Türkiye'nin ve çağın hızlanan, yoğunlaşan yaşam biçimi, bizi, bizden önceki kuşakların zorunlu olduğundan daha hızlı bir yaşantı birikimine maruz bıraktı diyebiliriz. 1940'lı yıllarda yaşanan beş yıllık bir birikim 2000'lere beş aya sığacak gibi gözüküyor. Yetmiş yaşımıza dek hakkımızda hayırlısı bakalım.

* Mehmet H. Doğan. Adam 1998 şiir yıllığı say. 15, İstanbul 1998

Akşamsefası

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

TÜRKİYE ŞARKISI NÂZIM
Aziz Nesin *(Adam yay.)*

Aziz Nesin'in 1976'da Vatan gazetesinde çıkan ve döneminde büyük tepkiler uyandıran belki de o nedenle kitaplaştırılmamış çalışması. Oğlu **Ali Nesin** tarafından yayına hazırlanan kitapta Aziz Nesin, bir biyografi çalışmasının ön notları diyebileceğimiz yazılarını okurlara sunmuş. Aziz Nesin, **Nâzım Hikmet**'in gereksiz bir şekilde putlaştırıldığı düşüncesiyle onun da etiyle kanıyla bir insan olduğunu, ona en yakın tanıklarla yaptığı söyleşilerin notlarıyla kanıtlama çabasına girişmiş. Onun hayat öyküsünün ayrıntılarına tamamenn tanıklıklara dayanarak girmeye çalışmış. Gündelik hayatını, insani ilişkilerini, buradaki ve sürgünde Rusya'daki hayatını, nasıl şartlarda olduğunu gözönüne sermek istemiş. **Nâzım Hikmet**'in beyaz yalanlar söylemeyi sevdiğini, yıkanmaktan hoşlanmadığını, açlık grevini özgürlüğüne kavuşmak için değil sevdiğine, Münevver hanımın kendisini ziyaret etmesini sağlamak için yaptığına, sevdiği kadınlara karşı pek de vefalı olmadığına dair tezleri nedense öne çıkartılarak büyük bir tepkiyle karşılanmış. Kitapta bu tepkilere de yer verilmiş. Çok tartışmalı, bir o kadar da ilginç bir çalışma.

GÜNCELER
Sylvia Plath *(Çev. Şadan Karadeniz, Oğlak yay.)*

"Umarsızlığa kapılıp avuntu gereksinimi uğruna onurumu hiçe saymamalıyım; içkide saklanmamalı, tuhaf adamlarla kendimi incitmemeliyim; güçsüz olmamalı, başkalarına için için nasıl kanadığımı, nasıl gün gün damlayıp biriktiğini, pıhtılaştığını söylememeliyim... Hâlâ gencim. Yirmi üç buçuk yaş bile yaşama yeniden başlamak için geç değildir..."

Sylvia Plath, İngilizcenin en güçlü, etkileyici şairlerinden biri. Onun daha önce **Sırça Fanus** adlı romanını ve parça parça da olsa şiirlerini okumuştuk. **Günceler**'i de en az diğer eserleri kadar tanınmış, ilgi uyandıran bir eseri. İntiharla noktalanan kısa hayatı belki de bunun nedeni. **Plath**, çocukluk günlerinden itibaren günlük tutmaya başlamış. Duygularını, yaşadıklarını, izlenimlerini büyük bir içtenlikle günlüğüne aktarmış. Belki de anlatımının güçlülüğü, duygularının yoğunluğu ve her zaman hissedilen içtenliği güncelerin büyük ilgi görmesini sağlamış.

DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ
Haz. Hayrettin Ökçesiz *(Afa yay.)*

Düşünce Özgürlüğü, sınırları, nereye kadar, nasıl uygulanacağı hep tartışmalara konu olmuş.. Devletler hep nasıl etsem de düşünce özgürlüğünü kısıtlasam diye düşünmüş, çeşitli gerekçeler icat etmişler. Yurttaşlar da, devletlerin bu çabası sonucunda özgürce düşüncelerini ifade etmenin tadını çıkartacaklarına düşünce özgürlüğünü tartışmak zorunda kalmışlar. Ülkemiz açısından ise durumun ne denli karanlık olduğu malum. Hemen her gün bir yazarı, gazeteciyi düşüncelerini özgürce açıkladı diye hapishaneye sokuyorlar. Bu anlamda da bu konuda bazı kafası karışıklar için bu kitap oldukça faydalı. Olayın hem ülkemizde hem de dünyada nasıl işlediğini, düşünceyi sınırlamak için devletlerin nasıl ince bir zekayla çalıştıklarını anlayabilirler. **Düşünce Özgürlüğü**'nde Türkiye, Fransa ve Almanya'dan felsefeciler, bilim adamları konuyu enine boyuna incelemekle kalmamışlar bir de kitabın ikinci bölümünde tartışmışlar da.

BİR UZUN YÜRÜYÜŞTÜ ALTMIŞSEKİZ
Alev Er *(Gendaş yay.)*

68'in otuzuncu yıl kutlamaları son hızıyla sürerken, Gendaş, **Alev Er**'in okuyucuyu "Bizin 68"in kahramanlarıyla buluşturan kitabının yeni baskısını yapmış. **Alev Er** aynı kuşaktan olmanın da avantajını da kullanarak o dönemde gençlik hareketinin önünde yürüyen bir çok isime ulaşmış. Hemen hepsine aynı soruları yönelterek bir anlamda soruşturma yapmış. Kitap ilk bakışta 68'in liderlerinin günümüzde dünyaya nasıl baktıklarını somutluyor gibi görünse de özellikle bu kahramanların dönemleriyle ilgili anılarını anlattıkları bölümlerde amacına ulaşıyor. Keşke diyorum, **Alev Er**, bu gençlik liderlerine, hazır kendilerini yakalamışken, anılarını enine boyuna anlattırsaydı. Kitap bu haliyle tadımlık olmuş...

SUS
Ülkü Karaosmanoğlu *(Bilgi yay.)*

"O gün ilk defa elimi tutmuştu. Ömrümde ilk defa elimin sıcaklığını bir şiirle beraber içimde saklıyordum. Hafız Şirazi'den mısralardı bunlar; "Sen nuru güneşten iste güneşten - Belki zuhur eder" Elleri güneş gibi sıcaktı. İcadiye Tepesi ve Rasathane arkamızda kalmıştı. Deniz kendisine ait renklerin arasından laciverdi seçmiş, mırıldanır gibi küçük dalgalarla kendi halinde, iddiasız bir tempo tutturmuştu. Yavrusunu yalayarak temizleyen bir kedi gibi, dalgalar da yumuşak dokunuşlarla okşuyordu muzdarip kıyısını."

Ülkü Karaosmanoğlu, günümüzde pek kolay bulunamayan bir aşkı anlatıyor. "Ah nerede o eski aşklar!" dedirtmek ister gibi. 1940'lardan 50'lerden gelen bir aşk. Ve o aşkın günümüzden görünümü, günümüz aşklarıyla nasıl çeliştiğinin öyküsü. İçiçe geçen anlatımları, günümüzden ve geçmişten kahramanlarıyla aşkı yeniden gündeme getiriyor ve tartışmaya açıyor **Sus**.

TİRYAKİ SÖZLERİ
Cenap Şahabettin *(Tutanak yay.)*

Günümüzde ancak okul kitaplarından hatırlayabildiğimiz bir şair **Cenap Şahabettin**. Oysa döneminin en güçlü adlarından. Osmanlıca yazdığı için dil engeline takılmış. Günümüze ulaşamamış. Onun şiirleri bize artık anlaşılmaz manzumeler gibi gözüküyor. Belki okunup anlaşılsa neden önemli bir şair olduğu da ortaya çıkacak. Şimdi onu sadece isim olarak biliyoruz. **Zeynep Nesipoğlu** ve **Savaş Kılıç**, şairin vecizelerinden oluşan **Tiryaki Sözleri** adlı küçük kitabını günümüz Türkçesinde yeniden hayata kazandırmışlar. Bu sözleri okuduğunuzda bile ne kadar güçlü, zeki, kıvrak dilli bir şairle karşı karşıya olduğunuzu anlıyorsunuz. Tabii asıl şaşırtıcı olan şairin bir çok sözünün belleğimize atasözü olarak yerleşmiş olması. Bir çok atasözünün babası oymuş...

Bir Kitaptan Vecizeler

Beni korkutan öldükten sonra cehenneme gitmek değil, hiçbir yere gitmemektir!

Dünkü fikir küflü, yarınki fikir henüz hamdır; Bugünün adamına bugünün fikri yarar.

Kuzusuna kıyamayan kebap yiyemez.

Açgözlüyü minnettar edemezsin; Doymaz ki!

Aşk kalbimizin saygısız misafiridir; Bize sormadan gelir, bize sormadan gider.

İyiliği yalnız iyiler anlar, fenalığı herkes!

Akıl yaşta değil baştadır. Fakat aklı başa yaş getirir.

Aynaya pek çok bakan kusurlarını pek az görür.

Aşkın gözü kör, kulağı sağırdır; Ne doğru yolu görür. Ne doğru lafı duyar.

Somurtmak istersen kendini düşün, gülmek istersen başkalarını hatırla!

Yasak, arzu doğurur.

Daima "Bilirim" mi diyor, gençtir; her şeye "Olabilir" mi diyor, ihtiyardır.

Yerinde sayanlar yürüyenlerden ziyade ayak patırtısı eder.

Cenap Şahabettin *(Tiryaki Sözleri'nden)*

SALACAK ÖYKÜLERİ
Tekin Aral *(Parantez yay.)*

Salacak Öyküleri, bir dönem büyük ilgi uyandıran mizah öykülerinden oluşuyor. **Tekin Aral**, **Salacak Öyküleri**'nde Piç Yavuz, Camgöz Taci, Tilt Mahmut gibi tiplerle Salacak'ı ve özellikle Salacak Plajı'nda yaşananları espirili, neşeli bir dille anlatıyor. Şimdi o Salacak Plajı'nın yerini taş yığınları almış, Salacak semti, tüm diğer İstanbul semtleri gibi kimliğini, kişiliğini kaybetmiş olsa da öyküler, tipler, öykülerde yaşananlar canlılığını koruyor. Onlarda günümüzde yaşanan insan ilişkilerinin, sosyal değişimin ipuçlarını buluyorsunuz.. Belki de o öykülerde yaşanan ilişkilerde, değişimde Salacak Plajı'nın bugünkü hale gelişinin de sırları var.

ONU BANA BIRAK
İsmail Parin *(Dedektif Yayınları)*

"Yerli Mayk Hammer" olduğu iddiasıyla ortaya çıkmış yazar. Kitap gazete bayilerinde satılıyor. Çok satsın diye ön ve arka kapağına erotik kadın fotoğrafları konmuş. Bir cinayet olayını nasıl çözdüğünü anlatıyor **İsmail Parin**. Kahramanımız bir gazeteci. Gazetesi de İkitelli'de değil Cağaloğlu'nda. Sık sık işi asıp Galata Köprüsü'ne nargile fokurdatmaya gidiyor Yerli Mayk Hammer. Sanki on - onbeş yıl öncede geçiyormuş gibi bir havası var romanın, öte yandan da cep telefonu kullanarak sanki bugünde geçiyormuş havası da yaratılmış. Yani zaman ayaklarınızın altında kayıp gidiyor ve roman polisiyeden bilim kurguya doğru uzanıyor. Roman Mayk Hammer taklidi ama mekan ülkemiz olduğu için dedektifin pek fazla çaba göstermesi gerekmiyor. Hemen herkes boşboğaz. Bir iki söyleşi, geyik muhabbeti olayı çözmesine yetiyor...

Bir Kitaptan Bir Şiir

BEYAZ PEUGEOT

Güneşin altında radyo dinleyen çocuk
Sen bu dünyaya mı aitsin
Hayatın nasıl olduğu değil
kimlerle olduğu önemli dersin
Göğe ara sıra başını kaldır bak öyleyse
Kendine ait bir yıldız bulabilir misin
İçinde hiçbir şey olmayan bir dünya özlüyorsun
Hadi bir kaç şeyi daha atsak boşluğa sevinir misin

Sevdikleriyle anlaşamayan
anlaştıklarından durmadan kaçan
Bakıp on altı yaşında ağlayan çocuk
Peugeot çalışmıyor biraz ittirir misin
Eğer çalışsaydı uzun bir yolculuk isterdin
Beyaz Peugeot'yu kullanan arkadaşına de ki:
Çok gaz verme vitesi ikile beni unutma
Herkesin herkesle sevgili olduğu bir toplumu özleyen
Ve bütün gün güneşin altında radyo dinleyen
bu çocuğu unutma
Bir gün buradan gideceğim
Sen kontağı çevir vitesi ikile beni unutma
Uzak yollar beni çağırıyor
Hiçbir şey yapmayacağım bundan sonra
"Ben buradayım" de güneşin altında radyo
dinleyen çocuğa "Dünyadan korkma"
Güneşin altında radyo dinleyen çocuğu
sakın unutma

Güneşin altında radyo dinleyen çocuk
FM'de ne çalıyor
Dünya senin ama sen dünyaya ilişme
Peugeot çalıştı korna çalıyor bin arkaya
Her şey önünden bir bir geçsin başını cama daya
Başını cama dayayan çocuk hoşçakal
Ben burada kalıyorum güneşin altında
Anteni çıkar radyonu aç düşlerini unutma

Ahmet Güntan *(İlk Kan'dan Yapı Kredi yay.)*

En Çok Satan Şiir Kitapları

1. **Rüzgâr Dolu Konaklar,** Bejan Matur, Avesta yay.
2. **Dünyanın En Güzel Arabistanı,** Turgut Uyar, Can yay.
3. **Sadece Ses Kalıcıdır,** Füruğ, Yapı Kredi yay.
4. **Nena Murunexi,** Selma Koçiva, Kurye yay.
5. **Seçilmiş Şiirler,** Şükrü Erbaş, Öteki yay.
6. **Neşvan,** Turgut Toygar, Kadife İguana Şiir Dizisi
7. **Düşkırımı (Toplu Şiirler),** Ali Rıza Ertan, Etki yay.
8. **Portakal Yokuşu,** Leyla Onomay, Piya yay.
9. **Bütün Dörtlükler,** Hayyam (Çev. S. Eyüboğlu), Cem yay.
10. **Kötülük Çiçekleri,** Baudelaire, Çekirdek yay.

Bu liste sadece şiir kitapları ve şiir üzerine inceleme kitapları satan Beyoğlu Şiirci Kitabevi verilerine göre hazırlanmıştır. (Tel. 244 54 49)

Aksunsefasi

Mevzu

NÂZIM HİKMET MÜZESİ

Göçebe bir toplumuz.
Göçebe olduğumuz için geçmişi, tarihi sevmiyoruz. Bizim için gelecek önemli. Kalıcı eserlere, anılara saygımız yok. Günceleri, anıları yazmayı sevmiyoruz. Çünkü bize geçmişi hatırlatıyor. Nostaljik geliyor. Nostalji, yurtsamak, yurt özlemi demek. Oysa biz toplum olarak geride bıraktığımızın değil, gelecektekinin merakındayız.
O nedenle bizde pek fazla müze yoktur. Olana da pek saygı göstermeyiz. Dolmabahçe Sarayı'nın ne halde olduğu malum...
Sanatçıların, yazarların yaşadıkları yerleri korumak, müze haline getirmek ise hiç ilgi alanımızda değildir. **Hüseyin Rahmi Gürpınar**'ın Heybeliada'daki evinin ne içler acısı halde olduğunu biliyoruz. **Tevfik Fikret**'in Aşiyan'daki evinin ne durumda olduğunu da merak ediyorum. **Nâzım Hikmet**, en büyük şairlerimizden biri... En doğal hakkı olan yurttaşlık hakkı elinden alınmış. Vatandaşlıktan çıkartılmış. Mezarı Moskova'da... Onun ölümünden sonra bile nüfus cüzdanına kavuşmasını çok görenler mezarını ziyaret etmeden edemiyorlar..
Ve ilginçtir, ne kadar **Nâzım Hikmet**'i yurdundan uzak tutmaya, unutturmaya çalışırlarsa çalışsınlar başaramamışlar. Hâlâ onun izleri var.
Aziz Nesin'in yeni yayınlanan "**Türkiye Şarkısı Nâzım**" kitabının girişinde şöyle bir not var;
"Ölümünden sonra Aziz Nesin'in arşivinden Nâzım'a değin 10 büyük klasör belge, not, kupür ve fotoğraf çıkmıştır."
Geçen ay tanıtmaya çalıştığım "**Piraye'ye Mektuplar**"ın arka kapağında da ceviz ağacından yapılmış bir bavul ve onun içinden çıkan **Nâzım Hikmet**'in Piraye Hanım'a yazdığı mektuplardan söz ediliyor.
Adam Sanat'ın geçtiğimiz yıl yayınlanan "**Nâzım Hikmet Özel Sayısı**"nda da büyük şairin yaşarken kullandığı bir çok obje ve eşyanın fotoğrafları yer almıştı. Sanıyorum biraz araştırılsa bir çok akrabasında, eski dostunda ondan kalmış bir şeyler bulunur.
Bunları biraraya getirmek gerek diye düşünüyorum. Daha fazla gecikmeden bir **Nâzım Hikmet Müzesi** oluşturmalı.
Çünkü bu kalıt her an yok olabilir. Hem böylece bir ilk hayata geçmiş olur. Türkiye'nin sanatçılarının, yazarlarının anılarının yaşatılacağı müzelerin ilki olur...
Tabii bu müze özel olmalı, devletin hoyrat ellerine bırakılmamalı.
Kampanyalar yaptık, imzalar topladık ama Nâzım Hikmet'i tekrar vatandaşlığa döndürmeye gücümüz yetmedi. Ama, böyle bir müze kurarak onu vatanına bir başka anlamda da olsa döndürmeye gücümüz yeter diye düşünüyorum.

M.C.

En Çok Güldürenler

1. **Gönül Adamı,** Güneri İçoğlu (Leman Yay.)
2. **Martin Mystere** / Yeraltı Mezarları, Marduk (AD Yay.)
3. **Kötü Kedi Şerafettin,** Bülent Üstün (Lemanyak Yay.)
4. **Karikatürler,** Cem Yılmaz (Parantez Yay.)
5. **Cam Kent,** Paul Auster (Aksoy Yay.)
6. **Red Kit Mississipi Köprüsü,** (Milliyet Yay.)
7. **Salacak Öyküleri,** Tekin Aral (Parantez yay)
8. **Spiru'nun Gençliği,** Tame - Janry (İnkilap Kitabevi)
9. **Huysuz İhtiyar,** Oğuz Aral, (Kelebek yay.)
10. **Akacak Mecra Bulamadım,** Güneri İçoğlu (Leman Yay.)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkanı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

Akşamsefası

Bizim böylesine kitapsızlığımızın niçin korsan kitapçısı var? Yapılacak hiç mi işi kalmamış bu adamın? Madem fotokopi ve bunun fotokopisi işler seviyorsun, al amerikan doları çoğalt. Yemezler sanma, bal gibi yeniliyor, muhteşem fotokopi makinaları var.

Kitapsızlığımızın Korsanı

FERHAN ŞENSOY

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının cep telefonu olsaydı, bakalım böyle mi olurdu bu işler? Fatih Sultan Mehmet'in denizaltıları olsaydı, gemileri tepe bayır kızaklardan kaydırmaya uğraşır mıydı?

Teknoloji ilerledikçe durumlar değişiyor. Eskiden kötü çıkan soluk teksirlerle çoğaltmalardan fotokopiye geçiş muhteşem bir buluştu, fotokopi tekniği geliştikçe gelişti, artık herhangi bir kitabı fotokopi aracılığıyla, zart diye çoğaltabilirsiniz. Korsan kitapçılık da bu anlamda bir patlama yaşıyor. Hatta bu iş o kadar ilerleyecek ki, 2000'li yıllarda, göstereceksin kitabın özgün baskısını kitap çoğaltıcı aygıtın kıçındaki delikten ciltlenmiş olarak bir kopyesi çıkacak kitabın. Buluşların dibi yok. Her boku yapar hale gelecek bu ürkütücü makinalar. Tabii ki korsan kitap işi daha da kolaylaşacak.

Bunu önlemek için müzik kasetlerinde olduğu gibi, kitaba da bandrol ugulamasıyla ilgili yönetmelik 1 Temmuz'da, Kabotaj Bayramı'yla sarmaş dolaş yürürlüğe giriyor. Bu saçmalık korsan yayıncılığı önlemez, yalnızca yayıncıya bir de bandrol külfeti getirir, daha da ileri giderse, kitap basılmadan önce, bandrol almak üzere bir nüsha İl Kültür Müdürlüğü'ne teslim edilir, İl Kültür Müdürü beğenmediği yerlerin altını kırmızıyla çizer, gibi serüvenlere sürükleyebilir yayıncıları... Korsan yasal denizlerde dolaşmadığı için bandrol takıntısıyla uğraşmaz, çok gerekirse "korsan bandrol" üretir, işi sürdürür. Korsanı caydırmak amacıyla akla gelen dahiyane bandrol buluşu yayıncıyı yayıncılıktan caydırmaktan başka bir işe yaramaz. İlk kimin aklına geldi acaba bu kitaba bandrol düşüncesi, çok merak ediyorum, çünkü dünyada örneği yok! Usasığmaz şeyleri usa sığdırmakta üstümüze yoktur.

Benim asıl usuma sığdıramadığım, böylesi bir ülkede korsan yayıncılığa ne gerek var? Dünyanın okuma oranı en düşük ülkelerinden biriyiz. En çok satan kitap kaç satıyor? En çok satan kitabı bu ülkede kaç kişi okuyor sanıyorsunuz? Kitap satın alan herkes o kitabı okuyor mu bakalım?

- Salon çok güzel oldu hayatım, fakat o ingiliz kütüphane boş kaldı, hemen yüz, yüzelli kitap almamız lazım, yalnız hepsi aynı boy olsun, düzgün dursun! dolduruşuyla hızla kitapçıya gidip:

- Şu üst rafı sarın! diyerek, kitapçının şaşkın bakışları arasında aynı kitaptan elli tane alan var. Gel dikiz ki, kitapçıya o gün satış kırdıran ve daha çok aniden zengin olanlarda görülen bu dekoratif yaklaşım çok sık olan bir şey değil. O kadar titiz davranmayanlar, evdeki kitaplığa, vazo, evlilik fotoğrafı, çocuğun ilkokul karnesi, kaset, cd, kolonya, rahmetli Leydi Di'nin gümüş çerçeveli fotoğrafı, deniz kabukları, mini kaktüs, akvaryum, saat ve benzeri kıvır and zıvırlı bir dizayn yaparak kitapsızlıklarını sürdürüyorlar. Onlar ezici çoğunluklar.

Ses Tiyatrosu'nun son inşaatı sırasında, tiyatroda çalışan işçiler epey elbise, ayakkabı, şemsiye, şapka, gözlük, darbuka, tef, el feneri ve beş benzemezi şeyler yürütmüşler, tiyatro girişinde yığılı duran binlerce kitaptan bir tane çalınmamış!

Bizim böylesine kitapsızlığımızın niçin korsan kitapçısı var? Yapılacak hiç mi işi kalmamış bu adamın? Madem fotokopi ve bunun fotokopisi işler seviyorsun, al amerikan doları çoğalt. Yemezler sanma, bal gibi yeniliyor, muhteşem fotokopi makinaları var. Üstelik ilk 250'lik amerikan doları banknotu, daha Amerikan Merkez Bankası'nın aklına gelmeden, ülkemizde bir müteşebbis Türk kalpazan tarafından basılmış, basılmakla kalmamış laz bir bakkalda bozdurularak piyasaya sürülmüştür. Usasığmaz dolandırıcılıklar sıralanmasında dünya birincisiyiz.

Bir kitabımın piyasada korsan baskısının kol gezdiğini öğrendiğimde kadim dostum Tarık Dursun K. ile, Ahmet Küflü ağbimizin nezdinde, gevrek kahkahalar yaylasında gezinmekteydik. Birden ciddileşti kadim dostumun yüzü, yaylalardan düze indi gözleri:

- Üzülme Şensoy, bundan gurur duy! Türkiye'de bir Türk yazarın korsan kitabının çıkması, o yazar için şereftir! dedi ve çok uzun patika kahkahalardan yaylamıza geri çıktık.

Yayınlanacak ilk kitabımı kendim korsan olarak basacağım, kitabın kapağında benim bir kadırganın dümeninde, ağzımda bir sürmene bıçağı, bir gözüm siyah yuvarlak bantlı, dümeni tutan elim kanca kol, biricik gözümün içi gülen bir fotoğrafım olacak. Adı "KORSAN KİTAP" koyulacak bu eserimin ilk sayfasına şöyle bir not düşeceğim:

"Bu kitap elinize geçtikten sonra, yedi gün içinde, yedi adet çoğaltarak, yedi kişinin adresine postalayın, büyük bir mutluluk sizi bulacak. Eğer bu notu ciddiye almazsanız, bu mutluluğa ulaşamayacağınız gibi, başınıza büyük felaketler gelebilir. Notu ciddiye alıp kitabı fotokopi yoluyla çoğaltıp yedi kişiye postalayan Kuzey Kıbrıs'tan Emine Bal, kitapları postaladıktan üç gün sonra bahçesinde su kuyusu açarken altın buldu. Kitabı posta yoluyla alan ve fakat notu ciddiye almayıp, kitabı okuma zahmetini bile göstermeyip, bir kenara fırlatan Ortaköy'den Küpeli Tahsin, kitabı bir kenara fırlattıktan yedi gün sonra Ortaköy'de yolda yürürken kulağındaki küpesine yıldırım düşerek öldü!"

Böylece kitabın ikinci, üçüncü ve sonraki baskıları külfetiyle uğraşmayacağım, kitap düzenli olarak kendi kendini çoğaltacak ve dünyaya yayılacak, o korsan da görsün annesinin lahmacununu.

Peki ama, senin bundan ne kazancın olacak diye düşünen civil beyinliler olacaktır, ben yazdığım kitaptan para kazanmıyorum ki!

İzbe bir sokağı küçük bir avluya bağlayan aralıkta, yere çömelmiş birkaç adam gördüler. İbrikçibaşı fısıltıyla "Bunlar kumarbazlar, Padişahım" dedi, "barbut atıyorlar. Saray'a dönünce emir verirsiniz, zaptiyeler gelip hepsini toplar. Sonra gelsin falaka..." "Doğru söylersin, İbrikçibaşı" diye cevap verdi Padişah, "lakin şunlara biraz daha yanaşalım, işin ne olduğunu tam öğrenelim de, hesabını ona göre soralım"...

"Padişah Madişah, Kerizi Bulmuşken.."

Çizgi: Gökhan Dabak

EKREM GALİP YALINER

Tarihin derinliklerinde kaybolmuş, daha doğrusu kaybedilmiş hakikatlere uzanan yolun ilk adımı dikkattir. Dikkat edecek, düşünecek ve soracaksınız: Madem öyle, niçin..? Bugün nakledeceğim tuhaf vakalar zincirini de, birkaç yıl önce, böyle bir düşünme ve sorma mesaisinin neticesinde gün ışığına çıkarmıştık. Mesele şu idi: Osmanlı devrinde padişahlar tebdil-i kıyafet ederek halkın arasına karışır, pazardan pırasa, ıspanak alır, asayişin berkemal olup olmadığına bakar; o zaman "vatandaş" yok ya, biz yine de vatandaş diyelim, vatandaşların dertlerini öğrenmeye çalışırlarmış. Bunu biliyorduk pek iyiydi, pek güzeldi... Lakin Sultan Reşat'ın, 2. Abdülhamit'in, Vahdettin'in, yani son padişahların hemen hiç tebdil-i kıyafet hikayeleri yoktu. Bu gelenek bir noktada kesilmişti. O nokta hangi nokta idi; ne olmuştu da tebdil-i kıyafet geleneği tıkanmıştı? Önce sorduk, bilahare araştırdık. Karşılaştığımız hakikatler en hafif ifadeyle dehşet verici idi...

Kendisi cevap hakkını kullanabilecek vaziyette olmadığı için adını vermeyelim, duraklama devrinin ortalarında tahta geçen bir padişah, halkın gerçek dertleriyle Saray'a aksedenler arasında derin uçurumlar olduğunu düşünüyor ve bir çözüm yolu arıyordu. Esasen fazla aramasına da gerek yoktu. Bu işin yolu yordamı belliydi: Tebdil-i kıyafet ederek halkın arasına karışmak...

Padişah bir gece yanına yalnızca en güvendiği insan olan İbrikçibaşı'nı alarak İstanbul sokaklarına çıktı. Böyle bir işe kalkışacağını dört kişiye söylemişti ve bunlardan emektar Haremağası Beşir'i bir düşüncedir almıştı. Acı hatıralar yakasını bırakmıyordu Beşir'in. daha önce tebdil-i kıyafet eden padişahların başlarına gelenler, yarattıkları rezaletler bir bir aklından geçiyordu. Kalabalık bir sokakta kulamparalar tarafından elle tacize uğrayan padişah mı istersiniz; afedersiniz, kerhanede olay çıkarıp dayak yiyen padişah mı istersiniz; şeftalileri fazla mıncıkladığı için pazarcılardan fırça yiyen padişah mı istersiniz... Edepsiz pazarcı "Ohoo, parçaladın bütün şeftalileri, kimse almaz şimdi bunları... Ben dinlemem gözüm, hepsini sen alacaksın" diye tutturmuş, karşısındaki adamın itirazlarına da "Yok yaa, padişahmış, biliyor musun ben her gece kaç tane padişah... tövbe tövbe..." şeklinde cevap vermiş, neticede iki sepet dolusu şeftaliyi padişaha sokuşturmuştu. Pazara giderken yanına hiç değilse bir kişi almasını öğütleyenleri dinlememenin pişmanlığı içindeki Padişah, Saray'ın kapısından iki elinde iki sepet şeftaliyle girerken hüngür hüngür ağlıyordu...

Bu sahneyi hatırlayınca gözleri dolmuştu Beşir'in. Sonra bir de Keçi Tarikatı'na katılan padişah vardı. "Halkın dertleri en iyi kahvehanelerde öğrenilir" derken yanlışlıkla bu tarikatın kahvesine oturmuş, iki orta şekerli arasında dinlediği konuşmalardan fazlasıyla etkilenmiş ve keçilerin aslında uzaylı olduğuna inanıvermişti. Sonra? Beşir sonrasını hatırlamak bile istemiyor, "Yarabbim, bari bu padişahımızın kafayı yarmadan Saray'a dönmesini nasip eyle" diye dualar ediyordu.

Ve Beşir'in beyhude duaları gökyüzüne yükselirken, Padişah, İbrikçibaşı'yla birlikte, gecenin karanlığında, acı kaderine doğru yürüyordu...

İzbe bir sokağı küçük bir avluya bağlayan aralıkta, yere çömelmiş birkaç adam gördüler. İbrikçibaşı fısıltıyla "Bunlar kumarbazlar, Padişahım" dedi, "barbut atıyorlar. Saray'a dönünce emir verirsiniz, zaptiyeler gelip hepsini toplar. Sonra gelsin falaka..."

"Doğru söylersin, İbrikçibaşı" diye cevap verdi Padişah, "lakin şunlara biraz daha yanaşalım, işin ne olduğunu tam öğrenelim de, hesabını ona göre soralım"...

Karanlığın içinden çıkan iki adam barbutçuları huzursuz etmişti. İpsiz Salih elini belindeki kamaya götürüp, Padişah'a doğru yürüdü.

- Hayrola hacı?
- Hiiç, bakıyoruz öyle.
- Kemik atıyoruz. Bişey mi var?
- Yoo...

Padişah tırsmıştı. Bir yandan da merak içindeydi. Nasıl bir oyundu ki bu barbut dedikleri? Koskoca Padişah, korkusunu belli etmemek için suni bir rahatlık içinde görünüyordu.

- Ortaya para mı koyuyorsunuz şimdi?
- Hacı, çok merak ettiysen gösterelim.

İbrikçibaşı Padişah'ın kulağına eğilip "Aman haşmetlüm, sakın haa" filan dedi ya... Fayda etmedi. Padişah ortaya bir altın koyup zarı salladı. Arap Naci düşeş'le cevap verdi. Altın gitmişti. Bir el daha, bir altın daha... Bir el daha, bir altın daha.. Gün ağardığında, Padişah'ın "Belki iyi kullarıma rastlarım da ihsan ederim" diyerek yanına aldığı sekiz kese altın uçtuğu gibi, Derince'deki kiraz bahçeleri ve Karamürsel'deki av köşkü de gitmişti...

Saray'a dönüş yolunda, İbrikçibaşı pek de kaygılı görünmüyordu. "Yarın emir buyurursunuz" dedi Padişah'a, "zaptiyeler hepsini yakalar, altınları, köşkü filan geri alırız"... Padişah'ın cevabı bir tuhaftı:

- Ne söylersin İbrikçibaşı! Lüzum yoktur öyle şeylere. Ben yarın geri alırım hepsini. Bakma, şansım yoktu bu gece...

Ertesi gece Padişah ve İbrikçibaşı yine yollara düştüler, yine aynı avluya gittiler. Bu kez kayıp bin altın ve Beykoz taraflarındaki bir koruluktu.

Üçüncü gece... Barbutçular ortada yoktu. Dördüncü gece de öyle. Beşinci gün Karamürsel'den bir haber geldi Saray'a. Karamürsel'deki av köşkünün kapısına dayanıp alem yapmak isteyen birkaç ipsiz, bekçilerden dayak yerken "Ne padişahı, biz burayı keriz bir tüccardan kumarda kazandık" diye ağlaşmışlardı. Haberi iletenler Padişah'a sordular: "İpsizlerin kellesi orada mı uçurula, buradamı uçurula?" Bu soruyu soranların kelleleri uçuruldu, ipsizler serbest bırakıldı. İki gün sonra, kumar partileri yeniden başlamıştı. "Öyle de öldük, böyle de öldük" diyordu Arap Naci, "padişah madişah, kerizi bulmuşken götüreceksin, racon böyle..."

Barbutçular, karşılarındaki kerizin padişah olduğunu bilmezden geliyorlardı. Padişah da hiç konuşmuyor, yalnızca zarlara yükleniyordu. Ama nafile... Bir ayın sonunda yüzelli bin altın, sekiz köşk, sayısız bahçe ve tarla ile altmışdört cariye barbutçuların eline geçmişti. Vaziyet korkunçtu...

Öylesine korkunçtu ki... O ay memurlara maaş ödenememişti. Hazırlıkları aylardır süren büyük Rusya seferi ertelenmişti. Harem'de yaşlı ve kavruk birkaç cariyeyle Beşir dışında hiç kimse kalmamıştı. İyice azıtan barbutçular, aralarında "Oğlum, Valide Sultan cariyelere beş basar diyorlar, yarın da çanağa Valide Sultan'ı koyduralım" şeklinde konuşmalar yapacak kadar edepsizleşmişlerdi. Edepsizleşen yalnızca onlar değildi. Padişah'ın da ağzı iyice bozulmuştu ve Osmanlı terbiyesinin yerini "Koduğumun kemiği içimize kaçtı yine" türünden ifadeler almıştı. Bu iş böyle gidemezdi. Saray çevrelerinde her an bir isyan bekleniyordu. Lakin... Yeniçerilerin kılı bile kıpırdamıyordu. Tam tersine, Yeniçeriler Padişah'a toz kondurmuyorlardı!

Sebebini tahmin etmek güç değil. Padişah'ı kuyruğundan yakalayan İpsiz Salih, Arap Naci ve arkadaşları, kendi kuyruklarını da Yeniçerilere kaptırmışlardı. Hasılatın büyük bölümü Yeniçerilere gidiyor ve Ocak içinde paylaşılıyordu. En büyük pay da, tabii ki, Yeniçeri Ağası'na düşüyordu.

Yeniçeri Ağası, bir gün, Padişah'ın hareminden kendi haremine geçen iki Çerkez dilberiyle yeni bir pozisyon deniyordu. Bu, ahlak fakiri bazı kimselerin günümüzde sandviç pozisyonu tabir ettikleri rezillikti. Ve Yeniçeri Ağası, en parlak fikirlere şehvetin doruğunda ulaşmasıyla ünlüydü. O gün de öyle oldu. Açgözlü ağa bozuntusunun kahkahası, Çerkez dilberlerinin sahte orgazm çığlıklarına karıştı: "Ha ha haa... Ulan padişah kerizi, hep sen mi tebdil-i kıyafet edeceksin. Bu gece de ben tebdil-i kıyafet ederim, suratımı da örterim, barbutta karşına oturup seni kendi ellerimle söğüşlerim. Ha ha haaa!"

O gece, Yeniçeri Ağası Padişah'a "namlı kumarbazlardan Naim" olarak tanıtıldı. Tezgah kuruldu, zarlar atıldı. Önce Yeniçeri Ağası salladı: Dübeş! Sıra Padişah'taydı ve hayret: Düşeş! Ne olmuşsa olmuş, zarların hilesi işlemez olmuştu. Otuz el döndüler. Çoğunu Padişah kazandı. Yeniçeri Ağası'nın kaybı büyüktü. O gece Padişah uzun bir süredir ilk kez mutlu döndü Saray'a. Lakin bu, hazin bir son mutluluktu. Yeniçeri Ağası kumardaki kaybının bedelini ağır ödetecek, ertesi gün çıkan isyan Padişah'ın kellesini götürecekti. Yeniçeriler tahta kumarbaz olmaya, afedersiniz, kerizlenmeye en yatkın gördükleri şehzadeyi geçirdiler. Ama yeni padişah zarlara elini sürmedi. İki ay sonra bir isyan daha koptu, bu padişah da barbuttan uzak durdu...

Rivayet odur ki, Yeniçeriler padişahları kumara alıştırma çabalarından asla vazgeçmediler. Hatta 2. Mahmut'a bu konuda o kadar baskı yaptılar ki, neticede bunun bedelini Vaka-i hayriye'yle, yani Yeniçeri Ocağı'nın lağvedilmesiyle ödediler. Ve, "vermeyince mabut, neylesin Sultan Mahmut" hikâyelerine kanmayın, kumar kurbanı padişahtan sonra, padişahlar bir daha asla tebdil-i kıyafet etmediler.

Evet, bir geleneğin, tebdil-i kıyafet geleneğinin sonu böylece gelmişti. Ya diğer gelenek? Hani kumarda kazanamayınca kelle götüren Yeniçeriler misali... O gelenek hangi noktada tarihe karıştı? Bakınız, şöyle... Bunlar birkaç satırda anlatılabilecek şeyler değil, takdir edersiniz. İnşallah önümüzdeki sayılarda...

Akşamsefası

Cumartesi

KUTLUKHAN PERKER

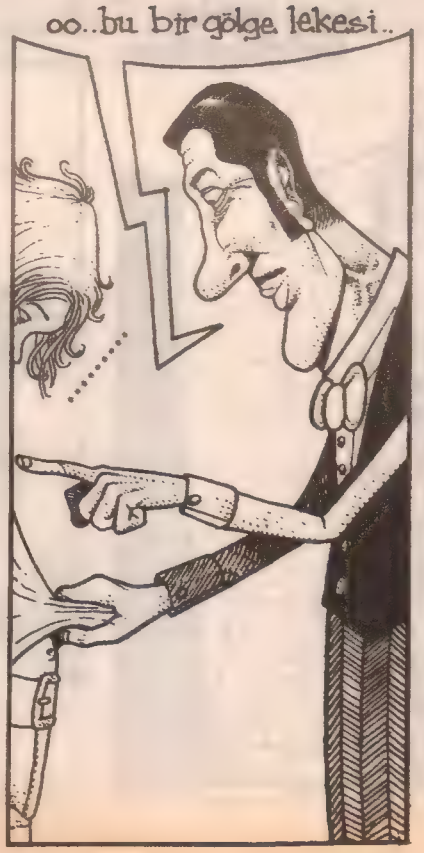

Akşamsefası

bir yıl sonra aynı gün..

birazdan güneş alçalır.

güzeel..

eli şöyle indirelim

az daha ileri..

az kalsın ezilecektin

dikkat et!..

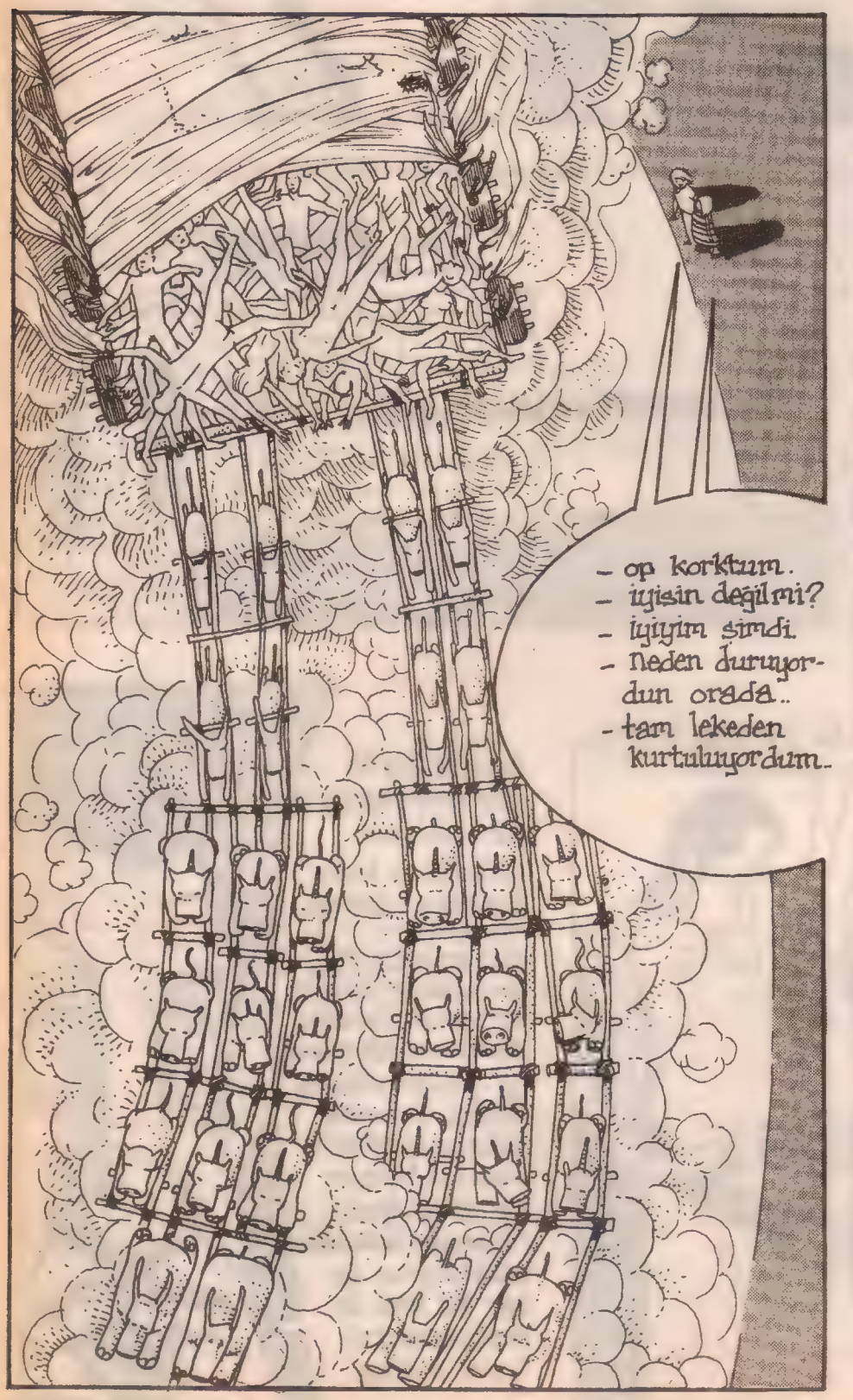

- op korktum.
- iyisin değilmi?
- iyiyim şimdi.
- neden duruyordun orada..
- tam lekeden kurtuluyordum..

aa leke çıkmış..

peki o geçen şey neydi?

...kalabalıktı.

...gitti...

bitti...

k.perker

Aksamsefası

Sinemam Şiirleri

Mektup

NİHAT ZİYALAN

Stealing Beauty'de Türk Bayrağı
merhabası Bertolucci'nin
yönetmenim Ali Özgentürk'e

dalgaların sözcüsü Cüneyt Gökçer
tok köpüklü sesiyle başlattı
"babasına takmış oğluna"
geçmişi
Mektup eylemeye

evliliğim bezgin Amerika
belki de babamın mezarını
açmam için postaladı
iki koruma eşliğinde
fizik uzmanlığım sapasağlam
döndürülecek Los Angeles'e

bildiğiniz Tarık Akan'ım
saçım kabarık
pantolonum askılı
yanıltmasın ingilizcem
babamı arıyorum ülkemde

bezgine aşık bir kız
siste vapur düdüğü rehberim
konvoy olduk
düştük peşine
film icabı geriye dönüşlerin

upuzun bir listeyle sürdük
başarısız ihtilal girişimli babamın izini
söylenenleri dinledikçe hakkında
insanlığa adanmış bir hayattı tanıdığım
kirlenmeye kahretmiş bir hayat

yaşadığını öğrenince
artık sonu geldi filmin dedim kendime
uzak uzak bakıştık uzaktan
aramızda kuş sesleriyle bakıştık

şakağımda iki kurşun
uzanmış cesedimle
ben de yazdım Mektup babama

"dondurulmuş yiyecekler gibi yaşıyoruz
hep bizi dolaptan çıkaracakları anı bekliyoruz"

Sydney, 1998

Akşamsefası

Bir çok insan, gidip görmediği yerlerin resimleriyle kibrit kutularında karşılaşır ilk kez: İstanbul'daki Rumelihisarı ve Fenerbahçe Koyu, Edirne'deki Selimiye Camii önünde güreşen pehlivanlar, Ürgüp'teki peri bacaları, Afyon'daki zafer anıtı...

Işık Dostluğu

SUNAY AKIN

Neler çağrıştırır insana bir kibrit kutusu? Çocukluğunu, evet, ilk önce çocukluğunu çağrıştırır. Kibrit kutularıyla oynanılmayan çocukluk var mıdır? Neler yapılmaz ki o kutulardan; evler, kaleler, trenler, vapurlar.

İlk sevgilinin karşımıza çıkmasıyla sorular kemirir düşlerimizi: Nereye varacak bu aşkın sonu? O da beni seviyor mu?.. Kibrit kutusu yetişir imdadımıza ve sorulara yanıt arayan bir fal oluverir. Aşkın ateşi sarınca yüreğimizi iki kibrit çöpünü kutunun köşelerine yerleştiririz. Biri biz, öbürü ise sevdiğimiz insandır. Aynı anda yakılan çöplerin başları biri birine doğru eğilirse bu iş oldu demektir. Yok eğer, ayrı yönlere doğru eğiliyorlarsa, kapıyı çalması yakındır ayrılığın.

Alır götürürler sonra askere ya da cezaevine. Dört duvar arasındaki oyunların baş kahramanı kibrit kutusudur yine. Masanın kenarına konulan kutuya misket atar gibi vurulur alttan. Havada taklalar atan kutunun masaya düşüş biçimine göre verilen puanlar oyunun galibini belirler. Kutunun dik duruşu 10 puan kazandırır. Çöpün sürtüldüğü kısım 5, yazılı taraf 0, resimli yüz ise 1 puan getirir.

Bir çok insan, gidip görmediği yerlerin resimleriyle kibrit kutularında karşılaşır ilk kez: İstanbul'daki Rumelihisarı ve Fenerbahçe Koyu, Edirne'deki Selimiye Camii önünde güreşen pehlivanlar, Ürgüp'teki peri bacaları, Afyon'daki zafer anıtı... Ve saat kuleleri: İzmir, Kayseri, Bilecek, Kocaeli...

Kimi zaman, yanımızda taşadığımız küçük birer uyarı tabelasına dönüşür kibrit kutuları. Üstündeki yazılarla sigara tablamızı sokağa dökmeme konusunda uyarır bizleri. Çiçeklere basmamamızı ve ekmeğimizi ihtiyacımız kadar almamızı söyler. Turizm anlayışının topluma yerleşmesi konusunda da memur görevi üstlenen kibrit kutuları, diş sağlığımıza önem vermemizi önerir.

Kibrit kutusu, burnunu bu kadar çok soruna uzatır da, başı derde girmez mi? Ne gariptir ki, ülkemizde düşünce suçlusu olarak yargılananlar arasında kibrit kutusu da vardır. Ülkü Tamer'e kulak verelim: "Kibrit kutusunun üstünde Marks'ın resmini aramaya, bulmaya meraklı bir milletiz aslında. Yani bayağı bir kibrit kutusu üstünde bir orman resmi var. Vay, bunu 14 derece sağa çevirirseniz ağaçların arasında Marks'ın resmi görünüyor diye soruşturmalar açıldı. Öküz altında buzağı aramaya meraklı bir milletiz."

1935 yılının 22 Haziran günü bir kutu "cıgara" ve bir kutu kibrit satın alır Nâzım Hikmet. Sonra ne mi olur? Şair versin bu sorunun yanıtını: "Cıgaramı içmek için yakayım dedim, yakmak için kibriti çakayım, dedim, çaktım bir kibrit. Şöyle bir 'Pıf' dedi, ateş almadı, söndü. Olur a, dedim, doğru çakmadık, bir kibrit daha çaktım kutuya, yine ateşlemedi. Hak oyunu üçtür, dedim, üçüncü kibriti çaktım, Yine 'Pıf', ateş yok."

Bir kutu kibriti çaksa da Nâzım Hikmet ateşe kavuşamaz. Yeni bir kibrit alırken de satıcıya "Kuru tarafından olsun" demeyi unutmaz. Ne var ki, sonuç değişmez. O yıl, kibrit satışında "10 para" indirim yapılmıştır. Şair, bu indirimin şaka olduğunu düşünür. Yanmayan kibritler ile karşılaşınca da, indirimin şaka değil, "şakaya hazırlık" olduğunu anlar ve Tan gazetesindeki yazısını şöyle bitirir. "Kibrit İnhisarı'nın bu yanmayan kibritler latifesi satışı çoğaltsa bile, halk için hiç de latif değil."

Satın alabileceğimiz en ucuz mikado oyunu olan kibrit kutusu, gün gelir, küçük bir hapishaneye dönüşür. Bu özelliğe Nâzım Hikmet'in "İyimser Adam" şiirinde rastlarız:

Çocukken sineklerin kanadını koparmadı
teneke bağlamadı kedilerin kuyruğuna
kibrit kutularına hapsetmedi hamam böceklerini

Orhan Veli de, "Sinek tuttum, bir kibrit kutusu" dizesiyle aynı özellikten söz eder. Ama, Orhan Veli, kibrit kutularının gri renkli kartonlardan yapıldığını göremeden, genç yaşta ölür. Onun zamanında kutular, incecik tahtadan yapılıyordu. Her şey kartonlaştı sonradan şairin bir kibrit ile sigarasını yakarken çektirdiği fotoğrafı taklit edildi, şiirde küçük hesaplar peşinde olanlar tarafından!..

Ayaküstü yazılan telefon numaraları ve ardesler ile not defterine dönüşen kibrit kutuları koleksiyonculuğuna "Filumeni" denir. Bunun anlamı şudur: Işık dostluğu... Her şair bir kibrit kutusudur. Aralarında ortak özellikler olsa da, birbirlerine benzemezler. Çöpler bu gerçeği kavrayamazlar ama!... Çünkü onlar, kutunun karanlığına tutsaktırlar. Vasat düşünceli dirler ve "vasati" olarak değerlendirilirler. Amaçları, diğer çöpler arasında en üste çıkmaktır. Kendilerini ne kadar yukarıda görürlerse görsünler, kutunun içinde bir ayrıcalığa sahip olamazlar. Sonuç hep aynıdır: Karanlık, karanlık, karanlık!..

Ahmed Arif'in şu dizelerini ne zaman okusam, kızgın bir anında annemin, biriktirdiğim yüzlerce kibrit kutusunu kırıp, çöpe atmış olmasının acısını yeniden duyumsarım:

Seni, bağırabilmek seni,
Dipsiz kuyulara,
Akan yıldıza,
Bir kibrit çöpüne varana,
Okyanusun en ıssız dalgasına düşmüş
bir kibrit çöpüne.

1998 yılının Mayıs ayında Diyarbakır'a düşmüştü yolum. Bir kibrit kutusu görmüştüm masanın birinde. Üstünde "Çocuklardan uzak tutunuz" uyarısı vardı. Öyle ya, çocukların kibrit kutuları ile oynamaları tehlikeli olabilir. Ama, ne gariptir ki, köyleri yakılan çocukların köşe başlarındaki kırmızı ışıklarda, ellerindeki bez parçalarıyla otomobillerin camlarına çarparak ölen böcek ve kelebek leşlerini silerek, ekmek parası kazanmak uğruna kanat çırptıkları bu kentte, kibrit kutusunun üstünde kocaman harfler ile şu yazıyordu: BARIŞ...

BUZAĞI

Adres:
İmam Adnan Sok.
No:20 Beyoğlu İst.

Nice kitaplar gördüm ben, okuduğum, anladığım-anlayamadığım, resimlerine gözlerimle takıldığım nice kitaplar gördüm aklımda kaldığı kadarıyla size de aktarayım. İnsanlık paylaştıkça büyür insanlığın paylaşımı fazlalaştıkça birilerini ürkütür.

İlk önce içinden fiş dediğimiz bir parmak eninde kağıt parçaları kestiğimiz kitaplar gördüm. Bunlara neden fiş denildiğini anlamamıştım daha sonra televizyon fişi, çay fişi ve fişlemek gibi şeyler duydumsa da hâlâ fişin ne anlama geldiğini kavrayamadım. Fişlerdeki "Leyla ilaç iç" vardı mahalledeki, köydeki bir çok çocuk doktorsuzluk ve ilaçsızlıktan ölüyordu. Fişlerde "Oya ip atla" vardı, bazıları çağ atladık diyordu, bizlerse yoksulluğumuzu bir türlü sırtımızdan atamıyorduk. "Baba bana bayrak al" derdi fişler, benim babamın ekmek alacak parası bile yoktu. Fişlerde "Ayşe oku, güzel güzel oku" vardı bizde büyü, serpil, eve git, çocuk doğur ve kan kaybından öl vardı. Fişler, koy, oyna, al, gez, diyordu, gerçekler aç kal, öl, ezil, kovul diyordu. Yeni fişlerdeki fiillerle gerçekteki fiiller farklı iplerde oynuyorlardı. Lise yıllarında, yine birçok kitaplar vardı. Meselanın masalını anlatıyım. Coğrafya kitaplarında benim oturduğum yerler sadece ülke ekonomisine hayvancılıktan katkıda bulunuyordu. Haber bültenlerinde hava durumunu izleyenler bilir, bulunduğum ilin hava durumunu bile ona en yakın ilin sıcaklık derecesiyle tahmin ediyordum. Yani Erzurum 5 dereceyse tahminen bizim ilimizde de sıcaklık şudur diye tahminlerde bulunuyordum. Tarih kitaplarında muharebe meydanlarında yenilenler tarihten siliniyorlardı. Psikoloji kitaplarında ego-bilinç-id falan vardı. Freud için herkes sapık diyordu nedenini o zamanlar anlayamazdım. Felsefe kitaplarında, düşünmek, düşünce, soru sormak, eleştirmek, sorgulamak, muhakeme etmek, irdelemek, araştırmak, bireyselleşmek, tartışmak gibi kelimeler vardı ama yaşantımız hepsini çürütüyordu. Biyoloji ve sağlık bilgisi kitaplarında kurbağanın sindirim sistemini öğreniyor, temizlik kurallarını ezberliyorduk ancak birileri yoksul ruhumuzu hızla kirletiyordu.

Bir de üniversite yıllarında Tıpçı arkadaşımın "Anatomi atlası" diye bir kitabında kadın-erkek genital bölgelerinin apaçık resmi vardı. Birbirimizin yanında bakmaya utanır yalnız kaldığımızda meraklı gözlerle uzun uzun incelerdik. Tabi ayıptı, yanlıştı ve günahtı. Ayrıca Freud'un sapık olmadığını yıllar sonra anladım. Sakın siz de öyle düşünmeyin çünkü insanın en doğal psikolojik süreçlerini onunla anlamak mümkün. Gerçi toplum öyle bir bunalım içinde ki Freud gelse bile bizleri kurtaramaz.

Haaaa unutmadan, ben daha küçükken yakılan ve külleri bile gömülen kitaplar vardı. Sakıncalı, yasak, suç sayılan ama ben onlarla hiç tanışamadım... Kim bilir günün birinde!

Karslı

İnsanlar Gibi

Bugünlerde havalar bir tuhaf
Bir açıyor, bir kapatıyor
insanlar gibi.
Bir bakmışsın günlük güneşlik
kuşlar ötüyor, çiçekler açıyor
insanlar gibi
Bir bakmışsın gökyüzü öfkeden
deliye dönmüş
bütün sinirini aşağıya boşaltıyor
insanlar gibi.

Zor sanattır havaları anlamak, anlatmak
insanları da.

Ulaş Erduran- Manisa

En Salak Otel Öyküleri "Sabah"

Saat sabahın beş buçuğu, uykudayım. Uykuda olduğumu bilmiyorum tabii.. ama bir kaç dakika sonra avanak İskoç kadın, yaşlı ve huysuz hareketleriyle asansörün kapısını büyük bir gürültüyle açınca, irkilerek kalkıp saate bakıyorum.

Ve akrebin yelkovanı yakalamasına bir saat kaldığını farkediyorum. Şişmiş bir suratla kadına 'good morning' diyorum... Bunu demek zorundayım, hatta günde en az üç yüz elli kez. Çünkü ben iyi bir resepsiyonistim ve kamerayı görünce gülümsemem gerekir. Kadın bana 'Scottish' aksanıyla karşılık veriyor. Bu yaşlı ve huysuz kadın, geldiğinden beri yaptığı periyodik hareketleri yine yapıyor; önce kapalı olan otel dış kapısını üstündeki anahtarla açıyor, dışarı çıkıp merdivenlerden inerek havuz kenarına varıyor, güneşi en iyi alacak şekilde konuşlandırılmış şezlonglara havluları bırakıyor... Şöyle etrafa bakıp derin nefes alıyor ve odasına gitmek için merdivenleri tekrar çıkmaya başlıyor.

Tabii ki, beni sabahın beş buçuğunda uyandırmanın hesabını soracağım ona. Ama abi kadın laf anlamıyor ki...

- Yaa, bak teyzecim yazıyı görmüyor musun, sekizden önce havlunu şezlonga koyamazsın.

- No, I put it.

- Yaa, ne demek koyarım, yasak anlamıyor musun? Kocamış kadın!

- I can't understand you, sorry.. deyip kadın çekip gidiyor.

Anlamazsın tabii, işine gelmeyince İngilizce'mi anlamazsın. Abi her gün aynı tantanayı yapıyoruz, yine de anlamıyor. Yapma diyoruz yapıyor. Koyma diyoruz koyuyor. Tek bir tane şezlonga çöreklense yine iyi, beş kişilik aile boyu tutuyor kadın. Sonra da sabah diğer müşterilerle papaz durumu. Niye sekizden önce havlu koyuyorlar, niye bize şezlong kalmıyor? Gel de işin içinden çık.

Eee, ben sana sormaz mıyım kocamış kadın; hem beni tatlı uykumdan et hem de İngilizce'mle dalga geç. O havluları alıp?.. çöp tenekesine atayım da gör sen... Bütün garsonlara barmenlere de haber vereyim, hiçbiri görmedi-duymadı.

Neyse bari kalkmışken şu gece raporlarını tamamlayayım. Şimdi bunlar (yani müşterilerimiz, velinimetlerimiz), tura mura giderler.. Kahvaltıya inerler.. kendime de çeki-düzen vereyim. Bu adamlara şaşıyorum abi, gecenin geç saatlerine kadar ziftlenirler, diskolardan barlardan çıkmazlar, sabahın köründe de kahvaltı için aşağıya inerler.. Veyahut da Pamukkale'ye, Efes'e giderler. Daha kaç yurdum insanı görememiştir Pamukkale'yi Efes'i de, bu adamlar eme eme kullanırlar yurdumun her bir güzelliğini. Bırak bu yerleri daha kaç tane ilini ilçesini göremeyen adam vardır şu memlekette. Hey büyük usta, boşuna dememiş 'doğdukları yerlerde ölenler' diye.

Bu belboy da nerede? Yine uyuya kalmıştır bir köşede. Adama diyorum ki, altı olunca beni uyandır. Bırak beni uyandırmayı, ben onu uyandırabilmek için nerde uyuyor diye bulmak zorundayım. Sözde benden tırsıyor ya..

Haa, ekmekçi de geldi işte... 'Ya kardeşim sana kaç kez söyleyeceğim, yere sürtme şu ekmek sepetini, ulan herkes uyuyor sen tank geçit töreni düzenliyorsun. Sabah da bütün müşterilere açıklama yapmak için brifing vermek bize düşüyor: Yok han'fendi, Türkiye savaşa girmedi henüz... Hayır bey'fendi teröristler buraya kadar gelemez.' Sakin olun sadece bir ekmek sepetiydi, diyemiyoruz tabii ki. Adamlar ekmek sepetçimizin bir manyak olduğunu bilmiyorlar ki. Evet, açık büfemiz de hazırlandı, şimdi yavaş yavaş kahvaltıya inerler; 'Haydi millet, ben hazırım erkekseniz teker teker gelin leeeynnn!...' Bizde kadına ve çocuğa dokunulmadığı için öyle dedim. Kahvaltı salonumuz yavaş yavaş doluyor, velinimetlerimiz bir dilim ekmekle dolu tabaktakileri mideye indirmeye başladılar. Hay Allah iyiliğinizi versin! Nasıl doyuyorsunuz o bir dilimle, ülen biz olacağız ki... Ha, bu arada ben de kahvaltımı yönetim kadrosundan kimse gelmeden şöyle 'adam' gibi açık büfeden 'dolu dolu' yapıyorum... Ama ne zevk, öyle ekmeği de tek dilimle geçiştirecek adam değilizdir.

Evet, sahibemiz de geldi işte, kırk yaşlarında, kısa boylu, güzel.. Badi yürüyüşüyle restoranı, resepsiyonu, ışıkları kontrol edip, yiyecek bir şeyler aldıktan sonra odasına çekildi. Bir süre çıkmaz daha...

Ve devir teslim töreni, zafer marşıyla paralar sayılır, bilgisayardan hesaplar kontrol edilir, OK çekilir, mağrur ve asil olarak yeni arkadaşın yıpranmamış beynine her şey teslim edilir. Huysuz, yaşlı İskoç kadına ne oldu diye merak ediyorsunuz tabii, anlatayım: Yaşlı kadın tekrar havuz başına inip de yerlerinin başkaları tarafından işgal altında olduğunu görünce çılgına döndü.

Havlularını bulup yerlerine tekrar kavuşabilmek için bütün personele adeta yalvarmaya başladı, ama elbette ki o saatten sonra oteldeki bütün personel İngilizce konuşmayı unutmuştu. Ben ne mi yapıyordum o anda, bir köşeye geçmiş kadının derdini tarzanca anlatmaya çalışmasına kahkahalarla gülüyordum.

Oğuzhan Yılmaz - İstanbul

Zaman Alır!

Silah tutmuş gibi
Cinayet kokuyor elin
Bir aşkı vurup kaçmak
Zaman alır elbet!

Nereye kaçsan bulurum
Can çekişen aşkı
Vurup kaçmak
Zaman alır elbet!

Kaçak mallar gibi
Yakalanmayı beklersin
Zaman alır!
İkindiye kalkacak
Aşka abdest aldırmak..

Eser Demir

Babaların Babası

Küçük İskender'e

Sevgili baba, çok karışığım. Sana sadece mektuplarımda baba diyebildim. Her başarısızlık yumruklarını çağrıştırıyor. Kıskanıyorum arkadaşlarımın babalarını. Ne yapsam ne etsem gözüne giremiyorum. Kafama sürekli takılan; birini bıçaklamıştın, teslim ol çağrılarına ateşle karşılık veremedin, silahsız kaçıyordun. Gizli gizli eve geliyordun. Anneme söylemişsin: "Ulaş beni ihbar etmese bari..."

Bu korkunun sebebi ne idi baba? Her şey bu korkuda açık değil mi?

Dişlerin, saçların, umutların kırık dökük. Günlerin sayılı. dünya denen bok çukurunda bizi bırakıp gideceksin. Ben sokaklarda sigara satacağım. İnşaatlarda çalışacağım. Sesimin kötü olması şansımı hep azaltacak. Sana olan öfkemi kusuyorum. İyi dinle:

Dişlerim sarıya boyandı. Amacına
ulaştın baba.
Murathan bana yazmadı,
çok kırıldım baba.

Bu ülkede devrim olur mu baba?
Genelev kadınları bana yüz vermiyor baba.
Annemi nasıl kandırdın baba?

Şiirlerimi kaç kez yaktın baba?
Yarım kilo çiviyi tartamadım baba.
Sevdiğim kızı elimden aldılar.

Nasıl posta koyayım baba?

Örgütlerden birine sempatim var.
Beni ihbar et baba

Ulaş Savaşçı-Ödemiş

Neredeyse Sabah Olacak

"Acılarım yoksa kendimi yaşıyor saymam."
Toni SCHUMAHER

Soru: Cezmi Ersöz acının şairi mi?

Cevap: Acıdan neyin daha doğrusu hangi acının kastedildiği önemli burada. Eğer yitirilen aşkların ve dostlukların ardından duyulan özlem, nedeni bilinmeyene çekilen o dinmez hasret travestilerin, fahişelerin, azınlıkların, sokak çocuklarının yaşadıkları drama hastalık derecesinde duyarlık ve bu utançtan insan olmanın bir gereği olarak kendine pay çıkarma, dahası kendi kendisiyle barışık olma çabaları ise, evet, Cezmi Ersöz acının şairi. Rahatlıkla söyleyebiliriz bunu. Herşeye rağmen eksik bir tanımlama olur bu.

Ersöz'ün yazılarında acıyı, özlemi, hasreti, yalnızlığı kişisel yenilgiyi sıkça bulabiliriz belki. Hatta bunca toplumsal alt-üst oluşun yaşandığı böylesi kaygan bir süreçte onu fazlası ile kişisel, kendine dönük yazmakla da küçümseyebiliriz.

Ancak bütün bunlar bir şeyler yaratmaktan ve yazmaktansa sırf güdülerini bastırmak için yaratılanı özüne inmeden karalama basite indirgeme çabasından öteye gitmez.

Ersöz duyarlı her yazar da olması gerektiği gibi yazılarında -çoğumuzun görmediği, belki de görmek istemediği- trajedileri işliyor. Sokak çocuklarını, fahişeleri, travestileri, kadınları, azınlıkları, kişisel yenilgileri.

Dikkat edin hepsinde ortak bir payda var. Cezmi Ersöz'ün bunları sıkça -belki de sürekli- işlemekle acının, umutsuzluğun pazarlayıcılığını yapmaktan daha çok yaşadığı anın tanıklığını yaptığı kanısındayım.

Gerek toplumsal gerek kişisel düzeyde yaşanan gel-gitleri sahte bir umuda kapılmadan ama samimi bir duyarlıkla işleyen yazar kafasını Beyoğlu barları ve aşklarıyla sınırlandırmış kimi entelimizin aksine kendini ne kadar gizlese de, yüzüne ne kadar maske taksa da bu ülkede kendine güven duymayan, "kapıdan içeri girmektense çıkmayı tercih eden" ezik, suçluluk duyguları içinde kıvranan hastalık derecesinde alıngan ve her an yaralanmaya hazır bir insan kitlesi yaşadığının farkında.

Ve belki de yazdığı gibi kendisi de gerçekten bu kitlenin içinde. Durum böyle olsa bile bu onu acının şairi değil varolanın şımarık çocuğu yapar. Kral çıplak diye bağırabilen, içindeki kötülüğü kabul edebilecek kadar kendine karşı dürüst ve bu kötülüğünü gözler önüne sermekten korkmayacak kadar da cesur.

Eserlerinin büyük bir bölümünde acıyı ve zamanla ona duyulmaya başlanan o tarifsiz hazzı işlemek bir yazarı tanıktan daha çok acının pazarlayıcısı yapıyorsa o zaman Pavesa için ne demek gerekiyor?

Hepsine kabul. Peki, Ersöz'ün yazılarında umut var mı? Diye soracaklara yazarın bir cümlesini hatırlatmakla yetinelim: "Neredeyse sabah olacak."

Ömer Uçar-Ardahan

Sessizlik

Ayaklarımın çığlıklarıyla irkildi sessizlik
Gebe kaldı sabah soğuğuna
Sessizlik karanlıktaydı
Sessizlik çaresiz
Kimsesiz sokağa sığındı

Belki de aydınlıkla beraber
Gebe kaldı sabaha

Sabahla gelen soğuğa

Derin karanlıklarda yaşıyordu
Acılara ve sevgilere
Sımsıcak bakan gözlere inat

Güneşten korkuyordu
Belki bu yüzden irkildi beni görünce
Gece yıldızlardan çekiniyordu
Sırf bu yüzden
Yıldızı olmayan gecelerde dolaşıyordu
Ve sırf bu yüzden dilek tutamıyordu.

Acı çekip ağlamaktan
Aldatılmaktan korkuyordu
Bu yüzden hayatı sevmiyor
İnsanlarla konuşmuyordu sessizlik..

Bu korkuları yüzünden benden korktu
Ayak seslerimden ürperip
Doğan günle kaybolup giden
karanlık gibi
Aldı başını gitti sessizlik
yıldızı olmayan gecelere!

Esin Ak - Sultan Kara - Karaman

Ben

"Ben ise; her zaman, her şeyin her şeylerle çarpıtılarak çarpılan ve çarpıldığı sayılara etkisiz eleman ve aslında hepsini doğuran "BİR" sayısı gibi."

Ferhat Ali - Tekirdağ

Şah

Üç kum dakikası çabukluğunda
Değerlerini soyundu imparatorun erleri!

Üniformasız sözcüklerle vardılar kapısına
Koordinatsız ülkenin pasifist aşk-erleri
olmaya, diğerleri!

Soruyorum! Nietzscheci "üstinsan"ın
nedir marifeti?
Sonsuz yeniden dönüş düşüncesine mi
bırakır yoksa iradeyi?

Sonsuz zamanda ve sınırsız bir uzamda
Gözyaşlarını avuçlarımda biriktirip içen
ben idim hocam!

Köşede tek ayak üzerinde durmayı göze
alıp kusar bu cümleyi
Sınıfın yaramaz öğrencisi olmasına
rağmen başkan seçilemedi çünkü

Ne ilgisi var tüm bunların bin dört yüz
elli iki ile? Dedi yönetmen
İç tüzük gereği okuldan
uzaklaştırıyorum seni!

Son hamlesini yapmak için harekete
geçti öğrenci
Şah! Düş!

Soner Demirbaş - Kırşehir

Esmer Dost'a Mektup

..
Aptal bir şair sanıyorum
kendimi,
uyuşturucu müptelası
bir şiir celladı,
bilmiyorum
kuşlar,
kanatları kırılınca
nereye gizlerler
cıvıltılarını,
şaşkınlığını yitirirse
çocuk
kör sayılmaz mı
artık,
ve
bahar
aşkın davetiyesi
değil midir
aslında,
bilmiyorum
tüm bunları,
dedim ya,
afyonlu yüreklerin,
esrarkeş dudakların,
sarhoş tayfasıymışım daha
salt
korsanlar içiyorlarmış
şiirlerimi,
bir de
sokakların köşebaşı dilencileri
ve ben
bulaşıcı hastalıkların taşıyıcısı.
....

Hüseyin İlbeyci-İstanbul

Yaşama Dair...

Yaşamak... Yaşamak güzel şey. Gülmek... Bir düşte, bir çiçekte yaşamak. Bulutlara bakmak...

Ne olursa olsun gülebilmek...Düşlerinin peşinden gitmek... Kadere boyun eğmemek... Savaşmak, yılmamak güzel şey. Çocuk olmak... Büyüsen bile hep çocuk kalmak güzel şey. Bebek bebek bakabilmek dünyaya...

En sevdiğin dostlarının gözlerindeki o tatlı çocuğu görebilmek... Evet, gözlerin de bir sesi var. Sözcükler bazı şeyleri anlatamıyor. Paylaşmak güzel şey. Annenin sıcaklığını duymak da... Hayatın o gizli tılsımını keşfetmek, ayrıntıları yakalamak ve sevmek de çok güzel. Belki biraz acı çekmek de...

Çocukluğumdan kalan düşlerim var. Sevmek, sevilmek... Belki bir kuş, belki bir denizkızı olmak... Öğretmen olmak... Aydın kişiler yetiştirebilmek... Onlara uçmayı öğretmek güzel bir duygudur her zaman. Ben onların uçuşlarını gururla izleyeceğim sevinç gözyaşlarımla! "Bakın, benim kuşum ne güzel uçuyor!" diyebileceğim gururla. Düşlerini gerçekleştir her ne olursa... Allahım ne büyük mutluluk! Beni de seven dostlarım var. Benim biriciklerim onlar. Beraber gülüp, beraber ağladıklarım... Bebeklerim.. Belki de rüyalarım...

O sihirli kelimeyi duymak... "Seni seviyorum." Hissetmek, hissettirebilmek çok çok güzel! Sevmek... Her şeyini vermek.. Bulutlara, evrene karışmak... Uyumak... Uyanmak ve güne yepyeni gözlerle bakabilmek...

İçindeki o sevgi seliyle diğerlerini de ıslatabilmek, güldürebilmek çok çok güzeldir!

Gülüşün yağmur olsun, gülüşleri güneş.

Gökkuşağına bir salıncak kur. Dinlen orada.

Yükseklere uç her zaman. Gündüzleri ışık ol, geceleri ise en parlak yıldız...

Hayatı rengarenk yaşa...

Ve sakın aynalara da gülümsemeyi unutma!

Burcu Koç - Denizli

Niye öldün sokağı

yıllar önce fasülyeden yaşanan bir günün
salıncağından düşüp
bu gün dizleri dirsekleri kanamaya
başlayan umudumun

üstüne üstüne durmadan sıç(ray)an
senle karışık yağmur ve sen ve ölüm
ölüm diyorsam, siyahı kirletmek
istemediğimden

çünkü niye öldün sokağında
her kadın kendi saçlarını tarar.
hasretleri ring çalışır yağmur gibi
sana benzeyen her bir yerleri
insanlaşırken bile.

geceyle gündüzün yaşları farkından
çıkarabilirler bir aşkı
ve isteseler yakıp gidebilirler
sonuç göremedikleri her yokluğu
ya da bırakırlar bu problemi en yarısında
bozdurulamayan bir dünya parçası
kalır avuçlarında
yüzlerine bulaştırmadıkları yağmur
diner gider
sen ve ölüm
sanki bu şiir hiç yazılmamış gibi
hayata devam eder

Rüveyda-Bursa

3,5-4 yaşlarındaki küçük bir çocuğu gidilecek onlarca yolun kesiştiği bir kavşağın orta yerine bıraktılar. Çocuk şaşkın, çocuk korkmuş, çocuk; çocuk. Bakabileceği her yöne baktı. Dört ana, dört ara yön... Düşündü... Başka yönler var mıydı? Yoksa tüm yönler bunlardan ibaret değil miydi?

Birisi: "Pusulalardaki kuzey yalnız yılmışlar içindir. Kimilerine ufku yine çobanyıldızı gösterir*" dedi. Bir de ona, o yaşlardaki bir çocuğa o ana dek kurduğu tüm ilişkilerin ağırlığını yüklediler. Önce biraz sendeledi ama dizlerini toprağa değdirtmedi. Çocuk şaşkın, çocuk korkmuş, çocuk; Boncuk. Nefes alabildiğince aldı. Dört ana, dört ara ve varlığından emin olduğu ancak henüz keşfedilemeyen diğer yönlerden esen tüm rüzgarları çekti içine nefes nefes. Birisi ona "aşk nedir?" diye sordu. Bir de ona, o yaşlardaki bir çocuğa o ana dek kırdığı herkesin parçalarını yüklediler. Önce biraz sendeledi ama dizlerini toprağa değdirtmedi. Çocuk şaşkın, çocuk korkmuş, Çocuk; Ağlamaklı.

Çıkartıp koynundaki mendili bastırdı gözlerine. Dört ana, dört ara ve varlığından emin olduğu ancak henüz keşfedilmeyen diğer yönlerden esen tüm rüzgarlara verdi birer damla yaşını. Birisi ona: "Herşeyi ve herkesi boşver, yalnızca kendini düşün, kendin ol!" dedi. Bir de ona o yaşlardaki bir çocuğa o ana dek önemsediği ve kendilerinden etkilendiği herkesin birer fotoğrafını verdiler. Şimdi o minicik dizleri titremeye başladı. Yine sendeledi ama yine toprağa koymadı o minicik dizlerini. Çocuk şaşkın, çocuk korkmuş, Çocuk! Yorgun!

Bakındı çevresine bir daha umutsuzca. Gelen yoktu o anlarca yolun kesiştiği kavşağa, kim getirmişti onu buraya?

Kim yüklemişti ona bunca yükü bir anda? Bir çırpıda attı kendini alçaktan uçar bir kuşun kanadına. Şimdi rahatlamıştı.

Ama bir de baktı ki aşağıda kendisinin tıpkısı bir çocuk durmakta hâlâ onca yükün altında. Başındaki kanı temizledi. "İyi ki almışım" dedi oyuncak tabancamı yanıma!

** K.İskender'in EROTİCA isimli şiir kitabından alındı.*

Ali Sait Alkış - İzmir

Seni Sevmiyorum İstanbul

Ey
Galata köprüsünü yitirmiş
Saçları azot kokulu İstanbul
Kız kulesi geberiyorsa yalnızlıktan

Beyoğlu'nda dolaşıyorsa
Binbiryüzlü
Bin sürü pezemenk
Ortaköy'ün ortasını işgal etmişse

McDonalds ve King Burger
Taksim'de eylem yapıyorsa
Çikolata - USA Jeans gençler

Martılar reddediyorsa
"Alo sevkilim seni ada vaporundan
arıyorum"
adamların attığı simitleri
Telgrafın tellerine akbabalar konmuşsa

Doğruysa Cahide Sonku'nun
bir şişe şaraba
Sokaklarında ona buna çerez olduğu
Bana sana yazdığım tüm şiirleri yakmak ve
Alıp başımı gitmek düşer
Aziz İstanbul

Cengiz Bayar - Marmaris

İstanbul'um Yedi Memeli Fahişem

Dünya üzerinde bir şehir. Şehir ki ne şehir. İstanbul'um yedi memeli fahişem...

Galata Köprüsü'nde dikiliyorum. Ayak tabanlarım o eski köprüdeki hümanizmin sıcaklığını aramakta. O meyhaneleriyle, işportacılarıyla, boyacı çocuklarıyla alabildiğine canlı, cıvıl cıvıl eski köprü. Oysa şimdi tek hissettiğim soğuk çelik, bu mühendislik harikasının üzerinde.

Bir zamanların pırıl pırıl Altın Boynuz'u, gri entarisiyle -öylesine suskun, öylesine kırgın- köprünün ayaklarının dibinde yatıyor. Dört bir yanım göz alabildiğine çarpık kentleşmeyle çevrili. Mızrak gibi deliyor gökyüzünü camilerin minareleri. Dün ile bugün, koyu bir mistizmle koyun koyuna bu şehirde. Bir yandan gökdelenler olanca narsistlikleriyle gövermekteyken, bir yandan kimi eski semtlerinde bu şehrin, o ince zevk ürünü ahşap evler yaşlı çınarlar gibi bu otomasyon çağına kafa tutmakta. Çınarlar gibi içten içe çürüyecek.

İki kuşak önceki neslin, içinden geçmek için bayramlıklarını giydiği, eskilerin elit semti Beyoğlu'nda buram buram çirkef kol gezmekte. Kozmopolitliğin sınırlarını zorlayan bu şehirde, eski İstanbul halkından birine rastlamak artık şans sayılıyor ne yazık ki. Ekmek uğruna yurdumun dört bir yanından göçen vatan evlatları, birbirlerinin gırtlağını sıkıyor bu taşı toprağı altın(!) şehirde.

Her şeye rağmen, havasından suyundan nasiplenmişse biri, beter özler ayrı düştüyse gün olup da eğer. Nemenem bir dertmiş ki sana sevdalanmak, ne seninle olur, ne de senden geçilir be İstanbul'um. Çarşıların, meydanların bir ayrı çeker insanı, vapurların, köprülerin, adaların bir başka. An be an yozlaşsanda kadir kıymet bilmez ademoğullarının elinde, seni sevmemek elde değil be yosma şehir. Başka nerede bu kadar hoyrat ve nobran kucaklaşır iki kıta ve nerede böylesine garip bir sentez vardır Doğu ile Batı arasında.

Sen, kaç kavmin uğruna kanı sel eylediği, nice gelinleri ersiz bırakıp dul eylediği koca şehir. Bil ki bir gün ölürse tenim, açık kalan gözlerim İstanbul İstanbul bakacak. Her ne kadar yedi tepeli şehirlikten çıkıp, yedi memeli fahişe olsan da artık.

Serkan Engin - İzmit

İnsan Hakları Sergisi 25 Haziran - 3 Temmuz Bilsef Vakfı binası 9 Eylül Meydanı Basmahane/İzmir

Sayı: 50 / Temmuz 1998
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti. adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayhan ERDOĞAN
Grafik Uygulama: Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU
Satış: Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN, Ali YAVUZ, Suzan ERBAŞ **Ofisboy:** Cemal VANLI **Bina Görevlisi:** Yasin Adıyeke **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu-İstanbul **Basla:** BASMAT **Dağıtım:** Bir-Yay

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık... 55$... 6 Aylık... 25$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 70$.. - 6 Aylık.. 35$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 50 DM (Posta) 6 Aylık.. 25 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 60 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 30 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

Akşamsefası

LeMan "art" h@t

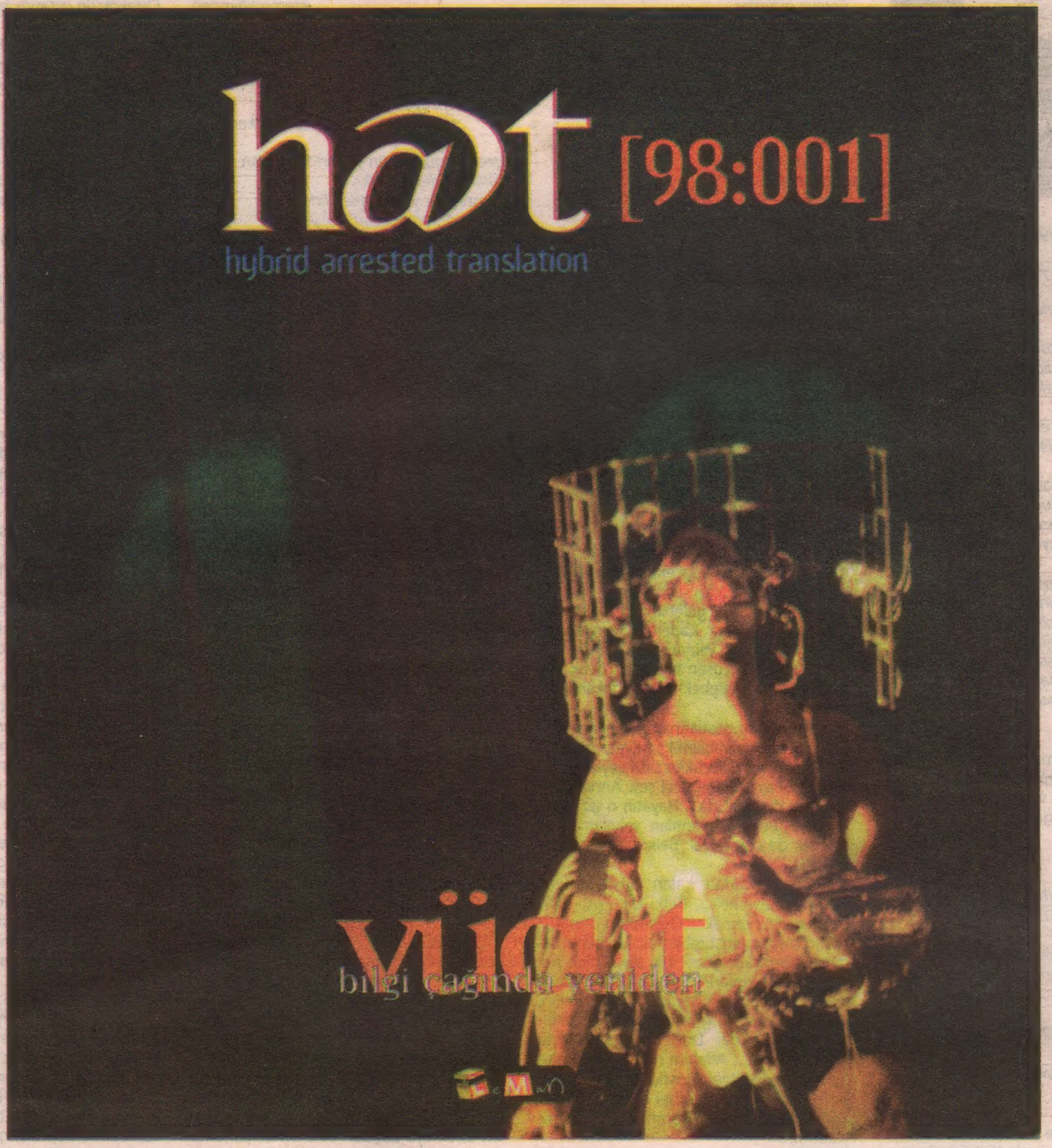

- İntro
- F.E.RAKUŞAN "Artfucker Music Knowledge"
- SİNEMA "Crash" Kaza; David Cronenberg
- Vilém FLUSSER "Hafızalar"
- Serhat ÖZGÖZÜ "Aman Doktor"
- Fatih AYDOĞDU "Tez / Antitez / Protez"
- Müzik SAMPLING / MİX / REMIX elektronik kültürün yaygın kavramları
- Hans MORAVEC "Evrensel Robotlar"
- {Drum'n Bass - Bir Jungel Hikâyesi}
- Arthur KROKER "Hypertext Vücud" ya da Nietzsche'nin modemi olsa"
- STELARC "Post-evrim stratejileri"
- UNDERGROUND INTERNET
- Paul VIRILIO "Üstün insandan aşırı uyarılmış insana"
- Mathias FUCHS "Para Reall"
- Aziz + Coucher
- Resim-Yorum F.LESAK - K.GLODOWATZ "selam sana sebastiyan"
- Paola MIELI "verde: Notes on Current" Implications of Assisted Reproduction

h@t GELECEK KÜLTÜRÜ VE SANATI

GAZETE BAYİİLERİ VE KİTAPÇILARDA

Akşamsefası